

Lessons in

DEMOCRACY

By Roland O. Watson

www.lessonsindemocracy.org

ဒီမိုကရေစီ

သင်ခန်းစာများ

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

ဒီမိုကရေစီ သင်ခန်းစာ

မာတိကာ

ဒီမိုကရေစီ၏ အခြေခံမူများ

- အပိုင်း (၁) ဒီမိုကရေစီ ဆိုသည်မှာ
- အပိုင်း (၂) တန်းတူညီမျှမှုနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်
- အပိုင်း (၃) မိမိလုပ်သမျှ မိမိမှာသာ တာဝန်ရှိခြင်း
- အပိုင်း (၄) မသေချာ မရေရာမှုနှင့် တန်ဖိုး
- အခန်း (၅) ကျင့်ဝတ်များ
- အပိုင်း (၆) အာဏာ
- အပိုင်း (၇) ရပိုင်ခွင့်များ

တာဝန်နှင့် တာဝန်ယူမှု

- အပိုင်း (၈) ဒီမိုကရေစီနှင့် ပြည်သူ
- အပိုင်း (၉) သဘောမတူ-သဘောထားကွဲလွဲခြင်းနှင့် ဆန့်ကျင်ပုန်ကန်ခြင်း
- အပိုင်း (၁၀) ခေါင်းဆောင်များ

ဒီမိုကရေစီ ကျင့်သုံးသော အသင်း အဖွဲ့ ဌာန အစည်းအရုံးများ

- အပိုင်း (၁၁) လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို ကန့်သတ် ထိန်းညှိခြင်း
- အပိုင်း (၁၂) တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး
- အပိုင်း (၁၃) နိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ
- အပိုင်း (၁၄) ဖယ်ဒရယ်စနစ်
- အပိုင်း (၁၅) ရွေးကောက်ပွဲများ
- အပိုင်း (၁၆) နိုင်ငံရေးပါတီများ

ဒီမိုကရေစီအပေါ် စိန်ခေါ်မှုများ

- အပိုင်း (၁၇) ဒီမိုကရေစီ ဒွိဟများ
- အပိုင်း (၁၈) စစ်ဘက်ကဏ္ဍ
- အပိုင်း (၁၉) လူထု လုံခြုံရေးအတွက် ကူညီစောင့်ရှောက်ပေးရန် တာဝန်ရှိသော ရဲ
- အပိုင်း (၂၀) ပုဂ္ဂလိကပိုင် စီးပွားရေးစနစ်နှင့် စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများ

မူရင်း စာရေးဆရာ - Roland O. Watson (ရိုလန် ဝပ်ဆန်)

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

နိဒါန်း

အခြေခံပညာရေး အသင့်အတင့်ရှိသူ တဦးတယောက်က ဒီမိုကရေစီအကြောင်း စတင် လေ့လာတဲ့အခါမှာ ဖတ်ရှု သဘောပေါက်နိုင် လောက်တဲ့ လမ်းညွှန်ဖြစ်စေဖို့ ရည်ရွယ်ပြီး ဒီမိုကရေစီ သင်ခန်းစာတွေကို ရေးသားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလမ်းညွှန်အတွက် လိုအပ်တာတွေကို ရှာဖွေစုဆောင်းနေချိန်မှာ ဒီမိုကရေစီအကြောင်း ရှင်းပြရုံနဲ့ စတင်လေ့လာသူတဦးအဖို့ လက်တွေ့အသုံးပြုနိုင်မှာ မဟုတ်ဘူးလို့ ကျနော် ရိပ်မိလာပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီအပေါ် အဓိပ္ပာယ် တလွဲကောက်မိရင် ပိုဆိုးသွားနိုင် ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီကို ကျင့်သုံးတဲ့အခါမှာ ကြိုတွေ့နိုင်တာတွေကို ကြိုတင်သိထားဖို့ လိုအပ်တာကြောင့် သင်ခန်းစာ ယူလို့ရရင် ယူနိုင်အောင် ကဏ္ဍအလိုက် အပိုင်း (၂၀) ခွဲပြီး ရေးသားပြုစုထားပါတယ်။

တကယ်တော့ ဒီမိုကရေစီကို ပညာရပ်တခုအနေနဲ့ ရှင်းပြဖို့ ခက်ခဲလှပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကမ္ဘာတလွှား ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံအတော်များများမှာ ပြဿနာတွေ အများကြီး ကြုံတွေ့နေချိန်မှာ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးနဲ့ အသုံးပြုနေတာ ကြတာကြောင့် စတင်သုံးစွဲသူတွေအနေနဲ့ အတုယူမှား ကျင့်သုံးလာနိုင်လို့ဖြစ်ပါတယ်။ လက်တွေ့ဖြစ်ပျက်နေတာတွေကို သင်ခန်းစာ ယူပြီး လေ့လာတာက ဒီမိုကရေစီကို ပိုပြီး ထိရောက်အောင် ကျင့်သုံးနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီအကြောင်း သိရှိနားလည်ဖို့ နှစ်မျိုးခွဲ လေ့လာနိုင်ပါတယ်။ ပထမအမျိုးအစားကတော့ ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ အဲဒီလို အတုယူ မှားနိုင်တာကိုလက်ခံပြီး ရှုပ်ထွေးနက်ရှိုင်းလှတဲ့ ဒီမိုကရေစီအကြောင်း အလုံးစုံ နားလည်သဘောပေါက်တဲ့အထိ ကြိုးစား လေ့လာရတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါမှမဟုတ် ဖြစ်ချင်ရာဖြစ်၊ နောက်တော့မှ မအောင်မြင်ရင်လည်း ရှိပါစေတော့၊ ဒီမိုကရေစီကို သာမန်ကာလျှံကာ နားလည်ထားအပ် တဲ့ စနစ်တရပ်လို့ ယူဆပြီး လေ့လာတာဖြစ်ပါတယ်။ (ဆိုလိုတာက ဒီမိုကရေစီကို မလေ့လာရင် မဖြစ်နိုင်တဲ့အခြေအနေ ရောက်နေ တာကြောင့် ဒါကို လေ့လာရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ လုံးဝဥသံ သိထားတာထက်စာရင် အခြေခံလောက် သိထားရင်ဘဲ ဒီမိုကရေစီကို တည်ဆောက် ထိန်းသိမ်းဖို့ အထောက်အကူဖြစ်စေနိုင်ပါတယ်။)

ဒုတိယအမျိုးအစားဟာ လူထုပညာပေးရေးတွေနဲ့ စနစ်ကျလေ့လာတဲ့ပုံစံမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။ တကယ်တော့ ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ ဒီမိုကရေစီကို တန်ဖိုးထား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ကြမယ့်သူတွေအတွက် ကြိုတင်ဖြည့်ဆည်းထားရမယ့် သတ်မှတ်ချက်တွေ ရှိနေ ပါတယ်။ ဥပမာ- ဒီမိုကရေစီစနစ်ရဲ့ အခြေခံမူဖြစ်တဲ့ လူထုက အစိုးရကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရတဲ့ကိစ္စမှာ အစိုးရဆိုတာ ဘယ်လိုမျိုး ဖြစ်နေရမလဲ၊ လူထုက ဘယ်လိုရွေးချယ်ရသလဲ၊ အဲဒါမျိုးတွေကို လူထုက ကောင်းကောင်းကြီး သိနေအောင် လူထုပညာပေးရေးနဲ့ စနစ်တကျ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကြိုတင်လုပ်ဆောင်ရပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီ သင်ခန်းစာတွေဟာ ဒီမိုကရေစီရဲ့ အခြေခံလမ်းညွှန် ဖြစ်တယ်လို့ ပိုပြီးတိကျအောင် ခေါ်နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ ဒီသင်ခန်းစာ တွေမှာ ဒီမိုကရေစီစနစ်ရဲ့ အခြေခံအချက်တွေ၊ တွေးခေါ်ပုံတွေ၊ ဆက်စပ်တာတွေအားလုံး ပါဝင်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဒီမိုကရေစီကို အခြေပြုထားရတဲ့ မရှိမဖြစ် အရေးပါတဲ့ စိတ်ကူးတွေ၊ မူဝါဒတွေကို အခြေခံကျကျ လေ့လာနိုင်မယ့် ဗဟုသုတ ဟင်းလေးအိုးကြီး လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလောက်နဲ့တောင် မကသေးပါဘူး။ ဒီမိုကရေစီနဲ့ပတ်သက်ပြီး လောလောဆယ်မှာ ဟိုလိုလို ဒီလိုလို ရှုပ်ထွေးနေ တာတွေကိုလည်း ဒီသင်ခန်းစာတွေကို ဖတ်လိုက်ရင် ရှင်းသွားပါလိမ့်မယ်။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

အပိုင်း (၁) ဒီမိုကရေစီ ဆိုသည်မှာ

ဒီမိုကရေစီ ဆိုတာ "ပြည်သူတွေက အစိုးရကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်တယ်။ အစိုးရက ပြည်သူတွေအကျိုးအတွက် အုပ်ချုပ်ပေးရတယ်"လို့ လူအများက ကောင်းကောင်း သိရှိလက်ခံထားကြပါတယ်။ ဒါဟာ ဘာကိုဆိုလိုပါသလဲ။ လူတွေက ဘယ်လိုလုပ်ပြီး အုပ်ချုပ်ခံပေးရမှာလဲ။

ဒီမိုကရေစီမှာ စံနမူနာပြု ပုံစံ (၂)ရပ် ရှိပါတယ်။ ကိုယ်စားပြု ဒီမိုကရေစီနဲ့ တိုက်ရိုက် ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်ပါတယ်။

ကိုယ်စားပြုဒီမိုကရေစီကို အင်္ဂလိပ်လို Representative Democracy လို့ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီစနစ်ကို ကမ္ဘာနိုင်ငံ အများအပြားမှာ ကျင့်သုံးကြပါတယ်။ ပြည်သူတွေဟာ ရွေးကောက်ပွဲအဆင့်ဆင့်နဲ့ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ပါဝင်အရွေးခံနိုင်ပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ် အခြားသူတွေကို မဲပေးရွေးချယ်နိုင်ကြပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲပုံစံနဲ့ ပြည်သူတွေကို ကိုယ်စားပြုပေးနိုင်သူတွေကို လွှတ်တော်အမတ်အဖြစ်နဲ့ ရွေးချယ်ပေးကြပါတယ်။ ပြီးတော့ လွှတ်တော်အမတ်တွေထဲကဘဲ အစိုးရတရပ်အဖြစ် ခေါင်းဆောင်နိုင်မယ့်သူတွေကို ထပ်ပြီး ရွေးချယ်ကြရပါတယ်။

တိုက်ရိုက်ဒီမိုကရေစီကတော့ အင်္ဂလိပ်လို Direct Democracy ပါဘဲ။ ဒီစနစ်မှာ အစိုးရကပေးလာတဲ့ ရွေးချယ်စရာတွေကိုဘဲ ပြည်သူတွေက တိုက်ရိုက်မဲပေး ရွေးချယ်ခွင့်ရပါတယ်။ အရေးကြီးကိစ္စအားလုံးကို အစိုးရခေါင်းဆောင်တွေကဘဲ ဆုံးဖြတ်ပါတယ်။ အစိုးရကို ပြည်သူတွေက မဲပေး ရွေးချယ်ခွင့် မရှိပါဘူး။

တိုက်ရိုက်ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးမယ်ဆိုရင် စီမံခန့်ခွဲရေးဘက်မှာ အခက်အခဲတွေ ရှိနေနိုင်ပါတယ်။ လက်ရှိ အသုံးများနေတဲ့ ကိုယ်စားပြုဒီမိုကရေစီစနစ်ကနေ အသွင်ပြောင်းလာနိုင်ဖို့ စည်းရုံးပညာပေးရာမှာလည်း အခက်အခဲတွေ ရှိနေပါသေးတယ်။ ဒီအခက်အခဲတွေ အပါအဝင် အခြားအကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် အခုချိန်ထိ တိုက်ရိုက်ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျယ်ပြန့်အောင် တည်ဆောက်လို့ မရနိုင်သေးပါဘူး။

ကိုယ်စားပြုဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးတဲ့အခါမှာ "မဲပေးရွေးချယ်တာ တခုတည်းဘဲ လုပ်ရမှာလား"၊ "မဲပေးရွေးချယ်လိုက်တဲ့ ကိစ္စတွေ ပြီးသွားရင် လူထုအခန်းကဏ္ဍက ပြီးသွားပြီလား" လို့ ပြန်မေးစရာ ရှိပါတယ်။ ဒီလိုမေးနိုင်တာဟာ တိုက်ရိုက် ဒီမိုကရေစီ စနစ်ထက် ပိုပြီးအားသာတဲ့အချက်ပါဘဲ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ တိုက်ရိုက်ဒီမိုကရေစီမှာ မဲပေးရွေးချယ်ရတဲ့ ကိစ္စတခု တည်းကိုဘဲ လူထုက လုပ်ခွင့်ရပြီး ဘာမှ ထပ်မေးလို့ မရတော့တာကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။

ကိုယ်စားပြုဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ လူထုအနေနဲ့ မဲပေးရွေးချယ်ရုံ တခုတည်း လုပ်ရတာ မဟုတ်ပါဘူး။ မဲပေးရွေးချယ်ပြီးတဲ့တိုင်အောင် လူထုအနေနဲ့ လုပ်စရာတွေ အများကြီး ကျန်နေပါသေးတယ်။ တကယ်တော့ ကိုယ်စားပြုဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ လူထုရဲ့ အခန်းကဏ္ဍဟာ အင်မတန် ကျယ်ပြန့်ပါတယ်။ အရေးကြီးဆုံးကိစ္စကတော့ လူထုက မဲပေးတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီဟာ လူမှုအဖွဲ့အစည်းရဲ့ စနစ်တခု ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစနစ်ကို ရှုပ်ထွေးတယ်လို့လည်း ပြောနိုင်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒီမိုကရေစီမှာ ရှောင်ရန်-ဆောင်ရန် မူတွေ၊ တာဝန်ခံယူရတာတွေ၊ အရေးပါတဲ့ အသင်းအဖွဲ့ဌာန အစည်းအရုံးတွေ စုံနေအောင် ရှိလို့ပါဘဲ။ ဒီမိုကရေစီရဲ့ အရေးကြီးဆုံးမူတွေကတော့ လူသားအချင်းချင်း တန်းတူညီမျှနဲ့ ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်မှု ဖြစ်ပါတယ်။

ဒုတိယအရေးကြီးဆုံးကိစ္စကတော့ ပြည်သူနဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေက မိမိတို့သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်အသီးသီးကို ထမ်းဆောင်ကြဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ လူထုက လူထုတာဝန်ကိုယူ၊ ခေါင်းဆောင်ကလည်း ခေါင်းဆောင်တာဝန်ကို ယူကြဖို့ပါ။ အမှန်တကယ်တော့ လူထုတာဝန်တွေဟာ မဲပေးတာထက်တောင် ပိုပြီး တာဝန်ကြီးမားလှပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီမှာ Institution လို့ခေါ်တဲ့ အသင်း-အဖွဲ့-ဌာန-အစည်းအရုံး-သမဂ္ဂတွေ အမျိုးမျိုး ကွဲပြားစွာ ရှိနေပါတယ်။ ဒါတွေဟာ ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ သိပ်အရေးပါတဲ့ အခြေခံ အဆောက်အအုံတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ အသင်း-အဖွဲ့-ဌာန-အစည်းအရုံးတွေမှာ Checks and Balances လို့ ခေါ်တဲ့ အပြန်အလှန် ထိန်းညှိတာတွေကို မဖြစ်မနေ လက်ခံကျင့်သုံးရပါတယ်။ ပြီးတော့ မတူကွဲပြားနေတာတွေကို စုစည်းရပါတယ်။ ဒါဟာ တတိယ အရေးကြီးတဲ့ကိစ္စ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီအတွက် Rule of law လို့ခေါ်တဲ့ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု ရှိနေဖို့လည်း အရေးကြီးပါတယ်။

“ဒီမိုကရေစီမှာ ကွဲပြားခြားနားတာတွေအားလုံး စုစည်းတည်ရှိနေတယ်” ဆိုတဲ့အချက်ကို ပြည်သူတွေ နားလည်အောင်လုပ်ပေးဖို့ လိုပါတယ်။ နားလည်ဖို့က လူထုတာဝန်ဘဲ ဆိုတာ သံသယဖြစ်စရာ မရှိပါဘူး။ ဒါပေမယ့် လူအများစုဟာ နားလည်ရကောင်းမှန်း မစဉ်းစားမိသလောက်ပါဘဲ။ နားမလည်ပဲရှိနေရင် ဒီမိုကရေစီကို ကျင့်သုံးဖို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ နားမလည်ပဲနဲ့ ဒီမိုကရေစီကို ကျင့်သုံးနေ ရင်လည်း ဒီမိုကရေစီပန်းတိုင်ကို အမှန်တကယ်ရောက်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။

အခုလို ဒီမိုကရေစီ ထွန်းကားနေတဲ့ခေတ်မှာတောင် ကမ္ဘာ့ပြည်သူအများစုတို့ဟာ ဒီမိုကရေစီစနစ်အကြောင်းကို မဆိုစလောက်ဘဲ သိကြပါသေးတယ်။ လုံးလုံးမသိကြသူတွေတောင် ရှိနေပါသေးတယ်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို နှစ်ပေါင်းများစွာ တည်ဆောက် ကျင့်သုံးနေ ကြတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာတောင် ဒီမိုကရေစီအကြောင်း ခရေစတုတွင်းကျ သိသူတွေကို လက်ချိုးရေတွက်လို့ ရပါတယ်။ လူအများစု ကတော့ သိတယ်ဆိုရုံလေးပဲ သိနေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီခေတ်မှာ လမ်းကြောင်းမှန်ပေါ်ရောက်နေတဲ့ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေတောင် ဒီမိုကရေစီနဲ့ပတ်သက်ပြီး ပြဿနာ တက်နေရတုန်းပါဘဲ။ ပြဿနာတွေ ဖြေရှင်းနိုင်ဖို့ အလှမ်းကွာနေဆဲပါ။ အလေးအနက်ထား မဖြေရှင်းပေးနိုင်သေးတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ဘာကြောင့် မဖြေရှင်းနိုင်သေးတာလဲလို့ စူးစမ်းဖော်ထုတ်သင့်ပါပြီ။

ဒီမိုကရေစီအပေါ် နားမလည်ကြသေးတာဟာ ရှင်းရှင်းပြောရရင် ပြောခဲ့ပြီးတဲ့အတိုင်း ဒီမိုကရေစီစနစ်ဟာ ရှုပ်ထွေးတဲ့စနစ် ဖြစ်နေလို့ ပါဘဲ။ ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ သီးသန့်စီ ရပ်တည်နေတဲ့ အခြေခံအချက်တွေ အများကြီး ရှိနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် အခြေခံတခုခုကို ခွဲထုတ်လေ့လာရပါမယ်။ ပြီးတော့ အခြေခံတွေအားလုံးကို ယုတ္တိပေဒနည်းနဲ့ ပြန်လည်ဆက်စပ်ပေးထားနိုင်မှသာ ဒီမိုကရေစီကို ကောင်းကောင်းသဘောပေါက်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အပိုင်းလိုက် ဖော်ပြမယ့် ဒီမိုကရေစီ သင်ခန်းစာတွေကို သဘောပေါက်အောင် အကြိမ်ကြိမ် လေ့လာပါ။ ဒါဆိုရင် လေ့လာသူတွေ အနေနဲ့ ဒီမိုကရေစီရဲ့ အခြေခံအချက်တွေအကြောင်းကို သေသေချာချာ သိရှိလာပါမယ်။ အဲဒီအခါ ဒီမိုကရေစီ အသိုင်းအဝိုင်းကို ဝင်ရောက် ဆွေးနွေးအကြံပေးနိုင်လောက်အောင် ဗဟုသုတတွေ ရှိလာပါမယ်။ ဒီမိုကရေစီကို ကောင်းကောင်း ကျင့်သုံးနိုင်သူတွေ၊ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ပေးနိုင်သူတွေ ဖြစ်လာပါမယ်။

လူတွေဟာ ဒီမိုကရေစီအကြောင်း ပြောဆိုဆွေးနွေးကြရင် အကြောက်အကန် မရမက ငြင်းခုံတတ်ကြပါတယ်။ ဒီသဘောကို လူအတော်များများက သတိမထားမိကြပါဘူး။ တကယ်တော့ ဒီမိုကရေစီဟာ ကာလ-ဒေသ-ပယောဂအလိုက် ငြင်းခုံဆွေးနွေးရတဲ့ အကြောင်းအရာပါဘဲ။ ဒါကြောင့်လည်း နိုင်ငံတခုမှာဘဲဖြစ်ဖြစ်၊ နိုင်ငံအချင်းချင်းမှာဘဲဖြစ်ဖြစ် ဒီမိုကရေစီကို သူတို့ သိရှိနားလည် သဘောပေါက်ထားတဲ့အတိုင်း အကြိတ်အနယ် ငြင်းခုံဆွေးနွေး ပြောဆိုကြ၊ အကြီးအကျယ် အငြင်းပွားကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီဟာ အခြေခံအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ အမှီခိုကင်းတဲ့စနစ် ဖြစ်သလား။ ဒါမှမဟုတ် နှိုင်းယှဉ်ဆက်စပ်ရတဲ့စနစ် ဖြစ်သလား ဆိုတာကို ခုထိ အငြင်းပွားနေရတုန်းပါဘဲ။ အကြွင်းမဲ့ အမှီခိုကင်းတယ် ဆိုတာကတော့ အခြားဘာစနစ်ကိုမှ မှီခိုအားပြုစရာမလိုပဲ ကိုယ်တိုင်ရပ်တည်နိုင်စွမ်းရှိတာ ဖြစ်ပါတယ်။ နှိုင်းယှဉ်ဆက်စပ်တယ် ဆိုတာဟာ အခြားစနစ်တခုခုနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ဖို့ ဆက်စပ်ထားရပြီး အဲဒီကမှတဆင့် ပိုကောင်းအောင်လုပ်ယူရတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကိုယ်စားပြုဒီမိုကရေစီစနစ်လို့ အဓိပ္ပာယ်ထွက်နေတာကြောင့် ဒီမိုကရေစီမှာ ကိုယ်စားပြုစရာ မတူကွဲပြားတာတွေ မျိုးစုံပါဝင်ပြီး ရှိနေ နိုင်ပါတယ်။ လူအချို့က ဒီအချက်ကိုထောက်ပြပြီး ဒီမိုကရေစီဆိုတာ နှိုင်းယှဉ်ဆက်စပ်တဲ့စနစ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ တခုမှာ မတူညီတဲ့ နိုင်ငံရေးပါတီတွေ လွတ်လပ်စွာရပ်တည်နေတာကို ဥပမာပေးကြပါတယ်။ အာရှ ဒီမိုကရေစီစနစ်နဲ့ အနောက်နိုင်ငံ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို နှိုင်းယှဉ်ပြကြပါတယ်။ ဒီလိုဘဲ ဥရောပဒီမိုကရေစီကို ရုရှားဝန်ကြီးချုပ် (သမတဟောင်း) ပူတင် (Vladimir Putin) ကျင့်သုံးတဲ့ ဒီမိုကရေစီနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ပြပါတယ်။ တောင်အမေရိက ဒီမိုကရေစီကိုလည်း ဗင်နီဇွဲလားသမတ ချားဗက်ဇ် (Hugo Chavez) ကျင့်သုံးတဲ့ ဒီမိုကရေစီနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ပြပါတယ်။

အမှန်တော့ ဒီမိုကရေစီဟာ အကြွင်းမဲ့ အမှီခိုကင်းတဲ့စနစ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒီမိုကရေစီကို အခြေခံတဲ့ အဓိက အကြောင်းအရာတွေဟာ ပုံသေမူ ချမှတ်ထားလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကို ပြန်ပြင်လို့ မရပါဘူး။ အဓိကကျတဲ့ အကြောင်းအရာတွေနဲ့ စံမီ မကိုက်ညီဘူးဆိုရင် ဘယ်နည်းနဲ့မှ ဒီမိုကရေစီ မဖြစ်ပါဘူး။

ဒီမိုကရေစီမှာ အခြားစနစ်တွေဆီက ကောင်းနိုးရာရာတွေကိုယူပြီး ဖြည့်စွက်ထားတာမျိုး မရှိပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ဒီမိုကရေစီမှာ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံရဲ့ အနေအထားအလိုက် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် အမှန်တကယ် လိုတိုးပိုလျှော့ လုပ်ပေးရတာမျိုး ရှိတိုင်း ရှိနေ ရပါတယ်။ လိုတိုးပိုလျှော့ လုပ်ရာမှာလည်း နိုင်ငံတစ်ခုလုံးက သဘောတူညီနေဖို့ လိုပါတယ်။ တဦး-တဖွဲ့-တပါတီရဲ့ စိတ်ကြိုက် သဘောနဲ့ လုပ်လို့ မရနိုင်ပါဘူး။

ဥပမာ ဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးရင် ပါလီမန် (လွှတ်တော်) ရှိရပါတယ်။ လူထုက ရွေးချယ်တင်မြှောက်ထားတဲ့ ဥပဒေပြု ပါလီမန် ကိုယ်စားလှယ်အမတ်တွေက သမ္မတ၊ ဝန်ကြီးချုပ် စတဲ့ အစိုးရအဖွဲ့ အကြီးအကဲတွေကို ခန့်ထားရပါတယ်။ အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စ တွေကို တရားဝင် လုပ်ဆောင်ရပါတယ်။ တနိုင်ငံလုံး ပြည်သူ့အများစုက သဘောတူထားတဲ့ ဒီမိုကရေစီအခြေပြု နိုင်ငံဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ရှိရပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ဟာ နိုင်ငံရဲ့ သမိုင်းကြောင်းကို ဂုဏ်သိက္ခာ ရှိစေရတဲ့အပြင် လူထုတစ်ရပ်လုံးရဲ့ အကျိုး၊ နိုင်ငံရဲ့ ပထဝီမြေအနေအထား၊ သယံဇာတထွက်ရှိမှု၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ တရားမျှတမှု၊ လူမျိုးစုရေးရာ အစရှိတာတွေအပေါ် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် လိုတိုးပိုလျှော့လုပ်ပြီး ကျင့်သုံးရပါတယ်။ ဒါဟာ ပုံသေစနစ်ပါဘဲ။

ဒီမိုကရေစီရဲ့ အခြေခံမူဝါဒတွေကို မပြောင်းလဲ မပြင်ဆင်ပဲ မူရင်းအတိုင်း မဖြစ်မနေ ကျင့်သုံးရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ တိုင်းပြည်နဲ့ လူထုရဲ့ အခြေအနေအရ လိုအပ်တဲ့အခါမှာသာ လိုတိုးပိုလျှော့ လုပ်ရပါတယ်။ ဥပမာ- မိမိလုပ်သမျှ မိမိသာ တာဝန်ခံယူရတဲ့ တန်ဖိုးကို နားလည်ကျင့်သုံးနိုင်ဖို့ လူထုပညာပေးရေး လုပ်နေချိန်မှာ စုပေါင်းတာဝန်ယူတဲ့ ပုံစံနဲ့ လိုတိုးပိုလျှော့ လုပ်တာမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

အခြေခံမူတွေကို ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲတာ လုံးဝ မလုပ်ရပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီမိုကရေစီရဲ့ အခြေခံမူဝါဒတွေကို ကြောင်းကျိုးဆီလျော် အောင် ညှိပေးတာဟာ ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲတာ ဟုတ်-မဟုတ်၊ ဒါမျိုး လုပ်နိုင်-မလုပ်နိုင် အငြင်းပွားတတ်ကြပါတယ်။

နမူနာပြပါမယ်။ ပြည်သူတွေရဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်နဲ့ သတင်းလွတ်လပ်ခွင့် အပါအဝင် ဒီမိုကရေစီ အခြေခံမူတချို့ကို ကျင့်သုံးဖို့ ငြင်းပယ် လိုက်ရတယ်လို့ ရုရှားနိုင်ငံက ပူတင်၊ ဗင်နီဇွဲလားနိုင်ငံက ချားဗက်စ် စတဲ့ နိုင်ငံရေးသမားတွေက ပြောကြပါတယ်။ သူတို့ ငြင်းပယ် ရတာဟာ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာတွေကြောင့် ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အမှန်မှာတော့ ဒီမိုကရေစီမှာ မရှိမဖြစ် အလွန်အရေးကြီးတဲ့ အဲဒီအခြေခံမူတွေကို ဖယ်ရှားလိုက်ရင် ဒီမိုကရေစီ မဟုတ်တော့ပါဘူး။ ဒါတွေ ပယ်လိုက်မှတော့ အဲဒီစနစ်ဟာ လုံးဝအမိန့်နာခံရတဲ့ အကြွင်းမဲ့အာဏာရှင်စနစ် ဖြစ်သွားပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမယ့် ပူတင်နဲ့ ချားဗက်စ်တို့ကတော့ ဒီလို အခြေခံမူတချို့ မရှိလည်း ဒီမိုကရေစီ ပါဘဲလို့ အလျှော့မပေးပဲ ပြောနေကြပြန်ပါသေးတယ်။

ဒီအတိုင်းဆိုရင် ဒီမိုကရေစီကို အာဏာရှင်ဆန်တဲ့ လူ့ဘောင်အသိုင်းအဝိုင်းနဲ့ ပြောင်းလဲအစားထိုးလို့ ရနိုင်သလိုလို ဖြစ်နေပါလိမ့် မယ်။ အာဏာရှင်ဆန်တဲ့ အသိုင်းအဝိုင်းမှာ လူနည်းစုက အာဏာကို ချုပ်ကိုင်ပြီး ကျန်လူတိုင်းကို ထင်သလို အမိန့်ပေးစေခိုင်းကြ ပါတယ်။ ဒီလိုအစိုးရဟာ လူနည်းစုက ရွေးချယ်တင်မြှောက်ထားတာဖြစ်ပြီး လူနည်းစုကိုပဲ အကျိုးပြုတာဖြစ်ပါတယ်။ လူထု တစ်ရပ်လုံးကို ကိုယ်စားမပြုပါဘူး။ လူထုအကျိုးကိုလည်း ဆောင်ရွက်ပေးတာ မရှိပါဘူး။

ဒီမိုကရေစီရဲ့ အခြေခံမူတွေကို ဘယ်နည်းနဲ့မှ ပြင်ဆင်-ဖယ်ရှား-ထပ်ဖြည့်လို့ မရတဲ့အပြင် ချွင်းချက်ထားလို့လည်း မရပါဘူး။ ဒီမိုကရေစီရဲ့ အခြေခံမူတွေကို ပြောင်းလိုက်ရင် အာဏာရှင်စနစ် ဖြစ်သွားပါမယ်။ ပြည်သူတွေရဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်မှန်သမျှ ပိတ်ပင်ပြီး လုံးဝအမိန့်နာခံခိုင်းတဲ့စနစ်ဟာ အကြွင်းမဲ့အာဏာရှင်စနစ် ဖြစ်ပါတယ်။

အကြွင်းမဲ့အာဏာရှင်စနစ်ဟာ ပုံစံအမျိုးမျိုး ရှိပါတယ်။ စစ်တပ်က အစိုးရပုံစံနဲ့ အုပ်ချုပ်ရင် စစ်အစိုးရ ဖြစ်ပြီး အဲဒီစနစ်ကို စစ်အာဏာရှင်စနစ် လို့ခေါ်ပါတယ်။ ဥပမာ လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံမှာ စစ်အာဏာရှင် အစိုးရ အုပ်စိုးနေပါတယ်။ တပါတီအာဏာရှင်စနစ် ကတော့ ၁၉၆၂ ခုနှစ်ကနေ ၁၉၈၈ ခုနှစ်ထိ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ကျင့်သုံးခဲ့ဖူးပါတယ်။ လက်ရှိမှာတော့ မြောက်ကိုးရီးယားကို နမူနာ ကြည့်နိုင်ပါတယ်။ အစ္စလာမ်ဘာသာ ကိုးကွယ်တဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်တွေက အုပ်ချုပ်ပြီး အာဏာရှင် ဘာသာရေး စနစ် (သီအိုကရေစီ Theocracy) လို့ ခေါ်ပါတယ်။

စီးပွားရေးမှာ အာဏာရှင်ပုံစံနဲ့ အုပ်စိုးတဲ့စနစ်လည်း ရှိပါတယ်။ အဲဒီမှာ နိုင်ငံတစ်ခုက အခြားနိုင်ငံတစ်ခုကို စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ် ရဖို့အတွက် လွှမ်းမိုးထိန်းချုပ်တဲ့ နယ်ချဲ့စနစ်လည်း ပါဝင်ပါတယ်။

အာဏာရှင်စီးပွားရေးပုံစံ နောက်တစ်ခုကတော့ လူ့မလိုင်လွှာတွေရဲ့ စီးပွားရေးစနစ် ဖြစ်ပါတယ်။ လူမှုအဖွဲ့အစည်းတခု အတွင်းမှာ ရှိနေကြတဲ့ သီးသန့်လူတစ်စုဟာ စီးပွားရေးအများစုကို သူတို့စိတ်ကြိုက် ချယ်လှယ်ကြိုးကိုင်ထားပြီး ကျန်တဲ့လူတွေက သူတို့ အလိုကျ ဖြစ်အောင် တနည်းနည်းနဲ့ လိုက်လျောပေးနေရအောင် စိတ်ကြိုက် ကြိုးကိုင်စီမံထားတဲ့ စနစ်ဖြစ်ပါတယ်။

တရုတ်နိုင်ငံလို တချို့အာဏာရှင်နိုင်ငံတွေမှာတော့ အာဏာရှင်ပုံစံ တခုထက်ပိုပြီး ရှိနေတတ်ကြပါတယ်။

နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို လုပ်ဆောင်ဖို့ ဒီမိုကရေစီမှာ ကန့်သတ်ထားတာ ရှိလား-မရှိလား ဆိုတာ မရှင်းမလင်း ဖြစ်နေရပါတယ်။ လူမှု အဖွဲ့အစည်းမှာ ဘယ်လိုနေထိုင်ကျင့်ကြံရမယ် ဆိုတာကို အစိုးရက လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွေ ထုတ်ပြန်ပြီး အုပ်ချုပ်တတ်ကြပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ် အစိုးရအလိုကျ ဖြစ်စေဖို့ အနည်းဆုံး စောင့်ကြည့် ကြပ်မတ်တတ်ပါတယ်။ ဒါဟာ အစိုးရက ဒီမိုကရေစီကို နိုင်ငံရေးဘက် ကနေ ကျင့်သုံးတာပါ။ တကယ်လို့များ အဲဒီရှုထောင့်ကနေ အစိုးရကို စည်းရုံးသိမ်းသွင်းနိုင်မယ့် နည်းလမ်းကို ရှာကြည့်တဲ့အခါမှာ ဒီမိုကရေစီကို နိုင်ငံရေးပုံစံထက် လူမှုရေးပုံစံနဲ့ အသုံးချလိုက်ရင် ပိုမိုသင့်တော်နေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီအစိုးရရဲ့ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာတွေကို လူမှုရေးပုံစံနဲ့လည်း ကန့်သတ်နိုင်ပါတယ်။ အစိုးရမှာ လူမှုရေးနဲ့ဆိုင်တဲ့ ဒီမိုကရေစီကျင့်ဝတ်တွေ ရှိနေရင် အာဏာ အလွဲသုံးစားတာတွေကို အတော်အတန် ကန့်သတ်ထားနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံရေးကဏ္ဍမှာ ဒီမိုကရေစီအစိုးရ ရှိသလို အာဏာရှင်အစိုးရလည်း ရှိပါတယ်။ စီးပွားရေးဘက်မှာ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ် ဒါမှ မဟုတ် ကွန်မြူနစ်စနစ် ဆိုတာရှိပြီး အဲဒီစနစ်အရ ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းတွေ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းတွေကို လုပ်ဆောင်ကြပါတယ်။ ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍမှာ အင်တာနက်၊ ဖုန်း၊ ဖက်စ်၊ လူထုဆက်သွယ်ရေး သတင်းမီဒီယာတွေ ရှိပါတယ်။ ပညာရေးကဏ္ဍမှာ ကျောင်းတွေ၊ တက္ကသိုလ်တွေ ရှိပါတယ်။ ဘာသာရေးကဏ္ဍမှာ ဆိုရင်လည်း အကျယ်ပြန့်ဆုံး စည်းရုံးထားနိုင်တဲ့ ဘာသာရေးဟာ အသိအမှတ်ပြုခံရဆုံး ဖြစ်ပြီး အခြားဘာသာတွေလည်း အထိုက်အလျောက် ရှိတတ်ကြပါတယ်။ လူမှုအဖွဲ့အစည်းတွေမှာ ဒီလိုမျိုး ထပ်ခွဲသွားတာတွေကို ဆင့်ပွားစနစ် ရှိတယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဆင့်ပွားစနစ်တွေ အမျိုးမျိုး ရှိနေတတ်ကြပါတယ်။

ဒီလိုဆင့်ပွားစနစ်တွေမှာ တစ်ခုခုက အခြားတစ်ခုကို လွှမ်းမိုးထားနိုင်ပြီဆိုရင် အဲဒီလူမှုအဖွဲ့အစည်းတခုလုံးရဲ့ လူမှုရေးစနစ် ဖြစ်လာ ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်က အာဏာရှင်စနစ်ကို လွှမ်းမိုးနိုင်ရင် ဒီမိုကရေစီ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း ဖြစ်လာပါတယ်။ ဒီလိုပဲ ကွန်မြူနစ် စနစ်ကို လွှမ်းမိုးထားနိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ်က အဲဒီနိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေးစနစ်ကို ဖော်ဆောင်ပေးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

လောလောဆယ် ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ဆင့်ပွားစနစ်တွေကို ကြည့်ပါ။ တခုနဲ့တခု အတော်ကြီး ခြားနားတဲ့ ဆင့်ပွားစနစ်နှစ်မျိုး ရှိနေရင် တခုနဲ့တခု အသာရနိုင်ဖို့ လုပ်ကြတာကို တွေ့ရပါတယ်။ အထင်ရှားဆုံး နမူနာကတော့ ဒီမိုကရေစီစနစ်နှင့် ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးစနစ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ဟာ နိုင်ငံရေးကဏ္ဍမှာရှိပြီး ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ်က စီးပွားရေးကဏ္ဍမှာ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီနှစ်မျိုး စလုံးဟာ လူမှုရေးနယ်ပယ်နဲ့ ပတ်သက်နေပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီက လူမှုရေးနယ်ပယ်ကို နိုင်ငံရေးအရ လွှမ်းမိုးချင်သလို ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးစနစ်ကလည်း လူမှုရေးနယ်ပယ်တခုလုံးကို သူ့ဈေးကွက်လို သဘောထားပါတယ်။ အမှန်တကယ်မှာတော့ ဒီမိုကရေစီက လူမှုရေးလမ်းညွှန်အဖြစ် ပိုမိုသင့်တော်ပါတယ်။ ဒါဆိုရင် လူမှုရေးနယ်ပယ်ထဲက သင့်တော်တဲ့ စီးပွားရေးလမ်းညွှန်ကို ပြုပါဆိုရင် ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ်ကိုဘဲ ပြုပါလိမ့်မယ်။

ဒီနေရာမှာ အရေးတကြီးပြောချင်တာကတော့ ဒီစနစ်နှစ်ခုစလုံးကို တခုနဲ့တခု လိုက်ဖက်ညီအောင်ထားပြီး ကျင့်သုံးလို့ မရဘူး ဆိုတာ ပါပဲ။ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ်မှာ သူ့ဟာသူ ကိုယ်ပိုင်ရှိပြီးသားပါ။ ဒီမိုကရေစီမှာလို့ပဲ ရှောင်ရန်-ဆောင်ရန် အခြေခံမူတွေ၊ တာဝန်ခံ ယူရတာတွေ ရှိပါတယ်။ ဈေး၊ သမဂ္ဂ၊ ကုန်သည်ကြီးများအသင်း၊ ကုမ္ပဏီ၊ ကော်ပိုရေးရှင်း စတဲ့ အသင်းအဖွဲ့ကွဲကွဲအစည်းအရုံးတွေ ရှိနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီမိုကရေစီနဲ့ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ် ပူးတွဲကျင့်သုံးတဲ့ ကိစ္စအတော်များများမှာ မပြေမလည် ဖြစ်တတ်ကြ ပါတယ်။ ဒီလို စနစ်တခုနဲ့တခု ပြိုင်ဆိုင်နေတာ၊ ပဋိပက္ခဖြစ်နေရတာတွေကို နောက်သင်ခန်းစာတွေမှာ ဆက်ပြောပြပါမယ်။

ဒီလိုဘဲ ဘာသာရေးတစ်ခုရဲ့ လွှမ်းမိုးတာကိုခံရတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ ကျင့်သုံးနေတဲ့ ရှောင်ရန်-ဆောင်ရန် အခြေခံမူတွေ၊ တာဝန်ခံ ယူရတာတွေ၊ အသင်း-အဖွဲ့-ဌာန-အစည်းအရုံးတွေက ဒီမိုကရေစီနဲ့ လိုက်ဖက်မညီပဲ ဖြစ်နေတာကိုလည်း နောက်ပိုင်းမှာ ပြောပြ သွားပါမယ်။

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံတွေ အပြန်အလှန် ကူးလူးဆက်ဆံကြရာကနေ ကမ္ဘာ့တဝှမ်း လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေ အချင်းချင်း အဆင်ပြေသထက် ပြေအောင် ပူးပေါင်းစုစည်း နေထိုင်လာနေကြပါပြီ။ ဒါကို ဂလိုဘာလိုက်ဇေးရှင်း (Globalization) လို့ခေါ်ပါတယ်။ ဒီလို ပူးပေါင်းစုစည်း မိကြတဲ့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းထဲမှာ စနစ်တစ်ခုခု ပြိုင်ဆိုင်တာ၊ ပဋိပက္ခဖြစ်ရတာတွေကို လူပြောသူပြော ပိုများလာနေပါတယ်။ ဒီနေ့ခေတ် ကမ္ဘာပေါ်မှာ အာဏာရှင်စနစ် ပြန်လည်ခေါင်းထောင်လာတာ တွေ့နေရပါတယ်။ ပြီးတော့ အာဏာရှင်နိုင်ငံတွေ စုပေါင်းပြီး ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ဖယ်ရှားဖို့ အားထုတ်လာနေကြတာကိုလည်း တွေ့မြင်နေရပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီ သင်ခန်းစာတွေက ဒီမိုကရေစီအကြောင်း လေ့လာသူတွေကို ပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်အောင် ရှင်းလင်းပေးသွားနိုင်မှာ ဖြစ်တဲ့အပြင် အချိန်ထိ ဒီမိုကရေစီကသာ လူထုအကြိုက်၊ လူထုနဲ့သင့်တော်တဲ့စနစ် ဖြစ်တဲ့အကြောင်း ဖော်ပြပေးနိုင်မယ်လို့လည်း မျှော်လင့်မိပါတယ်။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

အပိုင်း (၂) တန်းတူညီမျှမှုနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်

သက္ကရာဇ် ၂၀၀၀ ကို ကျော်လွန်လာတဲ့အခါမှာ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းဟာ အကြီးအကျယ် ပြောင်းလဲသွားပါတယ်။ တစ်ချင်း ပြောင်းလဲတာတွေထဲမှာ ဒီနေ့ထိ အရေးပါဆုံးဖြစ်နေတာကတော့ စာရေးသားတာတွေ တိုးတက်ကျယ်ပြန့်လာတာဘဲ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ စာပေနဲ့ လူထုပညာပေးရေးက ကောင်းကောင်းကြီး ဆက်စပ်ပါတယ်။ အပြန်အလှန်အားပြုကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပညာပေးရေးကဏ္ဍဟာ ကျယ်ပြန့်လာပါတယ်။ ခေတ်စားလာပါတယ်။ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းရဲ့ ရည်မှန်းချက်ဟာ “လူသားအချင်းချင်း တန်းတူညီမျှဖို့ ဖြစ်တယ်”လို့ ထုတ်ဖော်ပြီး ပညာပေးကြပါတယ်။ ဒီရည်မှန်းချက်ကို အကောင်းဆုံး ဖြစ်စေနိုင်တာကတော့ “ဒီမိုကရေစီ” ဆိုတဲ့ နိုင်ငံရေးစနစ် ဖြစ်တယ်လို့လည်း တဆက်တည်း ပြောဆိုနေကြပါပြီ။

လူဟာ မိမိကိုယ်ပိုင်အသိတရားကို အသုံးပြုပြီး လူအချင်းချင်းနဲ့ အပေးအယူလုပ်နိုင်စွမ်း ရှိကြပါတယ်။ လူ့ဘဝကို စတင်တဲ့ မွေးကင်းစကလေးအရွယ်ကစပြီး ဒီလက္ခဏာမျိုး ရှိနေတာကို အနည်းဆုံး တွေ့နိုင်ပါတယ်။ လူတွေဟာ သူတို့ဘဝမှာ ဖြစ်လာနိုင်မယ့် အလားအလာတွေအပေါ် ကန့်သတ်ချက် မထားကြပါဘူး။ အလားအလာကောင်းရင်ကောင်းသလို ဆက်လုပ်နေကြတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အခွင့်အရေးတွေရဖို့ ကြိုးပမ်းရာမှာလည်း ရောင့်ရဲတင်းတိမ် မနေကြပါဘူး။ အခွင့်အရေးရှိသမျှ အစွမ်းကုန် ယူတတ်ကြပါတယ်။ ပညာတတ်လာကြတဲ့အခါ ဒါမှမဟုတ် ပညာပေးအစီအစဉ်တွေကို လက်ခံရရှိတဲ့အခါမှာ ကိုယ်ပိုင်အသိတရားတွေ ပိုမို ရင့်ကျက်လာလို့ လူမှုရေးကဏ္ဍမှာ သူတို့ပါဝင်နိုင်စွမ်းရှိသလောက် ပါဝင်ပြီး အချင်းချင်း မျှမျှတတ ဖလှယ်ကြပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဘယ်စနစ်မဆို သီးသန့်ရပ်တည်နေကြတဲ့ လူနည်းစုအတွက် ကျောသားရင်သားခွဲခြားပြီး အခွင့်အရေးပိုမေးဖို့ မူချမှတ်ထားတာဟာ မတရားပါဘူး။ တန်းတူညီမျှမှု မရှိပါဘူး။ ဒါကို လူ့အသိုင်းအဝိုင်းက လက်ခံလို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။

ဒီကိစ္စမှာ အာဏာပိုင်စိုးတဲ့ကိစ္စကို ထည့်ပြောရပါမယ်။ အာဏာကို အသုံးပြုပြီး အခြားသူတွေအပေါ် ထိန်းချုပ်တာဟာ လူလူချင်း အတူတူဖြစ်ပေမယ့် တန်းတူရမယ့် အခွင့်အရေးထက် ပိုယူနေတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်လို့ အရာရာမှာ တရားမျှတမှုရှိနေရင် အာဏာအလွဲသုံးစားတာတွေ ရှိနေမှာမဟုတ်တော့ပါဘူး။ အာဏာလွဲသုံးစားလုပ်နိုင်လောက်အောင် အလိုအလျောက် ခွင့်ပြုထားတဲ့ အခြေခံသဘောတရားမျိုးလည်း ရှိနေမှာ မဟုတ်တော့ပါဘူး။

ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးတဲ့အခါမှာ လူတစ်ဦးချင်းတိုင်းမှာ လွတ်လပ်ခွင့်တွေ ရှိလာကြပါတယ်။ လူတွေဟာ သူတို့ဘဝရဲ့ အရေးပါတဲ့ကိစ္စတွေကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆုံးဖြတ်နိုင်လာကြပါတယ်။ သူတို့အပေါ်ထိန်းချုပ်ထားတဲ့ မတရားတဲ့ အာဏာပိုင်စိုးမှုတွေကို မကြုံရတော့ပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီမိုကရေစီ တစ်ခုလည်းကဘဲ ကျိုးကြောင်းခိုင်လုံ ပြတ်သားတဲ့ နိုင်ငံရေးစနစ် ဖြစ်လာပါတယ်။ လူအချင်းချင်း တန်းတူညီမျှအောင် လုပ်ပေးနိုင်တဲ့စနစ် ဖြစ်လာပါတယ်။

လူသားအချင်းချင်း တန်းတူညီတာဟာ မွေးဖွားကတည်းက ရှိနေပြီးဖြစ်ပါတယ်။ လူသားအားလုံး ဒီလိုနဲ့ဘဲ ဘဝကိုစတင်ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ မွေးဖွားလာတုန်းက လူတွေရဲ့ ပကတိတရားမှာ အာယာတ ဆိုတာ မရှိပါဘူး။ ဘက်မလိုက်တတ်ကြပါဘူး။ အသက်ရှင်ဖို့ ဆန္ဒနဲ့ဘဲ ရုန်းကန်လှုပ်ရှားကြပါတယ်။

တန်းတူညီတာကို အတင်းကြပ် မပြောင်းလဲသရွေ့ လူ့ဘဝတလျှောက်လုံးမှာ အချင်းချင်း တန်းတူညီတူ ဆက်ဆံနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ လူ့ဘဝမှာ အရေးကြီးကိစ္စတွေ ရှိစမြဲပါ။ နေ့တိုင်း ဆောင်ရွက်ရတဲ့ကိစ္စတွေလည်း ရှိပါတယ်။ အချိန်တန်လို့ဖြစ်ဖြစ်၊ အချိန်မတန် သေးခင်ပဲဖြစ်ဖြစ် ဘဝနိဂုံးချုပ်သွားနိုင်တာကို သိထားရပါတယ်။ လူတွေဟာ မသေရအောင် လိုအပ်သလို ရှောင်ကြဉ်ရပါတယ်။ ကာကွယ်ရပါတယ်။ တားဆီးရပါတယ်။ သေဆုံးသွားတတ်တဲ့ဘဝကို လူတွေက စူးစမ်းလေ့လာ နားလည်သဘောပေါက်ကြရာမှာ တဦးနဲ့တဦး သိပ်မကွာလှပါဘူး။ အသက်ရှင်နေသူတိုင်း သူတို့ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ရှိနေတဲ့ အလေးနက်ဆုံးအရာတွေကို နားလည်ထားရပါတယ်။ အကောင်းဆုံး ရနိုင်သမျှ အခွင့်အရေးအပေါ် အမိအရ အသုံးပြုရပါတယ်။

ဒီအချက်က တန်းတူညီမျှတာဟာ လူတစ်ဦးတယောက်အတွက် တစ်စုံတရာ အရေးပါနေတာကို ဖော်ပြပါတယ်။ လူမှန်သမျှ အသက်ရှင်ရပ်တည်ရတဲ့ အလုပ်အမျိုးအစားပေါ်မူတည်ပြီး လယ်သမား ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေပါမယ်။ ဝန်ကြီးချုပ် ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေပါမယ်။ ဘဝချင်းက တခြားစီ ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေကြပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမယ့် လူ့ဘဝရဲ့ အရေးပါတဲ့ကိစ္စ တစ်စုံတရာမှာတော့ တဦးနဲ့တဦး မခြားနားပါဘူး။

တဦးဦးက အခြားတဦးထက် ပိုသွားတာလည်း မရှိပါဘူး။ လယ်သမားဖြစ်သူဟာ သူ့ဘဝမှာ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးဖို့ လယ်ယာမြေကို အရေးပါတယ်လို့ သတ်မှတ်ကောင်း သတ်မှတ်ထားနိုင်ပါတယ်။ ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်သူကလည်း သူ့ဘဝမှာ တိုင်းပြည်နဲ့လူမျိုး ကောင်းစားရေးကို အရေးပါတယ်လို့ သတ်မှတ်ချင် သတ်မှတ်ထားပါလိမ့်မယ်။

အဲဒီလိုမျိုး လူတဦးချင်းက အတူတကွ စုစည်းနေထိုင်လာမိတဲ့အခါ လူအများအတွက် အရေးပါတဲ့ကိစ္စတခု ဖြစ်လာပါတယ်။ ဆိုလိုတာကတော့ လူအများအတွက် တန်ဖိုးထားစရာ "ယဉ်ကျေးမှု" ဖြစ်လာတာပါ။ ဒီနေရာမှာလည်း ယဉ်ကျေးမှုတခုဟာ အခြား ယဉ်ကျေးမှုတခုထက် ပိုမိုမြင့်မြတ် သာလွန်ကောင်းမွန်တယ်လို့ ဆုံးဖြတ်နိုင်လောက်တဲ့ အခြေခံသဘောတရား မရှိပါဘူး။ မတူညီတဲ့ ယဉ်ကျေးမှုနှစ်ခုဟာ ခြားနားမှာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ယဉ်ကျေးမှုတခုက အခြားတခုထက် သာတယ်လို့တော့ မပြောနိုင်ပါဘူး။

ယဉ်ကျေးမှုတခုရဲ့ လက္ခဏာတရပ်ကို ယဉ်ကျေးမှု ခြားနားသူတွေက မလေးမစား ပြစ်တင်ကဲ့ရဲ့တတ်ကြပါတယ်။ လှောင်ပြောင် သရော်တတ်ကြပါတယ်။ ဂျာမနီမှာ ဟစ်တလာ တန်ဖိုးထားတုန်းက နာဇီတွေရဲ့အပြုအမူတွေက ထင်ရှားတဲ့ နမူနာပါ။ သူတို့ဟာ အခြားလူမျိုးတွေရဲ့ယဉ်ကျေးမှုတွေကို မလေးမစား နှိမ့်ချ ဆက်ဆံခဲ့ကြပါတယ်။

ဒီနေ့ခေတ်မှာ တွေ့နေရတဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေဟာ ရှေးရှေးကာလတွေကတည်းက တည်ရှိပြီး ဒီနေ့ထိတိုင် ဖွံ့ဖြိုးရှင်သန်နေခဲ့ကြတဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ယဉ်ကျေးမှုတွေ ပြောင်းလဲတတ်ကြပါတယ်။ ယဉ်ကျေးမှုတခုလုံး မဟုတ်ရင်တောင် တချို့အပိုင်းတွေ ပြောင်းလဲသွားပါတယ်။ အလိုအလျောက် ပြောင်းလဲတဲ့အပြင် တမင်တကာ ပုံစံပြောင်းခံရတာလည်း ရှိပါတယ်။ ပြောင်းလဲ- လမ်းခွဲ သွားတဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတခုကို အခြားယဉ်ကျေးမှုရှိတဲ့ လူတဦးဦးက ဝေဖန်ကောင်းဝေဖန်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုဝေဖန်တာဟာ သူ့ယဉ်ကျေးမှုက အခြားယဉ်ကျေးမှုထက် ပိုသာတယ်လို့ ခံစားမိတာကြောင့် မဟုတ်ပါဘူး။ သူ့ယဉ်ကျေးမှုလည်းဘဲ တနေ့ကျရင် အလားတူ တမင်တကာ လမ်းကြောင်းပြောင်းခံရဖို့ ရှိနေတာကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။

တန်းတူညီမျှတာဟာ လူမှုရေးကဏ္ဍအတွက် ရည်မှန်းချက် ဖြစ်နေရုံသာမကသေးပါဘူး။ ဒီမိုကရေစီ စတင်ဖြစ်ပေါ်ဖို့ အခြေခံမူလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ တန်းတူညီမျှတာဟာ လူတဦး-တဖွဲ့က အုပ်စိုးတဲ့စနစ်ကို လက်မခံပါဘူး။

ဒီမိုကရေစီမှာ တန်းတူညီတာတခုဘဲ အခြေခံမူ မဟုတ်သေးပါဘူး။ လူအများစုက ကောင်းကောင်း မသိကြသေးတဲ့ အခြားအခြေခံမူ တွေလည်း ရှိနေပါသေးတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီအခြေခံမူတွေအားလုံး လမ်းကြောင်းမှန်ပေါ် မရောက်သေးရင်၊ အသိအမှတ်ပြု မခံရ သေးရင်၊ လူအများက လိုက်နာကျင့်သုံးတာ မရှိသေးရင် ဒီမိုကရေစီစနစ်ဟာ အပြည့်အဝ မအောင်မြင်ပဲ ရှိနေပါဦးမယ်။

အစိုးရဆိုတာ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးရမယ်လို့ ပြောဆိုကြပါတယ်။ ဒါဟာ တကယ်တော့ လူတိုင်းက မဲပေးနိုင်ခွင့် ရှိရမယ်လို့ အပြန်အလှန်အားဖြင့် တောင်းဆိုလိုက်တာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီမှာ ရွေးကောက်ပွဲ ရှိရပါတယ်။ မဲပေးနိုင်တဲ့ အရွယ်မှန်သမျှ မဲပေးပိုင်ခွင့် ရှိရပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီကို စတင်ကျင့်သုံးခါစတုန်းကတောင် အမေရိကန် အပါအဝင် အခြားနိုင်ငံတွေမှာ လူတိုင်း မဲပေးခွင့် မရခဲ့ကြပါဘူး။ ပစ္စည်းဥစ္စာရှိသူတွေကဘဲ မဲပေးနိုင်ခွင့် ရှိခဲ့ဖူးပါတယ်။

ပိုင်ဆိုင်မှု မပြုနိုင်တာ၊ နိုင်ငံသားမဟုတ်သူနဲ့ လက်ထပ်ထားတာ၊ ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ထားတာ၊ နိုင်ငံရေး အန်တုဖီဆန်နေတာ၊ မတရားအသင်းဝင် ဖြစ်နေတာ အစရှိတဲ့အကြောင်းပြချက်တွေနဲ့ မဲပေးခွင့် ပိတ်ပင်ထားတာကတော့ ဒီမိုကရေစီ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီလိုပဲ အမျိုးသမီးတွေ၊ လူမျိုးခြားနဲ့ အခြားတိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်တွေ၊ အစိုးရ မနှစ်သက်တဲ့ ဘာသာရေးဂိုဏ်းဝင်တွေကို မဲပေးခွင့် ပိတ်ပင် ထားတာဟာလည်း ဒီမိုကရေစီ နည်းလမ်းမကျပါဘူး။ တန်းတူညီမျှတာကို ဖျက်ဆီးရာ ရောက်ပါတယ်။

တန်းတူညီမျှအောင်လုပ်ဖို့ နောက်ထပ်သိထားရမှာကတော့ အစိုးရသာမက လူ့အသိုင်းအဝိုင်းကပါ လူအချင်းချင်း မခွဲခြားဖို့၊ မနှိမ့်ချဖို့၊ တန်းတူဆက်ဆံဖို့ဖြစ်ပါတယ်။ လူအချင်းချင်း တန်းတူညီမျှနေကြရင် လူတဦးချင်းရဲ့ ကိုယ်ပိုင်ဝိသေသလက္ခဏာတွေဟာ သိပ်အရေး မပါတော့ပါဘူး။ တန်းတူညီမျှတာကို လူဖြူ-လူမဲ၊ ဆင်းရဲ-ချမ်းသာ၊ ယောက်ျား-မိန်းမ၊ ပညာတတ်-မတတ် စတဲ့ ဝိသေသလက္ခဏာ တွေနဲ့ တိုင်းတာပိုင်းဖြတ်လို့ မရပါဘူး။ ကျန်းမာသန်စွမ်းသူဟာ လူတဦးဖြစ်သလို ဒုက္ခိတသည်တဦးဟာလည်း လူဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ နှုတ်သူဟာလည်း လူဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

လူမှန်သမျှ တန်းတူညီတူ မွေးဖွားလာကြပါတယ်။ ဘယ်ကလေးကမှ အမိဝမ်းတွင်းကနေ ရွှေရွန်း-ငွေရွန်းကိုက်ပြီး ထွက်မလာပါဘူး။

ဘာအဝတ်အစား-အဆောင်အယောင်မှမပါပဲ လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် မွေးဖွားလာကြသူတွေချည်း ပါဘဲ။ ဒါကြောင့် လူ့သဘာဝ ကတောင် လူသားအားလုံး တန်းတူညီမျှဖြစ်ဖို့ အားပေးထားပါတယ်။ တန်းတူညီမျှဖို့ အခြေခံမူဟာ လူတိုင်းမှာ လွတ်လပ်ခွင့်တွေ အညီအမျှရှိနေဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီ ကျင့်ဝတ်တွေကို လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်တယ် ဆိုရင်တော့ လူ့ဘဝမှာ ကြိုက်နှစ်သက်သလို ရွေးချယ်နိုင်ပါတယ်။ သွားချင်ရာသွား နေချင်ရာနေနိုင်ပါတယ်။ လုပ်ချင်ရာလုပ်နိုင်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီ ကျင့်ဝတ်ကို မလိုက်နာနိုင်ဘဲ လွတ်လပ်ခွင့်ကို စိတ်ထင်တိုင်း အသုံးပြုနေလို့ မရပါဘူး။

ဒါတွေဟာ တန်းတူညီမျှ အခြေခံမူအရ ရှိအပ်တဲ့ အခြေအနေတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လက်တွေ့မှာ အတော်လေး ခြားနားနေ တတ်ပါတယ်။ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်တဲ့ နည်းလမ်းပေါင်းများစွာထဲက တနည်းနည်းနဲ့ လူတွေရဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်တွေကို ကန့်သတ်ပိတ်ပင်နေ ကြပါတယ်။ လူတိုင်းချင်းရဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်၊ ရပိုင်ခွင့်တွေဟာ လူအသိုင်းအဝိုင်း တခုနှင့်တခုမှာ နည်းနည်းစီ ခြားနားနေတတ်ပါတယ်။ လုံးဝခြားနားနေတာလည်း ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံသားတိုင်းရဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်၊ ရပိုင်ခွင့်တွေဟာ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံသားတွေ ရနေတာနဲ့ မတူ သလိုမျိုးပါ။ မြို့ပြမှာ ရရှိခံစားနေတဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်၊ ရပိုင်ခွင့်တွေဟာ ဝေးလံခေါင်ဖျားတဲ့အရပ်ဒေသတွေမှာ ရနေတာနဲ့ တခြားစီ ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။

ဘာသာရေးတချို့ဟာ မိမိဘာသာရေးကိုဘဲ ယုံကြည်ရမယ်-အခြားဘာသာရေးတွေကို မယုံကြည်ရဘူး ဆိုပြီး ကန့်သတ်ထားတတ် ကြပါတယ်။ ဆော်ဒီအာရေဗျ ဒါမှမဟုတ် အခြားမူဆလင်နိုင်ငံတွေမှာ မူဆလင်မိဘနှစ်ပါးကနေ မွေးဖွားလာသူဟာ မွေးရာပါ မူဆလင် ဖြစ်ရပါတယ်။ အဲဒီကိစ္စအတွက် ဘာမှ ပြောပိုင်ခွင့်မရှိပါဘူး။ မွေးရာပါ မူဆလင်ဖြစ်ရတာကို ငြင်းဆန်ရင် ထောင်ဒဏ် ဒါမှမဟုတ် သေဒဏ်ကျခံရတာ တွေရပါတယ်။ တရုတ်နိုင်ငံမှာတော့ အစိုးရက သတ်မှတ်ခွင့်ပြုထားတဲ့ ခရစ်ယန် ဘုရားရှိခိုး ကျောင်းမှာ ကိုးကွယ်အားထုတ်တာ မရှိဘူးဆိုရင် ခရစ်ယန်ဘာသာဝင် ဖြစ်တာကို တားမြစ်ထားပါတယ်။

လွတ်လပ်ခွင့်နဲ့ တန်းတူညီမျှတာဟာ ပုံမှန်ဆိုရင် ပဋိပက္ခသဘောရှိလို့ အဲဒီနှစ်မျိုးအကြား မျှတအောင် ညှိပေးရပါတယ်။ ဒီကိစ္စဟာ ကနေ့ထိ ရှုပ်ထွေးနေဆဲပါဘဲ။ လွတ်လပ်မှု အားကောင်းတဲ့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းမှာ တခါတလေ တန်းတူညီမျှတာက အားနည်းနေတာ တွေရပါတယ်။ ဒီလိုပဲ လူအချင်းချင်း တန်းတူညီမျှနေပေမယ့် သူတို့အားလုံးမှာ လွတ်လပ်ခွင့်က နည်းနေတာ ဒါမှမဟုတ် မရှိ သလောက် ဖြစ်နေတာလည်း တွေ့ရတတ်ပြန်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူ့အသိုင်းအဝိုင်းတခုလုံး လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်စေနိုင်ဖို့ ဘယ်လို ရည်မှန်းချက်မျိုးထားပြီး လုပ်ဆောင်သင့်တယ် ဆိုတာကို ဆုံးဖြတ်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

လူတိုင်းချင်းက သူတို့ကိုယ်တိုင် ရရှိခံစားနေပါတယ်လို့ သက်သေပြနိုင်လောက်တဲ့ အမှန်တရားတွေကို စွဲစွဲမြဲမြဲ လက်ကိုင်ထား ကျင့်သုံးနေရပါမယ်။ ဘယ်လိုအမှန်တရားတွေ ဖြစ်ပါသလဲ။ အဖြေကတော့ လူသားအားလုံးမှာ တန်းတူညီမျှမှု ရှိတယ်။ လွတ်လပ်ခွင့် ရှိတယ် စတဲ့ အမှန်တရားတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီအမှန်တရားတွေရှိနေဖို့ အမေရိကန်နိုင်ငံမှာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဆုံးဖြတ်ထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ အမေရိကန်နိုင်ငံသားတိုင်း အတွက် အကြီးဝင်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီကို စံနမူနာပြုတဲ့ ထုတ်ပြန်ချက်တွေပါပဲ။ အမေရိကန်သမိုင်းရဲ့ အရေးပါဆုံးလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ “လူတိုင်း တန်းတူညီမျှတယ်” ဆိုတဲ့ကြေညာချက်နဲ့ အမေရိကန်နိုင်ငံသားတွေရဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်ကို ကြေညာထားပါတယ်။ တန်းတူ ညီမျှမှုက အရင်ဦးဆုံး လာပါတယ်။ ဆိုလိုတာက တန်းတူညီမျှတာကို အရင်ဖော်ပြပြီး လွတ်လပ်ခွင့်ကို ပေးထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီလိုမဟုတ်ရင် တကယ့်သဘာဝအတိုင်းဖြစ်နေတဲ့ လွတ်လပ်ခွင့် (Pure freedom) ဖြစ်လာပါလိမ့်မယ်။ ဒါဟာ တကယ်တော့ “တောရိုင်းဥပဒေ”(Natural Law) ပါဘဲ။ အင်အားသာသူက အင်အားနည်းသူကို လွှမ်းမိုးနိုင်တာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းမှာ အင်အားကြီးသူကဘာလုပ်လုပ် အမှန်ဖြစ်နေပါတယ်။ အင်အားရှိရင် လုပ်ချင်ရာလုပ်နိုင်တယ်လို့ သဘောရနေပါတယ်။ ဒီလို အခြေအနေမျိုးမှာ အင်အားအလုံအလောက် ရှိနေသူဟာ အာဏာရှင်ဖြစ်လာပြီး၊ ကျန်တဲ့ဘယ်သူမဆို သူစိတ်ကြိုက်ခိုင်းစေ အမိန့်ပေးနိုင်တဲ့ ကျွန်တွေ ဖြစ်လာရတော့တယ်။

တောရိုင်းဥပဒေကို လူတွေက လက်မခံနိုင်ကြတာတော့ သိသာလှပါတယ်။ လက်မခံနိုင်လို့လည်း ပြောင်းလဲတိုးတက်လာအောင် အားထုတ်ကြရာမှာ တချို့အခြေအနေတွေမှာ အခက်အခဲ ပိုကြီးမားတတ်ပါတယ်။ ဒီလိုဖြစ်ရတာဟာ အခြေခံ လွတ်လပ်ခွင့် (Basic freedom) နည်းပါးလို့ ဒါမှမဟုတ် လုံးဝမရှိလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့် အားကောင်းလာရင်တော့ တောရိုင်းဥပဒေက

အားနည်းသွားရမှာပါ။

အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့် ဆိုတာ တန်ဖိုးတွေ၊ အရည်အသွေးတွေ (Merit) အပေါ် လွတ်လပ်ခွင့် ရှိနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ လူ့အခြေခံ လွတ်လပ်ခွင့်ကို ပြောရင် အဲဒီလူ့တန်ဖိုး၊ အရည်အသွေးတွေကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ကျင့်သုံးနိုင်တယ်လို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ စာရေးဆရာတိုင်းဟာ လွတ်လွတ်လပ်လပ်နဲ့ စာရေးနိုင်တာဟာ အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်တမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

တန်ဖိုး၊ အရည်အသွေးတွေမှာ ကိုယ်ပိုင်စံထားတဲ့မူတွေ ရှိနေပြီးဖြစ်ပါတယ်။ မန်နေဂျာရာထူး ယူနိုင်ဖို့ မန်နေဂျာအရည်အချင်း ရှိမှဘဲ ဖြစ်ပါမယ်။ မိဘရဲ့ရာထူးကို သားသမီးတွေက အမွေဆက်ခံတာ၊ ခင်ရာမင်ရာ ဘက်လိုက်ပြီး ရာထူးဆက်ခံစေတာမျိုး ရှိနေရင် အရည်အချင်းပြည့်ဝမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ တန်ဖိုးအပြည့်အဝ ပေးနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါတွေကို ကန့်သတ်ထိန်းညှိရပါလိမ့်မယ်။

လူတိုင်းရဲ့ လူမှုရေးအဆင့်အတန်းဟာ သူ့အရည်အချင်းနဲ့ သူ့ကိုယ်တိုင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်တဲ့အပေါ်မှာဘဲ ကြည့်ပြီး ဆုံးဖြတ်ရပါ တယ်။ သူပိုင်ဆိုင်တဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာပုဒ်တွေကို ကြည့်ပြီး မဆုံးဖြတ်သင့်ပါဘူး။

ဒါပေမယ့် လူတန်ဖိုးနဲ့ အရည်အချင်းတွေဟာ တန်းတူညီတူ မရှိတဲ့ ကိစ္စတွေမှာ ခဏခဏ အသုံးပြုခံနေကြရပါတယ်။ ဒါဟာ ပြဿနာပါဘဲ။ အလုပ်သမားတွေဟာ သူတို့ဘဝ တိုးတက်ဖို့ အလုပ်ကြိုးစားကြပါတယ်။ အပြိုင်အဆိုင်စနစ်ရှိလို့လည်း လုပ်ငန်းခွင် ထဲမှာ အားတက်သရော ကြိုးစားကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အခြားသူတွေထက် အရည်အချင်းသာမှ အခွင့်အရေးပိုကောင်းနိုင်တာဖြစ်လို့ ကြိုးစားကြတာပါ။ သူတို့အရည်အချင်းတွေက အခြားသူတွေထက် ပိုသာနေရင် သူတို့ဘဝတွေဟာ ပိုပြီး တိုးတက်လာမယ်။ ပိုပြီး တန်ဖိုးရှိလာမယ်လို့ သူတို့က ယုံကြည်ထားကြပါတယ်။

တကယ်လို့ တန်းတူညီတူဖြစ်ဖို့ ရည်မှန်းထားတယ်ဆိုရင် ကျင့်ဝတ် မစောင့်ထိန်းတတ်တဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်တွေကို ဆုံးရှုံးခံရမှာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကတော့ ရှင်းနေပါတယ်။ အဲဒီလိုလွတ်လပ်ခွင့်မျိုးဟာလည်း အမှန်တကယ်တော့ မရှိသင့်လို့ ဆုံးရှုံးခံထိုက်ပါတယ်။ ကျင့်ဝတ် မစောင့်ထိန်းတဲ့ကိစ္စတွေဟာ အခြားလူတွေအတွက် အန္တရာယ်များလှပါတယ်။

လူသတ်လိုင်စင်ရထားသလို စိတ်ထင်ရာ လိုက်သတ်နေတာမျိုး၊ လမ်းမပေါ်ဆေးရိုးလှမ်းတာမျိုးတွေဟာ ကျင့်ဝတ် မစောင့်ထိန်းတဲ့ လွတ်လပ်ခွင့် နမူနာတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အများကို ထိခိုက်စေတဲ့ လွတ်လပ်မှုတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတွေကို ဆုံးရှုံးခံလိုက်လို့လည်း လူလောကမှာ အကျိုးမယုတ်တဲ့အပြင် ပိုလို့တောင် ငြိမ်းချမ်းသာယာလာဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို ဆုံးရှုံးခံထိုက်တဲ့ လွတ်လပ်ခွင့် တွေဟာ အရေးအတွက် များများစားစား ရှိမနေတာကိုဘဲ တော်သေးတယ်လို့ ဆိုရပါဦးမယ်။ ဒါပေမယ့် အရေးအတွက်နည်းပါးလို့ ဆုံးရှုံးခံရတာ မဟုတ်ပါဘူး။ နဂိုကတည်းက မလိုလားအပ်လို့ အဆုံးရှုံးခံတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အပြန်အလှန်အားဖြင့်လည်း လွတ်လပ်ခွင့်ကို အာရုံစိုက်ရင် တန်းတူညီမျှတာကို ဆုံးရှုံးခံရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ လွတ်လပ်ဖို့ တောင်းဆို တိုက်ပွဲဝင်ကြရာမှာ ယှဉ်ပြိုင်အနိုင်ယူ အောင်ပွဲခံဖို့ဘဲ လိုပါတယ်။ ဒါဟာ အစဉ်အလာတရပ်ပါ။ ဒါကြောင့် ယှဉ်ပြိုင်အနိုင်ယူရာမှာ ပြိုင်ဘက်ကို တန်းတူအခွင့်အရေးပေးဖို့ ခက်ခဲလှပါတယ်။

တကယ်ဆိုရင် မလွတ်လပ်သေးခင်မှာ လွတ်လပ်ဖို့ကိုဘဲ ရည်မှန်းထားရပါတယ်။ လွတ်လပ်ဖို့အတွက် အရင်တိုက်ပွဲဝင်ပြီး လုံးဝလွတ်လပ်ပြီဆိုမှသာ တန်းတူညီမျှဖို့ ဆက်လက် တိုက်ပွဲဝင်နိုင်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ နှစ်ခုစလုံးကို လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ရရှိထားချိန် ဆိုရင်တော့ လွတ်လပ်ဖို့ထက် တန်းတူညီမျှဖို့ကို ပိုပြီး အလေးအနက်ထားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မလွတ်လပ်သေးခင်မှာ လွတ်လွတ်လပ်လပ် လှုပ်ရှားနိုင်ခွင့်တွေကို ရှာဖွေတောင်းဆိုရပါမယ်။ အဲဒီလို တောင်းဆိုလှုပ်ရှားရာမှာ လူ့ကျင့်ဝတ်တွေကို မဖောက်ဖျက်မိစေဖို့ ဂရုစိုက်ရပါမယ်။ ဒါ့ပြင် လူသားတွေရဲ့ တန်းတူညီမျှတာကို မဖျက်ဆီးမိစေဖို့လည်း ဂရုစိုက် ရပါမယ်။

အပိုင်း (၃) မိမိလုပ်သမျှ မိမိမှာသာ တာဝန်ရှိခြင်း

ဒီမိုကရေစီမှာ ပုံသေချမှတ်ပြီးသား အခြေခံမူတွေ ရှိပါတယ်။ ဒီအခြေခံမူတွေအပြင် နောက်ထပ်အရေးပါတဲ့ အခြေခံ(၃)မျိုး ရှိနေပေမယ့် အဲဒီလိုရှိနေမှန်း သတိမမူမိကြပါဘူး။ သတိပြုမိတယ်ဆိုရင်တောင် မှန်တယ်လို့ ကောက်ချက်ချဖို့ အငြင်းပွားနေကြရတုန်း ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ (၃)မျိုးကတော့

1. ဘာဘဲလုပ်လုပ် လုပ်သလောက် ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးတွေ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။
2. လူမှာ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆုံးဖြတ်ရွေးချယ်လိုတဲ့ ဆန္ဒရှိနေပါတယ်။
3. မိမိလုပ်ခဲ့သမျှအတွက် မိမိမှာဘဲ တာဝန်ရှိပါတယ်။

ပထမအချက်ကတော့ လူ့ဘဝမှာ အခြေခံကျကျနေထိုင်တတ်ဖို့ လိုက်နာရတဲ့စည်းမျဉ်းတခု ဖြစ်ပါတယ်။ လူ့ဘဝမှာ သေသေချာချာ သိနိုင်တဲ့ကိစ္စဆိုတာ မဆိုစလောက် နည်းပါးလှပါတယ်။ အဲဒီလောက်နည်းပါးလှတာတောင် လူတွေက အလေးအနက် မထားကြပါဘူး။ ဘာကိစ္စဘဲ လုပ်လုပ်၊ တဦးဦးကလုပ်တဲ့ ဘာကိစ္စဖြစ်စေ ကောင်းကျိုး (ဒါမှမဟုတ်) ဆိုးကျိုးတခုခု အမြဲ ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။ ဒါတွေကို သိနေကြပေမယ့်လည်း လူတွေက ပေါ့ပေါ့ဆဆ သဘောထားကြပါတယ်။

ဒုတိယအချက်ကတော့ လူမှာ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆုံးဖြတ်ရွေးချယ်လိုတဲ့ ဆန္ဒရှိနေတာဖြစ်ပါတယ်။ ရွေးချယ်စရာ အများအပြား ရှိနေတဲ့ ဘဝမှာ ကြိုက်တာကို ရွေးချယ်နိုင်လောက်အောင် လွတ်လပ်နေတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အမှန်မှာတော့ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆုံးဖြတ် ရွေးချယ်လိုတဲ့ဆန္ဒသာ မရှိဘူးဆိုရင် ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်မှုလည်း ရှိမှာ မဟုတ်တော့ပါဘူး။

တတိယအချက်ဖြစ်တဲ့ မိမိလုပ်ခဲ့သမျှအတွက် မိမိမှာဘဲ တာဝန်ရှိတယ် ဆိုတာကတော့ မိမိရဲ့လွတ်လပ်တဲ့ဆန္ဒနဲ့ ရွေးချယ်လုပ်ဆောင်လို့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ နောက်ဆက်တွဲ ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးတွေအပေါ် ပြုမူသူမှာဘဲ တာဝန်ရှိတာ ဖြစ်ပါတယ်။ တဦးချင်းက ပြုမူတာဆိုရင် တဦးချင်းမှာ တာဝန်ရှိပြီး အဖွဲ့က ပြုမူတာဆိုရင် အဖွဲ့မှာ တာဝန်ရှိပါတယ်။

နောက်ဆက်တွဲ ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးတွေက အမျိုးမျိုးဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါတယ်။ ရည်ရွယ်ထားတဲ့အတိုင်း အကျိုးသက်ရောက်တာ ရှိသလို မရည်ရွယ်ပဲ အကျိုးသက်ရောက်တာလည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်လာနိုင်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဘေးထွက်အကျိုးသက်ရောက်တာလည်း ရှိနေတတ်ပါတယ်။

မရည်ရွယ်ပဲဖြစ်လာတဲ့ အကျိုးသက်ရောက်တယ် ဆိုတာဟာ ကြိုတင်တွက်ချက်ထားတဲ့အတိုင်း၊ မျှော်လင့်သလိုမဟုတ်ပဲ ဖြစ်လာတဲ့ အကျိုးသက်ရောက်မှု ဖြစ်ပါတယ်။ လူသားမျိုးနွယ်တခုဖြစ်ဖြစ်၊ ရှားပါးတိရစ္ဆာန်ဖြစ်ဖြစ် မျိုးတုန်းပျောက်ကွယ်သွားတတ်တာကို နမူနာယူ ကြည့်နိုင်ပါတယ်။ ဒီအမျိုးအစားဟာ ဒီခေတ်မှာ ပိုဖြစ်လာနေပါပြီ။ စိုးရိမ်ခြောက်ခြားဖို့လည်း ကောင်းနေပါပြီ။ မလိုလားအပ်တဲ့ကိစ္စလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးသက်ရောက်တာတွေကို ကန့်သတ်ထားနိုင်ပါတယ်။ ယာယီဖြစ်ဖြစ်၊ ထာဝရဖြစ်ဖြစ် ရပ်ဆိုင်းထားနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလိုမဟုတ်ရင် အကျိုးသက်ရောက်တာဟာ ပိုပြီးပြင်းထန်သွားနိုင်ပါတယ်။ အားကောင်းသွားနိုင်ပါတယ်။ ထိန်းမရနိုင်တဲ့ အခြေအနေတွေတောင် ဖြစ်သွားနိုင်ပါတယ်။

နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးသက်ရောက်တာကို ချက်ချင်းလက်ငင်း ခံစားရတာလည်း ရှိတတ်ပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ် နောက်တော့မှ သိသိသာသာ ဖြစ်ပေါ်လာတာလည်း ရှိတတ်ပါတယ်။ ကောင်းကျိုးဖြစ်ချင်လည်းဖြစ်မယ်။ ဆိုးကျိုးဖြစ်ချင်လည်းဖြစ်မယ်။ နှစ်မျိုးစလုံး ရောထွေးနေချင်လည်းနေမယ်။ ဘယ်လိုမှ အကျိုးမသက်ရောက်ပဲ ရှိနေမှာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။

ဥပမာ- နည်းပညာတရပ်ကို ဖော်ထုတ်လိုက်တဲ့အတွက် နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေ အများကြီး ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။ ရှေးရိုးစဉ်လာအတိုင်းလုပ်နေရာကနေ နည်းပညာသစ်တွေကြောင့် ကျန်းမာရေးနဲ့ အစားအသောက် ကဏ္ဍတွေမှာ ပိုပြီး တိုးတက်ကောင်းမွန်လာလို့ လူဦးရေ တိုးပွားလာပါတယ်။ ဒါဟာ နောက်ဆက်တွဲကောင်းကျိုး တခုပါ။ ဒါပေမယ့် တချိန်တည်းမှာဘဲ လူမှုရေး ပြဿနာတွေ၊ ပဋိပက္ခတွေ ရှိလာပါတယ်။ တိုးပွားလာတဲ့ လူဦးရေရဲ့ လိုအပ်ချက်မျိုးစုံကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ဖို့ သဘာဝတောတောင်

ရေမြေတွေကို ချဲ့ထွင်လာရပါတယ်။ ဒီအခါမှာ သဘာဝအတိုင်းအသက်ရှင်ရင်တည်နေရတဲ့ တိရိစ္ဆာန်တွေအတွက် စားကျက်မြေတွေ ပျောက်ကွယ်သွားပါတော့တယ်။ ရှားပါးတိရိစ္ဆာန်တွေ ဖြစ်လာပါတယ်။ နောက်ဆုံး မျိုးတုန်းပျောက်ကွယ်ရပါတော့တယ်။

အမှန်မှာတော့ တိုက်ရိုက် အကျိုးသက်ရောက်တာတွေ၊ ဆင့်ပွား အကျိုးသက်ရောက်တာတွေ၊ ဘေးထွက် အကျိုးသက်ရောက်တာ တွေဟာ လူသားတွေ ဉာဏ်မမီနိုင်လောက်အောင် အများကြီး ရှိနေနိုင်ပါတယ်။ အကျိုးသက်ရောက်နေတာ တခုအပေါ် နောက် တခုက မလွှမ်းမိုးနိုင်သရွေ့ ဆက်ပြီးဖြစ်နေဦးမှာပါ။ နောက်ဆုံး ပြင်းထန်လွန်းလို့ ပေါက်ကွဲပျက်စီးသွားနိုင်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် စမလုပ်မိကတည်းက ကြိုတင်စဉ်းစားထားသင့်ပါတယ်။ မရန်ချမီ ဘယ်နေရာကို ကျသွားနိုင်သလဲ ဆိုတာကို ကြိုတင် ကြည့်ထားရပါမယ်။ ဒါဟာ ဖြစ်လာနိုင်တဲ့ အန္တရာယ်တွေကို ကြိုတင်ရှောင်ရှားနိုင်ဖို့ အခြေခံမူ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လူအတော် များများကတော့ သူတို့ဖြစ်ချင်တာကိုပဲ လုပ်တတ်တာဖြစ်လို့ ဆိုးကျိုးတွေ ဖြစ်လာနိုင်တယ် ဆိုတာကို အပင်ပန်းခံ စဉ်းစားနေလေ့ သိပ်မရှိပါဘူး။ ခပ်လွယ်လွယ်ပဲ လစ်လျူရှုတတ်ကြပါတယ်။ ဒီလိုအပြုအမူတွေကို စောဒကတက်၊ ကန့်ကွက်တားဆီးပေးရပါတယ်။ မလုပ်ရင် ပိုဆိုးလာအောင် အားပေးသလို ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။ ကမ္ဘာကြီး ပူနွေးလာတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်တွေကို လတ်တလော နမူနာအနေနဲ့ ကြည့်နိုင်ပါတယ်။

ဒီလိုဘဲ ဆိုးကျိုးတွေ ဖြစ်လာနိုင်တာကို ကြိုတင်မတွက်ဆမိရင်၊ ဘာမှမလုပ်ပဲ နေလိုက်ရင် ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးအသစ်တွေ ထပ်ဖြစ် လာဦးမှာ အမှန်ပါ။

လူတစ်ဦးချင်းမှာ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆုံးဖြတ်ရွေးချယ်တဲ့ဆန္ဒဟာ မရှိဘူးဆိုရင် ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်ခွင့်အကြောင်း ပြောနေလို့လည်း သိပ်အကျိုးမထူးလှပါဘူး။ အမှန်တော့ အဲဒီလိုဆန္ဒဟာ လူ့ဘဝမှာ အရေးကြီးဆုံးပါပဲ။ ဒါမျိုး ရှိမှလည်း ကြိုက်တာကို ရွေးချယ်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပိုကောင်းတာကိုလည်း ပြောင်းလဲနိုင်ပါတယ်။

လူတိုင်းဟာ သူတို့ကိုယ်ပိုင်ကိစ္စကို လုပ်ဖို့-မလုပ်ဖို့ ကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်း ရှိကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် အခြားသူတွေက ကြားဝင် ဆုံးဖြတ်ပေးတာမျိုး မလိုချင်ကြပါဘူး။ ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေတွေက စေ့ဆော်တိုက်တွန်းလို့လည်း မရပါဘူး။ မိမိကိစ္စမှာ မိမိ ဘယ်သူဖြစ်တာ၊ ဘာအမျိုးအနွယ်ဖြစ်တာတွေကို သက်သေပြနေစရာလည်း မလိုပါဘူး။ ဆန္ဒရှိရင် လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆုံးဖြတ်နိုင် ဖို့ဘဲ လိုပါတယ်။

လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆုံးဖြတ်ရွေးချယ်တဲ့ဆန္ဒဟာ တကယ်ကိုဘဲ ဆုံးဖြတ်ဖြစ်သွားစေနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလိုမဟုတ်ရင် ချီတံ့ချတံ့နဲ့ မဆုံးဖြတ်နိုင်ပဲ ဖြစ်နေရပါတယ်။ အခုအချိန် ဘာလုပ်မလဲဆိုတဲ့ အသေးငယ်ဆုံးကိစ္စကအစ ဘဝရည်မှန်းချက်အတွက် ဘာလုပ် ရမလဲဆိုတဲ့ အကြီးမားဆုံးကိစ္စတွေအဆုံး ကာယကံရှင်ရဲ့ဆန္ဒနဲ့ဘဲ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆုံးဖြတ်ရွေးချယ်ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဆန္ဒရှိတဲ့အတိုင်း ဖြစ်လာဖို့ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆုံးဖြတ်ရွေးချယ်ပေးမယ့်လည်း အမှားမကင်းနိုင်ပါဘူး။ ဒါဟာ ပြဿနာ ပါ။ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်းရှိလို့ ဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်တယ်လို့ ထင်ရပေမယ့် တကယ်တမ်းမှာတော့ မိမိအတွက်မပါပဲ ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ်လည်း အခြားသူတယောက်ယောက်ရဲ့ဆန္ဒကို ပိုပြီးလိုက်လျောပေးနေရတာမျိုးလည်း ရှိတတ်ပါတယ်။ ကြော်ငြာ ဆိုင်းဘုတ်ပေါ်က ပစ္စည်းတခုကိုကြည့်မိလို့ သဘောကျပြီး ဝယ်လိုက်တာဟာ လွတ်လွတ်လပ်လပ်ဆုံးဖြတ်ရွေးချယ်လိုက်တဲ့ ဆန္ဒ ကြောင့်လို့ ပြောကောင်းပြောကြပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမယ့် အမှန်မှာတော့ ကြော်ငြာရဲ့ ဆွဲဆောင်အားကောင်းနေလို့ ဝယ်လိုက်ရတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

လူအများမှာလည်း လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆုံးဖြတ်ရွေးချယ်တဲ့ဆန္ဒ ရှိပါတယ်။ အဲဒါကတော့ လူတစ်ဦးချင်းတိုင်းရဲ့ ဆန္ဒတွေအားလုံးကို စုစည်းပြီး လူအများအတွက် ကောင်းကျိုးဖြစ်စေဖို့ ရည်မှန်းထားတဲ့ဆန္ဒ ဖြစ်ပါတယ်။ လူအများအတွက် ကောင်းကျိုးဖြစ်စေတယ် ဆိုပေမယ့် လူ့အသိုင်းအဝိုင်းတခုလုံးအတွက် ဆိုးကျိုးဖြစ်စေမယ် ဆိုရင်တော့ ဒီဆန္ဒကို မှန်တယ်လို့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ ဒါ့အပြင် လူအုပ်စု တွေနဲ့ စနစ်တကျ စည်းကမ်းရှိရှိ လုပ်ရမယ့်အစား ရုန်းရင်းဆန်ခတ် အကြမ်းဖက်ပုံစံမျိုးနဲ့ လုပ်မိတယ်ဆိုရင် ဒီဆန္ဒဟာ လူအများ ကောင်းကျိုးအတွက် ရည်ရွယ်တယ်ဆိုပေမယ့်လည်း မှားယွင်းတဲ့လုပ်ရပ်ဘဲ ဖြစ်နေပါမယ်။

ဆန္ဒဆိုတာ တန်ဖိုးတွေ၊ အရည်အသွေးတွေရဲ့ အရင်းအမြစ်ပါ။ ဆန္ဒကိုအရင်းခံပြီး လုပ်တာဖြစ်လို့ တန်ဖိုးအနေနဲ့ မြင့်တက်လာ

တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အရည်အသွေး-အရည်အချင်းတွေ မြင့်မားလာတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆန္ဒရှိနေတာကြောင့် (တနည်းပြောရရင် သန္နိဋ္ဌာန်နဲ့ပွဲ ရှိသွားပြီး) ခက်ခဲတဲ့ကိစ္စတွေကို နောက်မဆုတ်ပဲ ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်း လုပ်ဆောင်ချင်စိတ် ဖြစ်လာပါတယ်။ ဆန္ဒ အားကောင်းရင် လုပ်ဖြစ်သွားတာပါ။ အများအားဖြင့်မှာတော့ နဂိုက တွန့်ဆုတ်ဆုတ် ဖြစ်နေတာတွေ ပျောက်သွားပြီး သတ္တိရှိလာ ပါတယ်။ အမိန့်ပေး စေခိုင်းတာကိုလည်း ငြင်းဆန်ရဲသွားပါတယ်။ ဆန္ဒအားကောင်းနေသူတွေဟာ သူတို့အနေနဲ့ မသိတာကိုတောင်၊ မရင်းနှီး မကျွမ်းကျင်တာတောင် တော်ရုံတန်ရုံကိစ္စကိုတော့ ပိုပြီးရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရဲသွားပါတယ်။

ဥပမာဆိုရင် လွတ်လပ်တဲ့ဆန္ဒက အားကောင်းလာတဲ့အခါ သတ္တိ ပိုရှိလာပြီး အာဏာရှင်စနစ်ကို ဆန့်ကျင်အံ့တုဖို့ အခြေခံ ဖြစ်လာ ပါတယ်။ တကယ်တမ်းမှာတော့ အာဏာရှင်စနစ်အောက်မှာ အုပ်ချုပ်ခံလူတွေရဲ့ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆုံးဖြတ်ရွေးချယ်လိုတဲ့ ဆန္ဒ တွေဟာ အခိုးခံနေရပါတယ်။ ခါးပြတိုက်ခံနေရပါတယ်။ ပြန်လိုချင်ရင် ပြန်တိုက်ယူရမှာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

လူ့လောကမှာ အမိန့်ပေးစေခိုင်းသမျှ လိုက်နာဖို့ မလိုပါဘူး။ တချို့ကိစ္စတွေမှာ ငြင်းဆန်ရဲရပါလိမ့်မယ်။ ဆန့်ကျင်ရဲရပါမယ်။ အံ့တုရဲ ရပါမယ်။ ဒါဟာ လောကရဲ့ နောက်ထပ်အခြေခံမူတရ ပါဘဲ။ လူတချို့ဟာ အရာရာကို အမြဲတမ်း လိုက်လျော အညံ့ခံ အရှုံးပေး တတ်ကြလို့ ကြာလာတဲ့အခါမှာ အကျင့်ပါ အရိုးစွဲနေပါတော့တယ်။ ဒီလိုအစွဲမျိုးကိုချွတ်ဖို့ သတ္တိ လိုအပ်ပါတယ်။ သတ္တိ ရှိလာရင် ငြင်းဆန်ရဲလာပါမယ်။ “ခုလည်းမလုပ်နိုင်ဘူး။ နောင်လည်း ဘယ်တော့မှမလုပ်နိုင်ဘူး”လို့ ခိုင်မာပြတ်သားစွာ ဆန့်ကျင်အံ့တုရဲလာ ပါမယ်။ ဒီလိုသတ္တိရှိရှိ ပြန်ပြောလိုက်တာဟာ အလွယ်တကူ အညံ့ခံအရှုံးပေးပြီး လိုက်လျောပေးနေတာထက် အမှန်တကယ်ဆို ပိုလို့တောင် လွယ်တဲ့ကိစ္စပါဘဲ။

ငြင်းဆန်-ဆန့်ကျင်-အံ့တုတဲ့ လောကရဲ့အခြေခံမူကို မကျင့်သုံးသူတွေ ရှိကြပါတယ်။ နမူနာပြရမယ့်သူတွေကတော့ သာမန်အားဖြင့် နိုင်ငံတကာ သံတမန်တွေ၊ နိုင်ငံ့ခေါင်းဆောင်တွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ကမ္ဘာတဝှမ်းက အာဏာရှင်တွေက ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ရက်စက် ကြမ်းကြုတ်မှုတွေ ကျူးလွန်နေတာကို သူတို့က ကောင်းကောင်းသိကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီအာဏာရှင်တွေကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် မဆန့်ကျင်ပဲ ရှိနေကြပါတယ်။ လူမဆန်အောင် ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်နေတဲ့အဖြစ်ဆိုးတွေကို ရပ်ဆိုင်းသွားအောင်လည်း သူတို့က ဘယ်တုန်းကမှ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လေ့ မရှိကြပါဘူး။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့်ပြောရရင်တော့ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆုံးဖြတ်ရွေးချယ်လိုတဲ့ဆန္ဒဟာ ဒီမိုကရေစီအတွက် မရှိမဖြစ် အလွန် အရေးပါနေပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒီမိုကရေစီ စစ်မှန်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာဆိုရင် လူသိရှင်ကြား ကြိုတင်အသိပေး ထားတဲ့ ရွေးချယ်စရာတွေကို မဲဆန္ဒပေးသူတွေက လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရွေးချယ်နိုင်ဖို့ လိုပါတယ်။ အဲဒီလိုမဟုတ်ခဲ့ရင် ဒီမိုကရေစီ နည်းလမ်း မကျတော့ပါဘူး။

မိမိလုပ်ခဲ့သမျှအတွက် မိမိမှာဘဲ တာဝန်ရှိပါတယ်။ ဘာကိစ္စကိုဘဲလုပ်လုပ်၊ နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးသက်ရောက်မှု တခုခုကတော့ လောကမှာ ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။ လုပ်တဲ့သူကိုယ်တိုင်လည်း အဲဒီအကျိုးသက်ရောက်တာကို ခံစားရပါတယ်။ အကျိုးသက်ရောက်တဲ့ အကောင်း-အဆိုးတွေအတွက် လုပ်တဲ့သူမှာဘဲ တာဝန်ရှိပါတယ်။ တကယ်လို့ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်ရင် လုပ်တဲ့သူဟာ ခါးစာခံ မဟုတ်ပဲ ဆိုးကျိုးကို ဖန်တီးသူဖြစ်ပါတယ်။ အခြားသူတွေကသာ ခါးစာခံဖြစ်ပါတယ်။ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်လို့ “ဒါ - ငါ့အမှားမဟုတ်” လို့ မပြောနိုင်ပါဘူး။ လုပ်တဲ့သူဟာ အသိတရား ကောင်းကောင်းရှိတဲ့သူ၊ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်းရှိသူ ဖြစ်ပါတယ်။ (ဒီနေရာမှာ ပြီးပြည့်စုံအောင် မဖော်ပြနိုင်တာကို ဝန်ခံပါတယ်။) အဲဒီလို အရည်အချင်းရှိနေလို့ ဘာလုပ်တော့မယ်ကို သိသိနဲ့ လုပ်လိုက်တာကြောင့် အဲဒီအမှားအတွက် တာဝန်ရှိရတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

တာဝန်ရှိတယ် ဆိုရာမှာ နှစ်ပိုင်းရှိပါတယ်။ ပထမတပိုင်းဟာ တဦးတည်းရဲ့သဘောနဲ့ ရွေးချယ်လုပ်ဆောင်လို့ တဦးတည်းကဘဲ တာဝန်ရှိရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တပိုင်းကတော့ လူအများနဲ့ ပတ်သက်လို့ တာဝန်ပေးခံရပြီး အဖွဲ့ကိုယ်စား တာဝန်ရှိရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနှစ်ပိုင်းကို ခွဲခြားထားဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။

လူမှုရေးကိစ္စအချို့ကို အဖွဲ့ကိုယ်စား တာဝန်ယူလုပ်ပေးဖို့ တောင်းဆိုတိုက်တွန်း တာဝန်ပေးတတ်ကြပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ဂရုစိုက်ဖို့ လိုအပ်တာ ရှိပါတယ်။ အောင်မြင်သွားရင် “ငါ လုပ်တာ”ဆိုပြီး ကြွားချင်ကြွားနိုင်ပေမယ့် မအောင်မြင်ရင်တော့ “အဖွဲ့က တိုက်တွန်းလို့ လုပ်ရတာပါ” ဆိုပြီး အဖွဲ့အပေါ် အပြစ်ပုံချတတ်ပါတယ်။ ဒါဟာ အာဏာရှင်ရဲ့ လုပ်ရပ်လို့ ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဖွဲ့ကိုယ်စား

တာဝန်ခံလုပ်ရမယ်ဆိုရင် သေသေချာချာ စဉ်းစားပြီးမှ၊ အဖွဲ့ဝင်အားလုံးနဲ့ သဘောတူပြီးမှ ပေးအပ်တဲ့တာဝန်ကို လက်ခံသင့်ပါတယ်။ အဖွဲ့ကလုပ်ကရင် ဖြစ်လာတဲ့အကျိုးဆက်အတွက် စုပေါင်းတာဝန်ခံကြဖို့ အားလုံးက နားလည်ထားရပါမယ်။ အဖွဲ့က တောင်းဆိုတာဝန်ပေးတာကို လက်ခံနိုင်ဖို့အတွက် မိမိကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်ခွင့်ကိုလည်း အခြားတဘက်မှာ ဆုံးရှုံးခံပေးရမယ်ဆိုတာလည်း အမြဲတစေ သတိရှိရပါမယ်။

လူထုနဲ့ဆိုင်တဲ့ အသင်းအဖွဲ့ဌာန အစည်းအရုံးတွေမှာ ဘာသာရေး၊ ပညာရေး၊ စီးပွားရေး၊ သတင်းမီဒီယာ အစရှိတာတွေ အပါအဝင် လူမှုရေးရာ ကိစ္စအဖြာဖြာကို လုပ်ဆောင်ရပါတယ်။ အောင်မြင်အောင် မလုပ်နိုင်တဲ့အခါ ပြဿနာ အများကြီးတက်လာပြီး ပြစ်တင် ဝေဖန်ခံရမြဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အစိုးရဌာနတွေလည်း အလားတူ အပြစ်တင်ခံရတတ်ပါတယ်။ မိမိလုပ်သမျှ မိမိမှာသာ တာဝန်ရှိရတဲ့ အတွက် သတိထားဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ သတိမထား လုပ်မိလို့ ဆိုးကျိုးတွေဖြစ်လာရင် အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေလည်း မအောင်မြင်သလို မိမိအတွက်လည်း ကျဆုံးခန်းတွေ ရှိသွားနိုင်ပါတယ်။

လူတိုင်း အတ္တဆန်ကြပါတယ်။ အတ္တဆန်ကြတာကြောင့် အချင်းချင်းပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်သင့်တဲ့ကိစ္စမှာ သူ့ထက်ငါ အသာရအောင် မြှင်ဆိုင်တတ်ကြပါတယ်။ အဲဒီလိုဘဲ လူမှုရေး အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေမှာလည်း အသင်းရဲ့ ကိုယ်ကျိုးအတ္တအတွက် အမြင်အဆိုင် လုပ်တတ်ကြပါတယ်။

လူတွေဟာ မှားတတ်ကြပါတယ်။ မှားမှားစိုးလို့ မလုပ်ဘဲလည်း နေတတ်ကြပါတယ်။ မလုပ်ရင် ဘာမှဖြစ်လာမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ရည်မှန်းထားရင်၊ ဆန္ဒရှိနေရင် လုပ်ကိုလုပ်ရတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အရင် မှားခဲ့တုန်းက ဘာတွေကြုံစည်ခဲ့သလဲ၊ ဘယ်လိုပြုမူခဲ့သလဲ ဆိုတာတွေက ပြန်စဉ်းစားရပါမယ်။ တကယ်ဆိုရင် အဲဒီတုန်းက အကြံအစည်နဲ့ အမူအကျင့်တွေက အမှားကို ဖြစ်စေခဲ့တာပါ။ ဒါတွေကို ပြင်နိုင်တာဟာ အမှားကို ပြန်ပြင်နိုင်တာပါဘဲ။

ပြည်သူတွေကတော့ သူတို့နဲ့ ထိုက်တန်တဲ့ အစိုးရကိုဘဲ ရလေ့ရှိပါတယ်။ လူမှုရေးအသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေကလည်း ပြည်သူတွေနဲ့ ထိုက်တန်သလောက်ဘဲ အကျိုးပြုပေးနိုင်ပါတယ်။ တကယ်လို့ ပြည်သူတို့ဘက်က ကောင်းကောင်းဖန်တီးနိုင်ရင် အစိုးရကောင်းကို ရလာမှာ သေချာပါတယ်။ လူမှုရေး အသင်းအဖွဲ့ဌာနများက လူထုအကျိုးကို ပိုကောင်းအောင် ဆောင်ရွက်စေချင်ရင် လူထုကသာ ပိုကောင်းအောင် ပြုပြင်ဖန်တီးယူရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်တော့ လူထုက ဘာလုပ်လုပ်၊ ဒီအကျိုးသက်ရောက်တာကို လူထုကဘဲ ခံယူရတာ ဖြစ်ပါတယ်။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

အပိုင်း (၄) မသေချာ မရေရာမှုနှင့် တန်ဖိုး

လူ့လောကဟာ ရှုပ်ထွေးပေလီလှပါတယ်။ ရှေ့ရေးကို ကြိုမသိနိုင်ပါဘူး။ လုပ်သမျှအားလုံး ရည်ရွယ်ထားတဲ့အတိုင်း ဖြစ်မယ် မဖြစ်ဘူး ဆိုတာကို တပ်အပ်သေချာ မပြောနိုင်ပါဘူး။ အဲဒီလို မသေချာတာတွေကိုက ဘဝရပ်တည်ရေးအတွက် မိမိလုပ်သမျှ မိမိသာ တာဝန်ယူရတဲ့ လူသားတွေကို စိန်ခေါ်နေပါတယ်။

လုပ်သမျှကိုစွတိုင်းမှာ အောင်မြင်ဖို့ အခွင့်အလမ်းဆိုတာ ရှိစမြဲပါပဲ။ စွန့်စားလုပ်ကိုင်ရဖို့လည်း ရှိနိုင်ပါတယ်။ အခွင့်အလမ်းကိုလည်း အသုံးမချမိ၊ စွန့်စားဖို့လည်း မဝံ့ဘူးဆိုရင် အခြားကိစ္စတွေနဲ့ အလုပ်ဖြစ်-မဖြစ် လက်တည့်စမ်းကြည့်တတ်ကြပါတယ်။ လက်တည့် စမ်းရင် အမှားပါတတ်ပါတယ်။ အဲဒီအမှားအတွက် တခုခုတော့ ပေးဆပ်ရပါလိမ့်မယ်။

အမှန်တကယ်မှာတော့ အမှားလုပ်လိုက်လို့ နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးတွေကို ခံစားရပေမယ့် အမှားကနေ အမှန်ကို ကူးပြောင်းဖို့ ဘယ်လိုလုပ်ရင် ပိုကောင်းမလဲလို့ သိလာတတ်ပါတယ်။ "မီးပူတယ်၊ မကိုင်းနဲ့"လို့ ကလေးကို ဘယ်လိုဘဲ ရှင်းပြပြ၊ ကလေးက အဓိပ္ပာယ်ကို နားမလည်ပါဘူး။ ကလေးကိုယ်တိုင်က ကိုင်းကြည့်ပြီး ပူမှန်းသိတော့မှ မီးပူတာကို သဘောပေါက်ပါတော့တယ်။ ဒီအဖြစ်က လူ့ဘဝမှာ လွတ်လပ်တာတွေ ရှိကောင်းရှိနိုင်ပေမယ့် အမှန်တကယ်တမ်း မလွတ်လပ်ဘူး ဆိုတာကို ဖော်ပြနေပါတယ်။

လူ့စည်းကမ်း ဆိုတာ ဘယ်နေရာ၊ ဘယ်အချိန်မဆို ရှိနေပါတယ်။ ဆန္ဒရှိပေမယ့် စည်းကမ်းရှိနေလို့ လိုက်နာမှာလား- မလိုက်နာဘူး လား ဆိုတာ ဆုံးဖြတ်ရပါတယ်။ အခွင့်အလမ်းရှိပေမယ့် မသေချာဘူးဆိုရင် လုပ်သင့်လား- မလုပ်သင့်ဘူးလား ဆိုတာ ဆုံးဖြတ်ရ ပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူ့ဘဝမှာ အမြဲတမ်း ဆုံးဖြတ်ချက်တွေ ချနေရပါတော့တယ်။

ဒီမိုကရေစီကို အကောင်အထည်ဖော်ရာမှာ အောင်မြင်မလား-မအောင်မြင်ဘူးလား ဆိုတာကို တပ်အပ်သေချာ မပြောနိုင်ပဲ ရှိနေ ပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲမှာ ဘယ်သူနိုင်မလဲလို့ ကြိုတင်မမှန်းဆန်းသလို ပါဘဲ။ အာဏာရှင်စနစ်အောက်မှာ ကျင်းပတဲ့ ရွေးကောက်ပွဲ တွေမှာတော့ ရလဒ်က ဘယ်လိုဖြစ်လာမလဲဆိုတာ ကြိုတင်တွက်ဆလို့ ရနိုင်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ လိုက်လျောညီထွေ စီမံဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့နဲ့ မလုပ်မဖြစ်တဲ့ အရေးကြီးကိစ္စတွေကို ဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့ အစိုးရ အာဏာပိုင်တွေကို အချိန်အခါအလိုက် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ပေးရပါတယ်။ အဲဒီလိုမျိုး လူပြောင်းလဲပေးနေတာကြောင့် လူသစ် တွေအတွက် အစိုးရတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ဖို့ အခွင့်အလမ်းရ တတ်လာပါတယ်။ စိတ်ကူးသစ်တွေကို ဖန်တီးအသုံးပြုလာနိုင်ဖို့လည်း ဖြစ်လာပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီလူသစ်တွေလည်း နောင်တချိန်ချိန်မှာ သူတို့ထက်ပိုသစ်တဲ့ အခြားလူတွေနဲ့ အစားထိုးခံရဦးမှာပါ။

ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ အများအပြားမှာ ကြုံရတဲ့ပြဿနာကတော့ လက်ရှိတာဝန်ထမ်းဆောင်နေကြတဲ့ အစိုးရအာဏာပိုင်တွေဟာ ရာထူးကနေ မဆင်းပေးလိုကြတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ဟာ လက်ရှိရာထူးမှာ ဆက်မြဲနေဖို့ အသေအချာ စီမံထားချင်ကြပါတယ်။ တချို့ကတော့ အစိုးရရာထူးနဲ့ မထိုက်တန်ပဲ ရှိချင်ရှိနေမယ်။ လာဘ်စားဖောက်ပြန်တာမျိုးတောင် ရှိချင်ရှိနေပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမယ့် ကျားကြောက်လို့ ရှင်ကြီးကိုး၊ ရှင်ကြီး ကျားထက်ဆိုး ဖြစ်လာမှာကို မဲပေးသူတွေက မလိုလားလို့ သူတို့ကိုဘဲ ပြန်ရွေးချယ်ကြပါတယ်။ လက်ရှိ အစိုးရအာဏာပိုင်တွေကလည်း မဲဆွယ်ရာမှာ ဒီလိုမျိုး စိုးရိမ်စရာတွေကို မီးလောင်ရာ လေပင့်တတ်ကြပါတယ်။

အခုပြောခဲ့တာကတော့ ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံရေးစနစ်မှာ ရာထူးသက်တမ်းအပေါ် နှစ်အကန့်အသတ်နဲ့ဘဲ ထမ်းဆောင်ဖို့ သတ်မှတ်ထား ရတဲ့ အကြောင်းရင်းတွေထဲကတခု ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ အမှန်တကယ်ဘဲ ရာထူးသက်တမ်းကို ကန့်သတ်ကြရပါတယ်။ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံရသူတွေသာမက အလုပ်ခန့်ထားခံရတဲ့ အစိုးရခန့်ထမ်းတွေကိုတောင် ရာထူးသက်တမ်း ကန့်သတ်သင့် တယ်လို့ စောဒကတက်ကြပါတယ်။

နိုင်ငံရေးသမားတွေ မဲဆွယ်တုန်းက ကတိပေးတဲ့အတိုင်း အမှန်တကယ်ဖြစ်လာဖို့ကို မဲပေးသူတွေက လိုလားပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်မယ့် နိုင်ငံရေးသမားတွေက အပြောကောင်း၊ အဆွယ်ကောင်းကြပါတယ်။ လူမှုရေးပြဿနာတွေ၊ လူထုလိုလားချက်တွေကို ဘယ်လိုလုပ်ပေးမယ်၊ သူတို့နဲ့ ယှဉ်ပြိုင်ရွေးခံမယ့်သူတွေကလုပ်ရင် အောင်မြင်မှာမဟုတ်ဘူး ဆိုပြီး သူတို့ဘက်ပါအောင် မဲဆွယ်

တတ်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့မိသွယ်စကားတွေဟာ လူထုကို လှည့်စားတဲ့စကားဘဲ ဖြစ်သွားတတ်ပါတယ်။ လူထု လိုလားချက်နဲ့ တလွဲစီ ဖြစ်သွားတတ်ပါတယ်။ မဲဆွယ်တဲ့အတိုင်း ဖြစ်ကိုဖြစ်လာရမယ်လို့ အာမခံချက်မရှိတာ သိထားရပါမယ်။

ဒီနေ့ခေတ် အပြောင်းအလဲတွေဟာ လူ့သမိုင်းမှာ အမြန်ဆုံး ဖြစ်လာပါတယ်။ ဒီကနေ့ဟာ မနေ့ကနဲ့ မတူနိုင်လောက်အောင် ပိုပြီး မြန်မြန်ဆန်ဆန် ပြောင်းလဲလာနေပါတယ်။ ပြဿနာတွေ ပိုမိုကြီးထွားလာနေပါတယ်။ တချို့ကိစ္စတွေကို လုံးဝထိန်းမရနိုင်လောက် အောင်ပဲ ပြောင်းလဲနေပါတယ်။ ဥပမာ- ကမ္ဘာကြီးနွေးထွေးလာမှုနဲ့ ပတ်သက်လို့ မသေချာမရေရာတဲ့အဖြစ်တွေ အမှန်တကယ် ရှိနေ ပါတယ်။ ကမ္ဘာကြီးက ပိုပြီးနွေးထွေး မလာသေးဘူးဆိုရင်တောင် တကယ်လို့များ နွေးထွေးလာရင် ဘယ်လောက်ဆိုးဝါးနေမလဲ ဆိုတာ တွေးကြည့်နိုင်ပါတယ်။ ကမ္ဘာကြီးက ဘယ်လောက်ပူနွေးလာမလဲဆိုတာကို အတတ်ဟောဖို့ မဖြစ်နိုင်သေးပါဘူး။ ပိုပြီး ပူလာရင် ကမ္ဘာ့ရေခဲထုကြီးက မုချ အရည်ပျော်တော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအခါ ခန့်မှန်းတွေးဆလို့မရနိုင်တဲ့ နောက်ဆက်တွဲ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်တာတွေ ဖြစ်လာပါလိမ့်မယ်။

ဒီခေတ်လူသားတွေက အရင်ထက်ပိုပြီး အပြောင်းအလဲတွေ ကြုံနေရလို့ လုံးဝအသစ်စက်စက် နည်းလမ်းတွေနဲ့ ချဉ်းကပ်ဖို့ လိုအပ် လာပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ လူထုက ခေါင်းဆောင်တွေကို စိတ်ပါလက်ပါ စွန့်စားစေလိုကြပါတယ်။ နည်းလမ်းသစ်တွေကို စမ်းသပ် ကြည့်စေလိုကြပါတယ်။ မဲပေးနိုင်ခွင့်ရှိသူတွေဟာ လမ်းဟောင်းလိုက်နေဆဲ ရွေးကောက်ခံပုဂ္ဂိုလ်တွေကိုပဲ မှီတွယ်မနေသင့်တော့ ပါဘူး။ သူတို့ အဆုံးအဖြတ်ကို စောင့်ဆိုင်း မနေသင့်ပါဘူး။ လူထုကိုယ်တိုင်က လမ်းသစ်ထွင်နိုင်ရင် ထွင်ရတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ ဒုတိယမြောက် အရေးတကြီးသိထားရမယ့် မသေချာမရေရာတာကတော့ ရာထူးသက်တမ်း ဖြစ်ပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲနိုင်လို့ ရာထူးရလာပေမယ့် ထာဝရ ရာထူးမြဲဖို့ မသေချာပါဘူး။ အစိုးရဟာလည်း သက်တမ်းကုန်တဲ့ထိ မြဲ-မမြဲ မသေချာပါဘူး။

ဘာသာရေးတွေမှာ စနစ်တကျ ဖွဲ့စည်းစုရုံးထားပေမယ့် ရာထူးအတွက် ပြိုင်ဆိုင်တာကို အမှန်တကယ်ဘဲ ပယ်ဖျက်ထားပါတယ်။ "ဘာရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ဘာသာတရားကို ကိုးကွယ်ကိုင်းရှိုင်းရတာလဲ။ သေရင်ဘာဖြစ်မလဲ" ဆိုတာတွေကို လူ အတော်များများက အလေးအနက် ထားကြတယ်လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။ အနည်းဆုံး အဲဒီမေးခွန်းတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ ဘာသာရေးမှာ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ ယုံကြည် ထားကြသူတွေက သူတို့ဘာသာရေးမှာ မသေချာ-မရေရာတာတွေ မရှိပါဘူးလို့ ပြောဆိုကြပါလိမ့်မယ်။ ဒါကတော့ သူတို့ယုံကြည်တဲ့ အတိုင်း ပြောဆိုကြတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ကိုးကွယ်တဲ့ ဘာသာရေးမှာ တွေ့တဲ့ အမှန်တရားတွေ၊ ဒဏ္ဍာရီတွေကို ကိုးကားပြောဆို တာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သက်သေကတော့ မရှိပါဘူး။

ပြည်သူတွေဟာ သူတို့ဆန္ဒအတိုင်း ယုံကြည်နိုင်ခွင့်ရှိပါတယ်။ ယုံကြည်နိုင်ခွင့်ရှိလို့ ဘာသာရေးလွတ်လပ်ခွင့် ရှိပါတယ်။ ဘာသာရေး လွတ်လပ်ခွင့်ကို ဒီမိုကရေစီက ကာကွယ်ရပါမယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ ဘယ်အစိုးရတက်တက်၊ ဘာသာရေးမှာ အစဉ် အလာ ရှိနေတဲ့ ယုံကြည်ကိုးကွယ်တာတွေကို ပိတ်ပင်ကန့်သတ် ပြောင်းလဲပစ်ဖို့ ဒီမိုကရေစီက ခွင့်ပြု မထားပါဘူး။

ဘာသာရေးကို နိုင်ငံရေးဘက်မှာ စွက်ဖက် အစားထိုးတတ်ကြပါတယ်။ အစိုးရပုံစံနဲ့ နိုင်ငံကို လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်တတ်ပါတယ်။ ဒါကို ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်တွေ အုပ်စိုးတဲ့စနစ်၊ အခြားစကားနဲ့ဆိုရင် ဘာသာရေး အစိုးရစနစ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာသာရေးအစိုးရစနစ် ရှိတဲ့နိုင်ငံတွေမှာ ပြည်သူတွေဟာ ဘာသာရေးက ကိုးကားလက်ခံထားတဲ့ ဒဏ္ဍာရီတွေကို ယုံကြည်ရပါတယ်။

ဥပမာ- ဘာသာရေးအစိုးရစနစ်ရှိတဲ့ အစ္စလာမ်နိုင်ငံတွေက ပြည်သူတွေဟာ တမန်တော်မိုဟာမက် (Prophet Mohammed) နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ဒဏ္ဍာရီတွေကို ယုံကြည်ကြပါတယ်။ ခေတ်သစ်အစ္စလာမ် နိုင်ငံခေါင်းဆောင်တွေက သူတို့ဟာ တမန်တော် မိုဟာမက်ရဲ့ အဆက်အနွယ်တွေဆီက ဆင်းသက်လာတာကြောင့် သူတို့မှာ ဘုရားလိုဘဲ ဩဇာတက္ကိမ ရှိတယ်လို့ ယုံကြည်နေကြပါတယ်။ မိုဟာမက်ဟာ ဘုရားကို အကြိမ်ပေါင်းများစွာ စကားပြောခဲ့ဖူးတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ် ဘုရားရဲ့ဆန္ဒတွေကို တမန်တော် Gabriel ကတဆင့် မိုဟာမက်က သိတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီနောက်မှာတော့ မိုဟာမက်ဟာ ဘုရားကိုယ်စား လူထုကို လမ်းညွှန် သွန်သင် အုပ်ချုပ်နိုင်တဲ့ ဩဇာတက္ကိမကိုရပြီး နောင်လာနောက်သားအဆင့်ဆင့်တို့ကို လက်ဆင့်ကမ်းပေးတယ်လို့ အစ္စလာမ်ဘာသာ ကိုးကွယ်သူတွေက ယုံကြည်ကြပါတယ်။

ဘုရားလိုမျိုး၊ ဘုရားကိုယ်စား၊ ဘုရားက ခွင့်ပြုပေးအပ်တာ စတဲ့ သြဇာတက္ကိမ ဆိုတာမျိုးဟာ ဒီခေတ်စကားနဲ့ဆိုရင် တရားမဝင်၊ အတည်မဖြစ်ပါဘူး။ မူစလင်တွေဟာ သူတို့ယုံကြည်တဲ့ အစ္စလာမ်ဘာသာကို လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်အားထုတ်နိုင်ပါတယ်။ အစ္စလာမ်ဘာသာရေးကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်လာအောင် သူတို့ဝန်းကျင်မှာ စတင်နေထိုင်လာတဲ့ အခြားသူတွေကို အတင်းအကြပ် လုပ်ပိုင်ခွင့် မရှိပါဘူး။

ဒီမိုကရေစီကို ကျင့်သုံးတဲ့အခါမှာ အစိုးရတွေဟာ ဘာသာရေးကို တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ရေးနဲ့ မပတ်သက်ပဲ ထားရပါမယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီကိစ္စဟာ အဲဒီနိုင်ငံမှာ ဘာသာရေးကင်းမဲ့နေတယ်လို့ မဆိုလိုပါဘူး။ ပြည်သူတွေဟာ ဘာသာရေးနဲ့ပတ်သက်ရင် သူတို့ဆန္ဒရှိတဲ့ အတိုင်း လွတ်လွတ်လပ်လပ် ယုံကြည်ကိုးကွယ်နိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။

ဘာသာရေးအစိုးရစနစ်ရှိတဲ့ နိုင်ငံတွေက ပြည်သူတွေဟာ တန်းတူညီတူ ရှိပေမယ့် ဘာသာရေးအရ သတ်မှတ်ချက်တွေကို လိုက်လျောပေးရတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလွတ်လပ်တာတွေ တင်းတင်းကြပ်ကြပ် ချုပ်ကိုင်ခံထားရပါတယ်။ တာဝန်ယူရတဲ့ အပိုင်းမှာလည်း ရွေးချယ်ဖို့ မရှိ၊ လိုက်နာပေးဖို့သာ ရှိပါတယ်။

ရှုပ်ထွေးပွေလီလှတဲ့ အဖြစ်တွေနဲ့ ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ လူ့ဘဝမှာ သေချာရေရာတာတွေ မရှိပါဘူး။ ဘာမှန်းမသိပေမယ့် တခုခုကိုတော့ ရွေးချယ်နေရပါတယ်။ "ဘယ်လိုအချက်တွေကို အခြေခံပြီး ရွေးချယ်ရမှာလဲ"၊ "မိမိတို့၏ဆန္ဒကို ဘယ်လို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဖော်ထုတ်ရမလဲ"လို့ မေးစရာ ဖြစ်လာပါတယ်။

အဖြေကတော့ ဘယ်ဟာက မိမိတို့အတွက် တန်ဖိုးရှိသလဲလို့ အရင်စဉ်းစားပြီးမှ ရွေးချယ်ဖို့၊ မိမိတို့ဆန္ဒကို ဖော်ထုတ်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အရေးကြီးတာတွေ၊ တန်ဖိုးထားရတာတွေကို အသုံးချနိုင်ဖို့ လောကကို စူးစမ်းရှာဖွေကြည့်ရပါမယ်။ စဉ်းစားသုံးသပ်ကြည့်ရပါမယ်။ အမှန်တကယ် အရေးပါလား၊ မပါဘူးလား၊ တန်ဖိုးထားသင့်လား၊ မထားသင့်ဘူးလားလို့ ကောက်ချက်ချကြည့်ရပါမယ်။

ကမ္ဘာကြီးဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်သန်းပေါင်း ၃၅၀၀ ကျော်ကစပြီး သတ္တဝါတွေ စတင်ဖြစ်ထွန်းလာကြပါတယ်။ သဘာဝ ရေမြေ တောတောင် စားကျက်တွေ ဖြစ်လာပါတယ်။ ခေတ်သစ်လူသားမျိုးနွယ် ဆိုပြီး သီးခြားခွဲထွက်လာပြီးတဲ့အခါ လူ့ယဉ်ကျေးမှုတွေကို ထူးခြားကျနအောင် တည်ဆောက်လာနိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ လူနဲ့ တိရိစ္ဆာန်တို့ဟာ သီးခြားစီဖြစ်သွားပါတော့တယ်။ ဒီလို ဖြစ်သွားတာကိုက ကမ္ဘာကြီးဟာ အမှန်တကယ်ဘဲ ပြိုင်စံကင်းပြီး လှလှပပဖြစ်လာပါတော့တယ်။ ကမ္ဘာတန်ဖိုး အစစ်အမှန် ဖြစ်လာပါတယ်။

မျိုးနွယ်စုတခု ကွယ်ပျောက်သွားချိန်တိုင်း၊ သဘာဝရေမြေတောတောင် စားကျက်တခု ရှင်းလင်းဖျက်ဆီးခံရတိုင်း တန်ဖိုး တစုံတရာ ပြောင်းလဲပါတယ်။ တစုံတရာ ဆုံးရှုံးရတာလည်း ရှိပါတယ်။ ဒီလိုဘဲ ခေတ်သစ်ကမ္ဘာကြီးကြောင့် ကိုယ်ပိုင်အစဉ်အလာတွေနဲ့ ရပ်တည်နေခဲ့ကြတဲ့ လူ့ယဉ်ကျေးမှုတွေ ပေါင်းစပ်သွားတိုင်း မူရင်းတန်ဖိုးတွေကို ပြန်မရနိုင်တော့ပဲ ဆုံးရှုံးခံလိုက်ရပါတယ်။

တန်ဖိုးကို နားလည်သွားတဲ့အခါမှာ လူတွေဟာ ဆင်ခြင်တုံတရားနဲ့ ပြုမူတဲ့ ဘယ်ကိစ္စကိုမဆို တန်ဖိုးဖြတ်လာနိုင်ကြပါတယ်။ တန်ဖိုးထားရမှန်းသိလို့ တန်ဖိုးဖြစ်လာတာပါ။

မတူညီတဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်တွေမှာ တန်ဖိုးတခုစီ အနည်းဆုံးရှိနေပါတယ်။ ဒီလိုဘဲ မတူညီတဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေမှာလည်း သူ့ဟာနဲ့သူ တန်ဖိုးကိုယ်စီ ရှိကြပါတယ်။ တန်ဖိုးကို နားလည်လာကြတဲ့အခါ ပတ်ဝန်းကျင်ကွဲပြားတာတွေ၊ ယဉ်ကျေးမှု ခြားနားတာတွေကို လူတဦးချင်းဖြစ်ဖြစ်၊ အဖွဲ့လိုက်ဖြစ်ဖြစ် စဉ်းစားဆင်ခြင်ပြီး ထိန်းသိမ်းလာနိုင်ကြပါတယ်။ ဆက်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နိုင်မယ့် အခြေအနေကို ဖန်တီးတည်ဆောက်လာနိုင်ကြပါတယ်။ လူ့လောကကောင်းကျိုးအတွက် အဲဒီလိုထိန်းသိမ်းတည်ဆောက်တာဟာ လက်ခံနိုင်စရာပါ။

ဒါပေမယ့် တချို့လူတွေဟာ တိုက်ရိုက်ဖြစ်ဖြစ်၊ သွယ်ဝိုက်လို့ဘဲဖြစ်ဖြစ် တခုနဲ့တခု ကွဲပြားခြားနားတာ မရှိစေဖို့ ကြိုးပမ်းတတ်ကြပါတယ်။ ဥပမာ- တပါတီစနစ် ထူထောင်တာမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ အနာဂတ်မှာ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာနိုင်တာတွေကို တားဆီးနေကြပါတယ်။ သစ်တောတွေ ပြုန်းတီးစေတာကို နမူနာယူကြည့်ပါ။ အဲဒါမျိုးတွေကိုတော့ လက်ခံနိုင်ဖို့ မရှိပါဘူး။

ခေတ်သစ်ကမ္ဘာမှာ တန်ဖိုးရှိတဲ့အရာ မရှိဘူးလို့ ပြောနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ လွန်ခဲ့တဲ့ ဆယ်စုနှစ်တွေအတွင်းမှာ ဗဟုသုတ

ဟင်းလေးအိုးကြီး ပေါက်ကွဲပြန်နဲ့သွားပါတယ်။ ဒါဟာ အင်မတန် တန်ဖိုးရှိလှပါတယ်။ လက်တွေ့မှာလည်း အကျိုးထူးတွေ ခံစားနေရပါတယ်။ ဗဟုသုတ ရှိလာကြလို့ အထူးသဖြင့် လူ့အသက်ပေါင်းများစွာကို ကယ်တင်ပေးနိုင်နေပါပြီ။

ဒါပေမယ့် ခေတ်သစ် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးတာတွေအားလုံး အလားတူတန်ဖိုးတွေ ရှိနေမယ်လို့ မပြောနိုင်ပါဘူး။ တိုးတက်လာတာဟာ မသိရသေးတာတွေကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိလာအောင် စူးစမ်းရှာဖွေနိုင်တာကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုမဟုတ်လည်း ကမ္ဘာကြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေဖို့ ဂရုမစိုက်ပဲ လူအား၊ ငွေအား၊ နည်းပညာ၊ ပစ္စည်းကိရိယာတွေ ပုံအောပြီး ကိုယ်ကျိုးစီးပွား ဖွံ့ဖြိုးလိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ စူးစမ်းရှာဖွေနိုင်လို့ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ခေတ်ပေါ်တိုးတက်တာတွေကို ကြည့်လိုက်ရင် အများအားဖြင့် အဲဒီနည်းအတိုင်း လုပ်နေကြတာ တွေရပါမယ်။

ဒီလိုလုပ်နေကြလို့လည်း သဘာဝရေမြေတောတောင်တွေ တည်ရှိခဲ့ဖူးတဲ့နေရာမှာ လူနေအိမ်ခြေ၊ အဆောက်အဦ၊ ဆည်မြောင်း တာတမံတွေ ဖြစ်ကုန်ကြပါတော့တယ်။ လူနေမှုစရိုက်တွေ ပြောင်းလဲပြီး ယဉ်ကျေးမှုချင်း ပေါင်းစပ်ကုန်ပါတော့တယ်။ မတူကွဲပြား တာတွေရဲ့ တန်ဖိုးတွေ ဆုံးရှုံးသွားရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ ပတ်ဝန်းကျင်ကွဲပြားတာနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုချင်း ခြားနားတာတွေကို တိုက်ရိုက် ဖျက်စီးပစ်လိုက်တဲ့ကိစ္စတွေဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလိုဆိုးကျိုးတွေအပါအဝင် အခြား ကြီးကြီးမားမား ဆိုးကျိုးတွေလည်း ခဏခဏ ဖြစ်ပေါ်လာရပါတယ်။ ဒါ့အပြင် လူတွေအတွက် အရေးကြီးတဲ့ တန်းတူညီမျှတာတွေလည်း ပျက်ပြားသွားရပါတော့တယ်။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

အခန်း (၅) ကျင့်ဝတ်များ

လူတွေဟာ သူတို့ကြိုက်ရာကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရွေးချယ် ပြုမူနိုင်ပြီး သူတို့လုပ်သမျှ တာဝန်ယူနိုင်ကြတယ်ဆိုရင် ဒါဟာ ဒီမိုကရေစီ ကျင့်ဝတ်တွေ ရှိနေပြီလို့ ပြောနိုင်ပါပြီ။

ဒီမိုကရေစီမှာ မတူကွဲပြားမှုတွေ ရှိကြပါတယ်။ လူတိုင်းနဲ့တည်း၊ တဖွဲ့နဲ့တဖွဲ့၊ ယဉ်ကျေးမှု တခုနဲ့တခု၊ လုပ်ငန်းသဘာဝ တခုနဲ့တခု တို့ဟာ မတူပဲ ရှိနေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ မတူပေမယ့်လည်း လေးစားရပါတယ်။ ဖျက်ဆီးပိတ်ဆို့ တားမြစ်တာတွေ မလုပ်ပဲ ထိန်းသိမ်းပေး ရပါတယ်။ မတူကွဲပြားတဲ့စနစ်ကို ပြုစုပျိုးထောင်ပေးရပါတယ်။ ဒါဟာ သာမန်အားဖြင့် ရှိနေရတဲ့ ဒီမိုကရေစီ စိတ်ဓါတ် ဖြစ်ပါတယ်။

လူတွေဟာ သူတို့ရဲ့ နေ့စဉ်အလုပ်တွေကို ဆောင်ရွက်ကြရာမှာ ဒီစိတ်ဓါတ်အတိုင်း ဆုံးဖြတ်နိုင်တဲ့ အခြေခံတခု ရှိနေရပါမယ်။ အဲဒီ အခြေခံကတော့ ဒီမိုကရေစီကျင့်ဝတ်တွေဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျင့်ဝတ်ဆိုတာ အပြုအမူတွေပါဘဲ။ လူတွေဟာ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းထဲမှာ မှန်မှန်ကန်ကန် ပြုမူနိုင်စေဖို့ ထိန်းကျောင်းလမ်းညွှန် ကြပ်မတ်ထားတဲ့ စည်းမျဉ်းတွေပါဘဲ။ လူ့အားလုံးက အနည်းဆုံး လိုက်နာနိုင်ဖို့ သတ်မှတ်ထားတာကြောင့် အခြေခံမူ ဖြစ်ပါတယ်။

ကိစ္စတခုကို စမလုပ်မိကတည်းက ဒီကိစ္စဟာ ဘယ်လိုကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးတွေ ရှိသွားနိုင်သလဲ ဆိုတာကို ဆန်းစစ်သုံးသပ်နိုင်မှသာ ကျင့်ဝတ်တွေကို လိုက်နာနိုင်ပါမယ်။ အပြုအမူတခုဟာ အခြားသူတွေကို ထိခိုက်သွားစေနိုင်သလား၊ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်သွား စေနိုင်သလား၊ ယဉ်ကျေးမှုလေ့စရိုက်၊ ဒါမှမဟုတ် နိုင်ငံကို ထိခိုက်သွားစေနိုင်သလား ဆိုပြီး အမြဲတမ်း မိမိကိုယ်ကို ပြန်မေးအပ် ပါတယ်။ လူတိုင်းချင်းအနေနဲ့ ကိုယ်ပိုင်ဘဝရပ်တည်ရေးမှာ စောင့်ထိန်းရတဲ့ကျင့်ဝတ်တွေ တကယ်ဘဲ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အများနဲ့ ပတ်သက်လာနိုင်မယ့်ကိစ္စတွေကို ပြုမူရာမှာတော့ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ကျေနပ်နှစ်သိမ့်တာကို အမြဲတမ်း တကိုယ်ကောင်းဆန်ဆန် ဦးစားပေး လို့ မသင့်တော်ပါဘူး။

ကျင့်ဝတ်တွေဟာ ပြုမူသူရဲ့ မွေးရာပါ တကိုယ်ကောင်းဆန်တာကို ကြိုတင်သတိပေး တားမြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုဘဲ လူ့လောကကြီး အတွက်လည်း အကာအကွယ်တရပ် ဖြစ်စေပါတယ်။ ဒီအချက်က အခြားသူတွေအပေါ် ထိခိုက်အနာတရ ပျက်စီးအောင် မလုပ်ကြဖို့ တားမြစ်ထားရာ ရောက်ပါတယ်။ ကျင့်ဝတ်တွေဟာ ယဉ်ကျေးတဲ့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းအတွက် အမှန်တကယ် ရှိသင့်ရှိထိုက်ပါတယ်။

နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တချို့ဟာ ကျင့်ဝတ်စည်းမျဉ်းတွေကို လိုက်နာဖို့ ပျက်ကွက်လေ့ရှိကြပါတယ်။ သူတို့ဟာ လူ့အမြောက်အမြား ထိခိုက်အနာတရဖြစ်စေမယ့် ဒါမှမဟုတ် သေကြေပျက်စီးစေမယ့် နိုင်ငံရေးမူဝါဒတွေကို ချမှတ်လေ့ရှိကြပါတယ်။ သူတို့ကို ကျင့်ဝတ် ဖောက်ပြန်တဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

လူတွေဟာ လောကကြီးအကြောင်းကို စူးစမ်းလေ့လာရာကနေ တဖြည်းဖြည်း သဘောပေါက်လာကြပါတယ်။ လောကကြီးနဲ့ ပတ်သက်လို့ ကြုံတွေ့ရတဲ့ပြဿနာတွေကို ဖြေရှင်းလာနိုင်ကြပါတယ်။ လူတွေမှာ ဒီလိုအရည်အသွေးတွေ ရှိနေတာကတော့ ကျင့်ဝတ်တွေကို လိုက်နာနိုင်လို့ပါဘဲ။ ဒီအချက်က တချို့ဘာသာရေးတွေရဲ့ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတွေနဲ့ ခြားနားပါတယ်။ အစဉ်အလာ အရိုးစွဲနေတဲ့ ဘာသာတရားပညတ်ချက်တွေကြောင့် ကိုးကွယ်ကိုင်းရှိုင်းသူတွေမှာ ဒီမိုကရေစီကျင့်ဝတ်မဟုတ်တဲ့ အပြုအမူတွေ ရှိလာကြရပါတယ်။ ဥပမာ- ခရစ်ယန် ပညတ်တော် (၁၀)ပါး၊ အစ္စလာမ် ရှာရီယာ (Sharia) တို့ဖြစ်ပါတယ်။

ဘာသာတရားတွေမှာ အမှန်တရားတွေ ရှိနေပါတယ်။ လိုက်နာကျင့်ကြံဖို့ ကျင့်ဝတ် (ဝိနည်း) တွေ ရှိနေကြပါတယ်။ ဘုရားဟော အတိုင်း လိုက်နာကျင့်ကြံဖို့ ယုံကြည်လွယ်တာကြောင့် ဒီအမှန်တရားတွေ ရှိနေတာပါ။ ဒါဟာ ပြဿနာ ဖြစ်တယ်လို့ အပိုင်း(၄)မှာ ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ။ ဘာသာတရားတချို့မှာ ဒီမိုကရေစီမကျတဲ့နည်းလမ်းနဲ့ တက်လာတဲ့ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်တွေက သူတို့ စိတ်ကြိုက် လွှမ်းမိုးပြီး အမှန်တရားအသစ်တွေကို ဖန်တီးလာကြပါတယ်။ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်နေလို့လည်း ဘုရားဟောတွေကို သူတို့ ထင်မြင်ယူဆသလို “အမှန်တရား”အဖြစ် ပြန်ပြောင်း ပညတ်လို့ ရနေကြတာပါဘဲ။

လူတွေမှာ ပင်ကိုယ်အရည်အချင်းနဲ့ အမှားအမှန် အတော်များများကို ရွေးချယ်ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်း ရှိကြပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်

အရာရာတိုင်းကို ဆောင်ရွက်-ရှောင်ရွက် လိုက်ပြောနေလို့တော့ မဖြစ်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် လူ့ကျင့်ဝတ် ရှိဖို့တော့ လိုအပ်ပါတယ်။ လူအချင်းချင်း ဆက်ဆံကြရာမှာ အပြန်အလှန် အပေးအယူ လိုတိုးပိုလျော့ ရှိပါတယ်။ လိုချင်တိုင်းလည်း ရနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် အပေးအယူလုပ်ကြရာမှာ ဘယ်လိုရှိသင့်သလဲဆိုတဲ့ လမ်းညွှန်ချက်တွေ လိုအပ်ပါတယ်။ လူမှုရေးကိစ္စတွေမှာလည်း လမ်းညွှန်ချက်တွေကို ပိုပြီး သုံးသင့်လှပါတယ်။

ကျင့်ဝတ် မစောင့်ထိန်းသူဟာ တောရိုင်းဥပဒေအတိုင်း ကျင့်ကြံသူ ဖြစ်ပါတယ်။ တောရိုင်းဥပဒေ ဆိုတာ အင်အားသာသူက အင်အား နည်းသူအပေါ် လွတ်လွတ်လပ်လပ် စိတ်တိုင်းကျ အနိုင်ကျင့် လွှမ်းမိုးနိုင်တာ ပါဘဲ။ အင်အားသာသူက မှန်တယ် (Might is Right) ဆိုတဲ့ အယူအဆဖြစ်ပါတယ်။ တောရိုင်းဥပဒေကို ကျင့်ကြံသူဟာ အင်အားရှိနေတာနဲ့အမျှ သူ့ကိုယ်ကျိုးအတွက် အတားအဆီး မရှိ လုပ်ချင်တိုင်းလုပ်နိုင်ခွင့် ရနေပါတော့တယ်။

ဒီရှုထောင့်ကကြည့်ရင် လူမှာ အခြေခံကျင့်ဝတ် ရှိလာဖို့ တောရိုင်းဥပဒေကို ဖယ်ရှားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကြီးနိုင်ငယ်ညှင်း စိတ်ဓါတ်နဲ့ အပြုအမူကို ဖယ်ရှားရပါမယ်။ အင်အားသာသူက မှန်တယ် ဆိုတဲ့ အယူအဆကို ဖယ်ရှားရပါမယ်။ "အင်အားရှိနေရုံနဲ့ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိတယ်လို့ မယူဆနိုင်ကြောင်း" ပြန်လည်ရှင်းလင်း တုန့်ပြန်နိုင်ပါတယ်။

ကမ္ဘာတလွှားကြည့်လိုက်ရင် လူ့ရဲ့ အခြေခံကျင့်ဝတ်ကို စံနှုန်းတခုအနေနဲ့ လူတိုင်းက လိုက်နာကျင့်သုံးလို့ မရသေးတာကို တွေ့နေရ ပါတယ်။ တနိုင်မဟုတ် အခြားတနိုင်မှာ အင်အားသာရင် သာသလို သူတို့ဖြစ်ချင်တဲ့အတိုင်း နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ စိတ်တိုင်းကျ ချယ်လှယ်လွှမ်းမိုးထားကြပါတယ်။ အဲဒီနိုင်ငံတွေဟာ အင်အားတိုးပွားလာဖို့ သူတို့ရဲ့ဂုဏ်ဒြပ်ကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ဖို့ကိုဘဲ ကြိုးပမ်း ကြပါတယ်။ ဒါဟာ ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်ထွန်းစေဖို့ အကြီးမားဆုံး အဟန့်အတား ပါဘဲ။

မှန်တဲ့အရာကို လုပ်ဖို့မလွယ်ကူတာကြောင့်၊ ပြီးတော့ အမှန်တရားဘက်ကနေ ရပ်တည်ဖို့ မလွယ်ကူတာကြောင့် လူ့ကျင့်ဝတ်တွေကို ကျင့်ကြံ အားထုတ်နိုင်ဖို့ ခက်ခဲနေရပါတယ်။ ဘယ်ဟာက မှန်တယ်ဆိုတာ တကယ်တမ်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှိမနေပါဘူး။ အမှား အမှန်ကို ကိုယ်တိုင်ဘဲ ခွဲခြားရပါတယ်။ မှန်တယ်လို့ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိလာတာတောင် မှန်တဲ့အတိုင်းလုပ်ဖို့ ခက်နေပြန်ပါ သေးတယ်။

အပြုအမူတွေဟာ ဘယ်လို ဖြစ်နေရမယ်လို့ တိတိကျကျ ထိန်းကျောင်းလမ်းညွှန်ထားတာတွေ ရှိပါတယ်။ လမ်းညွှန်သြဝါဒတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ တဦးအပေါ်တဦး လေးစားကြရပါမယ်။ လူအချင်းချင်း တန်းတူညီတူ ဖြစ်နေကြရင် လူအားလုံး လေးစားခံရမှာ ဖြစ် ပါတယ်။ ယဉ်ကျေးမှုမှာရာ ဘာသာရေးမှာပါ လေးစားခံရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအချက်ကိုက ဘယ်သူ့ကိုမဆို၊ ဘယ်ဟာကိုမဆို မထိခိုက်စေရ ဆိုတဲ့ ကျင့်ဝတ်ကို ဖြစ်ပေါ်လာစေပါတယ်။ ဒီကျင့်ဝတ် ရှိလာလို့ မိမိလေးစားသူ၊ လေးစားတာကို ထိခိုက် ပျက်စီး နာကျင်အောင် လုပ်လိုစိတ် မရှိတော့ပါဘူး။

လေးလေးစားစား ဆက်ဆံတဲ့ကျင့်ဝတ်ရှိရင် စိတ်ရှည်သည်းခံတတ်တဲ့ အပြုအမူတွေ၊ အဆင့်အတန်းမခွဲတတ်တဲ့ အပြုအမူတွေ ရှိလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ မှားနေတာကို တွေ့နေတာတောင် ဒီအမှားကို ခွင့်ပြုဖို့ မသင့်ပါဘူး။ အခြားသူတွေက ထိခိုက်ပျက်စီး နာကျင်အောင် လုပ်လာတာတွေရှိရင် ဝင်ရောက်တားဆီး စွက်ဖက်ပေးရပါမယ်။ ဒီအကြောင်းကို ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ။

နောက်ကျင့်ဝတ်တခုကတော့ မှီခိုအားထားနိုင်လောက်အောင် နေပေးရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အခြားသူတွေ မှီခိုအားကိုးရလောက် အောင် ပြောဆိုကြားဝါထားရင် ပြောတဲ့အတိုင်း လုပ်သင့်ပါတယ်။ လုပ်ပြီဆိုရင် ပြီးအောင်လုပ်ရပါမယ်။ လူတချို့ဟာ လက်တွေ လုပ်ဖို့ အလွန်အလွန် မဖြစ်နိုင်တဲ့ကိစ္စတွေကို မဖြစ်ဖြစ်အောင် လုပ်ပေးမယ်လို့ ကတိပေးလွယ်တတ်ကြပါတယ်။ မမျှော်လင့်ပဲ ကြိုရတဲ့ အဖြစ်ဆိုးတွေ ရှိလာရင် တားဆီးဟန့်တားပေးမယ်လို့ ကြိုပြောထားတာမျိုးလည်း ရှိတတ်ကြပါတယ်။ အမှန်မှာတော့ တကယ်တမ်း မလုပ်ပေးနိုင်ဘူးဆိုရင် ကြိုပြီး ကတိပေးသလိုမျိုး မပြောထားသင့်ပါဘူး။

မှီခိုအားထားနိုင်လောက်အောင် နေပေးရတဲ့ သဘောမျိုး မရှိတာကို ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေက ရွေးကောက်ပွဲတွေမှာ ခဏခဏ တွေ့ရ တတ်ပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ပြိုင်တဲ့ နိုင်ငံရေးသမားတချို့က လူထုကို ကတိပေးပေးပြီး မဲဆွယ်တရားဟောကြပါတယ်။ အမတ်

ဖြစ်သွားတဲ့အခါ ဘာမှမလုပ်ပေးပဲ နေတတ်ကြပါတယ်။ ဒါဟာ မှီခိုအားထားနိုင်လောက်အောင်နေပေးရမယ့် ကျင့်ဝတ်ကို ဖောက်ဖျက်တတ်တာပါ။ နိုင်ငံရေးသမားတွေတောင် မကပါဘူး။ နိုင်ငံရေးနဲ့ မပတ်သက်သူတွေလည်း ဒီလိုကျင့်ဝတ်ကို ဖောက်ဖျက်လေ့ရှိပါတယ်။

နောက်ကျင့်ဝတ်တစ်ခုကတော့ ရိုးရိုးသားသားလုပ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ မလှည့်မပတ်၊ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း၊ ဟန်မဆောင်ပဲ အမှန်ကိုဘဲ ပြောဆိုတာ၊ ပြောတဲ့အတိုင်း မှန်အောင် အားကိုးရလောက်အောင် နေပေးတာ ဖြစ်ပါတယ်။

လူတွေဟာ လူ့ကျင့်ဝတ်တွေကို မိဘတွေဆီက တတ်မြောက်လာကြပါတယ်။ မိဘတွေ ပြောဆိုပြုမူတာကို သားသမီးတွေက အတုယူရင်း အလွယ်တကူ တတ်မြောက်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဘဝတစ်ခုလုံးမှာတော့ အခြားနေရာတွေ၊ အခြားသူတွေဆီကလည်း ကျင့်ဝတ်တွေကို တတ်မြောက်ကြပါတယ်။ ကလေးတွေကို လူလားမြောက်အောင် ပြုစုပျိုးထောင်တဲ့အခါ လူ့ကျင့်ဝတ်တွေကို သင်ကြားပေးကြရပါတယ်။ ဒီအခါမျိုးမှာ ဆန့်ကျင်ခံရတတ်ပါတယ်။ ပဋိပက္ခတွေ ဖြစ်ပေါ်တတ်ပါတယ်။

ကျင့်ဝတ်တွေကို အဓိက ရယူနိုင်တဲ့နေရာတွေကတော့ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ အရေးပါတဲ့ အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေ ဖြစ်တဲ့ ဥပမာ-ကျောင်း၊ လူထုပညာပေးရေး သတင်းမီဒီယာ အစရှိတာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တချို့ အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေကတော့ လူ့ကျင့်ဝတ်နဲ့ ဖီလာ ဆန့်ကျင်နေတဲ့ တောရိုင်းဥပဒေကို လက်ခံသင်ကြားပေးနေတုန်းပဲ ဖြစ်နေတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဒါဟာ လူသားတွေ ဒီနေ့ထိ ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ အခြေခံပြဿနာတခု ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလိုနဲ့ဘဲ လူတွေဟာ ဘယ်လိုကျင့်ဝတ်တွေကို လိုက်နာကျင့်သုံးသင့်မှန်း ကောင်းကောင်း မခွဲခြားနိုင်တော့ပဲ ရှုပ်ထွေးနေပါတော့တယ်။ ကျင့်ဝတ် အများအပြား ရှိနေတာကြောင့် တခုနှင့်တခု အပြိုင်အဆိုင် ဖြစ်နေကြပါတယ်။ ဝါဟာက ကောင်းတယ်၊ သူ့ဟာက မကောင်းဘူး ဆိုပြီး ငြင်းခုံကြပါတယ်။ ဘယ်ကျင့်ဝတ်ကို လက်ခံရမလဲ၊ ဘယ်သူ့ကို ယုံကြည်ရမလဲ ဆိုတာကို ရှင်းရှင်လင်းလင်း သိဖို့မလွယ်ပါဘူး။ လူမှုရေးမှာ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားတွေက အဆက်မပြတ် လွှမ်းမိုးနေတတ်တာကြောင့် ဘယ်ကျင့်ဝတ်ကို အမှန်တကယ် လိုက်နာသင့်သလဲလို့ သိဖို့ မလွယ်ကူပဲ ရှိနေပါတော့တယ်။

ကျင့်ဝတ်တွေကို အလေးထားရမှာထက် ကျင့်ဝတ်နဲ့မဆိုင်တဲ့ လူမှုရေးကိစ္စတွေကို ပိုမို အလေးထားကြတာ တွေ့နေရပါတယ်။ ဥပမာ လူမှုရေးအရ အားနာလွန်းလို့ အရက်လိုက်သောက်ပေးရတဲ့အခါမှာ အမူးလွန်ပြီး လူ့ကျင့်ဝတ် အနည်းနဲ့အများ ထိခိုက်သွားရတတ်ပါတယ်။ လိုလားချက်တခုခုကို ဖြည့်ဆည်းပေးတဲ့ကိစ္စတွေကို ဆက်စပ်တွေးတောရင် ဒီသဘောကို သိသာထင်ရှားစွာ တွေ့ရပါမယ်။

လူတိုင်း တန်းတူညီတူဖြစ်တဲ့ကျင့်ဝတ်ကို လူနေမှုအဖွဲ့အစည်းတွေက လေးစားလိုက်နာပေးတာမျိုး ဖြစ်နေရင် လူအများစုက အလိုရှိကြပါတယ်။ လူအများနဲ့ဆိုင်တဲ့ ဒီသဘောတရားကို အခြေခံနိုင်ရင် တဖွဲ့-တပါတီက လွှမ်းမိုးချယ်လှယ်တဲ့ နာဇီလိုစနစ်မျိုးကို ဖယ်ရှားနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်လို့ လူတွေဟာ ရည်မှန်းချက်အပေါ် သဘောတူနိုင်ကြရင် ဒီရည်မှန်းချက်ကို ဖြစ်မြောက်စေမယ့် နည်းလမ်းတွေကို တညီတညွတ်တည်း ဆုံးဖြတ်နိုင်ကြပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီနည်းလမ်းတွေကို ကျင့်ဝတ်နဲ့အညီ လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် လူတွေက ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ရည်မှန်းရင် ဒီမိုကရေစီ ရနိုင်မယ့် နည်းလမ်းတွေကို ရှာဖွေကြံဆပြီးနောက် ဒီနည်းလမ်းကို ဒီမိုကရေစီ ကျင့်စဉ်တွေနဲ့အညီ လိုက်နာအားထုတ်ရပါလိမ့်မယ်။ လုပ်ဆောင်တဲ့နည်းလမ်းဟာ အရေးပါသလို ထွက်ပေါ်လာတဲ့ ရလဒ်ကလည်း အရေးပါနေပါတယ်။ အမှန်ဆိုရင် ပိုလို့တောင် အရေးပါတယ် ဆိုရမှာပါ။ ရည်မှန်းချက်တခုကို ကျင့်ဝတ်နဲ့အညီ မလုပ်နိုင်ဘူးဆိုရင် ရည်မှန်းချက် ပြောင်းလိုက်ရုံဘဲ ရှိပါမယ်။

ဒီသဘောအတိုင်းဆိုရင် လုပ်ဆောင်မယ့် နည်းလမ်းတွေက ရည်မှန်းချက်ကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အကွက်ကျကျ စီစဉ်ထားပြီးပြီဆိုရင် နည်းလမ်းတွေဟာ လုပ်ဆောင်မယ့်ကိစ္စတွေ ဖြစ်လာပါတယ်။ ရည်မှန်းချက်ဟာ နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးသက်ရောက်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ လုပ်ငန်းစဉ်တခုပါ။ အဆုံးသပ်ကောက်ချက်ချတာ မဟုတ်ဘူး ဆိုတာကို အလေးအနက် သတိပြုသင့်ပါတယ်။

တန်းတူညီတူဖြစ်ဖို့ဆိုတာ အမှန်တကယ်တော့ ရည်မှန်းချက် မဟုတ်ပါဘူး။ သက်တန်းအဆုံးမှာ ရွှေအိုးတလုံး ရှိနေတဲ့ ဥပမာလိုပါ။ လေထဲက တိုက်အိမ်လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။ ဝေးကွာလှတဲ့ နောင်တချိန်မှာ ရလာနိုင်ဖို့ ရှိနေတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလုပ်ငန်းစဉ်မှာ ဘက်စုံပုံပိုးနိုင်မှ အောင်မြင်မယ့် အခြေအနေဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအခြေအနေ ရောက်အောင် နေ့တိုင်းဘဲ ကြိုးပမ်းအားထုတ်နေရပါမယ်။ အခုတောင် စလုပ်ဖို့ လိုအပ်နေပါပြီ။

နည်းလမ်းတွေက ရည်မှန်းချက်ကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရမယ်လို့ ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ။ ဒါပေမယ့် ရည်မှန်းချက်ရှိရုံနဲ့ နည်းလမ်းတွေကို အလိုလို သိမလာနိုင်ပါဘူး။ ဒါဟာ ယေဘုယျလက်ခံနိုင်တဲ့ အမှန်တရားဖြစ်ပြီး နောက်ထပ် အခြေခံကျင့်ဝတ်တခု ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ခေတ်သစ်လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းမှာ ဒီလိုကျင့်ဝတ်ကို တခါတလေ မလိုက်နာကြပါဘူး။ ကျင့်ဝတ်ညီတယ်လို့ အများက ထင်မြင်လာစေဖို့ လူမှုရေးအသင်းအဖွဲ့ဌာနတချို့က အကြံအဖန် လုပ်ပါတော့တယ်။ ဒီအခါ ကျင့်ဝတ်မညီတာတွေ ဖြစ်လာရပါတယ်။

နမူနာပေးပါမယ်။ အများအားဖြင့် လူတွေဟာ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိသလိုမျိုး လိမ်ပြောတတ်ကြပါတယ်။ လိမ်ညာနေကျလည်း ဖြစ်လို့ တရားဝင်လိုလို အစဉ်အလာလိုလို မဆန်းသလို ဖြစ်နေပါတယ်။ လိမ်ပြောသူတွေဟာ သူတို့အကျိုးစီးပွားအတွက် လိမ်ပြောကြတာ ပါ။ လိမ်ပြောတဲ့အခါ ကျင့်ဝတ်ညီလား၊ မညီလားဆိုတာ ဂရုစိုက်တော့ပါဘူး။ လိုချင်တာရဖို့လောက်ဘဲ အာရုံစိုက်ပါတော့တယ်။ ရည်မှန်းချက်ပေါက်ဖို့ ဆိုရင် ဘာမဆို လုပ်ရမယ်။ ရည်မှန်းချက်သာ အရေးကြီးတယ်လို့ လိမ်ပြောသူတွေက ထင်မြင်ယူဆနေတတ် ပါတယ်။

ဒီအဖြစ်မျိုးမှာ နည်းလမ်းနဲ့ ရည်မှန်းချက် နှစ်ခုစလုံးဟာ ကျင့်ဝတ်နဲ့ မညီပဲ ရှိနေပါတယ်။ အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေဟာ လူသားတွေရဲ့ ကောင်းကျိုးကို ဖန်တီးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ လူသားတွေ အသက်ရှင်ရပ်တည်နေတာဟာ အဲဒီအသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေ တည်ရှိနေဖို့အတွက် မဟုတ်ပါဘူး။ ဥပမာ- နိုင်ငံရေးပါတီ ဆိုတာ လူထုကောင်းစားရေးအတွက်သာ ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရေးပါတီ ရပ်တည်နိုင်ဖို့အတွက် လူထုက စတေးခံပေးရတာ မဟုတ်ပါဘူး။

ပြည်သူလူထုဟာ သတင်းအချက်အလက်တွေကို သိရှိနေသင့်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သတင်းအချက်အလက်တွေကို ဖော်ထုတ်သူ တွေမှာ လူထုထံ မပေါက်ကြားစေဖို့ လျှို့ဝှက်ရမယ့် ကျင့်ဝတ်လည်း ရှိပါတယ်။ ဥပမာ- လိင်ဆက်ဆံဖျော်ဖြေတဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း တခုမှာ အသုံးချခံနေရတဲ့ အသက်(၁၈)နှစ်အောက် ကလေးငယ်တဦးကို ရဲက ကယ်ဆယ်လိုက်တဲ့သတင်းကို လူထုသိအောင် ဖော်ပြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီသတင်းမှာ ကာယကံရှင်ကလေးရဲ့ ရုပ်ပုံ၊ နာမည်၊ လိပ်စာနဲ့တကွ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာတွေကို မိဒီယာကျင့်ဝတ်အရ လျှို့ဝှက်ထားရပါမယ်။ တချိန်တည်းမှာဘဲ သတင်းအချက်အလက်တွေကို အမှန်တရားဘက်က ရပ်တည်ပြီး အမြဲတမ်း ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ရေးသားပြောဆို ဖော်ထုတ်ရပါမယ်။

“အရင်ကလည်း ဒီလိုဘဲ လုပ်နေကြတာပါ”လို့ အစဉ်အလာအတိုင်း လက်ခံထားကြတဲ့ ကျင့်ဝတ်တွေကို ထောက်ပြပြီး ဘာဖြစ်မယ်- ညာဖြစ်မယ်၊ ဘာလုပ်လိုက်-ညာလုပ်လိုက် စတဲ့ အမှားအယွင်းတွေနဲ့ မြှောက်ထိုးပင့်ကော် လှည့်စားနေတဲ့ နမူနာပေါင်း မရေမတွက် နိုင်အောင် ရှိပါတယ်။ ဒီလိုအဖြစ်တွေဟာ နေ့စဉ်နဲ့အမျှ ပိုလို့တောင် ဖြစ်ပျက်နေပါတယ်။

လူ့အဖွဲ့အစည်းကို မြှင့်တင်ပေးဖို့နဲ့ အဖွဲ့အစည်းမှာ နေထိုင်သူတွေရဲ့ ကောင်းကျိုးအတွက် ခေါင်းဆောင်တွေပြောတဲ့တိုင်း လိုက်လုပ်ဖို့ ဆိုတာ အဲဒီလူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှာ ရှိနေသူတွေအပေါ်မှာဘဲ မူတည်နေပါတယ်။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

အပိုင်း (၆) အာဏာ

ဒီမိုကရေစီဟာ အာဏာကို ထိန်းညှိပေးနိုင်ဖို့ စီမံထားတဲ့စနစ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီထက်ပိုပြီး ထိန်းညှိပေးနိုင်တဲ့ အခြား စနစ်မရှိပါဘူး။ ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ ဘယ်သူတို့တယောက်ကမှ အာဏာကို အလွန်အကျွံ မသုံးစွဲ မချုပ်ကိုင်နိုင်အောင် အသေအချာ စီမံထားပါတယ်။

ဒါပေမယ့် အဲဒီလိုစီမံထားဖို့ ခက်ခဲပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ။ အာဏာဆိုတာ ရှုပ်ထွေးတတ်တဲ့သဘော ရှိလို့ပါ။ ဒီမိုကရေစီအစိုးရတရပ်က အာဏာကို မျှမျှတတ သုံးစွဲနိုင်အောင် ကြိုတင်စီမံထားဖို့က အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ အောင်မြင်အောင် စီမံနိုင်ချင်ရင် ဘယ်လိုရှုပ်ထွေးတတ်တယ် ဆိုတာကို အမှန်တကယ် နားလည်ထားရပါမယ်။

အာဏာရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ပြောပြပါမယ်။ အာဏာမှာ အခြားသူတွေကို လိုက်နာစေဖို့ နည်းလမ်းအများကြီး ပါဝင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် "အာဏာဆိုတာ ထိန်းချုပ်နိုင်တဲ့အရာ ဖြစ်တယ်"လို့ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီအဓိပ္ပာယ်ဟာ အာဏာရှင်စနစ်ရဲ့ အာဏာအဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ထားပုံနဲ့ အခြေခံကျကျ တူညီနေတာကတော့ ကသိကအောင် ဖြစ်စရာပါ။

အမှန်တကယ်မှာတော့ အာဏာရှင်စနစ်ဖြစ်ပေမယ့်လည်း ချွင်းချက်အနေနဲ့ အာဏာကို ကောင်းတဲ့ကိစ္စတွေမှာ သုံးမယ်ဆိုရင် သုံးနိုင်ပါတယ်။ စံနှုန်းတခုတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ အာဏာရှင်နိုင်ငံ သာမကပါဘူး။ အာဏာရှင်မဟုတ်တဲ့ နိုင်ငံတွေမှာတောင် ကျင့်ဝတ်မညီပဲ အာဏာကို အသုံးပြုပြီး ရည်မှန်းချက်တွေကို အကောင်အထည်ဖော်နေတာမျိုး တွေ့ရတတ်ပါတယ်။

အာဏာနဲ့ပတ်သက်ရင် ပြဿနာတွေက အမြဲတမ်း ရှိနေပါတယ်။ ပြဿနာတွေ စလာရတာဟာ အာဏာကို ရယူချင်တဲ့ သဘာဝကြောင့်ပါ။ ဘယ်သူမဆို ရထားတဲ့အာဏာကို တိုးပွားမြှင့်တင်နိုင်တယ်ဆိုရင် သူ့အတွက်သာမက သူ့မိသားစုအတွက်ပါ အလားအလာကောင်းတွေကို ဖန်တီးကြမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ အာဏာကို ပိုပြီး ရရှိချင်ကြပါတယ်။ ပိုပြီး ခြံမြဲအောင် ထိန်းသိမ်းထားချင်ကြပါတယ်။ အာဏာမှာ သဘာဝအားဖြင့် အကန့်အသတ် မရှိပါဘူး။ အာဏာရလာတာနဲ့တပြိုင်နက် အာဏာကို ပိုပြီးပိုပြီး လိုချင်နေပါတော့တယ်။

ဒီသဘောကို အစိုးရတရပ်က အာဏာရယူထားတဲ့ကိစ္စတွေမှာ အများဆုံး တွေ့ရပါတယ်။ သိသိသာသာလည်း တွေ့ရပါတယ်။ အစိုးရဟာ သူ့အနေနဲ့ တာဝန်ယူနိုင်တာတွေကို အရှင်းလင်းဆုံး လူသိရှင်ကြား ကြေညာပေးထားရပါတယ်။ သင့်တင့်မျှတအောင် ကန့်သတ်ထားတဲ့ အာဏာစက်ဝန်းအတွင်းမှာဘဲ အစိုးရလုပ်ငန်းတွေကို ဆောင်ရွက်ရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်လို့ သတ်မှတ်ခံရတဲ့အခါ အာဏာမက်မောသူတွေဟာ အရာရာတိုင်းမှာ အာဏာစက် သက်ရောက်ဖို့ကိုဘဲ စိတ်အားထက်သန် နေတတ်ကြပါတော့တယ်။

အာဏာအမျိုးမျိုး ရှိပါတယ်။ အာဏာရယူပုံလည်း အမျိုးမျိုး၊ အာဏာအသုံးချပုံလည်း အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်တပ်က အတင်းအကြပ် ရယူတဲ့အာဏာ (Military power) ဆိုတာ ရှိပါတယ်။ အင်အားသုံးတဲ့ပြင် အခြားနည်းလမ်းတွေနဲ့ ရယူတဲ့ နိုင်ငံရေး အာဏာ (Political power)လည်း ရှိပါတယ်။ တရားရုံး ဆုံးဖြတ်ချက်နဲ့ ရယူတဲ့အာဏာ (Legal power) လည်းရှိပါတယ်။ ဒါ့ပြင် စိတ်ဓါတ်ရေးရာနဲ့ လွှမ်းမိုးပြီး ရယူတဲ့ အာဏာ (Psychological power) မျိုးလည်းရှိပါတယ်။

အာဏာအမျိုးမျိုးအပြင် အာဏာသက်ရောက်နိုင်စွမ်းလည်း အမျိုးမျိုးပါ။ အကြွင်းမဲ့အာဏာ (Absolute power) ဆိုရင် "သေဆိုသေ၊ ရှင်ဆိုရှင်" ဖြစ်ပါတယ်။ အခြားသူကို စိတ်ဓါတ်ရေးရာ လွှမ်းမိုးပြီး သူ့ကိုယ်သူ သေကြောင်းကြံစည်ခိုင်းတဲ့ အာဏာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အစွလမ် အစွန်းရောက်ဝါဒမှာ ကိုးကွယ်ကိုင်းရှိုင်းသူတွေကို အစွလမ်ဘာသာအတွက် အသေခံပေးရင် အာဇာနည် ဖြစ်မယ်လို့ ဖျားယောင်းသွေးဆောင်ပြီး သေကြောင်းကြံခိုင်းတတ်ပါတယ်။ သေကြောင်းကြံစည်သူတွေဟာ အသေခံပုံစံမျိုး သူတို့ ခေါင်းဆောင်တွေက မကြိုက်တဲ့အခြားသူတွေကို သတ်ဖြတ်ပေးရပါတယ်။

အဲဒီလို မကောင်းမှုတခုခုကို ကျူးလွန်စေဖို့ လွှမ်းမိုးတဲ့အာဏာမျိုးဟာ လူတိုင်းချင်းရဲ့ လွတ်လပ်တဲ့ဆန္ဒကို ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်ပါတယ်။

လူမှာ အသက်ရှင်လိုတဲ့ အသိစိတ်က အလိုလိုရှိပြီးသားဖြစ်ပေမယ့် ဆက်လက် အသက်ရှင်လိုစိတ် မရှိအောင် အာဏာနဲ့ လွှမ်းမိုးထားလိုက်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုဘဲ အခြားသူတွေကို ထိခိုက်နာကျင်အောင် မလုပ်လိုတဲ့ လူ့ကျင့်ဝတ်ကိုလည်း မရမက ဖောက်ဖျက်စေဖို့ အာဏာနဲ့ လွှမ်းမိုးထားတတ်ကြပါတယ်။

အကြွင်းမဲ့အာဏာ နောက်တမျိုးဟာ ကျွန်ုပ်တို့ခိုင်းတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာတလွှားမှာ လူအတော်များများဟာ အခြေအနေအမျိုးမျိုးနဲ့ အခြားသူတွေကို ကျေးကျွန်သဖွယ် စေခိုင်းနိုင်တဲ့ အာဏာမျိုးကို ကျင့်သုံးနေကြပါတယ်။ ခံရသူတွေဟာ ပုံစံအမျိုးမျိုးနဲ့ ကျွန်ုပ်တို့ဖြစ်နေရပါတယ်။ ဘဝကို စတေးနေရပါတယ်။

အာဏာဟာ ယစ်မူးစေတတ်ပါတယ်။ အာဏာရရင် လက်မလွှတ်ချင်တော့ပဲ ရှိနေတတ်ပါတယ်။ အာဏာပြုနေရတာကို မရှက်တတ်ပဲ ကျေနပ်နေတတ်ကြပါတယ်။ ဒါမျိုးတွေ ဖြစ်ရတာဟာ အခြေခံအကြောင်းရင်းကတော့ စိတ်က နှိုးဆော်တာကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ အာဏာဟာ လူ့ရဲ့ စိတ်ပိုင်း-ရုပ်ပိုင်းအသွင်သဏ္ဍာန်ကို ပြောင်းလဲစေပါတယ်။ အာဏာရှိသူတစ်ဦးဟာ သူ့ကိုယ်သူ အရေးပါသူလို့ ထင်မြင်နေတတ်ပါတယ်။ ဒီလိုအရေးပါတာဟာ သူ့အတွက် အလွန်အရေးကြီးတဲ့ ဝိသေသ ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်လို့ အာဏာကို လက်လွှတ်ရရင် နေရာတကာ အရေးပါနေတာကို လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးရမှာသိလို့ အာဏာကို လက်မလွှတ်ချင်ကြပါဘူး။ အာဏာကို လက်မလွှတ်ချင်သူတိုင်းဟာ ခဏခဏဆိုသလို အများနဲ့လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် မနေတတ်တော့ပါဘူး။ သည်းခံနိုင်စွမ်းလည်း မရှိတော့ပါဘူး။

အာဏာကို လက်မလွှတ်ချင်ရတဲ့ နောက်ထပ်အကြောင်းရင်းတခုကတော့ လာဘ်စားတဲ့ကိစ္စ ပါဘဲ။ အာဏာရှိနေမှဘဲ လာဘ်စားလို့ ရတာကြောင့် အာဏာကိုမက်မောရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့အနေနဲ့ ဆက်ပြီးလာဘ်စားနိုင်မယ့် အခွင့်အလမ်းတွေကို အဆုံးရှုံးမခံချင်ကြပါဘူး။ ဒီအချက်ကို ပြုပြင်နိုင်ဖို့ အလေးအနက် ဂရုစိုက်ရပါမယ်။

ယေဘုယျပြောနိုင်တဲ့ နောက်တချက်ကတော့ အာဏာက လူကို ဖျက်ဆီးတတ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်ပါလဲ။ အာဏာ ရလာတဲ့အခါ အရင်တုန်းက ရည်ရွယ်ထား၊ ကတိပေးထားတာတွေကို မေ့လျော့သွားတတ်ပါတယ်။ ရည်ရွယ်ချက်အသစ်တွေ ရှိလာပါတယ်။ အများကောင်းကျိုးအတွက် လုပ်ရမလား၊ မိမိကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက် လုပ်ရမလား၊ ဇဝေဇဝါနဲ့ ရှုပ်ထွေးပြီး မသင့်မလျော် မမှန်မကန် ဆုံးဖြတ်ချက် ချတတ်ပါတယ်။

အာဏာရဲ့ဝိသေသလက္ခဏာကို နောက်ဆုံးပြောရရင်တော့ အာဏာဟာ သုံးရင်သုံးသလောက် အလွန်အစွမ်းထက်တယ် ဆိုတာပါဘဲ။ ဒါပေမယ့် အာဏာစက် မသက်ရောက်ရင် ဘာအစွမ်းမှ မရှိတော့ပါဘူး။ အာဏာကို သုံးခွင့်မပြုရင် ဘာမှဖြစ်မလာနိုင်တော့ပါဘူး။ အနည်းဆုံး အာဏာလက်ဝယ်ရှိနေသူ အများစုဟာ ဒီသဘောကို ယုံကြည်တတ်ကြပါတယ်။ အာဏာရတယ်ဆိုရင်ဘဲ အာဏာရှိနေပြီလို့ အခြားသူတွေသိအောင် ကြေညာမောင်းခတ်ပါတော့တယ်။ ဒါ့ပြင် သူတို့ဟာ အာဏာကို အထိရောက်ဆုံး ဘယ်လိုအသုံးပြုမလဲလို့လည်း အသိပေး ခြိမ်းခြောက်တတ်ကြပါတယ်။ အခြားသူတွေက သူတို့ကို ကြောက်လန့်နေအောင်၊ သူတို့အမိန့်ပေးသမျှ လိုက်လုပ်ပေးရအောင် လုပ်ထားတာပါဘဲ။

လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ လူတစ်ဦးချင်းနဲ့ လူမှုရေးရာ အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေအကြား အာဏာကို မျှမျှတတ အသုံးပြုနိုင်ဖို့ စီမံထားရပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီမှာ လူတစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး တန်းတူညီတူ ဖြစ်လို့ လူထုအတွက်ဆိုရင် လူတိုင်းမှာ ညီမျှတဲ့ အာဏာ ရှိပါတယ်။ မရှိသေးရင် ရှိထိုက်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံမှာ မျှမျှတတ ကျင့်သုံးရမယ့် အာဏာကို ရွေးကောက်ပွဲနဲ့ တက်လာတဲ့အစိုးရဆီမှာ ပေးအပ်ထားရပါတယ်။ အစိုးရက အာဏာကျင့်သုံးပုံ မမှန်ရင်၊ အာဏာကို မျှမျှတတအသုံးမချနိုင်ဘူးဆိုရင် ဝေဖန်သူတွေက ပြတ်ပြတ်သားသား ထောက်ပြတတ်ကြပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲနိုင်လို့ အမှန်တကယ် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာပေမယ့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို စွန့်လွှတ်ပြီး အာဏာရှင်ဖြစ်သွားသူတွေလည်း ရှိတတ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဖြစ်ခဲလှပါတယ်။ တချို့ဒီမိုကရေစီ ခေါင်းဆောင်တွေဟာ တော်လှန်ရေးပုံစံမျိုးနဲ့တောင် အာဏာရှင်စနစ်ကို ကူးပြောင်းတတ်ကြပါတယ်။

အာဏာဟာ အသင်းအဖွဲ့ဌာန အစည်းအရုံး-သမဂ္ဂတွေမှာလည်း တည်ရှိနေပါတယ်။ ဘာသာရေး၊ စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းတွေနဲ့ သတင်းမီဒီယာတွေအားလုံးမှာ အာဏာကို တနေရာထဲကနေ စုစည်းထားတတ်ကြပါတယ်။ ဒီလိုနေရာဌာနတွေမှာလည်း နည်း အမျိုးမျိုးနဲ့ အာဏာအလွဲသုံးစား လုပ်တတ်ကြပါတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ အာဏာအလွဲသုံးစား လုပ်လိုက်တာနဲ့ ပြဿနာတက်မြဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အာဏာကို ဘယ်လိုဘဲ အမျိုးမျိုး အသုံးချနေပေမယ့် နောက်ဆုံး ဆုံးဖြတ်သူဟာ လူထုဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ လူထုရဲ့စကားဘဲ အတည် ဖြစ်ပါတယ်။ အာဏာလက်ဝယ်ရှိသူတွေက အရည်အချင်း မပြည့်ဝဘူးဆိုရင် လူထုက နောက်လူသစ်တွေကို မဲပေးရွေးချယ် တင်မြှောက်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာသာရေး၊ စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းနဲ့ သတင်းမီဒီယာတို့မှာလည်း ဒီအတိုင်းဖြစ်ရင် လူထုက ဆက်လက် အားပေးနေတော့မှာ မဟုတ်ပါဘူး။

နောက်ထပ်အခြေခံ(၂)ချက်ပေါ် မူတည်ပြီးတော့လည်း လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ အာဏာကို မျှမျှတတ သုံးစွဲကြရပါတယ်။ ဒီ(၂)ချက်စလုံး ဟာ အမွေဆက်ခံခြင်းနဲ့ဆိုင်ပါတယ်။ ပထမအချက်ကတော့ မိဘကနေ သားသမီးကို နိုင်ငံရေးအာဏာ အမွေဆက်ခံတာ မရှိသင့်ဘူး ဆိုတဲ့ အခြေခံမူ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆွေစဉ်မျိုးဆက် နန်းဆက်ခံ အာဏာယူထားတဲ့အလေ့အထဟာ ဘယ်တော့မှ လက်ခံနိုင်ဖို့ မရှိတော့ ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ဒီနေ့ခေတ်မှာ အာဏာရှင်နိုင်ငံတွေ မရှိသလောက် နည်းပါးလာနေပေမယ့်လည်း အဲဒီလောက်နည်းတဲ့အထဲက နိုင်ငံတချို့မှာ အဖေကနေ သားဆီကို ရာထူးဆက်ခံတဲ့ပုံစံကို တွေ့နေရပါသေးတယ်။ ဥပမာ- မြောက်ကိုးရီးယား နိုင်ငံမှာ ဖခင်ဖြစ်တဲ့ ကင်အီဆွန်း ကွယ်လွန်တဲ့အခါ သားဖြစ်တဲ့ ကင်ဂျီအီးက အာဏာ ဆက်လက်ရယူနေခဲ့ပါတယ်။

အမွေဆက်ခံတဲ့ ဒုတိယအခြေခံမူကတော့ စီးပွားရေးအာဏာ (ဒါမှမဟုတ်)နေအင်အားကို သားသမီးဆွေမျိုးတွေဆီကို မလွှဲအပ်သင့် တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီအခြေခံမူကို အတင်းအကြပ် မသတ်မှတ်နိုင်သေးပါဘူး။ မူအရ အလွန်ချမ်းသာကြွယ်ဝသူတွေရဲ့ သားသမီးတွေဟာ မိဘဆီက အမွေအမြောက်အမြားကို ခံစားနိုင်ဖို့မသင့်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီတားမြစ်ချက်ကို ပြဌာန်းဖို့ လူ့အဖွဲ့အစည်း တွေမှာ လိုလိုလားလား မရှိကြသေးပါဘူး။

ဒီလိုဖြစ်နေတာကိုကဘဲ အမွေဆက်ခံတဲ့ ပထမအခြေခံမူကို တရားဝင်ဖြစ်အောင် ထိထိရောက်ရောက် မလုပ်နိုင်ပဲ ဖြစ်နေရပါတယ်။ စီးပွားရေး အင်အားကောင်းနေလို့ နိုင်ငံရေးအာဏာကို ငွေနဲ့ပေါက် ဝယ်ယူနိုင်ကြသူတွေဟာ အာဏာရလာတဲ့အခါမှာ အာဏာ အလွဲသုံးစားလုပ်ပြီး ကိုယ်ကျိုးစီးပွားရှာနိုင်ဖို့ အခွင့်အလမ်း ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါဟာ စီးပွားရေးအမွေဆက်ခံပြီး နိုင်ငံရေးကို ဖျက်စီးတာ ပါဘဲ။

အမွေဆက်ခံတာကို တားမြစ်တဲ့ ဒီအခြေခံမူ နှစ်ခုစလုံးကို လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်မှသာ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံးကို ဖွံ့ဖြိုးအောင် လုပ်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံရေး အမွေဆက်ခံတာနဲ့ စီးပွားရေး အမွေဆက်ခံတာ နှစ်ခုစလုံးကို တားမြစ်ရပါမယ်။ ဒါ့အပြင် ဒီနှစ်ခု စလုံးကို လုံးဝ မဆက်စပ်စေပဲ သီးခြားစီ ခွဲခြားထားရမှာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

အပိုင်း (၇) ရပိုင်ခွင့်များ

ရပိုင်ခွင့်ကို အင်္ဂလိပ်လို Right လို့ ခေါ်ပါတယ်။ အာဏာကို ရယူပိုင်ဆိုင်တာဟာ ရပိုင်ခွင့်ကြောင့် ဖြစ်တယ်လို့ ကောက်ချက်ချနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီသဘောလည်း မရှိပါဘူး။ ဒါပေမယ့် သက်ရှိဘဝတစ်ခုကို ရယူပိုင်ဆိုင်တာဟာ ရပိုင်ခွင့်ဘဲလို့ ကောက်ချက်ချနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီသဘောလည်း ရှိပါတယ်။ သက်ရှိအဖြစ်နဲ့ ဆက်ပြီးအသက်ရှင်နိုင်ကြတာဟာ ဘဝတခု စတင်ဖြစ်တည်ပိုင်ခွင့်ကို ရရှိထားလို့ သာမကပါဘူး။ တချို့ရပိုင်ခွင့်တွေကိုပါ ဆက်လက် ရရှိထားလို့ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီလိုဘဲ တန်းတူညီမျှတာနဲ့ လွတ်လပ်တာတွေဟာ ဒီမိုကရေစီရဲ့ အခြေခံမူတွေ ဖြစ်ရုံမက ရပိုင်ခွင့်တွေလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ လူသားတိုင်းမှာ ခွဲခြားနှိမ့်ချ ဆက်ဆံခံရတာ မရှိပဲ တန်းတူညီမျှတာနဲ့ လွတ်လပ်တာတွေ ရှိပါတယ်။

တခြားရပိုင်ခွင့် အများအပြားလည်း ရှိနေပါသေးတယ်။ ရပိုင်ခွင့်တွေအကြောင်းကို နိုင်ငံတကာတိုင်းပြည်၊ အဖွဲ့အစည်း အတော်များများမှာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ပြထားကြပါတယ်။ နမူနာပြရရင် အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာဥပဒေ (Bill of Rights) မှာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။ ဒီဥပဒေဟာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ထားတဲ့ ပထမဦးဆုံး (၁၀) ချက်ထဲက တခုဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ထပ်တွေ့နိုင်တဲ့ နမူနာတခုကတော့ ကုလသမဂ္ဂရဲ့ လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်း (Universal Declaration of Human Rights) ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီရပိုင်ခွင့်တွေကို လူသားတွေရဲ့ လွတ်လပ်ခွင့် (Civil liberties) တွေလို့ လူအများက သိကြပါတယ်။ လူရဲ့ ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်ခွင့် လို့လည်း ပြောနိုင်ပါတယ်။ ဘယ်လိုဘဲနာမည်တပ်တပ် “လူမှာ လွတ်လပ်ခွင့် ရှိတယ်၊ လူရဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်ကို ထိပါးတဲ့ကိစ္စတွေကနေ လွတ်ကင်းသင့်တယ်” ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ဘဲ ရပါတယ်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေနဲ့ နိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ နောက်ပိုင်း ပြန်လည် ပြင်ဆင်ချက်မှာ ပါဝင်နေတဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်တွေကို ပြောပြပါမယ်။

1. လွတ်လပ်စွာ ပြောဆို-စုရုံးခွင့်၊ သတင်းနဲ့စာပေ လွတ်လပ်စွာ ရေးသားထုတ်ဝေဖြန့်ချိခွင့်၊ သဘောထားကွဲလွဲပိုင်ခွင့်၊
2. လွတ်လပ်စွာ ဘာသာတရား ကိုင်းရှိုင်းခွင့် (ဘယ်ဘာသာကိုမဆို ကိုးကွယ်ခွင့်အပြင် ကိုးကွယ်ခြင်းမှ ရပ်ဆိုင်းခွင့် ဒါမှမဟုတ် ဘယ်ဘာသာကိုမှ မကိုးကွယ်ပဲ နေနိုင်ခွင့်တို့ ပါဝင်ပါတယ်။)
3. လက်နက်ကိုင်ဆောင်ခွင့် (မိမိကိုယ်ကိုကာကွယ်နိုင်တယ် ဆိုတဲ့ကိစ္စကို ပိုပြီး ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျတဲ့ ရပိုင်ခွင့်အဖြစ် ရည်ညွှန်းပါတယ်။)
4. အကြောင်းပြချက် မခိုင်လုံပဲ ရှာဖွေ-ဖမ်းဆီးခံရတာကနေ ကင်းလွတ်ပိုင်ခွင့် (လူတိုင်းချင်းရဲ့ ကိုယ်ပိုင်သီးသန့် လွတ်လပ်ခွင့်ကို ကာကွယ်ပေးဖို့ ရည်ညွှန်းပါတယ်။)
5. မျှတမှု မရှိပဲ တရားစီရင်ခံရတာကနေ ကင်းလွတ်ပိုင်ခွင့် (ဥပဒေကြောင်းအရ တရားရင်ဆိုင်ခွင့်၊ အချိန်မရွေးပဲ အများပြည်သူ ရှေ့မှောက်မှာ တရားသူကြီးအဖွဲ့နဲ့ စစ်ဆေးခံပိုင်ခွင့်၊ ရက်စက်ပြီး လူမဆန်တဲ့ အပြစ်ပေးခံရတာကနေ လွတ်ကင်းပိုင်ခွင့် အပါအဝင် ဖြစ်ပါတယ်။)
6. လွတ်လပ်စွာ မဲပေးပိုင်ခွင့်
7. ကျွန်အဖြစ် စေခိုင်းခံရတာကနေ လွတ်ကင်းပိုင်ခွင့်

အဲဒီလွတ်လပ်ခွင့်တွေကို လိုက်နာကျင့်သုံးဖို့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနဲ့ အခြားနိုင်ငံတွေမှာ ဥပဒေ ပြဌာန်းထားပါတယ်။ လူတိုင်းမှာ ဒီလိုလွတ်လပ်ခွင့်တွေ ရှိနေပါတယ်လို့ အာမခံထားပါတယ်။ အဲဒီနိုင်ငံတွေမှာ တန်းတူညီမျှ အကာအကွယ် ရပိုင်ခွင့်ကို ဥပဒေ ပြဌာန်းထားပါတယ်။ ဒါ့ပြင် ဘယ်သူတိုင်းတယောက်ကမှ ဥပဒေအထက်မှာ မရှိရဘူး^{1 2} ဆိုတဲ့သဘောကိုလည်း ထင်ထင်ရှားရှား

¹ No one should be above the law.

လက်ခံကြပါတယ်။ ဒီဥပဒေနဲ့ ဒီသဘောကို ဆက်စပ်ပြီး အာမခံထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ရပိုင်ခွင့်တွေဟာ လူတစ်ဦးချင်းရဲ့ ရပိုင်ခွင့်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ရပိုင်ခွင့်တွေကို ပြည်သူတွေက သဘောတူညီထားကြပြီး ဥပဒေပြဌာန်းထားပါတယ်။ ဒါတွေဟာ အခြေခံအားဖြင့် ရှိရှိရှိရမယ့် လူမှုရေးစံနှုန်းတွေနဲ့သာမက နိုင်ငံတကာ တရားဝင် သဘောတူလိုက်နာချက်တွေနဲ့တောင် ကိုက်ညီပါတယ်။ ဒီလိုရပိုင်ခွင့်တွေဟာ လူတွေရဲ့နေ့စဉ်ဘဝမှာ လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်တဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်တွေ ဖြစ်တယ်လို့ နားလည်ထားနိုင်ပါတယ်။

လူတစ်ဦးချင်းမှာဘဲ ရပိုင်ခွင့်တွေရှိတာ မဟုတ်ပါဘူး။ အသင်းအဖွဲ့ဌာန အစည်းအရုံး သမဂ္ဂတွေမှာလည်း ရပိုင်ခွင့်တွေ ရှိနေတာကို သတိပြုဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ ဥပမာ - အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေဟာ သတင်းမီဒီယာတွေကို ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်တာ မရှိအောင် အာမခံထားပါတယ်။ အမှန်တရားဘက်က ရပ်တည်ဖို့၊ အမှန်တရားကို လိုက်နာဖို့လိုမျိုး ကိစ္စတွေ အပါအဝင် ရပိုင်ခွင့်တွေအတွက် ဘယ်သူမဆို သတင်းမီဒီယာကနေ ဖော်ပြနိုင်၊ စောဒကတက်နိုင်ပါတယ်။ ဒါမျိုးတွေကို တားဆီးပိတ်ပင်လို့ မရပါဘူး။

အစိုးရတရပ်က လုပ်ရမယ့်ကိစ္စတွေ၊ မလုပ်ရတဲ့ကိစ္စတွေကို နိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေမှာ ဖော်ပြပေးထားရပါတယ်။ ဒါတွေဟာ အစိုးရရဲ့ ရပိုင်ခွင့်တွေနဲ့ အစိုးရကို ကန့်သတ်ထားခြင်းတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံအများစုလိုဘဲ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုမှာလည်း ပြည်ထောင်စုအစိုးရနဲ့ ပြည်နယ်အစိုးရ ဆိုပြီး အစိုးရများစွာ ရှိနေပါတယ်။ အစိုးရအသီးသီးတို့ဟာ ပြဌာန်းထားတဲ့ သူတို့ ရပိုင်ခွင့်တွေအတိုင်းဘဲ အုပ်ချုပ်ကြရပါတယ်။

စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းတွေမှာလည်း ဥပဒေကြောင်းအရဖြစ်ဖြစ်၊ လက်မှတ်ရေးထိုး သဘောတူညီချက်အရဖြစ်ဖြစ် ရပိုင်ခွင့်တွေ ရှိပါတယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ အမြင့်ဆုံးတရားရုံးရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေဟာ “လူ” လိုဘဲ တရားဝင်ပါတယ်။ အမေရိကန်နိုင်ငံသားတွေ ရရှိခံစားနေတဲ့ ရပိုင်ခွင့်တွေအတိုင်း ကော်ပိုရေးရှင်းတွေကလည်း အတူတူ ရရှိပါတယ်။ အမေရိကန်မှာ စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းတွေကို အဲဒီလိုရပိုင်ခွင့်တွေ ပေးထားတာဟာ အခုဆိုရင် ကမ္ဘာတလွှား စံနှုန်းတခု ဖြစ်လာပါတယ်။

လူတစ်ဦးချင်းနဲ့ အသင်းအဖွဲ့ဌာနတိုင်းမှာ ရပိုင်ခွင့်တွေရှိနေလို့ ဘယ်ဘက်ကို ဦးစားပေးရမလဲဆိုတာ မသိနိုင်ရင်တော့ အကြီးအကျယ် ရှုပ်ထွေးသွားတတ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီရဲ့ အခြေခံမူမှာ လူတစ်ဦးချင်းရဲ့ အာဏာဟာ အမြင့်ဆုံးဖြစ်ရုံမက တစ်ဦးချင်းရဲ့ ရပိုင်ခွင့်ဟာလည်း အမြင့်ဆုံးဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ခေတ်သစ်ကမ္ဘာမှာ အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေက ဩဇာထက်လွန်းလို့ လူတစ်ဦးချင်းရဲ့ အခွင့်အရေးတွေ ဆုံးရှုံးနေရတာကို တွေ့နေရပါတယ်။

လူတစ်ဦးချင်းနဲ့ အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေမှာ ရပိုင်ခွင့်တွေ ရှိသလို သက်ရှိတွေအတွက် ဘဝဖြစ်တည်ခွင့် ရှိပါသလား၊ အခြားသတ္တဝါတွေမှာလည်း ရပိုင်ခွင့် ရှိပါသလား၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းပိုင်ခွင့်ဆိုတဲ့ သဘာဝမှာရော ရပ်တည်ပိုင်ခွင့် ရှိပါသလားလို့ မေးစရာတွေ ဖြစ်လာရပါပြီ။ ဒါဆိုရင် အခြားသတ္တဝါတွေကို သတ်ဖြတ်စားသောက်ပြီး အသက်ရှင်ရတဲ့ သားစားသတ္တဝါတွေအတွက် မသင့်တော်နိုင်ဘဲ ဖြစ်ရပြန်ပါလိမ့်မယ်။

ဒီကိစ္စမှာ တကယ့်အဖြစ်အပျက်တွေကို လက်တွေ့ကျကျ ရှုမြင်သုံးသပ်ကြည့်ရင် အမှားအယွင်းနဲ့ အားနည်းချက်တွေ ရှိနေတုန်းဘဲလို့ တွေ့ရပါတယ်။ လူတွေဟာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို အရေးတကြီး မှီခိုဖို့ မလိုတဲ့အခါ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် မရှိလည်း နေနိုင်ကြတာဘဲလို့ ထင်မှတ်နေတတ်ကြပါတယ်။ အမှန်မှာတော့ ဒီကမ္ဘာကြီးကို သက်ရှိသတ္တဝါတွေ၊ အပင်တွေ၊ ရေမြေ တောတောင်နဲ့

² Magna Carta သည် အင်္ဂလန်ဘုရင်၏ အာဏာနှင့် ရပိုင်ခွင့်များကို ဥပဒေဖြင့် ပထမဦးဆုံး ကန့်သတ်နိုင်ခဲ့သည့် လွတ်လပ်ခွင့်များဆိုင်ရာ စာချုပ် Great Charter of Freedoms ဖြစ်သည်။ အလယ်ခေတ် မတိုင်မီထိ ဘုရင့်အာဏာကို လက်တွေ့ကျကျ မကန့်သတ်နိုင်ခဲ့သော်လည်း ဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာကြောင်း ပြသလိုသော ဘုရင်များအတွက် အရေးပါသော သင်္ကေတ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ခေတ်သစ်တွင် တရားရုံးများ၊ အထူးခုံရုံးများအပြင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ အပါအဝင် အခြားဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အတော်များများအပေါ်၌ ထိုစာချုပ်က ဩဇာလွှမ်းမိုးထားသည်။

သဘာဝတရားတို့အားလုံးရဲ့ ဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲ ဓါတ်ပြုတာတွေနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး ဖွဲ့စည်းထားရပါတယ်။ ဒါကို ဂေဟစနစ်၊ အင်္ဂလိပ်လို Ecology လို့ခေါ်ပါတယ်။ အရာရာတိုင်းဟာ တခုနဲ့တခု အချိတ်အဆက် ရှိပါတယ်။ တခုအပေါ်တခု မှီခို အားပြုနေရပါတယ်။

လူသားတွေ အသက်ရှင်ဖို့ သောက်သုံးရတဲ့ ရေချိုကို မိုးရွာတဲ့အခါမှဘဲ ရရှိပါတယ်။ မိုးရွာဖို့ သဘာဝတောတောင်တွေက တည်ရှိ ပေးရပါတယ်။ တောတောင်တွေ တည်မြဲနေအောင် သစ်ပင်တွေက ရှင်သန်ပေးရပါတယ်။ သစ်ပင်တွေ မပြုန်းတီးအောင် လူတွေက ကာကွယ်ပေးရပါတယ်။ လိုအပ်သလိုလည်း စိုက်ပျိုးပေးရတာလည်း ရှိပါတယ်။

လူသားတွေကို ကာကွယ်ဖို့အတွက်၊ လူသားမျိုးဆက်တွေ ဆက်လက်တည်ရှိအတွက် လူမဟုတ်တဲ့ အခြားအရာတွေရဲ့ ဘဝ ဖြစ်တည်ခွင့်တွေ ရှိနေရမှာ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ လူတွေဟာ ကြက်သား၊ ဝက်သား၊ အမဲသားနဲ့ ငါးတွေကို စားသောက်ကြလို့ အဲဒီ တိရိစ္ဆာန်တွေ မျိုးတုန်းပျောက်ကွယ်လို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ သူတို့ရဲ့ ဘဝရပ်တည်ခွင့်တွေ ရှိကိုရှိနေရပါမယ်။

ဥပမာ- စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းတွေက သဘာဝကို သူတို့စီးပွားရေးအတွက် အရင်းအမြစ်လို့ သဘောထားပါတယ်။ ဘယ်လို အသုံးချရမလဲ ဆိုတဲ့ စီးပွားရေးမျက်စိနဲ့ဘဲ ကြည့်ပါတယ်။ တကယ်လို့ စီးပွားရေးကုမ္ပဏီတွေကို လုပ်ချင်ရာလုပ် လွတ်လပ်ခွင့် ပေး လိုက်ရင် လူပတ်ဝန်းကျင်သဘာဝတရားလုံး မှုပျက်စီးသွားပါလိမ့်မယ်။ အခုလည်း ပျက်စီးနေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ အတိုင်းထက် အလွန် ဖြစ်လာရင် လူ့အသက်တွေကို ခြိမ်းခြောက်တဲ့အထိ ဖြစ်လာပါလိမ့်မယ်။

ကမ္ဘာကြီးဟာ ရှိသမျှအရာအားလုံး ဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲ ဓါတ်ပြုမှုတွေနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး ဖွဲ့စည်းထားတာကြောင့် လောကရဲ့ သွင်ပြင် လက္ခဏာတွေနဲ့ လိုက်ဖက်ညီအောင် လူတွေက ကျင့်ကြံနေထိုင်ရပါလိမ့်မယ်။ လောကရဲ့အခွင့်အလမ်းတွေကို လောကကောင်းကျိုး အတွက်ဘဲ အသုံးချရမှာပါ။ အလွန်အကျွံမဖြစ်အောင် ထိန်းချုပ်ရပါတယ်။ လူတွေဟာ ဒီကမ္ဘာကနေ လွတ်မြောက်ပြီး အခြားဗြဟ္မာ တွေဆီမှာ သွားရောက်နေထိုင်ဖို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဒီကမ္ဘာကြီး တည်ရှိနေမှသာ လူတစ်ဦးချင်းနဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေက ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက် နေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

လူမဟုတ်တဲ့ တခြားသက်ရှိတွေမှာ ဘဝရပ်တည်ပိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။ သူတို့ဟာ လူတွေအတွက် ဥပမာ- စားစရာအဖြစ် အသုံးဝင်ပေ မယ့် လူလောက် တန်ဖိုးထားမခံရပါဘူး။ တကယ်လို့ လူတွေမှာ ရပိုင်ခွင့်ရှိရင် သက်ရှိမှန်သမျှ ရပိုင်ခွင့် ရှိရမှာဖြစ်ပါတယ်။ လူတွေဟာ လေးစားခံရတဲ့ သက်ရှိစာရင်းမှာ ပါဝင်လို့ လေးစားခံထိုက်တယ်ဆိုရင် အခြားသက်ရှိမှန်သမျှဟာလည်း အတူတူပဲ ဖြစ်သင့်ပါတယ်။ တူညီတဲ့ အကာအကွယ်အောက်မှာ ရှိထိုက်ပါတယ်။

ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ပတ်သက်လို့ ဒဿနရူထောင့်ကနေ မေးစရာ ရှိနေပြန်ပါတယ်။ အသက်ရှင်နေတဲ့ ဘဝတခုမှာ ရည်ရွယ်ချက် ရှိလား မရှိလားဆိုတာ အဲဒီဘဝပိုင်ရှင်က မသိသလို တခြားဘယ်သူမှလည်း မသိပါဘူး။ ဒါမှမဟုတ် ဘဝပိုင်ရှင်မှာ ရည်ရွယ်ချက်ရှိတဲ့ တိုင်အောင် ဒီရည်ရွယ်ချက်ကို ဘာမှန်းမသိ ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လူဟာ အသက်ရှင်နိုင်တဲ့ အကြောင်းရင်းတွေ ရှိနေလို့ အမှန်တကယ်ပဲ အသက်ရှင်နေကြပါတယ်။ ဒီအချက်ကို အဓိပ္ပာယ်ရှိနိုင်သမျှ တွေးဆကြည့်မယ်ဆိုရင် လူရဲ့ ဆက်လက် အသက်ရှင် လိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးရာ ရည်မှန်းချက်ထက် အဆများစွာ ပိုနေတာ တွေ့ရပါမယ်။

ဘဝတခု ဖြစ်တည်လာပြီဆိုရင် အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲတိုးတက်လာရပါတယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ ပိုပြီးသင့်တော်မှုတအောင် ဝင်ဆန့် နိုင်လာဖို့ အဆင့်ဆင့် တည်ဆောက်လာရပါတယ်။ ရည်မှန်းချက် မြင့်သထက်မြင့်လာတာလည်း ရှိကောင်းရှိနိုင်ပါတယ်။ ဘဝတခုက ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ ပြောင်းလဲတိုးတက်နိုင်တာဟာ အခြေခံကျတဲ့ ရပိုင်ခွင့် ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဒီကမ္ဘာကြီးကိုလွှမ်းမိုးတဲ့ လူတွေအနေနဲ့ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ အခြားအရာရာတိုင်းက သူတို့ဘဝတွေ ဆင့်ကဲပြောင်းလဲတိုးတက် တာကို ငြင်းဆန် တားဆီးပိုင်ခွင့် မရှိပါဘူး။ ငြင်းဆန်တားဆီးရင် ဖြစ်လာတဲ့ နောက်ဆက်တွဲ ကိစ္စတွေအပေါ်မှာ လူတွေကဘဲ တာဝန် ရှိမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

သက်ရှိတွေမှာ ရပိုင်ခွင့်တွေ ရှိတယ်လို့ ယူဆနိုင်ပါတယ်။ ရပိုင်ခွင့်တွေအတွက် လုပ်တဲ့အခါ နောက်ဆက်တွဲ ဖြစ်ရပ်တွေ ရှိလာပါ မယ်။ ကောင်းကျိုး-ဆိုးကျိုးတွေ ရှိလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆိုးကျိုးတွေကို လျော့ချပစ်ဖို့ဆိုရင် ကျင့်ဝတ်တွေ လိုအပ်လာပါတယ်။ ကျင့်ဝတ် ဆိုတာ ရေတို-ရေရှည် နှစ်မျိုးစလုံးမှာ အများကောင်းကျိုး ဖြစ်စေဖို့ ဆောင်ရန် -ရှောင်ရန်တွေ ပါဘဲ။ ဒါဟာ ဒီမိုကရေစီရဲ့

အနှစ်သာရတခု ဖြစ်ပါတယ်။

လူတွေဟာ လူဦးရေ အနည်းအများကို သဘာဝမဟုတ်တဲ့နည်းလမ်းတွေနဲ့ ထိန်းချုပ်ဖန်တီးယူကြပါတယ်။ ကမ္ဘာ့အရင်းအမြစ်တွေကို သဘာဝနည်းလမ်းတွေထက် ပိုပြီး ထုတ်ယူစားသုံးကြပါတယ်။ ဒီကမ္ဘာကို သဘာဝမဟုတ်တဲ့ ခေတ်မီအတတ်ပညာတွေနဲ့ ဖန်တီး ပြုပြင်ကြပါတယ်။

ဒီလိုအခြေအနေမျိုးမှာ ဒီကမ္ဘာ့ရဲ့ သဘာဝကို မထိခိုက်စေရအောင် အတတ်နိုင်ဆုံး လျော့ပေါ့လုပ်ဆောင်သင့်ပါတယ်။ ဒါ့ပြင် သဘာဝ ရေမြေတောတောင် စားကျက်မြေတွေကို မပျက်စီးရအောင် ထိန်းသိမ်းပေးသင့်ပါတယ်။ အခြားသတ္တဝါတွေ မျိုးတုန်း ပျောက်ကွယ်တာ မရှိရအောင် ကာကွယ်ပေးသင့်ပါတယ်။ ဒီနှစ်မျိုးစလုံးကို လူတွေပိုင်ဆိုင်တဲ့ လွှမ်းမိုးနိုင်တဲ့အင်အားနဲ့ တိုက်ရိုက် ဝင်ရောက် စွက်ဖက်ပြီး အနိုင်ကျင့် ဖျက်ဆီးတာမျိုး မလုပ်သင့်ပါဘူး။ ဒါမှလည်း သဘာဝ အနေအထားတွေ၊ တိရိစ္ဆာန်တွေဟာ မပျက်စီးတော့ပဲ ပွားများတိုးတက်လာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုရပိုင်ခွင့်တွေက အခြေခံကျကျ ရှိနေမှတ် ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်ထွန်းနိုင်ပါတယ်။ လူတိုင်းမှာ၊ အရာရာတိုင်းမှာ ရပိုင်ခွင့်တွေ ရှိနေစေရပါမယ်။ ကျင့်သုံးစေနိုင်ရမှာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

နီဂုံးချုပ် မှတ်ချက်ပေးရရင် ဘဝမှာ ရပိုင်ခွင့်အဖြစ် ရှိနေတဲ့အရာဆိုလို့ ဘာမှမရှိပါဘူး။ ရှိအောင် လုပ်ယူရတာတွေချည်းပါဘဲ။ ဒါဟာ အဓိပ္ပာယ် အလွန်လေးနက်ပါတယ်။ ရပိုင်ခွင့်တွေ ဆိုတာ ထိုက်သင့်သလောက်သာ ရှိမှာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို မဟုတ်ဘူးဆိုရင် မဆီမဆိုင် ဖြစ်လာတဲ့ နောက်ဆက်တွဲ ကိစ္စလို ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။ အမှန်မှာတော့ ရပိုင်ခွင့်တွေ ရှိမနေချိန်မှာ ရှိနေသလိုလို ယူဆ ထားရင် တနည်းနည်းနဲ့ ဒုက္ခတွေ့ဖို့သာ ရှိပါလိမ့်မယ်။ မရှိရင် မရှိဘူးလို့ သိထားဖို့လိုသလို၊ မရှိတာကို ရှိနေသလိုလို လိမ်ထားလို့ လည်း မဖြစ်သင့်ပါဘူး။

လူတိုင်းမှာ တန်းတူညီမျှပိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်ခွင့်တွေ ရှိနေပါတယ်။ ဒါတွေဟာ ထမင်းကို ထမင်းအိုးထဲကနေ အလွယ်တကူ ရနေ သလိုမျိုး၊ ရေကို ရေတွင်းရေကန် ချောင်းမြောင်းထဲကနေ အလကားလောက်နီးနီး ရနေသလိုမျိုး ခပ်လွယ်လွယ်ဘဲ သဘောထားနေ ကြပါတယ်။ အမှန်မှာတော့ လောကမှာ ဘယ်သူမှ ဘယ်ဟာကိုမှ အလကားမရပါဘူး။ ရပိုင်ခွင့်တခုကို အလကားမရပါဘူး။ ပေးဆပ် ရပါတယ်။ တိုက်ယူရပါတယ်။ ရပြီးတဲ့အခွင့်အရေးကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ထားရပါတယ်။ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်နိုင်သရွေ့ ရပိုင်ခွင့် တွေ ပျောက်မသွားပါဘူး။ ဆက်လက်ကျင့်သုံးနိုင်နေပါမယ်။ ဒီလိုမှမဟုတ်ရင်တော့ အလွယ်တကူ ပျောက်ဆုံးသွားပါလိမ့်မယ်။ တခါ တလေ ရှောင်လွှဲမရတဲ့ အခြေအနေကြောင့်လည်း ပျောက်ဆုံးကောင်း ပျောက်ဆုံးနိုင်ပါတယ်။

ရပိုင်ခွင့်တွေကို ပိုမိုတိကျအောင် ဂရုတစိုက် ပြောရရင် တကယ်တော့ ရပိုင်ခွင့်တွေဟာ ရည်မှန်းချက် (ဒါမှမဟုတ်) ဘဝရပ်တည်ရေး အတွက် လိုအပ်ချက်တွေပါဘဲ။ ထပ်ပြောရရင် လိုအပ်ချက်တွေ ပြည့်စုံမှ၊ ရည်မှန်းချက်တွေ ပြည့်စုံမှ ဘဝဆိုတာ ဆက်လက် ရပ်တည်နိုင်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရပိုင်ခွင့်တွေ ရှိနေမှတ် ဘဝကို ဆက်လက်တည်ဆောက်နိုင်ပါမယ်။

ကလေးတွေမှာ ရပိုင်ခွင့်တွေ ရှိပါသလား။ လူကြီးတို့ကဘဲ ရပိုင်ခွင့်တွေကို တိုက်ယူ ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်နေပါသလား။ ပတ်ဝန်းကျင် မှာလည်း ရပိုင်ခွင့် ရှိပါသလား။ လူမဟုတ်တဲ့ အခြားသတ္တဝါတွေမှာလည်း ရပိုင်ခွင့် ရှိပါသလား။ အဲဒီပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ အဲဒီသတ္တဝါတွေ အတွက် ရပိုင်ခွင့်တွေကို လူတွေက တိုက်ယူ ကာကွယ်ပေးနေကြပါသလား။ ဒီမေးခွန်းတွေကို လေးလေးနက်နက် စဉ်းစားချင်ချိန် ဖြေကြည့်ကြပါ။ ဒီမေးခွန်းတွေထက် ပိုပြီးတော့ အတွေးနယ်ချဲ့ကြည့်ပါဦး။ ဒါတွေဟာ ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်ထွန်းစေဖို့ အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါတယ်။

ရပိုင်ခွင့်တွေဟာ ပေးအပ်ခံထားရတဲ့ လုပ်ပိုင်ခွင့်တွေ (Entitlements) မဟုတ်ပါဘူး။ ရည်မှန်းချက်နဲ့ လိုအပ်ချက်တွေဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အလိုလိုနေရင်း ဘယ်ဟာကိုမှ အလကား မရပါဘူး။ ဘဝတခုကို အလကားရတဲ့ လက်ဆောင်တွေနဲ့ မတည်ဆောက်နိုင်ပါဘူး။ မိမိ ဖြစ်ချင်တဲ့ဘဝအတွက် လိုအပ်တဲ့ရပိုင်ခွင့်တွေကို အရင်ဖန်တီးရယူပြီး တည်ဆောက်မှသာ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

တာဝန်နှင့် တာဝန်ယူမှု

အပိုင်း (၈) ဒီမိုကရေစီနှင့် ပြည်သူ

လူတွေမှာ ဘာကြောင့် ဒီမိုကရေစီ ရှိနေရပါသလဲ။ နောက်တမျိုး ထပ်မေးရရင် ဒီမိုကရေစီ ဆိုတာ ဘယ်သူတွေအတွက် ဖြစ်သလဲ။

အဖြေကတော့ ပြည်သူတွေအတွက် ဒီမိုကရေစီ ရှိရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီဆိုတာ လူ့အခွင့်အရေးတွေကို ပြည်သူတွေဆီ ကနေ ပြောင်းရွှေ့ဖယ်ရှားလို့ မရနိုင်ပဲ အခိုင်အခန့် တည်ရှိနေတဲ့ အမှတ်အသား ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ပြင် နိုင်ငံ့အာဏာဟာ ပြည်သူတွေ လက်ထဲမှာ ရှိတာကိုလည်း ဖော်ပြပါတယ်။ ဒါကိုကြည့်ရင် ဒီလိုမျိုးလူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ ဒီမိုကရေစီကို ကျင့်သုံးနေတယ်လို့ ကောက်ချက်ချနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီမိုကရေစီဟာ တလမ်းသွား မဟုတ်ပါဘူး။ ရည်မှန်းချက် ရောက်ရှိတင် မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီမိုကရေစီကို အောင်မြင်အောင် ထိန်းသိမ်းပြီး လူထုအကျိုးကို အမြဲတမ်း ဆောင်ရွက်နေရပါတယ်။ ဒီလိုလုပ်နိုင်ဖို့အတွက် ပြည်သူတွေကိုယ်တိုင်က လိုက်နာကျင့်သုံးပေးရမယ့် ကိစ္စတွေ အတော်များများကို ရှိနေပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီက လူထုကို အကျိုးပြုပါတယ်။ အပြန်အလှန်အနေနဲ့ လူထုက ဒီမိုကရေစီကို ထိန်းသိမ်းပေးရပါတယ်။ ဒီသဘောကို နားလည်ဖို့ မခက်လှပါဘူး။ အာဏာရှင်စနစ်ကို စဉ်းစားသုံးသပ်ရင် အလွယ်တကူ သဘောပေါက်နိုင်ပါတယ်။ အာဏာရှင်စနစ်ဟာ လူထုကို အကျိုးမပြုပါဘူး။ အာဏာရှင်ကိုဘဲ အကျိုးပြုတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အာဏာရှင်စနစ် ခေါင်းထောင်နိုင်တာဟာ ဒီမိုကရေစီ မရှိလို့ ဖြစ်ရတာပါ။ ဒါကြောင့် လူထုအနေနဲ့ လူထုအကျိုးပြု ဒီမိုကရေစီကို ထိန်းသိမ်းနိုင်မှဘဲ အာဏာရှင်စနစ်ကို ဟန့်တားနိုင်ပါမယ်။

အာဏာရှင်စနစ်အောက်မှာ ရှိနေတဲ့ ပြည်သူလူထုဟာ စနစ်ရဲ့ဒဏ်ကို ခံရသူတွေဖြစ်ပြီး အဲဒီစနစ် တည်မြဲနေအောင် ပါဝင် လုပ်ဆောင်သူတွေ မဟုတ်ကြပါဘူး။ အာဏာရှင်စနစ်ဒဏ်ကို ခံရသူတွေဟာ သူတို့ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိစ္စတွေကို သူတို့ကိုယ်တိုင် လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်လို့ မရနိုင်ကြပါဘူး။ အာဏာရှင် ပြောတဲ့အတိုင်းဘဲ လိုက်လုပ်ပေးနေရပါတယ်။ အာဏာရှင် စနစ်ရဲ့မှားယွင်းတဲ့အုပ်ချုပ်ပုံနဲ့ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်တာတွေကြောင့် များသောအားဖြင့် လူထုဟာ အသက်ရှင်ရပ်တည်နိုင်ရေးကိုဘဲ အာရုံ စိုက်နေရပါတော့တယ်။

စိတ်ဝင်စားဖို့ကောင်းတာကတော့ အာဏာရှင်စနစ်ဒဏ်ကို ခံနေရတဲ့ လူထုဟာ အုပ်စုလိုက် (ဒါမှမဟုတ်) အသိုင်းအဝိုင်းအလိုက် အသက်ရှင်နိုင်မယ့် နည်းလမ်းတွေကို အသုံးပြုတတ်နေတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အာဏာရှင်က မဖြစ်မနေ လုပ်ဆောင်ခိုင်းတဲ့အခါ လူထုဟာ အချင်းချင်း ပူးပေါင်းမိကြပါတယ်။ ယိုင်းပင်းကူညီကြပါတယ်။ ဒါဟာ ပူးပေါင်းယိုင်းပင်းရန် စိတ်ဆန္ဒရှိရမယ် ဆိုတဲ့ ဒီမိုကရေစီရဲ့ အခြေခံကျင့်စဉ်ကို လက်တွေ့အသုံးပြုနေတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အာဏာရှင်စနစ်အောက်မှာတောင် ပူးပေါင်းယိုင်းပင်းတတ်တဲ့ လူမှုအဖွဲ့အစည်းတွေ ရှိနေတတ်ပြီး ပြည်သူတွေက ဒီမိုကရေစီ ကျင့်စဉ်တွေကို ကျင့်သုံးနေကြပါတယ်။ ဒီအချက်က ဒီမိုကရေစီဆိုတာ ဘဝရပ်တည်နိုင်ဖို့အတွက် စိန်ခေါ်တာတွေကို သဘာဝ ကျကျ တုန့်ပြန်တတ်ရုံမက လက်တွေ့လုပ်ကြည့်မယ်ဆိုရင်လည်း ရနိုင်ဖို့ ရှိနေတယ်လို့ သက်သေပြနေပါတယ်။

အာဏာရှင်စနစ်က ဖိနှိပ်ပေးမယ့်လည်း လူထုက ငြိမ်ခံမနေကြဘူး။ တနည်းနည်းနဲ့ တန်ပြန်ကြပါတယ်။ လူထုမှာ ထူးခြားတဲ့ လူ့သဘာဝ ရှိနေလို့ပါ။ လူ့သဘာဝကိုက ဘယ်လိုဖိနှိပ်မှုမျိုးဖြစ်ဖြစ် တွန်းလှန်ဖယ်ရှားနေမှာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ လူ့သဘာဝ အားကောင်းတဲ့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းဟာ အာဏာရှင်စနစ်ကို တန်ပြန်နိုင်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီကလည်း ဒီလိုလူ့သဘာဝဖြစ်လာအောင် တွန်းအားပေးပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီဆိုတာ လူတွေရဲ့ လက်တွေ့ဘဝတွေနဲ့ မကိုက်ညီပဲ မှားယွင်းပြီး ခန့်မှန်း ဆုံးဖြတ်ထားတဲ့စနစ် မဟုတ်ပါဘူး။ လူသားတွေရဲ့ကောင်းကျိုးတွေကို ရည်ရွယ်ပြီး စိတ်ကူးယဉ်ထားတဲ့စနစ် မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို လူထုနဲ့ အမှန်တကယ် တသားတည်း အံဝင်ဝင်ကျဖြစ်နေအောင် စီမံထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ လက်တွေ့မှာ အပြုသဘောဆောင်ပါတယ်။ အမှန်အတိုင်း ဆုံးဖြတ်ထားတာတွေအပေါ် အခြေပြုပါတယ်။

ပုံမှန်သဘောဆိုရင်တော့ လူတွေဟာ ကျင့်ဝတ်တွေကို မလိုက်နာချင်ကြပါဘူး။ တခါတလေမှာ အဲဒီပုံမှန်သဘောက လွန်ကဲသွား တတ်ပါတယ်။ ဒီအခါမှာ လူတွေဟာ ကျင့်ဝတ်လိုက်နာဖို့ ပျက်ကွက်တတ်ပါတယ်။ ဒါကို ပြုပြင်ပေးနိုင်ဖို့ကတော့ အရင်ဦးဆုံး ဒီမိုကရေစီကို တရားဝင် လက်ခံလာအောင် လုပ်ယူရပါတယ်။ စနစ်တခုအနေနဲ့ လူအားလုံးက လက်ခံလာအောင် စီမံရပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီကို လက်ခံပြီဆိုရင် ဒီမိုကရေစီကျင့်ဝတ်တွေကို လိုက်နာလာတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

လူ့သဘာဝ နောက်တခုကတော့ လူဟာ လွတ်လပ်စွာ နေလိုတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာလုပ်ပါ၊ ညာလုပ်ပါလို့ အတင်းခိုင်းရင် မကြိုက် ကြပါဘူး။ ဒီအချက်က လူဟာ အသိုင်းအဝိုင်းနဲ့ ယှဉ်တွဲလာရတဲ့အခါမှာ သူ့သဘောနဲ့သူ ပါဝင်လုပ်ဆောင်မှ အဆင်ပြေမယ် ဆိုတာကို ဖော်ပြနေပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီမှာ မိမိဆန္ဒအလျောက် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ကြတဲ့အပေါ် အခြေခံထားပါတယ်။ ဆန္ဒမရှိရင် မပါဝင်ဘဲနေလည်း ရပါတယ်။

လူမှုရေးနယ်ပယ်မှာ လူထုလိုလားချက်ကို လူထုကဘဲ ဆုံးဖြတ်ပါတယ်။ လူထုကဘဲ တညီတညွတ်တည်း တောင်းဆိုတတ်ကြ ပါတယ်။ ဒါဟာ တကယ်တော့ လူမှုရေးစနစ်ရဲ့ပုံစံတခုပါဘဲ။ လူ့ကျင့်ဝတ်လို့လည်း ပြောနိုင်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီဟာ လူထု တောင်းဆိုတာကို အားပေးတဲ့ လူမှုရေးစနစ်လည်း ဖြစ်ပါတယ်။

လူဟာ အကြောင်းပြချက် ပေးနိုင်စွမ်း ရှိပါတယ်။ အလုပ်လုပ်ရတာဟာ စားဝတ်နေရေးကြောင့်လို့ လူတွေက ပြောကြပါတယ်။ အကာ အကွယ်ယူရတာဟာ လုံခြုံရေးကြောင့်လို့ ပြောကြပါတယ်။ ဘယ်လိုအကြောင်းပြရမလဲလို့ သိနေတာဟာ လူ့သဘာဝ ပါဘဲ။ အကြောင်းပြချက် ပေးနိုင်စွမ်းရှိတာ လူ့သဘာဝ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီကို တည်ဆောက်ရာမှာ အကြောင်းပြချက်အပေါ် အခြေပြု ရပါတယ်။ ခံစားချက်အပေါ် အရင်းခံလို့ မရပါဘူး။ တစုံတရာကို လိုချင်တယ်ဆိုရင် လိုချင်တဲ့အကြောင်းရင်းက အခိုင်အမာရှိရင် ရယူနိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။ လိုချင်တိုင်း ရယူလို့ မဖြစ်ပါဘူး။

လူ့သဘာဝအရ လူတွေဟာ မိမိတို့ဘဝမှာ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ရတာတွေကို စိတ်ပါလက်ပါ ခွဲခြား အသိအမှတ်ပြုနိုင်စွမ်း ရှိကြတယ်လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။ ဆင်းရဲရင် ဆင်းရဲတယ်လို့ သိကြပါတယ်။ ဆင်းရဲတဲ့ အကြောင်းရင်းကြောင့် စားဝတ်နေရေး မဖူမလုံဖြစ်ရတာကို သဘောပေါက်ကြပါတယ်။ ဒီအခါမှာ ချမ်းသာနိုင်မယ့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းတွေကို ရှာဖွေ ကျင့်သုံးပါတယ်။ လူတွေက ဒီမိုကရေစီကို ရှာဖွေကျင့်သုံးတာလည်း အကြောင်းရင်းကို အခြေခံရတဲ့ ဒီသဘောပါဘဲ။

လူတွေက သူတို့သိချင်တဲ့ လောကအကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် သူတို့ဘဝကို ပိုမို တိုးတက်စေနိုင်တာတွေကို စူးစမ်းလေ့လာချင်တယ် ဆိုရင် ဒီမိုကရေစီက ခွင့်ပြုပေးထားပါတယ်။ မသိသိအောင် လုပ်ခွင့်လည်း ရှိနေပါတယ်။ သိလာတဲ့အခါမှာလည်း ကျင့်သုံးခွင့် ရှိနေပါတယ်။ ဒါတွေဟာ လူ့သဘာဝနဲ့ ဒီမိုကရေစီ ဘယ်လောက်ထပ်တူညီနေသလဲ ဆိုတာကို ဖော်ပြပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူတွေဟာ လူ့သဘာဝအရ ဒီမိုကရေစီကို နှစ်သက်အားကိုးကြတာ မဆန်းပါဘူး။

ဆုံးဖြတ်ရမယ့် အကြောင်းအရာအပေါ် ဗဟုသုတ လုံလုံလောက်လောက် ရှိထားမှသာ အဆုံးအဖြတ် မှန်ကန်နိုင်ပါတယ်။ အဆုံး အဖြတ်မှားလို့ မလိုအပ်ပဲ မဆုံးရှုံးစေဖို့ ပညာရေးအခြေခံ ရှိရပါမယ်။ ပညာရေးအခြေခံ ကောင်းရင်ကောင်းသလို အနာဂတ်မှာ တွေ့ကြုံလာနိုင်စရာရှိတဲ့ အခက်အခဲ ကြီးကြီးမားမားတွေကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကလေးတွေ စာသင်ကြား နိုင်ရေးဟာ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ လူ့သမိုင်းမှာ အလွန်အလွန် အရေးကြီးဆုံးကိစ္စတခုကတော့ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ကလေးတိုင်း စာသင်နိုင်ဖို့ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လုပ်ဆောင်ပေးရေးဖြစ်ပါတယ်။ အခုအခါမှာ ပထမဦးဆုံးအကြိမ်အနေနဲ့ လက်တွေ့ ကြိုးပမ်းနေ ကြပါပြီ။

ဒီလိုဘဲ လူ့လောကထဲကို ပိုပြီးတိုးဝင်နိုင်ဖို့ အတွေ့အကြုံရှိထားရပါမယ်။ ဒီနေ့ခေတ်မှာ နိုင်ငံတကာခြေဆန့်ခရီးတွေကို လူသားတိုင်း ထွက်နိုင်နေကြပါတယ်။ ခရီးထွက်ရာကနေ အတွေ့အကြုံ အစစ်အမှန်တွေကို လက်တွေ့ကျကျ မြင်တွေ့သိရှိလာကြပါတယ်။ ဒီအခါမှာ လူသားတွေဟာ သူတို့ပညာရေးနဲ့ သူတို့အတွေ့အကြုံတွေကို ပေါင်းစပ်ပြီး သူတို့လက်ခံတဲ့ ဒီမိုကရေစီအတွက် ကြိုတင် ပြင်ဆင်ထားနိုင်လာပါတယ်။ ခေတ်သစ်လူသားတွေ အဆင်သင့် ဖြစ်နေကြလို့ "ဒီမိုကရေစီခေတ်" (Democracy Age) ကိုရောက်ဖို့ မဝေးတော့ပါဘူး။

မိမိကိုယ်ကို စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းနိုင်မှ ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်ထွန်းမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် မဲရုံးတဲ့အခါမှာ (ဒါမှမဟုတ်) လိုချင်သလို ဖြစ်မလာတဲ့အခါမှာ စိတ်လိုက်မာန်ပါ အကြမ်းဖက် မပြုမှုဖို့ လိုပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲမှာ မဲပေးသူတွေက သူတို့နိုင်စေချင်တဲ့ကိစ္စမှာ ရှုံးသွားရင် (ဒါမှမဟုတ်) သူတို့ ထောက်ခံသူက ရွေးချယ်မခံဘူးဆိုရင် စိတ်ခံစားချက်ကို ထိန်းချုပ်ရပါမယ်။ နောက်တကြိမ် ရွေးကောက်ပွဲအထိ၊ နောက်ထပ် အခွင့်အရေး ပေါ်လာတဲ့အထိ စိတ်ရှည်လက်ရှည် စောင့်နေဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီမှာ လူမှုရေးအစဉ်အလာတွေကြောင့် ပြဿနာပေါ်ရပါတယ်။ လူမှုရေးမှာ ဆောင်ရန်-ရှောင်ရန်တွေ ရှိပါတယ်။ ဒါတွေဟာ လူမှုရေးပုံစံနဲ့ လွှမ်းမိုးလာတာတွေ ပါဘဲ။ တခါတလေမှာ လူမှုရေးအရ အားနာတာနဲ့ ရည်ရွယ်ထားတဲ့ ကိုယ်ပိုင်ကိစ္စတွေကို မလုပ် လိုက်ရပဲ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ ရည်မှန်းချက် ပြောင်းလဲပေးလိုက်ရပါတယ်။ လူမှုရေးကြောင့် မိမိကိုယ်ပိုင်စည်းကမ်းကိုတောင် ဖျက်ရ တတ်ပါတယ်။

လူတွေဟာ လူမှုရေး အသင်းအဖွဲ့ဌာန အစည်းအရုံး သမဂ္ဂတွေရဲ့အင်္ဂါကိုလည်း ခံရပါတယ်။ ဘယ်သူတွေ ခံနေရသလဲ ဆိုတာ နမူနာပေးရရင် ဘာသာရေးဘက်မှာဆိုရင် ကိုးကွယ်သူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ စီးပွားရေးဘက်မှာဆိုရင် ကော်ပိုရေးရှင်းတွေကြောင့် ဝယ်သူစားသုံးသူတွေခံရသလို ဝန်ထမ်းတွေပါ ခံရတတ်ပါတယ်။ ဒီလိုအသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေမှာ ပါဝင်ပတ်သက်နေသူတွေရဲ့ ခံစားချက်၊ လိုအပ်ချက်တွေကို ဖြည့်ဆည်းသလိုလို ပုံစံမျိုး ရှိနေပေမယ့် အခြားတဘက်မှာတော့ မလုပ်မနေရ ဩဇာလွှမ်းမိုးတာတွေ ရှိနေပါတယ်။ လူတွေဟာ ဒီလိုနည်းနဲ့ တားဆီးပိတ်ပင်ခံရပြီး လမ်းကြောင်းတွေ ပြောင်းကုန်ကြပါတယ်။ ရည်မှန်းချက်တွေ ပြောင်းလဲ သွားရပါတယ်။

ဆက်ဆံရေးကိုကြည့်ရင် စီးပွားရေးထက် လူမှုရေးဘက်ကို လိုက်လျောပေးနေရတာမျိုး တွေ့ရပါတယ်။ လူမှုရေးကျင့်စဉ်တွေက လူကို ထိန်းချုပ်ထားပါတယ်။ လူဟာ ခံစားရတဲ့အတိုင်း လွတ်လပ်စွာ ပြုမူလိုပေမယ့် လူမှုရေးစည်းမျဉ်းတွေက ရှိနေပြန်လို့ စိတ်သွားတိုင်း ကိုယ်မပါနိုင် ဖြစ်ရပါတော့တယ်။ တချို့လူမှုရေးအစဉ်အလာတွေက လူတွေကို အမှန်တကယ်ဘဲ အနိုင်ကျင့်နေကြ ပါတယ်။ ဒါဟာ အလေးအနက်ထားသင့်တဲ့ ပြဿနာတခု ပါဘဲ။

ကလေးတွေဟာ လူကြီးမိဘ ပြောစကားကို များသောအားဖြင့် နာခံတတ်ကြပါတယ်။ လူကြီးမိဘတွေက ပုံသွင်းထားတဲ့အတိုင်း လူ ဖြစ်လာတတ်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့ဟာ ကလေးဖြစ်နေတာတောင် သူတို့မှာ ကိုယ်ပိုင်အရည်အချင်းတွေ ရှိနေပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သူတို့ကိုယ်တိုင် သူတို့ကိုယ်ပိုင်ကိစ္စအတော်များများကို ဆုံးဖြတ်ချက် ချတတ်နေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ လမ်းမှန် ရောက်နေတဲ့ သူတို့ဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို လူကြီးတွေက အားပေးရပါမယ်။ ကလေးတွေရဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်တွေအပေါ် အကြောင်းမဲ့ နှိမ်ချခွဲခြား ဟန့်တားတာတွေ မလုပ်သင့်ပါဘူး။ ကလေးတွေ အရွယ်ရောက်လာတဲ့အခါ သူတို့ကိုယ်ရေးကိုယ်တာတွေကို သူတို့ကိုယ်တိုင် စဉ်းစားဆုံးဖြတ်တတ်လာအောင် ပြုစုပျိုးထောင်ပေးသင့်ပါတယ်။ ခေတ်နဲ့မလျော်ညီတော့တဲ့ ရှေးအစဉ်အလာ လူမှုရေးတွေကို လူကြီးဖြစ်လာမယ့် ကလေးတွေက နောင်တချိန်မှာ ပြုပြင်နိုင်စွမ်းရှိလာစေဖို့ သူတို့ကို ငယ်စဉ်ဘဝကတည်းက လမ်းညွှန် ထိန်းကျောင်းပေးသင့်ပါတယ်။

ဒါပေမယ့် ဒီကိစ္စဟာ လွယ်တော့မလွယ်ပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ လူမှုရေး၊ ဘာသာရေးအစဉ်အလာတွေဟာ ကလေးဘဝ ကတည်းက အရိုးစွဲနေလို့ပါဘဲ။ ဒါ့ပြင် တချို့လူမှုရေးအစဉ်အလာတွေနဲ့ ယုံကြည်ချက်တွေဟာ အလွန်ခိုင်ခိုင်ခြံခြံ အမြစ်တွယ်နေ တာဖြစ်လို့ အသွင်ပြောင်းဖို့ ဝေဖန်တာတောင် မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဥပမာ- မူစလင်ဘာသာဝင်တွေဟာ သူတို့ဘာသာရေးကို တော်လှန် ပြုပြင်ဖို့ စိန်မခေါ်နိုင်ပဲ ရှိနေပါတယ်။ တကယ်လို့ စိန်ခေါ်ရင်လည်း မူစလင်ဘာသာရေးကို စွန့်လွှတ်ဖို့ဘဲ ရှိပါတော့တယ်။ ဒီလိုဘဲ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ သမတ၊ စစ်တပ်နဲ့ ရဲတွေကို ဝေဖန်ဖို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ အနည်းဆုံး အတိတ်ကာလမှာ မဝေဖန်နိုင်တာတွေ ရှိနေခဲ့ပါတယ်။ တကယ်လို့ အမေရိကန်မှာ သမတက အာဏာကို အလွဲသုံးစားလုပ်နေတယ်၊ စစ်တပ်နဲ့ရဲတွေက အနိုင်ကျင့် နေတယ်လို့ ဝေဖန်လိုက်ရင် ဝေဖန်သူဟာ မျိုးချစ်စိတ် ကင်းမဲ့သူလို့ နာမည်တပ်ခံရပြန်ပါတယ်။ ဒီလိုအဖြစ်မျိုးဟာ သာမန်ကိစ္စ တွေထက် ပိုထူးခြားပါတယ်။ ပီပီရီရီ ဖုံးကွယ်ထားလို့ ပြည်သူတွေအနေနဲ့ သတ်မပြု နားမလည်ပဲနေလို့ မရပါဘူး။

နာမ်တရား (Spirituality)ကို ရိုးရိုးသားသား လက်ခံကျင့်ကြံ အားထုတ်တဲ့ဘာသာရေးကို ဝေဖန်လို့ မရနိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် တခြား

ဘာသာတွေအပေါ် မုန်းတီးစိတ်ထားတဲ့ ဘာသာရေးကျင့်စဉ်တွေကိုတော့ တားဆီးရပါမယ်။ ဒီလိုဘဲ တရားတဲ့စစ်ပွဲနဲ့ နိုင်ငံ အချင်းချင်း စည်းမစောင့်တဲ့ ကျူးကျော်စစ်ပွဲတွေကို ဆင်နွှဲရတဲ့အခါ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းကို မထိခိုက်အောင် ခုခံကာကွယ် စောင့်ရှောက် ပေးတဲ့စစ်တပ်ကို အားပေးထောက်ခံရပါမယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီစစ်တပ်ကိုယ်တိုင်က ကျူးကျော်စစ်ပွဲမှာ ပါဝင်နေရင်၊ ပြည်သူ့ကို လူမဆန်အောင် ကြမ်းတမ်းရက်စက်စွာ တိုက်ခိုက်နေရင် အဲဒါကိုတော့ တားဆီးရပါမယ်။ ဒီလိုဘဲ ရဲတွေက အသက်စွန့်ပြီး ရာဇဝတ်မှုတွေကို တိုက်ဖျက်ပေးနေရင် သူ့ရဲကောင်းတွေဆိုပြီး ဂုဏ်ပြုရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် မကျေနပ်မှုတွေကို ထုတ်ဖော်လာတဲ့ လူထုကို ရဲတွေက နှိပ်ကွပ်ဖြိုခွဲရင် အဲဒီရဲတွေကိုယ်တိုင် ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်သူ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ချောမွေ့အောင် လည်ပတ်နိုင်စေရာမှာ မဝေဖန်ရတဲ့အရာဆိုလို့ ဘာမှမရှိပါဘူး။ ဝေဖန်ထိုက်သမျှ ဝေဖန်နိုင်မှ ဒီမိုကရေစီစနစ်က အောင်မြင်နေမှာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုမဟုတ်ရင် ပြည်သူတွေမှာ လွတ်လပ်စွာ ဝေဖန်ပြောဆို ဖော်ပြခွင့်တွေ ဆုံးရှုံးနေပါလိမ့်မယ်။ ဒီအခါ လူထုဟာ ပါးစပ်ပိတ်ခံရသူတွေ ဖြစ်သွားပြီး အာဏာရှင်ရဲ့ ပထမအဆင့် သားကောင်ဘဝကို သေချာပေါက် ရောက်သွားပါလိမ့်မယ်။

ဒီနေ့ခေတ်နဲ့ အံ့မဝင်တော့ဘူးလို့ ယူဆခံရတဲ့ လူမှုရေးအစဉ်အလာတွေကို လူတွေက ပိုပြီးဆန့်ကျင်အံ့တုလာနေပါတယ်။ ခေတ်သစ် မီဒီယာမှာ အင်တာနက် အပါအဝင် ရုပ်မြင်သံကြားနဲ့ ရုပ်ရှင်တွေက အလွန်ခေတ်စားလာနေလို့ မီဒီယာရိုက်ခတ်မှုတွေ ရှိလာပါတယ်။ မီဒီယာဆွဲအား ကောင်းလွန်းလို့ လူတွေဟာ မူလယုံကြည်ချက်နဲ့ ရှေးအစဉ်အလာတွေကို စွန့်ပယ်နိုင်တဲ့အထိ ဖြစ်လာပါတယ်။

ဒါပေမယ့် လူတွေဟာ လူမှုရေးနဲ့ ကင်းကွာပြီးနေလို့ မရပါဘူး။ လူမှုရေးမှာ သူတို့လက်မခံနိုင်တဲ့စွန့်ပယ်ဖို့ ကြိုးစားပေးမယ့်လည်း ဆက်ပြီး အံ့မတူနိုင်တော့ဘူးဆိုရင် လူမှုရေးမှာ လိုက်လျောပေးရပါတော့တယ်။ ဒီအခါမှာ သူတို့ဘဝရပ်တည်ရေးအတွက် ရုန်းကန် လှုပ်ရှားရတဲ့ အကြောင်းပြချက် (ဒါမှမဟုတ်)ရည်မှန်းတာတွေကို ပြောင်းလဲပစ်ရပါတော့တယ်။ လူဆိုတာ အသိုင်းအဝိုင်းနဲ့နေကြတာ ဖြစ်လို့ ဘယ်အခါမှ လူမှုရေး အစဉ်အလာတွေကို ဆန့်ကျင်ပြီး ဆက်လက် ရပ်တည်ဖို့ဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။

နိုင်ငံရေးမှာ ဩဇာလွှမ်းမိုးတတ်တာတစ်ခုကို နမူနာပြုပါမယ်။ လူထုက မဲပေးရွေးချယ်ရမယ့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း (အမတ်လောင်း) တွေဟာ လူထုအပေါ် အထိုက်အလျောက် ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်ကြပါတယ်။ အမှန်တကယ်မှာတော့ သူတို့အများစုဟာ လူထုအတွက် အကျွမ်းကျင်ဆုံး ပညာပေးနိုင်သူတွေ မဟုတ်ကြပါဘူး။ ဒါပေမယ့် သူတို့ဟာ လူထုက ကြိုနေရတဲ့၊ ကြိုလာရမယ့် အခက်အခဲတွေကို ထောက်ပြပေးနိုင်ကြပါတယ်။ မဲဆွယ်ရာမှာ အလွန်ကျွမ်းကျင်ကြပါတယ်။ လူထုအာရုံကို ဖမ်းစားထားနိုင်ကြပါတယ်။ တဦးချင်း မဲဆွယ်တာထက် အဖွဲ့လိုက် (ပါတီလိုက်) မဲဆွယ်ပြီး လူထုထောက်ခံမှုရအောင် ပိုမိုဆွဲဆောင်ယူကြပါတယ်။ လူထုအနေနဲ့ သူတို့ ဩဇာလွှမ်းမိုးတာတွေကနေ ရုန်းထွက်ဖို့ သိပ်မလွယ်လှပါဘူး။

အမတ်လောင်းတွေ၊ ပါတီတွေက ဘယ်လောက်ပဲ ဩဇာလွှမ်းမိုးနေပေမယ့် ဒီမိုကရေစီမှာ လူထုက ငြင်းပယ်နိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။ လူထုဟာ သူတို့ကိုယ်ပိုင်အကြောင်းပြချက်နဲ့ ခိုင်လုံအောင် ငြင်းနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လက်တွေ့မှာတော့ လူအတော်များများက မငြင်းနိုင်ကြသေးပဲ မဲဆွယ်တဲ့အတိုင်း လိုက်လျောနေရဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီကို ကျင့်သုံးတိုင်းလည်း အံ့မဝင်ခွင့်ကျ ဖြစ်မြောက်အောင်မြင်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီမိုကရေစီနဲ့ အသားမကျသေးမီမှာ ပြည်သူတွေဘက်က အံ့မဝင်သလို အုပ်ချုပ်သူဘက်ကလည်း အံ့မဝင်ပဲ ဖြစ်နေတတ်တာတွေ ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံတစ်ခုမှာ ကျင့်သုံးတဲ့ ဒီမိုကရေစီရဲ့ သဘာဝပေါ်မူတည်ပြီး အံ့မဝင်ရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအချက်ဟာ အပိုင်း (၁)မှာ ဖော်ပြခဲ့တဲ့ ဒီမိုကရေစီမှာ နိုင်ငံရဲ့ အနေအထားအလိုက် လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်စေမယ့်ပုံစံ ရှိလာစေဖို့ ပြည်သူတစ်လုံးက သဘောတူညီစွာနဲ့ အမှန်တကယ် လိုတိုးပိုလျော့ လုပ်ပေးရတာမျိုး ရှိကိုရှိနေရမယ် ဆိုတဲ့အချက်ပါဘဲ။

လူထုဘက်က အံ့မဝင်သေးတာကို ဥပမာပေးပါမယ်။ ဒီမိုကရေစီကို ကျင့်သုံးခါစ နိုင်ငံတွေမှာ နိုင်ငံရေးကို အမြတ်ထုတ် ကိုယ်ကျိုး ရှာလိုသူတွေက မဲလိုက်ဝယ်တတ်ကြပါတယ်။ မဲပေးရမယ့်သူတချို့ကလည်း သူတို့မဲတွေကို ရောင်းစားပစ်ကြပါတယ်။ မဲတပြားရဲ့ တန်ဖိုးကို နားလည်နိုင်တဲ့ ဗဟုသုတနဲ့ အရည်အချင်း မရှိသေးလို့ပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီနိုင်ငံမှာ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကောင်းကောင်း ကျင့်သုံးနေတယ်လို့ မပြောနိုင်ပဲ ဖြစ်နေရပါတော့တယ်။ ဒီမိုကရေစီ အသားကျနေတဲ့နိုင်ငံတွေက ပြည်သူတွေဟာ သူတို့မဲကို

ရောင်းပစ်ဖို့ သိပ်စိတ်မဝင်စားလှပါဘူး။ မဲပေးရာမှာတောင် အနှောင့်အယှက် မပေးပါဘူး။ မဲတန်ဖိုးကို သိနေကြလို့ ဖြစ်ပါတယ်။

လူမှုရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အချို့ကိစ္စတွေမှာ လူထုဟာ သူတို့ယုံကြည်အားကိုးတဲ့ နိုင်ငံရေးပါတီတွေနဲ့ အမြင်ကွဲပြားတတ်ကြပါတယ်။ ဒီအခါ လူထုက နိုင်ငံရေးပါတီတွေနဲ့ လမ်းခွဲတတ်ပါတယ်။ လူထုက အစဉ်အလာအတိုင်း သူတို့လက်ခံကျင့်သုံးတဲ့ လူမှုရေးတွေကိုဘဲ ဆက်ပြီး ကျင့်သုံးလိုကြပါတယ်။ ဒီလိုလူမှုရေးတွေကို နိုင်ငံရေးပါတီတွေက မချေဖျက်နိုင်ရင်၊ လူထုကလည်း သူတို့ဘက်က လူမှုရေး အစဉ်အလာတွေကို ပြောင်းလဲပေးဖို့ ဆန္ဒမရှိရင် လမ်းခွဲကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ပြည်သူလူထုအနေနဲ့ ဒီမိုကရေစီကို အဆင့်အတန်းမီမီ ကျင့်သုံးရမယ်လို့ သတ်မှတ်ထားပေးမယ့် လက်တွေ့မှာ လူ့အဖွဲ့အစည်း အများစုမှာ လူအတော်များများက မလိုက်နိုင်ပဲ ရှိနေတတ်ပါတယ်။ ဒီလိုဖြစ်နေရုံနဲ့ အဲဒီနိုင်ငံမှာ ဒီမိုကရေစီစနစ် အောင်မြင်မှာ မဟုတ်တော့ဘူးလို့ မယူဆနိုင်ပါဘူး။ မအောင်မြင်နိုင်မယ့်စနစ်ကို စွန့်လွှတ်သင့်တယ်လို့လည်း မသတ်မှတ်နိုင်ပါဘူး။ ပြီးတော့ လူ့အခွင့်အရေးကို ဦးစားပေးတဲ့ ဒီမိုကရေစီစနစ်ထက် တောရိုင်းဥပဒေအပေါ် အခြေခံထားတဲ့ တခြား ရှေးရိုးစဉ်လာ စနစ်တခုကို ပြောင်းရမယ်လို့လည်း မဆိုလိုပါဘူး။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကိုဘဲ အောင်မြင်တဲ့အထိ ဆထက်တံပိုး ကြိုးစားရဦးမယ်လို့ဘဲ အဓိပ္ပာယ် ထွက်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို မကျင့်သုံးနိုင်ရင် ဥပဒေမဲ့၊ ကျင့်ဝတ်မဲ့ ရမ်းကားတာတွေ ရှိလာပါလိမ့်မယ်။ ဥပမာ တဖက်စွန်းရောက် မျက်ကန်း မျိုးချစ်တွေက သူတို့နဲ့ အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်တဲ့ တခြားလူမျိုးခြားတွေအပေါ် အနိုင်ကျင့်လာပါလိမ့်မယ်။ ဘာသာရေး အစွန်းရောက် တွေကလည်း တခြားဘာသာရေးတွေအပေါ် တိုက်ခိုက်ပိတ်ဆို့လာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလိုဖြစ်လာမှာမျိုးကို လက်ခံလို့ မရပါဘူး။ ဘယ်သူမဆို၊ ဘယ်ဘာသာဝင်မဆို မတူကွဲပြား နေကြပေမယ့် အားလုံးဟာ ခြားနား တာတွေကို ဘေးချိတ်ပြီး အတူယှဉ်တွဲ နေထိုင်နိုင်ရပါမယ်။ ဥပဒေမဲ့၊ ကျင့်ဝတ်မဲ့ ရမ်းကားတာတွေကို ဖြစ်ပေါ်စေမယ့် ဘယ်လို လုပ်ရပ်ကိုမဆို တားဆီးဆန့်ကျင်ရပါမယ်။

ဒီမိုကရေစီမှာ လူတိုင်းဟာ မဲပေးရုံသက်သက်နဲ့ မိမိတို့တာဝန်တွေ မကျေပွန်သေးပါဘူး။ နောက်ထပ်လုပ်စရာတွေ အများအပြား ကျန်ရှိနေပါသေးတယ်။ ပြည်သူတွေဟာ မိမိတို့ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ထားတဲ့ လူထုကိုယ်စားလှယ် (အမတ်)တွေကို အမြဲတမ်း စောင့်ကြည့်နေရပါမယ်။ သူတို့ဟာ တကယ်တမ်း လူထုအကျိုးအတွက် လုပ်နေသလား-မလုပ်ဘူးလားဆိုတာ ဆုံးဖြတ်ရပါမယ်။ အရေးပါတဲ့ကိစ္စတွေ ရှိလာရင် လူထုသဘောထားကို လူသိရှင်ကြား ဖော်ပြနေရပါမယ်။ အာဏာအလွဲသုံးစားလုပ်သူတွေကို ရာထူးကနေ ဖယ်ရှားပေးဖို့၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူတွေကို ဥပဒေကြောင်းအရ တရားစွဲဆို အရေးယူပေးဖို့ ပြည်သူတွေက တောင်းဆို ရပါမယ်။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

အပိုင်း (၉) သဘောမတူ-သဘောထားကွဲလွဲခြင်းနှင့် ဆန့်ကျင်ပုန်ကန်ခြင်း

ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံမှာ လူထုက အာဏာကို ပိုင်ဆိုင်ပါတယ်။ ဒါဟာ လူထုအလိုကျ၊ လူထုအကျိုးစီးပွားအတွက် ရပိုင်ခွင့် ဖြစ်တယ်လို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ အာဏာကို နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေးတွေမှာ အသုံးပြုနိုင်ဖို့ အစိုးရကို အချိန်ကာလ အကန့်အသတ်နဲ့ လွှဲပြောင်းထားရ တာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လူထုရပိုင်ခွင့် အသီးသီးကို အစိုးရက အကာအကွယ်မပေးရင် သူတို့ဆီ လွှဲအပ်ထားတဲ့ အာဏာကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းနိုင်ပါတယ်။

ခေတ်သစ် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းမှာ လူမှုရေး အသင်း-အဖွဲ့-အစည်းအရုံး-ဌာန အားလုံးဟာ အစိုးရပုံစံမျိုး တနည်းမဟုတ် တနည်းနဲ့ ရှိနေကြပါတယ်။ အစိုးရပုံစံဖြစ်လို့ ပါဝင်ပတ်သက်နေသူ တဦးချင်းရဲ့ အပြုအမူတွေကို ထိန်းချုပ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အသင်းအဖွဲ့ ဌာနတွေရဲ့ ထိန်းချုပ်ပုံတွေကို လူထုဘက်က သဘောမတူပဲ ရှိချင်ရှိနိုင်ပါတယ်။ သဘောထား ကွဲလွဲနိုင်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ အစိုးရပုံစံနဲ့ ထိန်းချုပ်တာတွေမှာ အဲဒီလိုထိန်းချုပ်နိုင်တဲ့အာဏာရဲ့ မူရင်းပိုင်ရှင်ဟာ လူထု ဖြစ်နေလို့ပါ။ နမူနာပြုရရင် လူထုက ကားပိုင်ရှင်ဖြစ်ပြီး အစိုးရ ဆိုတာ ပိုက်ဆံပေးခန့်ထားတဲ့ ကားမောင်းသူဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကားမောင်းသူဟာ ကားပိုင်ရှင်ရဲ့ ဆန္ဒကိုဘဲ ဖြည့်ဆည်းဖို့ တာဝန်ရှိပါတယ်။

လူတိုင်းဟာ သူတို့လုပ်သမျှအတွက် သူတို့မှာဘဲ တာဝန်ရှိပါတယ်။ တာဝန်ရှိနေလို့လည်း လူတိုင်းဟာ ဘယ်ကိစ္စမဆို လိုအပ်ရင် သဘောမတူပဲ နေနိုင်ပါတယ်။ သဘောထားကွဲလွဲနိုင်ပါတယ်။ တကယ်လို့ လူ့အဖွဲ့အစည်း ခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ ပြည်သူတွေက သဘောထားကွဲလွဲတာကို ခေါင်းဆောင်တွေက မလိုက်လျောရင် သူတို့ကို ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်ရပါမယ်။ သူတို့လိုက်လျောလာအောင် ဖိအားပေးရပါမယ်။ ဘယ်လိုမှ မရနိုင်တော့ဘူးဆိုရင် အဲဒီခေါင်းဆောင်တွေကို ရာထူးကနေ ဖယ်ရှားရပါမယ်။

ဒီမိုကရေစီကို ကျင့်သုံးရင် လူတွေဟာ သူတို့စိတ်ကူး၊ သူတို့ယူဆချက်တာတွေကို အကောင်းဆုံး အသုံးပြုနိုင်ဖို့ အပြိုင်အဆိုင် ပြောဆို ဆွေးနွေးကြပါတယ်။ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ထုတ်ဖော်ပြောဆို၊ ဖွဲ့စည်း၊ စုရုံးခွင့်ရှိရမယ် အစရှိတဲ့ အခြေခံ ရပိုင်ခွင့်တွေကို ကာကွယ်နိုင်ဖို့ အကြိတ်အနယ် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကြပါတယ်။ ဆွေးနွေးတာမှန်သမျှကိုလည်း သဘောတူနေလို့ မဖြစ်ပါဘူး။ တာဝန်ခံ ရတာဖြစ်လို့ ငြင်းသင့်ရင် ငြင်းရပါတယ်။ ပိုပြီးရှင်းအောင်ပြောရရင် ဒီလိုဖြစ်တတ်တာဟာ သဘောထားကွဲလွဲတာနဲ့ ဆက်စပ်နေပါ တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီမိုကရေစီမှာ သဘောထားကွဲလွဲနိုင်ပါတယ်။ လက်ခံနိုင်တဲ့၊ လက်ခံရမယ့် သဘောထား ကွဲလွဲတာကို နားလည် ထားဖို့ လိုပါတယ်။ ကျင့်သုံးဖို့လည်း လိုပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီမှာ သဘောထားကွဲလွဲတာဟာ မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပါတယ်။ လူမှုရေးရာတွေကို ဆောင်ရွက်နေကြတဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေက ဒီလိုအပ်ချက်ကို လက်ခံရမှာဖြစ်တဲ့အပြင် ကိုယ်တိုင်လည်းတက်တက်ကြွကြွ လူသိရှင်ကြား ထုတ်ဖော်အားပေးရပါမယ်။ တကယ်လို့ ခေါင်းဆောင်က သဘောထားကွဲလွဲတာကို လက်မခံ၊ အားမပေးဘူးဆိုရင် သူဟာ ဒီမိုကရေစီကို အမှန်တကယ် နားမလည်သူဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ပြင် ခေါင်းဆောင်က သဘောထားကွဲလွဲတာကို ဘယ်လိုမှ အလေးအနက်ထား မဖြေရှင်းမပေးပဲ လက်ပိုက်ကြည့်နေရုံ ဘဲရှိရင် (ဒါမှမဟုတ်) သဘောထားကွဲလွဲတာဟာ စိတ်ဓါတ်နဲ့ယူချက် ပျက်စီးတာဘဲလို့ ရှုမြင်သုံးသပ်နေရင်လည်း အဲဒီ ခေါင်းဆောင်ဟာ ဒီမိုကရေစီကို နားလည်မလည်၊ အားလည်းမပေးသူဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ပြည်သူတွေဘက်က သဘောထားကွဲလွဲလာရတဲ့ အကြောင်းရင်းမှန်၊ အခြေအနေမှန်ကို တချို့အစိုးရတွေဟာ တကယ်တမ်း လေ့လာသုံးသပ်တတ်တာမျိုး မလုပ်ကြပါဘူး။ ပြေလည်အောင်ဖြေရှင်းပေးဖို့လည်း မကြိုးစားတတ်ကြပါဘူး။ ထစ်ကန်ရှိ မြို့ခွဲချေဖျက် ဖို့ဘဲ လုပ်ကြပါတယ်။ အမှန်တကယ်မှာ သဘောထားကွဲလွဲတာတွေဟာ မြို့ခွဲချေဖျက်ရလောက်အောင် ခက်ခဲနေတဲ့ကိစ္စတွေ မဟုတ် ပါဘူး။ အစိုးရဖြေရှင်းပုံ မမှန်ပဲဖြစ်နေရင် လူထုဘက်မှာ အစိုးရနဲ့ သဘောထားကွဲလွဲရာကနေ အစိုးရကို ဝေဖန်တဲ့အဆင့်သို့ တက် လာပါတော့တယ်။ တကယ်တမ်းဆိုရင် ဘယ်သူမှ အဝေဖန် မခံလိုကြပါဘူး။ အစိုးရလည်း အဝေဖန်မခံချင်ပါဘူး။ ဝေဖန်ခံရတာဟာ ညံ့ဖျင်းလို့ (ဒါမှမဟုတ်) အစိုးရဘက်က ကတိကဝတ်တွေ ပျက်ကွက်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အဝေဖန် မခံချင်ရင် အဝေဖန်မခံရအောင် လုပ်ရမှာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သဘောကွဲလွဲတိုင်း အစိုးရအာဏာနဲ့ အင်အားသုံး စီမံတာ မဟုတ်ပါဘူး။

လူနေမှုအဖွဲ့အစည်းတွေမှာ အစိုးရကို ဆန့်ကျင်အံတုသူတွေ ရှိလာတတ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်လာတိုင်း ဘာကြောင့် ဆန့်ကျင်အံတု ရသလဲလို့ အစိုးရက သူတို့ကိုယ်သူတို့ ပြန်မေးသင့်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တချို့အစိုးရတွေဟာ သူတို့ဘာတွေ မှားနေပြီလဲလို့ ပြန်လည် သုံးသပ်လေ့ မရှိကြပါဘူး။ အစိုးရက အသိတရားနဲ့ ထိန်းချုပ်ဆင်ခြင်တာမရှိပဲ ဆန့်ကျင်အံတုသူတွေကို ဖယ်ရှားနိုင်မယ့် နည်းလမ်း ကိုဘဲ ရှာကြံတတ်ကြပါတယ်။ ဒီဖြစ်ရပ်မျိုးမှာ အစိုးရဟာ ခံဘက်ကချည်း ဖြစ်မနေသင့်သလို အစိုးရအတိုက်အခံတွေကို စိတ်လိုက် မာန်ပါ ဖြိုခွဲနိုင်ကွပ်စို့လည်း မလုပ်ဆောင်သင့်ပါဘူး။

အစိုးရကို ဝေဖန်သူတွေဟာ လူထုကို ကာကွယ်ပေးသူတွေ မဟုတ်ပါဘူး။ ကာကွယ်ပေးနိုင်စွမ်းလည်း မရှိပါဘူး။ ဒါပေမယ့် လူထု ကိုယ်စား အစိုးရကို ဝေဖန်သူတွေ အမှန်ဘဲ လိုအပ်ပါတယ်။ သူတို့ဟာ မရှိမဖြစ် အရေးကြီး လူမှုရေးကိစ္စတွေကို ထိန်းသိမ်းပေး နိုင်မယ့် အင်အားစုတွေဖြစ်ပါတယ်။ အစိုးရ အမှားတွေကို ထောက်ပြပေးနိုင်တဲ့ အင်အားစုတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

လူထုက အစိုးရကို ဝေဖန်လာပြီဆိုရင် “လူတွေကတော့ စောဒကတက်ကုန်ပြီ။ ဒါတွေကို အစိုးရအနေနဲ့ စဉ်းစားပေးဖို့ အချိန် ယူရမယ်”လို့ အစိုးရကိုယ်တိုင်က ဝန်ခံဖို့လိုပါတယ်။ ဒါဟာ အစိုးရဘက်က အကောင်းဆုံး တုန့်ပြန်တာဖြစ်တယ်လို့ စဉ်းစားထိုက် ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အစိုးရတွေက ခံစားချက် မြန်တတ်ပါတယ်။ ဝေဖန်လာရင် အမြဲတမ်းလိုလိုဘဲ ချက်ချင်းတုန့်ပြန်တတ်ပါတယ်။ ဒါ့ပြင် အစိုးရက များသောအားဖြင့် ဝေဖန်ခံနေရတဲ့ အခြေအနေကို တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ပြုပြင် မပေးတတ်ပါဘူး။

သဘောကွဲလွဲတာတွေ အများကြီးဘဲ ထင်ထင်ရှားရှား ရှိပါတယ်။ အစိုးရကို ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြတဲ့အဆင့်ကနေ အစိုးရအာဏာ ဖီဆန်ရေး၊ လူထုတော်လှန်ရေးအထိ ပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုး ရှိပါတယ်။ တချို့ကိစ္စတွေမှာ အစိုးရနဲ့ပြည်သူ ပြင်းပြင်းထန်ထန် သဘော ကွဲလွဲတတ်ပါတယ်။ မဆိုသလောက် သဘောကွဲလွဲတာမျိုးလည်း ရှိပါတယ်။ လူထုအနေနဲ့ နှစ်နာဆုံးရှုံးနေရတဲ့ အတိုင်းအတာ အပေါ်မူတည်ပြီး တုန့်ပြန်တာဖြစ်ပါတယ်။ နှစ်နာဆုံးရှုံးတာတွေ များပြားနေရင် ပြင်းထန်ပါတယ်။ နှစ်နာဆုံးရှုံးတာ များလေလေ လူထုကို အားပေး လှုံ့ဆော်တာ အားကောင်းလေဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီလိုဖြစ်နေရတာဟာ အစိုးရမူဝါဒအပေါ် သဘောမတူနိုင်တဲ့ အကြောင်းရင်း တခုတည်းကြောင့်လား။ ဒါမဟုတ် လူနေမှု အသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း အခြားအုပ်စုတွေရဲ့ ခွဲခြားနှိမ်ချ ဆက်ဆံခံရလို့ နှိပ်ကွပ်ခံရလို့ စတဲ့ အကြောင်းတွေကြောင့်လား ဆိုပြီး ခွဲခြား စဉ်းစား သုံးသပ်ဖို့ လိုပါတယ်။

ဥပမာ- တရား မမျှတတဲ့ ဥပဒေကို လူထုက ဆန့်ကျင်တဲ့အခါ (ဒါမဟုတ်) ဥပဒေကို တရားမဲ့ အသုံးပြုနေတဲ့အခါ လူထုက အစိုးရ အာဏာကို ဖီဆန်ပါတော့တယ်။ ဒီအဖြစ်ဟာ ပြည်သူလူထုက ဥပဒေကို မဖြစ်မနေ စိန်ခေါ် ရတာမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ အာဏာ ဖီဆန်ရေး ဖြစ်တဲ့အခါ လူတွေအများကြီး အဖမ်းခံရတတ်ပါတယ်။

အမှန်တကယ်မှာတော့ အများပြည်သူ သဘောမတူတဲ့ ဥပဒေဟာ လူထုနဲ့ အံမဝင်လွန်းနေလို့ မဖြစ်ဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲသွားစေဖို့ အတွက် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ (Activist) တွေက တမင်အဖမ်းခံပြီး ဆန္ဒပြတာဖြစ်ပါတယ်။ အတော်လေး ပြည့်စုံကောင်းမွန်တဲ့ နမူနာကို ပြရမယ်ဆိုရင် အမေရိကန်ပြည်သူတွေက သူတို့အခွင့်အရေးတွေအတွက် ရပိုင်ခွင့်ကို တောင်းဆိုကြတုန်းက ရှိခဲ့တဲ့ Civil rights movement လှုပ်ရှားမှု ဖြစ်ပါတယ်။

မတရားတဲ့ဥပဒေမှန်သမျှ လူထုနဲ့ သဟဇာတ ဖြစ်ရိုးမရှိပါဘူး။ အစိုးရက လက်ရှိ ကျင့်သုံးနေတဲ့ဥပဒေတွေဟာ လူနေမှု အသိုင်း အဝိုင်းနဲ့ အံဝင်ဝင်ကျ ဖြစ်ချင်မှ ဖြစ်တတ်တာပါ။ ဖြစ်မနေဘူးဆိုရင် ဖြစ်လာအောင် အစိုးရက တာဝန်ရှိရှိ ပြောင်းလဲပေးရပါတယ်။ အစိုးရက မပြောင်းလဲပေးရင် လူထုက တောင်းဆိုမှာဘဲဖြစ်ပါတယ်။ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေက အရင်ဆုံး အနစ်နာခံ တောင်းဆိုပေး တတ်ကြပါတယ်။ အဲဒီနောက် လူထုက လိုက်ပြီးထောက်ခံပေးကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ လူထုကမတောင်းဆိုသရွေ့အစိုးရက မတရားတဲ့ ဥပဒေတွေသုံးပြီး လူထုကို ဆက်လက်အနိုင်ကျင့်ဦးမှာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ လူထုကလည်း ဆက်လက်ခါးစည်း ခံနေရမှာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံရေးဖြစ်ဖြစ်၊ လူမှုရေးဖြစ်ဖြစ် အစိုးရ သတ်မှတ်ထိန်းချုပ်ထားတာတွေအပေါ် လူထုက သဘောမတူတတ်ပါဘူး။ တခါတလေ ဘာသာရေး၊ ပညာရေး စတဲ့ကဏ္ဍတွေမှာလည်း အစိုးရနဲ့ပြည်သူတွေ သဘောထားကွဲလွဲတတ်ပါတယ်။ သဘောကွဲလွဲရတာ

ခိုင်လုံတဲ့ အကြောင်းရင်း ရှိပါတယ်။ ဖြစ်သင့်တဲ့ ရည်မှန်းချက်လည်း ရှိပါတယ်။ အကြောင်းရင်းကို ဖြေရှင်းဖို့နဲ့ ရည်မှန်းချက်ကို ပြည့်ဝဖို့အတွက် လူထုဘက်မှာ သဘောညီမျှသူတွေ စုစည်းမိကြပါတယ်။ ဒီအခါ သူတို့ဟာ တက်တက်ကြွကြွ လှုပ်ရှားလာကြ ပါတယ်။ ဒီလိုလှုပ်ရှားတာကို Activism လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ကနေ့ကမ္ဘာကြီးမှာ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေနဲ့ သူတို့အဖွဲ့အစည်းတွေဟာ အရေအတွက် တိုးတက်များပြားလာနေပါတယ်။ ဒီလို တိုးတက်တာဟာ အလွန်အလွန် အပြုသဘောဆောင်ပါတယ်။ "အလွန်အလွန်" လို့ဆိုရတာဟာ နိုင်ငံအစိုးရက လိုက်လုပ်ပေးနိုင် တာထက် အဆအများကြီး ခေတ်ရှေ့ပြေးနေလို့ ပါဘဲ။ အဲသလောက် ခေတ်ရှေ့ပြေးနေလို့လည်း အစိုးရတွေက အစမှာတော့ ဖိနှိပ် ဖြိုခွဲတတ်ကြပါတယ်။ ကမ္ဘာတဝှမ်းလုံး လက်ရှိတိုးတက်နေတာတွေအပေါ်မှာ မတင်းတိမ် မရောင့်ရဲနိုင်သူတွေ တနေ့တခြား ပိုများ လာနေပါတယ်။ သူတို့လက်လှမ်းမီနိုင်သမျှ တိုးတက်ဖို့ကိုဘဲ ကြံဆောင်နေကြပါတယ်။ ဥပမာ- လူ့အဖွဲ့အစည်း ခေါင်းဆောင်တွေက နောက်ထပ်တိုးတက်စရာတွေကို စဉ်းစားသုံးသပ်လာ ဖန်တီးပေးလာအောင် တိုက်တွန်းနေကြတာမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

တက်ကြွလှုပ်ရှားတဲ့အကြောင်းပြောရင် ကျင့်ဝတ်တွေအကြောင်းကို မပြောပဲ ချန်ထားလို့ မဖြစ်ပါဘူး။ တိုးတက်ပြောင်းလဲဖို့ လှုပ်ရှား ရတဲ့ ရည်မှန်းချက်တွေကို ပြည်သူတွေ ထောက်ခံပေးဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေရဲ့ နည်းလမ်းတွေကလည်း ကျင့်ဝတ်ညီနေမှသာ လူထုက ထောက်ခံမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာ- ဒီမိုကရေစီကို ရည်မှန်းချက်ထားပြီး တက်တက်ကြွကြွ လှုပ်ရှား နေသူတွေကို ဒီမိုကရေစီလိုချင်တဲ့ ပြည်သူတွေက ထောက်ခံအားပေးသလို လှုပ်ရှားသူတွေရဲ့ ကျင့်ဝတ်တွေကလည်း ဒီမိုကရေစီ ကျင့်ဝတ်ဘဲ ဖြစ်နေရပါလိမ့်မယ်။ တကယ်လို့ ကျင့်ဝတ်မပါဘဲ အခြားနည်းလမ်းတွေနဲ့ ရည်မှန်း ကြိုးပမ်းရင် အပြုသဘောနဲ့ တိုးတက် လာမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် တက်ကြွလှုပ်ရှားမှုမှာ ကျင့်ဝတ်က အလွန်အရေးပါနေတာကို သတိပြုအပ်ပါတယ်။

လှုပ်ရှားမှု မစတင်မီ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ အရင်ဆုံး ပြင်ဆင်ရတာကတော့ လှုပ်ရှားသူတွေဟာ လှုပ်ရှားရမယ့် အကြောင်းရင်း (Cause)ကို သိနေဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ထပ်သိထားစရာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ အတိအကျဆိုရင် လှုပ်ရှားသူတွေ အတွက် ဘာတွေစိုးရိမ်ရမလဲ၊ ဘာကြောင့်စိုးရိမ်ရသလဲ ဆိုတာတွေ သိထားရပါတယ်။ ဒီလိုစိုးရိမ်ရတဲ့ကိစ္စကို တဦးတည်း ကြိုတင်ပြီး တွေးနေလို့ မရပါဘူး။ အခြားသူတွေပါ သိရှိပြင်ဆင်ထားနိုင်အောင် ထုတ်ဖော်ပြောဆို တိုင်ပင်ထားရပါတယ်။ စရိတ်စက ရှာဖွေ- လက်ခံ-သုံးစွဲတဲ့ကိစ္စအပြင် လူမှုရေးနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုစရိတ် စတဲ့ကိစ္စတွေအပေါ်လည်း အာရုံစိုက်ရပါတယ်။ ဥပမာ- ကမ္ဘာကြီး နွေးထွေးလာတဲ့ကိစ္စကို လှုပ်ရှားဆန္ဒပြတဲ့အခါမျိုးမှာ မိမိတို့လှုပ်ရှားမှုနဲ့ နောက်ဆက်တွဲ ဖြစ်လာနိုင်တာတွေအပေါ် မူတည်ပြီး လောလောဆယ် ဘယ်လောက်ကုန်မယ်၊ နောက်ထပ် ဘယ်လောက်ထပ်ကုန်မယ် စတာတွေကို အလေးအနက် ပြင်ဆင် ရပါတယ်။

အစိုးရနဲ့ သဘောကွဲလွဲတဲ့ကိစ္စကို လှုပ်ရှားမှုအသွင်နဲ့ စနစ်တကျ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်တယ်ဆိုရင် အစိုးရကို အကြီးအကျယ် ဖိအားပေးရာရောက်ပါတယ်။ ဒီလိုလှုပ်ရှားမှုတွေကို လူထုက ထောက်ခံခြံပါဘဲ။ လူထုကိုယ်တိုင်လည်း ပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုးနဲ့ ပါဝင် လှုပ်ရှားတတ်ပါတယ်။

အစိုးရဆိုတာက များသောအားဖြင့် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေကို လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ အားပေးလေ့ မရှိပါဘူး။ အစိုးရဘက်မှာ အစိုးရ အဖွဲ့အစည်းတွေ ရှိပြီးသားပါ။ ဒါ့ပြင် အစိုးရရဲ့ဩဇာခံ စစ်တပ်နဲ့ ရဲအပါအဝင် အခြားလူမှုရေး အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေ၊ စီးပွားရေး ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေလည်း ရှိကြပါတယ်။ အစိုးရထိန်းချုပ်ထားတဲ့ မီဒီယာလည်း ရှိပါတယ်။ အစိုးရဘက်ကလိုက်ပြီး အပြစ်မြင် မကောင်းပြောသူတွေလည်း ရှိတတ်ပါတယ်။ အဲဒီလို အစိုးရဘက်သားတွေက သူတို့အတတ်နိုင်ဆုံး အနေအထားနဲ့ လှုပ်ရှားသူ တွေကို လှောင်ပြောင် ပြက်ရယ်ပြုတတ်ကြပါတယ်။ ဖျက်လိုဖျက်စီး လုပ်တတ်ကြပါတယ်။ ပထမအဆင့်မှာ လှုပ်ရှားသူတွေကို အဆင်ခြင်မဲ့အုပ်စုတွေ၊ အစွန်းရောက်တွေ၊ အဖျက်အမှောင့်ပြုသူတွေလို့ သမုတ်တတ်ကြပါတယ်။

၁၉၈၀ ဝန်းကျင်လောက်တုန်းကဆိုရင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းဖို့ လှုပ်ရှားတာကို အစွန်းရောက်လှုပ်ရှားမှုလို့ အစိုးရတွေက သတ်မှတ်ခဲ့ကြဖူးပါတယ်။ နှစ်ပေါင်း (၃၀)လောက် ကြာအောင် ဆက်တိုက်လှုပ်ရှားနေလာကြတဲ့အခါမှာတော့ ဒီကိစ္စဟာ မထူးဆန်း တော့တဲ့အပြင် လိုအပ်တယ်လို့တောင် အစိုးရတွေက လက်ခံလာကြပါတယ်။ အမှန်တော့ "အစွန်းရောက်သူတွေ"လို့ အစွပ်စွဲခံရတဲ့

လှုပ်ရှားသူတွေဟာ အနာဂတ် ပြဿနာတွေကို ကြိုတင်မှန်းဆ ပြင်ဆင်ထားနိုင်သူတွေဘဲ ဖြစ်ပါတော့တယ်။

တက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေ ဘယ်လိုလှုပ်ရှားနေကြပြီလဲ ဆိုတာကို လူထုက အာရုံစိုက်နိုင်အောင် အစိုးရဘက်က သတင်းမှောင်ချုပ် ပိတ်ဆို့ထားတတ်ကြပါတယ်။ တက်ကြွလှုပ်ရှားမှုရဲ့ သဘောဟာ အစိုးရသမားက လူထုကိုပါ သိအောင် လုပ်ရတာဖြစ်လို့ လစ်လျူရှု ခံရမယ်ဆိုရင် အကျိုးသိပ်မဖြစ်လှပါဘူး။ ဒါပေမယ့် လှုပ်ရှားသူတွေဟာ အစိုးရရဲ့ နှောင့်ယှက်ဟန့်တားတာတွေကို ကျော်လွှားနိုင်တဲ့ အခါ လူထုကသိလာကြပါတယ်။ လူထုသိအောင် လုပ်နိုင်တာဟာ လှုပ်ရှားသူတွေဘက်မှာ အဆင့်တဆင့် အောင်မြင်သွားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ လှုပ်ရှားမှုကို လူထုကသိသွားတဲ့အခါမှာ လှုပ်ရှားသူများကို “အကြမ်းဖက်သူ” (Terrorist) တွေလို့ အစိုးရတွေက စွပ်စွဲ ကြပြန်ပါတယ်။ လူထုထောက်ခံမှု မရအောင် အစိုးရက နောက်တဆင့်တက်ပြီး တားဆီးတာပါဘဲ။

လှုပ်ရှားသူတွေအပေါ် အစိုးရဘက်က အဲဒီလို တခုမဟုတ်တခုနဲ့ မတန်တဆ အပြစ်ဖို့တတ်တာဟာ အကြောင်းရှိပါတယ်။ ရဲတွေက ဥပဒေအကြောင်းပြပြီး လှုပ်ရှားသူတွေကို ဖမ်းဆီးနှိပ်ကွပ်နိုင်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ “လှုပ်ရှားသူတွေဟာ ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြသူတွေ ဖြစ်ပေမယ့် သူတို့ကို အစိုးရက နိုင်ငံ့ရန်သူအဖြစ် သဘောထားတတ်ပါတယ်”လို့ စာရေးဆရာ အင်ဒရူး ရိုဝဲလ် (Andrew Rowell)က မှတ်ချက် ချဖူးပါတယ်။

အစိုးရဟာ ထောက်လှမ်းရေးတွေ စေလွှတ်ပြီး လှုပ်ရှားသူတွေကို စောင့်ကြည့်ခိုင်းတတ်ပါတယ်။ လှုပ်ရှားနေတဲ့အဖွဲ့တွေဆီကို အစိုးရ သူလျှို-အလံတွေ စိမ့်ဝင်ပြီး သတင်းတွေခိုးယူကြပါတယ်။ လှုပ်ရှားသူတွေက ရာဇဝတ်မှုမကင်းတာတွေ လုပ်ဖြစ်အောင် မြှောက်ထိုး ပင့်ကော်လုပ်ပြီး ရောက်တွန်းတတ်ကြပါတယ်။ ရာဇဝတ်မှုပုံစံဖြစ်လာတဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေကို အစိုးရက ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း တားဆီး ဖြိုခွဲပါတော့တယ်။ တက်ကြွလှုပ်ရှားနေတာတွေကို ရာဇဝတ်မှု နှိမ်နင်းရသလို ပုံစံမျိုးနဲ့ ဖြိုခွဲနှိပ်ကွပ်တာပါ။ အစိုးရက အဆိုးဝါးဆုံး နှိပ်ကွပ်လာတဲ့အခါ လှုပ်ရှားသူတွေဟာ အဖမ်းခံရပါတယ်။ မဟုတ်မမှန်တဲ့ ရာဇဝတ်မှု စွဲချက်တွေနဲ့ အပြစ်ပေးခံရပါတယ်။ တက်ကြွ လှုပ်ရှားသူတချို့ဟာ အသတ်ခံရတဲ့အထိ အစိုးရက ရက်စက်ကြမ်းတမ်းစွာ နှိပ်ကွပ်တတ်ပါတယ်။

ပြည်သူလူထုမှာ ဆန္ဒပြပိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။ ဆန္ဒပြတာကို အစိုးရက တနည်းနည်းနဲ့ ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်တတ်ပါတယ်။ အစိုးရက ဒီလို လုပ်နေတာကို လက်ခံလို့ မရပါဘူး။ ဒါ့ပြင် အမှန်တကယ် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေကို ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်နေသလိုမျိုး (ဒါမှမဟုတ်) ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်တာထက် ပိုပြီး အပြစ်ပေး အရေးယူတာကိုလည်း လက်ခံစရာမရှိပါဘူး။

ဥပမာ-အချို့နိုင်ငံတွေမှာ ဆန္ဒပြပွဲကျင်းပချင်ရင် အစိုးရအာဏာပိုင်တွေဆီမှာ ကြိုတင်ပြီး ခွင့်ပြုချက် တောင်းယူရပါတယ်။ ကန့်သတ် ထားတဲ့နယ်မြေမှာဘဲ “လွတ်လပ်စွာပြောဆို ထုတ်ဖော်ခွင့်” ရရှိပါတယ်။ ဒါဟာ အမှန်တကယ်ဆိုရင် လူထုမှာ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် မရှိဘူးလို့ သက်သေပြနေတာပါ။ အစိုးရ ခွင့်ပြုမှ အကန့်အသတ်နဲ့ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ရတဲ့ သဘောမျိုး ဖြစ်နေပါတော့တယ်။

သဘောကွဲလွဲတာနဲ့ တက်ကြွလှုပ်ရှားတာကို ပေါင်းစပ်လိုက်ရင် လူထုအကျိုးအတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲဖို့ စိတ်ကူးရတတ်ပါတယ်။ စနစ်တကျ စီစဉ်လှုပ်ရှားလာတဲ့အခါမှာ အကောင်အထည်ဖော်ဖြစ်ပါတော့တယ်။ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံမှာ ဒီကိစ္စမျိုးတွေ လွတ်လွတ် လပ်လပ် လုပ်ဆောင်နိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အာဏာရှင်နိုင်ငံမှာတော့ လုပ်ဖို့ အခက်အခဲရှိတတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အာဏာရှင် နိုင်ငံမှာ လူထုအရေးအတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေ လုပ်တဲ့အခါမှာ အာဏာရှင်စနစ်ကို ဖယ်ရှားပြီး ဒီမိုကရေစီကို တည်ဆောက် မယ်ဆိုရင် တော်လှန်ရေး (Revolution) တရပ် လိုအပ်လာပါတယ်။

တော်လှန်ရေး ဆိုတာကို နားလည်ရ လွယ်ပါတယ်။ အပြောခံရ အမိန့်ပေးခံရတဲ့အတိုင်း မလုပ်ပဲနေရင် အာဏာကို အံတုဖီဆန် တာဖြစ်ပြီး အဲဒီနောက် လိုချင်တဲ့ပုံစံရအောင် မဖြစ်မနေ ပြောင်းလဲယူတာဟာ တော်လှန်ရေးလို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လက်တွေ့မှာ အမြဲတမ်း ခက်ခဲပါတယ်။ ဆန့်ကျင်ပုန်ကန်သူတွေဟာ သူတို့ယုံကြည်ရာအတွက် အစိုးရနဲ့ ပဋိပက္ခဖြစ်တာကြောင့် အသက်စွန့် လှုပ်ရှားရပါတယ်။ သားတကွဲ မယားတကွဲ ဖြစ်ရပါတယ်။ ဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ် ထောင်ချခံရမယ့် အန္တရာယ်ကလည်း အချိန်မရွေး ရှိနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် တကယ့်တော်လှန်ရေးတွေမှာ အခွင့်ကောင်းပေါ်ရင်ပေါ်သလို ယူရပါတယ်။

တော်လှန်ရေးတရပ်ဟာ မှားချင်လည်းမှားသွားနိုင်ပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ်လည်း လမ်းကြောင်းလွဲသွားနိုင်ပါတယ်။ လမ်းကြောင်းလွဲရင် ပဋိပက္ခဖြစ်နေတဲ့ အခြေအနေတွေကို ပိုမိုရှုပ်ထွေးသွားစေနိုင်လို့ သတိပြုအပ်ပါတယ်။ လူထုအတွက် "တရားမှုတမှု"၊ "လွတ်လပ်မှု" လို့ အမည်ခံပြီး အစိုးရကို ဆန့်ကျင်နေပေမယ့် တကယ်လို့ မှားယွင်းတဲ့ တော်လှန်ရေး ဖြစ်နေရင် "အာဏာရယူဖို့ကလွဲပြီး အခြားမရှိ" လို့ အဓိပ္ပာယ်ထွက်ပါတယ်။ အဲဒီလိုသူတွေက အောင်ပွဲရသွားရင် အရင်က ကြွေးကြော်ရည်မှန်းထားတာတွေ ပျောက်ကွယ်ပြီး သူတို့ကိုယ်တိုင် နောက်ထပ် အာဏာရှင် လက်သစ်တွေ ဖြစ်လာပါတော့တယ်။

တော်လှန်ရေး လမ်းကြောင်းလွဲသွားတာ နှစ်မျိုးရှိပါတယ်။ တော်လှန်ဆန့်ကျင်သူတွေက အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်တွေမှာ ပါဝင်လို့ (ဒါမှ မဟုတ်) ရာဇဝတ်သားတွေနဲ့ ပူးပေါင်းလက်တွဲ လုပ်ဆောင်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ တော်လှန်ရေး လမ်းကြောင်းလွဲတဲ့အခါ သူတို့ စံနမူနာပြု စောင့်ထိန်းရမယ့် ကျင့်ဝတ်တွေကို သူတို့ကိုယ်တိုင် ဖျက်ဆီးလိုက်မိသလို ဖြစ်သွားပါတယ်။

ဥပမာ-နယ်ချဲ့အင်အားကြီးတွေကို တိုက်ဖျက်ခဲ့ကြသူတွေဟာ အမှန်တကယ်မှာတော့ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး ဆင်နွှဲသူတွေဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး နိုင်ငံလွတ်လပ်ရေး ရလာတဲ့အခါ သူတို့ထဲက လူအတော်များများဟာ အရင်တုန်းက တိုက်ဖော် တိုက်ဖက် မဟာမိတ်ဟောင်းတွေကို လိုက်ရှင်းပါတော့တယ်။ နောက်ထပ် ဆယ်စုနှစ်တွေ ကြာတဲ့အထိ တိုက်ခိုက်ဖယ်ရှားနေတတ် ပါတယ်။ အမြစ်ပြတ်သွားတဲ့အခါ အင်အားသစ်တည်ဆောက်ပြီး အာဏာရှင်တွေဖြစ်လာကြပါတယ်။ သူတို့ဟာ မှားယွင်းတဲ့ တော်လှန်ရေးတရပ်ကို ဆင်နွှဲခဲ့သူတွေဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေ့ကမ္ဘာပေါ်မှာ လူသန်းပေါင်း နှစ်ထောင်ကျော်ဟာ အာဏာရှင်စနစ်ရဲ့ သားကောင်တွေ ဖြစ်နေရပါတယ်။ ပြည်သူတွေကို အာဏာရှင်အစိုးရတွေကိုယ်တိုင်က လုံးဝအကြမ်းဖက်ပြီး နှိပ်ကွပ်ထားပါတယ်။ နိုင်ငံတိုင်း ကိုယ်ပိုင်ပြဿနာ အနည်းနဲ့အများ ရှိတတ်ကြပါတယ်။ ပြဿနာတွေကို အကြမ်းမဖက်၊ ငြိမ်းချမ်းစွာတွဲနည်းလမ်းတွေနဲ့ ဖြေရှင်းပေးရင် ပြေလည်သွားနိုင်ပေမယ့် အာဏာရှင်နိုင်ငံတွေမှာတော့ အကြမ်းမဖက် ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖြေရှင်းလေ့မရှိပါဘူး။ နိုင်ငံပိုင်အရင်းအမြစ်တွေက ရရှိထားတဲ့ အင်အားကို သုံးပြီး ဖြေရှင်းတတ်ပါတယ်။ ဒီလိုဖြစ်နေရင် လူထုအနေနဲ့ အင်အားကိုအင်အားချင်း တုန့်ပြန်မှတ် ဖြစ်တော့မှာပါ။ လက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေး (Armed revolution)ကို ဆင်နွှဲဖို့ဘဲ ရှိပါတော့တယ်။ အင်အားသုံးတဲ့ အာဏာရှင်အစိုးရကို အင်အားနဲ့ တုန့်ပြန်တာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အကြမ်းပတမ်း ပြုမူတာကို လူအများစုက မနှစ်သက်၊ လက်မခံတတ်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် တချို့အခြေအနေတွေမှာတော့ ချွင်းချက် ဖြစ်ပါတယ်။ မိမိကိုယ်ကို ကာကွယ်ဖို့ ခုခံရတာဖြစ်လို့ အကြမ်းပတမ်း ပြုမူနိုင်ပါတယ်။ ဒါ့ပြင် အသက်အန္တရာယ် ခြိမ်းခြောက်ခံရ တာက သိသိသာသာဖြစ်နေပြီဆိုရင် (ဒါမှမဟုတ်) လတ်တလော ရင်ဆိုင်နေရပြီ ဆိုရင် အကြမ်းပတမ်း ပြုမူနိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။ ဒါဟာ ကြောင်းကျိုးခိုင်လုံတယ်လို့ လူအများက လက်ခံနိုင်လောက်တဲ့ ချွင်းချက်ဖြစ်ပါတယ်။ အခုပြောခဲ့တဲ့ အခြေအနေမျိုးမှာ အကြမ်း ပတမ်း ပြုမူတာကို အသိအမှတ်ပြုဖို့ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။

အဲဒီလိုမဟုတ်ရင် အကြမ်းပတမ်း ပြုမူတာ၊ အကြမ်းဖက်ပြုမူတာကို လုံးဝလက်ခံလို့ မဖြစ်ပါဘူး။ တော်လှန်ရေးတရပ်ကို ဆင်နွှဲကြသူ အတော်များများဟာ အခုပြောနေတဲ့ လက်မခံနိုင်တဲ့အချက်ကို လစ်လျူရှုလိုက်ရင် တကယ်တမ်း အကြမ်းဖက်သမားတွေ ဖြစ်ကုန် ပါလိမ့်မယ်။

ခဏခဏ စစ်ဖြစ်နေကြတဲ့ အစွဲရေးနဲ့ ပါလက်စတိုင်းက လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေဟာ အခြားနိုင်ငံတွေနဲ့ မတူပါဘူး။ မိမိဘက် မဟုတ်ရင် ရန်သူလို့ သဘောထားခံရပါတယ်။ မိမိနဲ့ဆန့်ကျင်ဘက်နိုင်ငံကို သွားလည်ရင်တောင် ရန်သူလို့ သတ်မှတ်ခံရပါတယ်။ အဲဒီလို သွားလည်သူကို သတ်ဖြတ်နိုင်တယ် (Acceptable target)လို့တောင် သတ်မှတ်ထားပါတယ်။ ဒါကြောင့် သက်ကြီးရွယ်အိုတွေ၊ ကလေးတွေနဲ့ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်တွေဟာ လက်နက်ကိုင်တိုက်ခိုက်နိုင်သူတွေ မဟုတ်ကြတာတောင် ရန်သူစာရင်းဝင်တွေ ဖြစ်ကုန်ပါတော့တယ်။ အစွဲရေးနဲ့ ပါလက်စတိုင်း ပြည်သူလူထုဟာ စည်းဖောက်လို့မရကြပါဘူး။ စည်းဖောက်ရင် အပြစ်ဖြစ်ပါတယ်။ အပြစ်ပေးခံရမယ် ဆိုတဲ့သဘောကို အများစုက လက်ခံနေကြတာဖြစ်လို့ သဘောပေါက်ပေါက်၊ မပေါက်ပေါက် လက်ခံကျင့်သုံးပေး နေရပါတော့တယ်။ အမှန်မှာတော့ အဲဒီစည်းဆိုတာ လူကျင့်ဝတ်နဲ့ မလျော်ညီတဲ့စည်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။

ကိုယ်တိုင် နှစ်နာဆုံးရှုံးရတာ ရှိသလို အခြားသူတွေကြောင့် နှစ်နာဆုံးရှုံးရတာလည်း ရှိပါတယ်။ ဒါတွေအတွက် မုန်းတီးစိတ်ဝင်ပြီး မခံမရပ်နိုင်တဲ့ ဒေါသစိတ်နဲ့ တော်လှန်ရေးကို ပါဝင်ဆင်နွှဲတတ်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီလိုခံစားချက်တွေကို ချိုးနှိမ် ပယ်ဖျောက် သင့်ပါတယ်။ တော်လှန်ရတဲ့အကြောင်းရင်းကို အမှန်အတိုင်း သဘောပေါက်နားလည်ပြီး ပါဝင်ဆင်နွှဲမှသာ အောင်မြင်နိုင်စရာ ရှိပါတယ်။ တော်လှန်ရေးလမ်းကြောင်း လွဲတာလည်း လျော့ပါးသွားနိုင်ပါတယ်။ ဒါဟာ တော်လှန်ရေးတရပ်မှာ မပါမဖြစ် ပါဝင်ဆင်နွှဲ ရတဲ့အခါ ခံစားချက်မပါဖို့ အရေးကြီးကြောင်း ဖော်ပြနေပါတယ်။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

အပိုင်း (၁၀) ခေါင်းဆောင်များ

လူတိုင်းဟာ မိမိလုပ်သမျှအတွက် မိမိကိုယ်တိုင်ဘဲ တာဝန်ခံယူရပါတယ်။ ဒါကြောင့် ခေါင်းဆောင်တွေအပေါ်မှာ အစစအရာရာ မှီခိုအားကိုးဖို့ မသင့်လှပါဘူး။ အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးဟာ လူထုက နိုင်ငံရေးနည်းလမ်းတွေနဲ့ တောင်းဆိုတာတွေကို ညီညီမျှမျှ လိုက်လျောပေးနိုင်တဲ့စနစ် ဖြစ်နေရပါမယ်။ ဒါ့ပြင် တရားဥပဒေ စိုးမိုးပြီး အမွေအနှစ်ကျင့်တာတွေ မရှိတဲ့ စနစ်လည်း ဖြစ်နေရပါမယ်။ အဲဒီလို စနစ်မျိုး ရှိနေဖို့အပြင် အခြားလိုအပ်ချက်တွေကို ရရှိနိုင်ဖို့ လူတိုင်းဘဲ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ဦးဆောင်နိုင်စွမ်း ရှိအပ်ပါတယ်။ ဦးဆောင်တောင်းဆိုသင့်ပါတယ်။ ကိုယ်တိုင်ပါဝင် တာဝန်ယူသင့်ပါတယ်။ ခေါင်းဆောင်တွေက လုပ်မှာပဲလို့ တထစ်ချ တာဝန်လွှဲ မထားသင့်ပါဘူး။

ဒါပေမယ့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှာရှိနေတဲ့ လက်တွေ့အမှန်တရားကတော့ ခေါင်းဆောင်မှုကို အခြေခံတဲ့ တည်ဆောက်ပုံဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ခေါင်းဆောင်ရှိမှဘဲ အလုပ်ပြီးတော့မလို့လို့ ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါဟာ ခေါင်းဆောင်အပေါ် မှီခိုအားထားတဲ့ အကျင့်ကို သမိုင်းစဉ်ဆက် မပြောင်းမလဲ အသားကျအောင် ကျင့်သုံးနေလို့ပါဘဲ။ ဒါ့ပြင် တခြားအကြောင်းရင်းတွေလည်း ရှိပါသေးတယ်။

လူမှုရေး အဖွဲ့အစည်းတွေကို စတင်တည်ထောင်ကတည်းက ခေါင်းဆောင်တင်တဲ့အလေ့က ရှိနေခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ခေါင်းဆောင် ကောင်းတွေကို ရရှိတဲ့အခါ နိုင်ငံတိုးတက်ပါတယ်။ လူမှုအဖွဲ့အစည်းနဲ့ အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေလည်း အမှန်ဘဲ တိုးတက်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ခေါင်းဆောင် မကောင်းရင်တော့ လူထုဟာ နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ အမွေ အနှစ်ကျင့်ခံရပါတယ်။ ဒါကို ရှောင်လွှဲလို့ မရနိုင်ပါဘူး။

လူမှုအသင်းအဖွဲ့ အစည်းအရုံးတွေ ကျယ်ပြန့်များပြားလာတဲ့အခါ အထူးတာဝန်ပေးတဲ့ နည်းလမ်းတခု ရှိလာပါတယ်။ ခေါင်းဆောင် တင်ဖို့လည်း လိုအပ်လာခဲ့ပါတယ်။ အစပိုင်းမှာတော့ ရာထူးဌာနရတွေမှာ တာဝန်ကျေပွန်အောင် ထမ်းဆောင်နိုင်တဲ့ အတော်ဆုံး လူတွေကို ရွေးချယ်ခန့်ထားနိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ စစ်ဘက်ရေးရာမှာ စစ်ရေးအကျွမ်းကျင်ဆုံးသူတွေက တာဝန်ယူခဲ့ကြပါတယ်။ အစိုးရ အုပ်ချုပ်ရေး ဌာနအသီးသီးမှာဖြစ်စေ၊ စီးပွားရေးကဏ္ဍမှာဖြစ်စေ၊ ဘာသာရေးကဏ္ဍမှာဖြစ်စေ သူ့နေရာနဲ့သူ အတော်ဆုံးလူတွေ ရှိနေခဲ့ကြပါတယ်။ သူတို့ဟာ ရှုပ်ထွေးလှတဲ့ ပြည်သူ့ရေးရာစနစ်အမျိုးမျိုးကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ လူ့ဘဝ အစအဆုံး အရှုပ် အထွေး ပြဿနာတွေ ပေါ်ပေါက်လာတဲ့အခါ ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ သူတို့ဟာ လုပ်ငန်းခွင်ကျွမ်းကျင်ရေးကိုဘဲ ပိုမို နှစ်သက် ဦးစားပေးခဲ့ကြပါတယ်။

အဲဒီခေတ် လူမှုအဖွဲ့အစည်းတွေမှာ ခေါင်းဆောင်တွေကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်ကြတဲ့အခါ အရည်အချင်းအပေါ် အခြေခံကြပါတယ်။ လူသိများထင်ရှားပြီး အရည်အချင်းရှိတဲ့ ခေါင်းဆောင်လောင်းတွေထဲက အတော်ဆုံးသူတွေကိုဘဲ ရွေးချယ်လေ့ရှိခဲ့ကြပါတယ်။ အဲဒီလိုခေါင်းဆောင်မျိုးတွေဟာ လူထုဆန္ဒကို အကောင်းဆုံး ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သူတွေ ဖြစ်နေခဲ့တာကို တွေ့ရပါတယ်။ လူထုက ယုံကြည်အားကိုးရတဲ့ အာဏာပိုင်တာဝန်တွေမှာ သူထက်သူ သာလွန်ကောင်းမွန်သူတွေကို လူမှန်နေရာမှန် ထားရှိတာဟာ လူထု အတွက် သင့်လျော်လှပါတယ်။

ဒါပေမယ့် အရည်အချင်းကို ဦးစားပေးတဲ့စနစ်က ရေရှည်မခံခဲ့ပါဘူး။ အထူးတာဝန်အတွက် ရာထူးဌာနရတွေမှာ ဆွေမျိုးသားချင်း တွေကိုဘဲ ရာထူးအမွေခံစေတဲ့စနစ် (Nepotism)ကို လျင်လျင်မြန်မြန် ပြောင်းလဲသွားပါတော့တယ်။ အဲဒီကတည်းက ပြောင်းလဲ လာလိုက်တာ ဒီနေ့ခေတ်တိုင်အောင်ပါဘဲ။

ဒီနေ့တိုင်အောင် ဖြစ်နေရတာကတော့ ရာထူးအမွေဆက်ခံတဲ့ ခေါင်းဆောင်မှုစနစ်ကို ကျင့်သုံးတဲ့ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းက ကနေထက် တိုင် ဖောက်ပြန်ပျက်စီးနေသေးလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အာဏာရှင်နိုင်ငံမှာ ခေါင်းဆောင်တွေက သူတို့ကိုယ်ကျိုး၊ သူတို့အသိုင်းအဝိုင်း ကိုယ်ကျိုးအတွက်ဘဲ အုပ်စိုးမင်းမူပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေမှာလည်း အလားတူဘဲ ဖြစ်ပျက်နေတတ်တာကို တွေ့နေ ရပါတယ်။ တကယ်တမ်းမှာတော့ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံက ခေါင်းဆောင်ဆိုတာ သူတို့အကျိုးစီးပွား၊ သူတို့သဘောအတိုင်း မဟုတ်ပဲ လူထုအကျိုးစီးပွားအတွက်ဘဲ ဦးဆောင်အုပ်ချုပ်ရတဲ့သဘော ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ခေါင်းဆောင်အများစုဟာ အာဏာရှိလာရင် သူတို့ကိုယ်ကျိုးနောက်သို့သာ လိုက်နေကြပါတော့တယ်။ သူတို့အလှည့်ပြီးရင် သားသမီးတွေကဘဲ အာဏာဆက်ခံနိုင်အောင် အားထုတ်နေကြပါတော့တယ်။

ခေါင်းဆောင်ရာထူး ရလာတဲ့အခါ သူတို့ရဲ့ကိုယ်ပိုင်စီးပွားနဲ့ ပတ်သက်နေတဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းက အကျိုးအမြတ် ဖြစ်ထွန်းစေဖို့ အာဏာကို အသုံးပြုတတ်ကြပါတယ်။ ဥပမာ အမေရိကန်သမ္မတ ဘွတ်ရှ် (၂၀၀၁-၂၀၀၉)နဲ့ သူ့ရဲ့ဒုသမ္မတ ရှော့နီတို့ဟာ ရာထူးမရ ခင်က ရေနံလုပ်ငန်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်ကြီးတွေပါ။ သူတို့အာဏာရနေတုန်း စွမ်းအင်ကဏ္ဍကို သိသိသာသာ ဦးစားပေးခဲ့ပါတယ်။ စွမ်းအင်ကဏ္ဍ ဆိုတာက မြင့်ရင်မြင့်သလို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်စေတတ်ပါတယ်။ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး လစ်လျူရှု ခံရတဲ့အခါ ပျက်စီးရတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ သူတို့ခန့်ထားတဲ့ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဝန်ထမ်း အများစုဟာလည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်း တွေကနေ ဆွဲထုတ်လာသူတွေဖြစ်ပါတယ်။ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံရတဲ့ ဘယ်အာဏာပိုင်မဆို အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းမယ့် ရာထူးတွေ နောက်ကို လိုက်နေမယ်ဆိုရင် ဖောက်ပြန်ပျက်စီးသွားနိုင်ပါတယ်။

လူနေမှုအဖွဲ့အစည်း ဆိုတာက ခေါင်းဆောင်တွေအပေါ် မှီခိုအားကိုးလေ့ရှိတတ်ကြပါတယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်နေရတာဟာ တဦးနဲ့တဦး ပြိုင်ဆိုင်နေကြရတဲ့ လူနေမှုအဖွဲ့အစည်းရဲ့ အခြေခံတည်ဆောက်ပုံကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ ခေါင်းဆောင်တွေက သူတို့အဖွဲ့အတွက် ဆုံးဖြတ်ပေးဖို့ တာဝန်ရှိပါတယ်။ အဆုံးအဖြတ် ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်တဲ့ ခေါင်းဆောင်ရဲ့အဖွဲ့က အခြားအဖွဲ့တွေထက် သာလွန်မြဲ ဖြစ်ပါ တယ်။ ဒီသဘောကို တဘက်နဲ့တဘက် အပြိုင်အဆိုင် တိုက်ခိုက်ကြတဲ့ စစ်ပွဲတွေမှာ တွေ့ရပါတယ်။ ခေါင်းဆောင်တာ ပိုကောင်းရင် များသောအားဖြင့် စစ်ပွဲမှာ အသာစီးရလေ့ရှိပါတယ်။ အချို့စစ်ပွဲတွေမှာ မိမိဘက်က စစ်အင်အား နည်းပါး နိမ့်ကျနေတာတောင် ခေါင်းဆောင်တော်ရင် စစ်ရေးအသာရဖို့ လုံလောက်ပါတယ်။ စီးပွားရေး ပြိုင်ဆိုင်တာတွေမှာလည်း ခေါင်းဆောင်ရဲ့ အကျိုးကျေးဇူး တွေကို အထင်အရှားတွေ့ရပါတယ်။ ခေါင်းဆောင်ကောင်းရင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေ အောင်မြင်ပြီး ဦးဆောင်သူ ညံ့ရင် စီးပွားပျက် တော့တာပါပဲ။

ခေါင်းဆောင်အပေါ် မှီခိုအားကိုးလို့ အကျပ်အတည်းဒုက္ခ တွေ့ကြုံရတာလည်း ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ အများဆုံးဖြစ်တတ်တာက ခေါင်းဆောင်အရည်အချင်း ညံ့ဖျင်းလို့ဆိုတာ အလွယ်တကူ သိနိုင်ပါတယ်။ နိုင်ငံအတော်များများကလည်း ဒီအမှားမျိုးကိုဘဲ ထပ်တလဲလဲ မှားနေမိတတ်ကြပါတယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်နေရတာဟာ နိုင်ငံရေးစနစ်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲတာမရှိပဲ အုပ်ချုပ်သူခေါင်းဆောင် တွေကိုသာ ပြောင်းလဲပစ်နေလို့ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ မူမပြောင်းပဲ လူကိုဘဲ ပြောင်းလဲနေလို့ လူသစ်တွေကပါ လူဟောင်းတွေလို လိုက်မှား နေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေ့ဆက်မမှားရအောင် အမှားထဲကနေ သင်ခန်းစာယူရမယ်ဆိုတာ ရှင်းနေပါပြီ။

အများအားဖြင့် ခေါင်းဆောင်တွေဟာ ကိုယ်ရည်သွေးတတ်ကြပါတယ်။ သူတို့မရှိရင် ဘာမှမဖြစ်တော့သလို ပြုမူတတ်ပါတယ်။ သူတို့ဟာ အတော်ဆုံး အထက်ဆုံး ခေါင်းဆောင်တွေ ဖြစ်လာဖို့ ရှိကောင်းရှိနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီလို ဖြစ်လာနိုင်မယ်လို့ ဘယ်သူမှ အာမခံနိုင်တာ မရှိပါဘူး။ လူတဦးဟာ အဆင့်မြင့် ထူးချွန်သူတဦး ဖြစ်လာရင် အခြားသူတွေထက် ပိုပြီး အသိအမြင် ကြွယ်ဝလာမှာ သေချာပါတယ်။ ပိုတတ်လာတာကို တချို့က ဘဝင်မြင့်တတ်ကြပါတယ်။ ဒီအခါမှာ အခြားသူတွေ ဘာလုပ်လုပ် အကောင်းမမြင်တော့ပဲ သူဖြစ်ချင်တဲ့ အတိုင်းဘဲ လုပ်ခိုင်းနေပါတော့တယ်။ လူဆိုတာ တခါတလေ မှားတတ်ပြီး သူကိုယ်တိုင်လည်း မှားတတ်တယ် ဆိုတာကို သတိမရနိုင်ပဲ ရှိနေတတ်ပါတယ်။ မှားနိုင်တာကို သတိမထားမိရင် ဆက်မှားတော့တာပါပဲ။

လူတယောက်ဟာ ဆယ်ကြိမ်မှာ ရှစ်ကြိမ်၊ ကိုးကြိမ် မှန်ကောင်းမှန်နိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လူတိုင်းက အဲဒီအတိုင်း ထပ်တူမှန်နိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ခေါင်းဆောင်လုပ်သူက ဦးဆောင်နိုင်စွမ်းရှိသလောက် နောက်လိုက်တွေက မလိုက်နိုင်ကြပါဘူး။ ခေါင်းဆောင်က ဖြစ်စေချင်သလိုမျိုး နောက်လိုက်တွေက လုပ်နိုင်ဖို့ဆိုတာ မသေချာပါဘူး။ အဲဒါကို သတိပြုအပ်ပါတယ်။ လူတိုင်းက ထုံထိုင်းအန သူတွေ မဟုတ်ကြပါဘူး။ ပညာမဲ့နေသူတွေလည်း မဟုတ်ကြပါဘူး။ ပြဿနာရှိရင် ဖြေရှင်းနိုင်သူတွေလည်း ရှိတတ်ကြပါတယ်။ လောကမှာ အဲဒီလိုလူတွေ ရှိနေတာကို တချို့က တခါတလေမှာ မေ့လျော့နေတတ်ကြပါတယ်။ တခါတလေ ခေါင်းဆောင်ဟာ သူ့နောက်လိုက်တွေရဲ့ အရည်အချင်းတွေကို မေ့လျော့နေတတ်ပါတယ်။ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လို့ အခြားသူတွေထက် ပိုတတ် ပိုသိတယ်လို့ မပြောနိုင်ပါဘူး။

ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ပါဝင်နေတဲ့ အခြေအနေမှာ ဘယ်သူမဆို ပါဝင်ဆုံးဖြတ်ခွင့် ရှိပါတယ်။ ကာယကံရှင် ဖြစ်လို့ပါပဲ။ ကာယကံရှင်က မဆုံးဖြတ်နိုင်ရင် အမှန်တရားအတိုင်း ဖြစ်လာမှာမဟုတ်ပါဘူး။ ခေါင်းဆောင်ဆိုတာ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ပေမယ့်လည်း ကာယကံရှင် ထက်ပိုပြီး ပါဝင်ပတ်သက်နိုင်စွမ်း ရှိမှဘဲ ဆုံးဖြတ်အပ်ပါတယ်။ လူ့အခွင့်အရေးဟာ လူထုတရပ်လုံးရဲ့အရေးဖြစ်လို့ ဘယ်အချက် တွေက ပါရမယ်၊ ဘယ်အချက်တွေက မပါရဘူးလို့ ဆုံးဖြတ်ရသူဟာ ခေါင်းဆောင်တွေမဟုတ်ပဲ ကာယကံရှင် လူထုဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အခြားသူတွေကို ဆုံးဖြတ်ခွင့်မပေးတာဟာ အချို့ခေါင်းဆောင်တွေက သူတို့ကိုယ်သူတို့ အထင်ကြီးဘဝင်မြင့်တဲ့အပြင် အခြားသူ တွေကို အထင်သေးတတ်တဲ့သဘော ဖြစ်နေလို့ပါ။ ဒီလိုဘဝင်စိတ်ကြောင့်ဘဲ သူတို့ဟာ ဒီမိုကရေစီကို အလုပ်အကျွေးပြုရမယ့် တာဝန်ကြီးတစ်ရပ်ကို ခပ်လွယ်လွယ်ဘဲ မေ့လျော့သွားတတ်ပါတယ်။ ပြီးတော့လည်း လူထုရေးရာတွေကို ဆောင်ရွက်တဲ့အခါမှာ အောက်ခြေလွတ်နေတတ်ပါတယ်။

ခေါင်းဆောင်တွေဆိုမှာ ခစားနေသူတွေဟာ ခေါင်းဆောင်ပြောသမျှ ဘာမှ မကန့်ကွက်၊ စောဒက မတက်ပဲ ခေါင်းငြိမ်လိုက်လျော နေတတ်ကြပါတယ်။ ခေါင်းဆောင်ကို ဖားပြီး မြှောက်ပင့် အားပေးနေလေ့ရှိပါတယ်။ ဒီလို အခြေအနေမျိုးမှာ ခေါင်းဆောင်မှုအပိုင်း အားနည်းလာတတ်ပါတယ်။ ဒီလိုခေါင်းဆောင်မျိုးဟာ အမြင်ကျဉ်းသွားပါတယ်။ အခြားကောင်းနိုးရာရာ နည်းလမ်းသစ်တွေကိုလည်း ပြောင်းလဲ သုံးသပ်နိုင်စွမ်း မရှိတော့ပါဘူး။ တယူသန် ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ အနီးကပ်ခစားသူတွေဟာ သက်သေ အထောက်အထား အမှန်တွေကိုဖုံးဖိပြီး လုပ်ကြံပြောဆိုတတ်ကြပါတယ်။ အမြင်ကျဉ်းမြောင်းတဲ့ ခေါင်းဆောင်ဟာ အောက်ကလူတွေ တလွဲပြောသမျှ ယုံမှတ်နေပါတော့တယ်။

အမှန်တကယ်မှာတော့ ခေါင်းဆောင်တွေက ဆုံးဖြတ်ချက်ကောင်းကောင်း ပေးနိုင်မှဘဲ အကောင်းဆုံး မူဝါဒကို ဖြစ်စေနိုင်ပါတယ်။ အကောင်းဆုံး ဦးဆောင်လမ်းညွှန်ပေးနိုင်ပါတယ်။ ခေါင်းဆောင်တွေဟာ ရနိုင်သမျှ ဟိုဘက်သည်ဘက် သတင်းမှန်သမျှကို စဉ်းစား သုံးသပ်ဖို့ လိုပါတယ်။ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်လာဖို့ စာတွေနဲ့ သင်ကြားလေ့ကျင့်ပေးလို့ မရပါဘူး။ လက်တွေ့ လုပ်ကြည့်ရပါတယ်။ စာအုပ်ထဲက ခေါင်းဆောင်ဖြစ်နည်းတွေကို အလွတ်ကျက်ထားရုံနဲ့ ရှုပ်ထွေးပွေလီလှတဲ့ လူ့ဘဝပြဿနာတွေကို ပြေလည်အောင် ဦးဆောင် ဖြေရှင်းပေးနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။

ခေါင်းဆောင်တာဝန်ကို ယူရတဲ့အတွက် အကြီးအကျယ် ဖိအားပေးခံရတဲ့ အလုပ်တွေကို သေချာပေါက် ကြံတွေးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကြံတွေးတဲ့အခါ ရှောင်လွှဲမရ မဖြစ်မနေ လုပ်ပေးရပါတယ်။ ခေါင်းဆောင်ဆိုတာ အဲဒီဖိအားတွေကို ကောင်းကောင်း ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်း ရှိရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဖိအားဒဏ်မခံနိုင်တဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေဟာ လက်အောက်ငယ်သားတွေအပေါ် ဖိအားတွေ လွှဲချပြီး အနိုင်ကျင့်တတ်ကြပါတယ်။ မရတဲ့အခါ ကြိမ်းမောင်းပြစ်တင်တတ်ပါတယ်။ ရာထူးကနေ ဖယ်ရှားပစ်တတ်ပါတယ်။ ကုလား မနိုင် ရခိုင်မဲ လုပ်တတ်ကြပါတယ်။ အဲဒီလိုခေါင်းဆောင်မျိုးကို လူနေမှု အသိုင်းအဝိုင်းမှာ ခေါင်းဆောင်တင်နေကြတာကတော့ ရီစရာ ကောင်းနေပါတယ်။ ဒါဟာ လိုလားချက်တစ်ခုခုကို ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ဖြည့်ဆည်းပေးတဲ့နည်းလမ်းရဲ့ နောက်ထပ်နမူနာပါ။

နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်အချို့ရဲ့ အဆိုးဝါးဆုံးဆန္ဒဟာ အာဏာအလွဲသုံးစားပြီး ကိုယ်ကျိုးစီးပွားရှာတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ ရရှိထားတဲ့ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို အခွင့်ကောင်းယူ အသုံးချပြီး သူတို့မိသားစု ချမ်းသာကြွယ်ဝအောင် လုပ်ကြပါတယ်။ အဲဒီနောက် ဆွေစဉ် မျိုးဆက် နိုင်ငံရေးအာဏာ ရရှိနေအောင် သူတို့သားသမီး၊ မြေးမြစ်တွေက နေဥစ္စာများကို အသုံးချပါတယ်။

နောက်ပုံစံတမျိုးလည်း ရှိပါသေးတယ်။ အကျိုးလိုလို့ ညောင်ရေလောင်းလိုသူတွေက သူတို့အကျိုးစီးပွားအတွက် သမတလောင်း၊ မြို့ဝန်လောင်း၊ အမတ်လောင်းတွေကို “ရွေးကောက်ပွဲရုံပုံငွေ”ဆိုပြီး လှူကြပါတယ်။ အဲဒီအလောင်းအလျာတွေက ရွေးကောက်ပွဲမှာ လူထုအကျိုးကို ဗန်းပြုပြီး မဲဆွယ်ပါတယ်။ အနိုင်ရသွားတဲ့အခါ လူထုအကျိုးထက် သူတို့နိုင်အောင် လှူပေးသူတွေနဲ့ သူတို့ကိုယ်ကျိုး စီးပွားတွေကိုဘဲ ဦးစားပေးနေကြပါတော့တယ်။

ဒီကနေ့ခေတ် တကမ္ဘာလုံးမှာ အာဏာအလွဲသုံးစားပြီး ကိုယ်ကျိုးစီးပွားရှာနေကြတဲ့ ငွေကြေးပမာဏဟာ မယုံကြည်နိုင်လောက်စရာ များပြားနေပါတယ်။ လူထုကလူဖြစ်တဲ့ ခါးပိုက်နှိုက်ဟာ မိရင်အဖမ်းခံရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လူထုကလူဖြစ်တဲ့ အစိုးရအာဏာပိုင် တွေကတော့ အမေရိကန် ဒေါ်လာ သန်းပေါင်းများစွာ ခိုးယူနေကြတာကို လူထုက သိနေပေမယ့်လည်း သူတို့ဟာ အပြစ်ပေးမခံရပဲ ရှိနေပါတယ်။ တချို့အာဏာပိုင်တွေဆိုရင် ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ရာနဲ့တောင် ချီပြီး ခိုးထားကြပေမယ့် လုံးဝ အဖမ်းမခံရပဲ လွတ်နေ ကြပါတယ်။

“မူဝါဒ”နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ကိုယ်ကျိုးရှာ အာဏာအလွဲသုံးစားပုံတမျိုးကို ပြောပါဦးမယ်။ သိပ်သိသာတဲ့ အလွဲသုံးစားပုံမျိုးပါ။ အဲဒါ ကတော့ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားမှာ အမြတ်ထုတ်လိုတဲ့ အာဏာပိုင်တွေက သူတို့ကိုယ်တိုင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားတဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေကို အခွန်လျှော့ဖို့၊ အခွန်ကင်းလွတ်ဖို့ ဥပဒေတွေကို ပြဌာန်းပြင်ဆင်တာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တမျိုးကတော့ အစိုးရကန်ထရိုက်

စာချုပ်တွေနဲ့ ပတ်သက်ပါတယ်။ အစိုးရနဲ့ဆက်စပ်တဲ့ စီးပွားရေးလေလံပွဲတွေမှာ သူတို့နဲ့ဆက်သွယ်သူတွေ၊ သူတို့ဆီကို လာဘ်ထိုးထားသူတွေဘဲ အကျိုးအမြတ် ရစေဖို့ မသမာတဲ့နည်းလမ်းတွေကို သုံးကြပါတယ်။

ဆွေမျိုးသားချင်းတွေကိုဘဲ ရာထူးအမွေခံစေတဲ့စနစ်ဟာ အာဏာအလွဲသုံးစားပြီး ကိုယ်ကျိုးရှာတာနဲ့ ပေါင်းစပ်မိတဲ့အခါ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းအတွက် သီးသန့်အလွှာတခု ဖြစ်လာပါတယ်။ လူ့မလိုင်အလွှာလို့လည်း ခေါ်ကြပါတယ်။ ဒီစနစ်ကို ကမ္ဘာ့လွှာ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေမှာ မတိုက်ဖျက်နိုင်ကြသေးပါဘူး။ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းကဘဲ ကျိတ်ကျိတ် ချမ်းသာကြွယ်ဝနေကြပါတယ်။ မိဘ နိုင်ငံရေးသမားဖြစ်တယ်ဆိုရင် သားသမီးတွေက မိဘအရှိန်အဝါနဲ့ နေ့စဉ်တွေကြောင့် နိုင်ငံရေးမှာ နေရာရဖို့ အခွင့်အလမ်း ကောင်းနေကြတာ အတော်များများ တွေ့ရပါတယ်။

အဲဒီထက်ပိုဆိုးဝါးတဲ့ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းပြဿနာကတော့ ခေါင်းဆောင်တွေဟာ ဒီမိုကရေစီကို အားနည်းပျက်စီးဖို့ လုပ်နေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲနိုင်သူတချို့ဟာ ဒီမိုကရေစီ ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ကနေ အာဏာရှင်ဘဝကို ကူးပြောင်းဖို့ ကြိုးပမ်းကြပါတယ်။ သူတို့ဟာ လူထုဆန္ဒတွေကို ပြောင်ပြောင်ပဲ လစ်လျူရှုကြပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲမှာ သူတို့ကတိပေး မဲဆွယ်ခဲ့တာတွေကို မစဉ်းစားတော့ပါဘူး။ သူတို့အာဏာ လက်မလွှတ်စေဖို့ သူတို့နိုင်ငံရေးပါတီက မရှုံးနိုင်စေဖို့အတွက် ဒီမိုကရေစီကို ထိန်းသိမ်း မြှင့်တင်ပေးနေကြတဲ့ အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေ၊ တက်ကြွလှုပ်ရှားမှုတွေကို တားမြစ် ပိတ်ဆို့ ဖျက်ဆီးကြပါတယ်။

ခေါင်းဆောင်ပိုင်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ ပိုပြီးအလေးအနက် ဂရုစိုက်ရမှာတွေကို ပြောပါမယ်။ လူတွေဟာ အကြွင်းမဲ့အာဏာရဖို့ ကြိတ်ပြီး ရည်မှန်းနေသူတွေကို ခေါင်းဆောင် အတင်မှားလေ့ရှိပါတယ်။ အချို့သူတွေဟာ မွေးရာပါ ခေါင်းဆောင်ဗီဇ ရှိကြပါတယ်။ သူတို့ဟာ အကောင်းဆုံး ခေါင်းဆောင်အရည်အချင်းတွေကို ပိုင်ဆိုင်ကြပါတယ်။ အရည်အချင်းထင်ပေါ်လို့ စင်တော်ကို အလွယ်တကူဘဲ ရောက်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီလိုမဟုတ်တဲ့ အခြားခေါင်းဆောင်တွေကတော့ ထိပ်ပိုင်းရောက်အောင် အတော်ကြိုးစားယူရပါတယ်။ ထိပ်ရောက်ဖို့အတွက် သူတို့ဟာ ဘာမဆိုလုပ်မှာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်သူသေသေ ငတေမာရင် ပြီးရော သဘောထား သူတွေ ဖြစ်တာကို ဂရုစိုက်ရပါလိမ့်မယ်။

ဒီနေ့ခေတ်သစ် လူနေမှုအဖွဲ့အစည်းတွေမှာ အချို့သူတွေရဲ့ ခေါင်းဆောင်ကဏ္ဍဟာ နိုင်သူစားစတမ်း တောရိုင်းဥပဒေ ဖြစ်လာနေပါပြီ။ အင်အားသာရင် ဘယ်သူ့ကိုမှ မငဲ့ညှာပါဘူး။ လူစည်း ဘီလူးစည်း မခွဲခြားတော့ပါဘူး။ ရက်စက်ယုတ်မာ ကောက်ကျစ် စဉ်းလဲတယ် ဆိုတာတွေဟာ သူတို့အတွက် အရေးပါတဲ့ လက်နက်စွမ်းတွေ ဖြစ်နေကြပါတယ်။

ဆရာဟာ တပည့်တွေကို ပညာသင်ကြားပေးသလို ခေါင်းဆောင်ဟာလည်း သူ့နောက်လိုက် လူအများကို ပညာပေးပါတယ်။ ပညာပေးပုံကိုကြည့်ပြီး ခေါင်းဆောင်နဲ့ဆရာ နှစ်မျိုးကို အဓိပ္ပာယ် မသဲမကွဲ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ခေါင်းဆောင်တင်ဖို့ လိုအပ်ရင် ဆရာဖြစ်သူကို အလွယ်တကူ တင်လိုက်ကြပါတယ်။ ဒါဟာ ဖြေရှင်းရအခက်ဆုံး ပြဿနာပါဘဲ။ ဆရာဖြစ်တိုင်း ခေါင်းဆောင်တင်ရမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ခေါင်းဆောင်အရည်အချင်း ပြည့်ဝမှသာ ခေါင်းဆောင်တင်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

တကယ့်ခေါင်းဆောင် အစစ်အမှန်ဖြစ်ရင် လူတွေကို ဘာလုပ်ရမယ်လို့ မခိုင်းတတ်ပါဘူး။ အမိန့်ပေးစေခိုင်းရမယ့်အစား လူတွေကို ကူညီပေးပါတယ်။ လူတွေက သူတို့ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ ပိုပြီး မှန်မှန်ကန်ကန် ဆုံးဖြတ်တတ်လာအောင် ခေါင်းဆောင်က ပညာပေးပြီး ကူညီတာ ဖြစ်ပါတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာဆိုရင် လူထုက ပါဝင်ဆုံးဖြတ်တဲ့ အများသဘောတူညီချက် (Consensus) ဆိုတာ ရှိရပါတယ်။ မှန်ကန်တဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို စုစည်းထားတဲ့ အများသဘောတူညီချက် ရလာတာဟာ ခေါင်းဆောင်းကောင်း တယောက်ရဲ့ အရည်အချင်းပါဘဲ။

စစ်မှန်တဲ့ ဒီမိုကရေစီမှာ သက်ဆိုင်သူအားလုံးက ပါဝင်ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်ဖို့ကို ခေါင်းဆောင်ကဏ္ဍကပဲ စီမံပေးနိုင်ပါတယ်။ သက်ဆိုင်သူ လူအားလုံးက ပါဝင်ဆုံးဖြတ်မှလည်းဘဲ ဒီမိုကရေစီ စစ်မှန်တာဖြစ်လို့ အဲဒီအတိုင်းဖြစ်နေဖို့က ခေါင်းဆောင်အပေါ် မူတည်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီ စစ်မှန်နေရင်၊ ပြီးတော့ ခေါင်းဆောင်စစ်မှန်နေရင် ခေါင်းဆောင်နေရာ လူတာတွေ မရှိတော့ပါဘူး။ အင်အားကြီးသူက အင်အားနည်းသူကို အမွေ အနိုင်ကျင့်တာတွေလည်း ရှိမှာ မဟုတ်တော့ပါဘူး။

ဒီမိုကရေစီ ကျင့်သုံးသော အသင်း အဖွဲ့ ဌာန အစည်းအရုံးများ

အပိုင်း (၁၁) လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို ကန့်သတ် ထိန်းညှိခြင်း

လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ အာဏာ အလွဲသုံးစားမှု (Abuse of power) ရှိနေရင် လူထုဘဲ ခံရပါတယ်။ ဆိုးဆိုးဝါးဝါး အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်ပါတယ်။ ထိခိုက်နစ်နာဆုံးရှုံးနိုင်ပါတယ်။ အာဏာအလွဲစားမှု လွန်ကဲလာရင် ပြည်သူတွေဟာ ကျေးကျွန်လိုဘဲ အာဏာပိုင်တွေရဲ့ အမိန့်ကို နာခံလုပ်ဆောင်ပေးရတဲ့အထိ ဖြစ်လာပါမယ်။ အာဏာပိုင်တွေက လူမျိုးစုနွယ်တွေကို (Genocide) မျိုးတုန်းအောင် သတ်ဖြတ်တဲ့အထိ အတင့်ရဲလာပါလိမ့်မယ်။ ကျေးကျွန်စနစ်ကို လက်ခံလို့မရပါဘူး။ လူမျိုးတုန်းသတ်ဖြတ်နေတာကို ငြိမ်ခံနေလို့ မဖြစ်ပါဘူး။ ဒါတွေကို အတတ်နိုင်ဆုံး ထိထိရောက်ရောက် တားမြစ်ရပါမယ်။

တားမြစ်ဖို့နည်းလမ်းကတော့ ပြည်သူတွေက အာဏာ ကန့်သတ်ထိန်းညှိတဲ့စနစ်ကို အသုံးပြုတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်လို (System of Checks and Balances ဖြစ်ပါတယ်။ အာဏာကို ရရှိတဲ့နေရာတွေ၊ ဘယ်လိုရယူသလဲ၊ ဘယ်လိုအသုံးပြုသလဲ ဆိုတာတွေကို ကန့်သတ်ရပါတယ်။ ဒါဟာ အင်္ဂလိပ်လို Checks ဖြစ်ပါတယ်။ ကန့်သတ်ရုံဖြင့် မပြီးသေးပါဘူး။ အဲဒါတွေ တခုနဲ့ တခု၊ တမျိုးနဲ့တမျိုး လိုတိုးပိုလျှော့လည်း ထိန်းညှိရပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်လို Balances ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါပေမယ့် ကန့်သတ်ထိန်းညှိစနစ်က မိုးပျံအောင် ကောင်းနေပေစေ၊ အာဏာအလွဲသုံးစားလုပ်ချင်သူတွေ၊ အနိုင်အထက် ပြုကျင့်လိုသူ တွေကလည်း ဆီလိုအပေါက်ရှာပြီး မရမကလုပ်နေဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကန့်သတ်ထိန်းညှိစနစ်ကို အမြဲတိုးတက် ကောင်းမွန် စေဖို့ ပြုပြင် မွမ်းမံယူရပါတယ်။ တဖြည်းဖြည်းနဲ့ ကြာလာတော့ အခုအခါမှာ သာမန်လူတွေ နားမလည်နိုင်လောက်အောင် ရှုပ်ထွေးတဲ့ စနစ် ဖြစ်လာပါတယ်။ ဘယ်လောက်တောင် ရှုပ်ထွေးပေမယ့်လည်း မသုံးမဖြစ်လို့ လက်ခံသုံးစွဲနေကြရတုန်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေ့ကမ္ဘာ ပေါ်မှာ ပြဿနာတွေ အများကြီး ပေါ်ပေါက်နေတာကိုကြည့်ရင် လက်ရှိကျင့်သုံးနေတဲ့ ကန့်သတ်ထိန်းညှိစနစ်တွေနဲ့ အာဏာကို ထိရောက်အောင် ထိန်းသိမ်းစီမံပေးနိုင်တာ မရှိသေးဘူးဆိုတာ အထင်အရှား သက်သေပြနေပါတယ်။

လူမှုအဖွဲ့အစည်းတခုမှာ အသင်းအဖွဲ့ဌာန အစည်းအရုံးတွေ ရှိကြပါတယ်။ အဲဒါတွေမှာ လူတွေက ဆက်စပ်ပါဝင်နေကြပါတယ်။ လူတွေရဲ့ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ကန့်သတ်ဖို့လိုသလို အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေရဲ့ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတွေကိုလည်း ကန့်သတ်ရပါတယ်။

လူနဲ့ပတ်သက်လို့ အာဏာကို ကန့်သတ်တာက အသင်းအဖွဲ့ဌာနနဲ့ နှိုင်းစာရင် လွယ်ပါတယ်။ ဥပဒေနဲ့ဖြစ်ဖြစ်၊ လူမှုရေးနဲ့ဖြစ်ဖြစ် တားမြစ်ထားလိုက်ရင် ရပါတယ်။ တရားရေးစနစ်မှာ အထူးသဖြင့် ရာဇဝတ်မှုဥပဒေတွေကို ပြဌာန်းပြီး ဘယ်သူကမှ အာဏာကို အလွဲ သုံးစား မလုပ်နိုင်အောင် တားမြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဥပဒေဖောက်ဖျက်ရင် အရေးယူ အပြစ်ပေးရပါတယ်။ လူမှုရေးဘက်မှာတော့ အများ နည်းတူ လိုက်နာကျင့်သုံးရတဲ့ စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက် (Social norms)တွေ ထားရှိပြီး ကျင့်သုံးစေလိုတာပါပဲ။ ဒီစံနှုန်းတွေက မတော်မလျော် အလွန်အကျွံ မဖြစ်အောင် ထိန်းသိမ်းပေးနိုင်ပါတယ်။ ဥပမာ- တယူသန်တာ၊ မျက်နှာပြောင်တိုက်တာတွေဟာ လူအများစုက မနှစ်သက်ကြတဲ့ အပြုအမူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ လူမှုကျင့်ဝတ်တွေ ရှိနေရင် လူကြားထဲမှာ အဲဒီလို မလုပ်ဖြစ်အောင် တားမြစ်ပေးနိုင်ပါတယ်။

လူတွေထက်စာရင် အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေကို အာဏာကန့်သတ်ရတာ ပိုခက်တယ်လို့ ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ။ အကြောင်းရင်းကတော့ အသင်း အဖွဲ့ဌာနတွေက အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ရှိတတ်ကြလို့ ပြဿနာတွေကလည်း တခုနှင့်တခု မတူနိုင်လောက်အောင် စုံလင်များပြားလှကြောင့် ပါပဲ။ ဒါ့အပြင် အသင်းအဖွဲ့ဌာန အစည်းအရုံးတွေရဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေကြောင့်လည်း အာဏာကန့်သတ်ရတာ ခက်ခဲတတ်ပါတယ်။ တချို့ခေါင်းဆောင်တွေ၊ ဌာနကြီးမှူးတွေဟာ အသင်းအဖွဲ့ကို ခုတုံးလုပ်ပြီး အလွန်အမင်း ကြွယ်ဝချမ်းသာချင်ကြပါတယ်။ အာဏာကို ငမ်းငမ်းတက် မက်မောပြီး ရာထူးကို မစွန့်လွှတ်နိုင်ပဲ ရှိတတ်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် သူတို့ဟာ သူတို့ကိုယ်ကျိုးကိုဘဲ ဖြစ်ထွန်းစေမယ့် မူဝါဒတွေကို ချမှတ်လုပ်ဆောင်တတ်ကြပါတယ်။ အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ဟာ တကယ်ဆိုရင် အသင်းဝင်တွေရဲ့ ဆန္ဒနဲ့ လိုအပ်ချက်တွေကို ကျေနပ်လောက်အောင် အသေအချာ ဖြည့်ဆည်းပေးဖို့ပါ။ ကန့်သတ်ထိန်းညှိစနစ်က အားနည်းရင် အာဏာရှိသူ တွေက လုပ်ချင်ရာ လုပ်နိုင်ဖို့ ခွင့်ပြုသလို ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။ ဒါဆိုရင် အသင်းနဲ့အသင်းဝင်တွေရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်တွေကို ပြည့်ဝအောင် လုပ်ပေးနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။

ကန့်သတ်ထိန်းညှိပုံ နောက်တမျိုးကတော့ ကျင့်ဝတ်တွေကို လက်ခံကျင့်သုံးစေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ လူတွေဟာ အခြားသူတွေကို ထိခိုက်နာကျင်အောင် မလုပ်ရပါဘူး။ တကယ်လို့ လုပ်ခဲ့ရင်လည်း မိမိလုပ်ခဲ့သမျှအတွက် တာဝန်ယူသင့်ပါတယ်။ ဒါဟာ လူသား တွေကို အချင်းချင်း ကြီးနိုင်ငယ်ညှင်း မလုပ်ရအောင် ကန့်သတ်ထားတဲ့ အခြေခံဖြစ်ပါတယ်။

ကျင့်ဝတ်တွေကို ပညာပေးပုံစံနဲ့ သင်ကြားပြီး လက်တွေ့ကျင့်သုံးစေရပါတယ်။ မိသားစုအတွင်း ကျင့်သုံးရတဲ့ အပြုအမူကောင်းတွေ ဟာ စံနမူနာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျောင်းတွေကလည်း သင်ပေးနိုင်ပါတယ်။ စာပေနဲ့ သတင်းမီဒီယာ၊ အများကောင်းကျိုး ရည်ရွယ်တဲ့ လှုပ်ရှားမှု (Campaign) စတဲ့ လူထုပညာပေးရေးတွေကလည်း လုပ်ပေးနိုင်ပါတယ်။ ကျင့်ဝတ်တွေကို စုစည်းပြီး တရားရေးစနစ် အောက်မှာ တရားဝင်ကျင့်သုံး လိုက်နာစေနိုင်ပါတယ်။ ကျင့်ဝတ်တွေကို လိုက်နာပြီး မိမိကိုယ်ကို ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းနိုင်ကြမယ်ဆိုရင် ဖောက်ပြန် ပျက်စီးတာတွေ မရှိအောင် ကန့်သတ်ထိန်းညှိနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

တန်ဖိုးရှိတဲ့လူဟာ တန်ဖိုးမရှိတဲ့လူနဲ့ ကွာခြားသလို လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေမှာလည်း တန်ဖိုးရှိတာနဲ့ မရှိတာ ကွာခြားတတ်ပါတယ်။ အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်တယ်ဆိုတိုင်း ပါဝင်လှုပ်ရှားနေလို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ တန်ဖိုးမရှိတဲ့ အဖွဲ့အစည်းကြောင့် မိမိရည်မှန်းချက်တွေ ပြောင်းလဲ သွားနိုင်သလို ဘဝတောင် ပျက်သွားနိုင်ပါတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို တန်ဖိုးရှိအောင် မြှင့်တင်ပေးတာကတော့ လူ့ကျင့်ဝတ်တွေပါ။ ဒါကြောင့် လူ့ကျင့်ဝတ်ဟာ တန်ဖိုးရှိပါတယ်။ တန်းတူညီမျှ၊ လွတ်လပ်မှုတို့ဟာလည်း လူ့ကျင့်ဝတ်လိုဘဲ တန်ဖိုးရှိပါတယ်။

ဒီလိုဘဲ လူအချင်းချင်း ပူးပေါင်းယိုင်းပင်းသင့်တဲ့ကိစ္စ၊ ကိုယ်ကျိုးကို ရှေ့တန်းမတင်တဲ့ကိစ္စတွေဟာလည်း ဒီမိုကရေစီကို အရေး ပါအောင် လုပ်ပေးတဲ့ အခြားစံနမူနာ တန်ဖိုးတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီတန်ဖိုးတွေကို ရအောင်မလုပ်နိုင်ဘူးဆိုရင် တန်ဖိုးကင်းမဲ့တဲ့ အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေ ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံမှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေက ဒီတန်ဖိုးတွေကို မထိန်းသိမ်းနိုင်လို့ ပျက်ပြယ် သွားရင် ဒီမိုကရေစီ လူ့အဖွဲ့အစည်းလည်း ပျက်စီးသွားပါလိမ့်မယ်။ ဒီရုထောင့်ကနေကြည့်ရင် အာဏာကို ကန့်သတ်ထိန်းချုပ်ရတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ဟာ ဒီတန်ဖိုးတွေကို ပျက်ပြယ်အောင် ခြိမ်းခြောက်နေတာတွေကို ရင်ဆိုင်တွန်းလှန် ဖယ်ရှားဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဥပမာ- တန်းတူညီမျှဖို့အတွက် လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်တွေကို စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတွေ သတ်မှတ်ပြီး လုပ်ဆောင်စေရ ပါတယ်။ စည်းမျဉ်းတွေသာ မရှိရင် ရေသာခိုသူတွေ၊ အချောင်သမားတွေ၊ အနိုင်ကျင့်သူတွေ ရှိလာနိုင်ပါတယ်။ မတူကွဲပြားသူတွေ၊ အုပ်စုတွေကို ခွဲခြားနှိမ့်ချ မဆက်ဆံနိုင်အောင် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတွေနဲ့ ကာကွယ်ထားရပါတယ်။ ခွဲခြားနှိမ့်ချ ဆက်ဆံတာကို ခွင့်ပြု ထားရင် ပါဝင်သူအချင်းချင်း တန်းတူညီမျှမှာ မဟုတ်တော့ပါဘူး။ ဒါဆိုရင် ဒီမိုကရေစီတန်ဖိုးလည်း ပျက်စီးသွားမှာပါ။

မကွယ်မပုတ် ဒွဲဒွဲပြောရရင်တော့ အသင်းအဖွဲ့ဌာနအစည်းအရုံးတွေမှာ အာဏာကို နည်းမျိုးစုံနဲ့ လှည့်ပတ်ပြီး ကိုယ်ကျိုးမရှာနိုင်ဖို့ ကန့်သတ် ထိန်းညှိပေးရပါမယ်။ ဒီလိုလုပ်နိုင်မှလည်း အာဏာအလွဲသုံးစားလို့ သိသာမြင်သာနိုင်သမျှ ထိခိုက်နစ်နာဆုံးရှုံးတာတွေ မရှိစေဖို့ တော်ရုံတန်ရုံတော့ တားမြစ်နိုင်ပါလိမ့်မယ်။

ရာထူးအဆင့်အတန်းကို ဦးစားပေးရင် အာဏာအလွဲသုံးစားတာတွေ ပိုဖြစ်တတ်ပါတယ်။ အာဏာပိုကြီးရင် အာဏာအလွဲသုံးစား တာက ပိုပြီးကျယ်ပြန့်လာတတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အာဏာကန့်သတ်တာတွေကို ဘက်ပေါင်းစုံကနေ ဆက်စပ် ထိန်းချုပ်နိုင်ဖို့ ပိုပြီး အရေးကြီးလာပါတယ်။ တနေရာမှာ အာဏာအလွဲသုံးစားမှု ဖြစ်ရတာဟာ အဲဒီနေရာထက် ရာထူးအဆင့်အတန်းပိုကြီးတဲ့ အခြား တနေရာကနေ ဩဇာလွှမ်းမိုးနေတာကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

အခုဆွေးနွေးပြောဆိုနေတာတွေဟာ ဒီမိုကရေစီ ကျင့်သုံးတဲ့ လူနေမှုအဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့ဘဲ လုံးဝသက်ဆိုင်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီကို မကျင့်သုံးတဲ့ လူနေမှုအဖွဲ့အစည်းတွေမှာတော့ ဒီလိုမျိုး အာဏာကန့်သတ်နိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။

ကိုယ်စားပြု ဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးတဲ့နိုင်ငံတွေရဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရာမှာ သူတို့ဟာ အနည်းဆုံး တနေရာရာမှာ အရည်အချင်းရှိနေပါလိမ့်မယ်။ လူတွေက သူတို့ရဲ့ခေါင်းဆောင်တွေကို ရွေးချယ်ကြတဲ့အခါမှာ ဒီခေါင်းဆောင်တွေ အရင်က ဘယ်လိုအောင်မြင်ခဲ့သလဲ ဆိုတာဘဲ ကြည့်တတ်ကြပါတယ်။ အောင်မြင်ခဲ့တဲ့သူကို လူထုက အထင် ကြီးတတ်ပါတယ်။ အထင်ကြီးလို့လည်း အားကိုးနိုင်မယ်လို့ မျှော်လင့်ပြီး ခေါင်းဆောင်တင်ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ယုံကြည်မှု သက်သက်နဲ့တော့ သူတို့မှာရှိတဲ့ အာဏာတွေကို မကန့်သတ်နိုင်ဘူးဆိုတာ လူထုက သိထားဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။

အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေရဲ့ ကိုယ်ပိုင်စည်းမျဉ်းမူဘောင်တွေနဲ့ အသင်းဝင်တွေကို စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းပေးနိုင်လိမ့်မယ်လို့ ထင်စရာပါတာ။ ဒီအခါမှာ အသင်းဝင်တဦးချင်းအဖို့ ကိုယ်ပိုင်စည်းကမ်း မလိုအပ်တော့ဘူးလို့ သဘောပေါက်ကုန်ကြပါတယ်။ ဥပမာ- အပတ်စဉ် စနေနေ့တိုင်း အသင်းလှုပ်ရှားမှုမှာ ပါဝင်ရမယ်လို့ ကြေညာထားတာဟာ အသင်းစည်းမျဉ်းတခု ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစည်းမျဉ်းကို လိုက်နာ နိုင်ဖို့ဆိုရင် အသင်းဝင်တွေမှာ ကိုယ်ပိုင်စည်းကမ်းရှိမှ ဖြစ်နိုင်ပါမယ်။

လူအများက သူ့အလိုလို စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းလာကြလိမ့်မယ်လို့ အမှန်တကယ်တမ်း ယုံကြည်မျှော်လင့်ထားလို့ မရနိုင်ပါဘူး။ ဒါနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ နမူနာတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။ အဓိကအကြောင်းရင်းကတော့ အသင်းအဖွဲ့တွေမှာ ချွတ်ချော်နေလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ လူတွေဟာ သူတို့အမှားကို တော်ရုံတန်ရုံ မသိကြသလို အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေကလည်း သူတို့မှားနေတာကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မသိကြပါဘူး။ ဒီလိုဘဲ အသင်းအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်တွေကလည်း မှားနိုင်ကြပါတယ်။ အသင်းအဖွဲ့ဖြစ်တိုင်း၊ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်တိုင်း စိတ်ချလက်ချ ယုံကြည်ထားလို့ မရနိုင်ပါဘူး။

ဒါကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ ပါဝင်နေသူတွေရဲ့ အပြုအမူတွေကို ထိန်းချုပ်မယ်ဆိုရင် အသင်းအဖွဲ့ဌာနမှာ ကိုယ်ပိုင်စည်းကမ်းတွေ ထားရှိရမယ့်အပြင် လွတ်လပ်ပြီး အမှန်အတိုင်း အတည်ပြုပေးနိုင်တဲ့ အခြားစနစ်တရပ်ကိုလည်း ထားရှိရပါမယ်။ ဥပမာ- လွတ်လပ်တဲ့ စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေး အဖွဲ့မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

ကန့်သတ်ထိန်းညှိစနစ်ဟာ အာဏာအလွှဲသုံးစားတာတွေ ဖြစ်လာမှ တုန်ပြန် ထိန်းသိမ်း အရေးယူရတာမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။ မဖြစ်မီ ကတည်းက ကြိုတင်တားမြစ်ထားနိုင်တဲ့သဘော ဖြစ်နေရပါလိမ့်မယ်။ ကန့်သတ်ထိန်းညှိထားတာကို ပျက်ပြယ်စေဖို့ လူတချို့က ဆီလိုအပေါက်ရှာတတ်ကြလို့ ဒါကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားရပါမယ်။ အဖျက်သစ်တွေပေါ်လာတိုင်း အသစ်ပြန်ပြီး အာဏာ ကန့်သတ်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေမှာ ကန့်သတ်ထိန်းညှိစနစ်ကို ကျင့်သုံးမယ်ဆိုရင် ခေါင်းဆောင်ကဏ္ဍကနေ စတင်ရပါလိမ့်မယ်။ ဒီစနစ်ကို ကျင့်သုံးဖို့ ဖြစ်ကိုဖြစ်နိုင်ရမယ်လို့ ခေါင်းဆောင်ကိုယ်တိုင်က အမှန်တကယ် အလေးအနက်ထားပြီး မဖြစ်မနေ ဦးဆောင်ဖော်ထုတ် ကျင့်သုံးရပါမယ်။ ခေါင်းဆောင်တွေက ဒီသဘောမျိုး မရှိရင် ကန့်သတ်ထိန်းညှိစနစ်ကို စတောင် စနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။

လူမှုရေးရာမှာ ကန့်သတ်ထိန်းညှိစနစ်ကို ကျင့်သုံးမယ်ဆိုရင် ကျင့်ဝတ်တွေနဲ့ စတင်ရပါလိမ့်မယ်။ ကျင့်ဝတ်တွေ ကင်းမဲ့နေရင် လူမှုရေးရာမှာ ခြစားဖောက်ပြန်တာတွေ ဖြစ်လာပါလိမ့်မယ်။

အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေကိုယ်တိုင် အာဏာကန့်သတ်ထိန်းညှိစနစ်ကို ကျင့်သုံးမယ်ဆိုရင် မိမိတို့ ကိုယ်ပိုင်အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေရဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေကို အမှန်တကယ် အတိအကျ ထိန်းချုပ်နိုင်တဲ့စနစ် ဖြစ်နေရပါမယ်။ ဒါပေမယ့် များသောအားဖြင့်မှာတော့ ခေါင်းဆောင်ကို ထိန်းချုပ်ရမယ့်အစား ခေါင်းဆောင်ကို မှီခိုအားထားလိုက်ကြလို့ အာဏာကန့်သတ်ရေးမှာ ခက်ခဲသွားပါတော့တယ်။

အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေရဲ့ မှီခိုအားထားခံရတဲ့ တချို့ ခေါင်းဆောင်တွေဟာ အာဏာနဲ့ အဆောင်အယောင်ဂုဏ်ခြိမ်မှာ သာယာနေတတ် ကြပါတယ်။ ရာထူးရပြီးရင် ဆင်းမပေးချင်တော့ပဲ ရှိနေတဲ့အပြင် ရာထူးအရှိန်အဝါကို အသုံးချပြီး ကိုယ်ကျိုးစီးပွားတွေကို ဖန်တီးပါ တော့တယ်။ ဒါဟာ အသင်းအဖွဲ့ဌာန ပုံစံနဲ့ ဒီမိုကရေစီကို ဟန်ပြလုပ်တာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေမှာ ကျင့်သုံးတဲ့ အာဏာကန့်သတ်ရေးစနစ်ကို မလိမ့်တပတ် လုပ်တတ်သူတွေ ရှိပါတယ်။ အာဏာလက်ကိုင်ရှိ အခွင့်ခံလူတန်းစားတွေကိုယ်တိုင်က အာဏာပိုင်ခွင့်နဲ့ အခွင့်ထူးခံပိုင်ခွင့်ကို သူတို့စိတ်ကြိုက် သတ်မှတ်ကြပါတယ်။ သူတို့ ကိုယ်တိုင်ကရော ဘယ်လောက်ထိ တိတိကျကျ ပြတ်ပြတ်သားသား တာဝန်ယူ လိုက်နာနိုင်သလဲလို့ မေးစရာ ဖြစ်နေပါတယ်။ အာဏာကန့်သတ်ထားတာတွေက ကောင်းရင်ကောင်းနေပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမယ့် ကန့်သတ်သူကိုယ်တိုင်က အာဏာအလွှဲသုံးစားပြီး ဖောက်ပြန်ပျက်စီးနေရင် ကန့်သတ်ထိန်းညှိစနစ်က အောင်မြင်လာမှာ မဟုတ်ပါဘူး။

ခေါင်းဆောင်ဆိုတာ သူဦးဆောင်လို့ နောက်ဆက်တွဲ ဖြစ်လာသမျှအပေါ် သူကိုယ်တိုင် တာဝန်ခံယူရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တာဝန်ခံ ယူတဲ့ကိစ္စမျိုးမှာ ထိန်းချုပ်ရတာ အခက်ဆုံးကတော့ ခေါင်းဆောင်ပါဘဲ။ တာဝန်ခံယူစေတဲ့နည်းလမ်းနဲ့ ခေါင်းဆောင်ကို မထိန်းချုပ် နိုင်လို့ အာဏာကန့်သတ်တဲ့ နည်းလမ်းကို သုံးရတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကိုယ်တိုင် တာဝန်မခံယူနိုင်တဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေက လုပ်တတ်ပုံ နှစ်မျိုးရှိပါတယ်။ ပထမပုံစံမှာ သူတို့ဟာ မိမိယာနဲ့ ပေါင်းပြီး၊ ဒါမှမဟုတ် မိမိယာကိုထိန်းချုပ်ပြီး "သူတို့ မအောင်မြင်တဲ့ကိစ္စတွေဟာ ဝေဖန်ပြောဆိုနေသလောက် မဆိုးဝါးပါဘူး"လို့ မိမိယာက တဆင့် ဖြစ်နိုင်သမျှ ခုခံကာကွယ် ပြောဆိုတတ်ကြပါတယ်။ နောက်ပုံစံကတော့ တကယ်လို့ မအောင်မြင်တဲ့ကိစ္စက ငြင်းမရအောင် ပူးပေါင်းသလို ပေါ်လာပြီဆိုရင် လက်အောက်ငယ်သားတစ်ဦးကို အပြစ်လွှဲချပြီး တာဝန်ခံယူခိုင်းတတ်ပါတယ်။ နောက်ဆက်တွဲ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်တာတွေအပေါ် အပြည့်အဝ တာဝန်ခံယူတဲ့ ခေါင်းဆောင်ဆိုတာ အတော်ရှားပါးလှပါတယ်။

ခေါင်းဆောင်တွေအပေါ် အာဏာကန့်သတ်ရေးမှာ ပြဿနာမျိုးစုံရှိသလို ဒီပြဿနာတွေကို တားဆီးဖို့ နည်းလမ်းတွေလည်း အများအပြား ရှိနေပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တကျောင်းတဂါထာ တရွာတပုဒ်ဆန်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကိစ္စမှာ အမြင်မတူ၊ စွမ်းရည်မတူသူတွေ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် နိုင်ငံတခုအတွင်းမှာတောင် စောဒကတတ် ငြင်းခုံနိုင်စရာချည်း ဖြစ်နေရပါတယ်။ ဥပမာ- အာဏာကို ရယူထားတဲ့ သက်တမ်းနဲ့ အာဏာကန့်သတ်တာတွေမှာ အခြားအဖွဲ့ အခြားနိုင်ငံတို့နဲ့ တူချင်မှတူနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

အာဏာရယူတဲ့သက်တမ်းဟာ များသောအားဖြင့် သင့်တင့်မျှတတဲ့ အချိန်ကာလအတွင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ရာထူးအပေါ် တာဝန်ယူနိုင်စွမ်း မရှိရင်မရှိသလို သက်တမ်းတိုသွားနိုင်စရာလည်း ရှိပါတယ်။ သက်တမ်းအရေအတွက်ဟာ နှစ်ကြိမ်ဘဲ ရှိတတ်ကြ ပေမယ့် ပထမသက်တမ်းအတွင်း အများက ကျေနပ်အားရလို့ ဆက်လက်အားကိုးနိုင်စရာ ရှိတယ်လို့ ယူဆပြီး ဆက်လက် ထောက်ခံ ပေးရင် ဒုတိယသက်တမ်းကို ဆက်ယူနိုင်ပါတယ်။

ရာထူးရှိပေမယ့်လည်း ရာထူးကနေ ထုတ်ပယ်ခံရနိုင်ပါတယ်။ တရားစွဲဆိုခံရပြီး ရာထူးကနေ ဆင်းပေးရတာလည်း ရှိပါတယ်။ ပြီးတော့ ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်ထွန်းရေးကို နှောင့်ယှက်ဟန့်တားတာ၊ အာဏာအလွဲသုံးစားတာ၊ ဆွေမျိုးသားချင်းတွေကို ရာထူးဆက်ခံ စေတာ၊ ကျမ်းကျိန်ထားတာကို ဖောက်ဖျက်တာ အစရှိတာတွေ မဖြစ်စေဖို့ ဥပဒေပြဌာန်းထားရပါတယ်။ ဒါဟာ ဥပဒေနဲ့ အာဏာ ကန့်သတ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်လို Legal checks ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပဒေ ရှိနေလို့ အတော်အတန် ဟန့်တားထားနိုင်ပါတယ်။ ကျူးလွန်ရင်လည်း တကယ်ကို အရေးယူခံရဖို့ ရှိပါတယ်။

ဒါပေမယ့် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူက လူသတ်ပြီး လွတ်မြောက်နေတဲ့အဖြစ်မျိုးတွေ ရှိတတ်ပါတယ်။ အစိုးရအဖွဲ့အတွင်းမှာ အာဏာ အလွဲသုံးစား ဖောက်ပြန်နေတဲ့ အဖြစ်မျိုးတွေလည်း နားနဲ့မဆန့်အောင် ကြားနေကြရပါတယ်။ အာဏာအလွဲသုံးစားလုပ်တာ သေချာပေါက် ထင်ရှားနေပေမယ့်လည်း ဘာမှ အရေးမယူပဲ ရှိနေတာဟာ တွေးလို့မရနိုင်လောက်အောင်ပါဘဲ။ ဒီလိုအသိုင်းအဝိုင်း မှာ အာဏာအလွဲသုံးစားပြီး ဖောက်ပြန်နေသူတွေကို ဘာကန့်သတ်ချက်၊ ဘာဥပဒေနဲ့မှ ဟန့်တား အရေးမယူနိုင်ဘူးလို့ သက်သေ ပြနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

အလွဲသုံးစားလုပ်တဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေမှာ အထူးအခွင့်အရေးတွေ ရှိနေကြပါတယ်။ သူတို့ဟာ အာဏာကို ငွေနှံပေါက်ပြီးဝယ်နိုင်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အာဏာရှိနေလို့ သူတို့ကို မဟန့်တားနိုင်၊ အရေးယူအပြစ်မပေးနိုင်ပဲ ဖြစ်နေရပါတယ်။ ဒါကြောင့် ချမ်းသာကြွယ်ဝတာကို မတရားနည်းလမ်းနဲ့ အသုံးမချနိုင်အောင် ကန့်သတ်တားမြစ်တဲ့ စနစ်တခုကို ကျင့်သုံးရပါမယ်။ ဥပမာ- နေအင်အားနဲ့ စီးပွားရေး လက်ဝါးကြီးအုပ်တာကို တားမြစ်နိုင်ဖို့ အမွေဆက်ခံတဲ့ဥပဒေကို ပြဌာန်းရတာမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အလွဲသုံးစားတဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေကို တကယ်တမ်း အရေးယူအပြစ်ပေးနိုင်တဲ့ အချိန်မရောက်မချင်း ဘယ်လိုဥပဒေ၊ ဘယ်လိုကန့်သတ်ချက်တွေ ထုတ်ထုတ် ထိရောက်အောင် တားဆီးနိုင်ဦးမှာ မဟုတ်သေးပါဘူး။

ခေါင်းဆောင်တွေရဲ့စိတ်နှစ်စိတ်ထားကိုလည်း အမှန်တကယ် အလေးအနက် ဂရုပြုအပ်ပါတယ်။ ခေါင်းဆောင် အားလုံးလိုလိုဟာ လူသိရှင်ကြား ဘယ်လိုဘဲထုတ်ပြောပြော၊ သူတို့ပင်ကိုယ်သဘောကတော့ တန်းတူညီမျှတာကို လက်မခံတတ်ကြပါဘူး။ "ငါဘဲ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်တယ်" ဆိုတဲ့မာန်မာန ရှိတတ်ကြပါတယ်။ အခြားသူတွေထက် သူတို့က ပိုတော်လို့ ခေါင်းဆောင်နေရာကို ရလာ တာလို့ တယူသန် ဖြစ်နေတတ်ကြပါတယ်။ လက်ရှိမှာ အာဏာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရာထူးကို ရလို့လည်း ဒီလိုထင်မှတ်နေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အမှန်မှာတော့ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တွေအတွက် ရာထူးသက်တမ်းဟာ နှစ်အကန့်အသတ်နဲ့ ယာယီဘဲဖြစ်ပါတယ်။ အချိန်တန်ရင် ခေါင်းဆောင်ရာထူးကနေ ဆင်းပေးပြီး အများနည်းတူ ပြန်ဖြစ်သွားမှာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တမျိုးယူဆပုံက ပိုဆိုးပါသေးတယ်။ သူတို့က ပိုမိုကြွယ်ဝချမ်းသာလို့ သူများတကာထက် သာတယ်ဆိုပြီး အောက်ခြေလွတ်နေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြီးတော့လည်း

အနည်းဆုံး လတ်တလောမှာ အဲဒီဥစ္စာတွေက မြဲနေမယ်လို့ ယူဆတတ်ကြပါတယ်။

အာဏာကန့်သတ်မှု နောက်ဆုံးအမျိုးအစားကတော့ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှာ ပုံစံအမျိုးမျိုးနဲ့ ရှိနေကြတဲ့ အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေ အချင်းချင်း ဆက်စပ်နေတဲ့အပေါ် ကန့်သတ်ထိန်းညှိထားရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် အသင်းအဖွဲ့ဌာနတခုအတွင်း ထပ်ပြီး ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်ထားတာတွေကို တခုနဲ့တခု ဆက်စပ်ရာမှာလည်း ကန့်သတ်ထိန်းညှိရပါတယ်။

အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေအချင်းချင်း ဆက်စပ်မှုအပိုင်းကိုကြည့်ရင် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်တွေက ဘုရားကိုယ်စား အုပ်ချုပ်တဲ့ သီအို ကရစ်စတစ်မှာ ဥပမာ- ခရစ်ယန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်း၊ ဗလီ၊ ဘုန်းကြီးကျောင်း စတဲ့ ဘာသာရေးအဆောက်အဦတွေရဲ့ စီမံ အုပ်ချုပ်ပုံ အာဏာဟာ အစိုးရရဲ့ စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာတွေနဲ့ လက်တွေ့မှာ သီးခြားစီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာသာရေးလွတ်လပ်ခွင့် တမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလိုဘဲ စီးပွားရေးကို အစိုးရက လွှမ်းမိုးချယ်လယ်နေတာကနေ ကင်းလွတ်စေဖို့ စီးပွားရေးကဏ္ဍနဲ့ အစိုးရကဏ္ဍတွေမှာ အာဏာ ပိုင်းခြားထားရပါတယ်။ ဘာသာရေးကို မထိခိုက်နိုင်တဲ့ လွတ်လပ်တဲ့ စီးပွားရေးကဏ္ဍလည်း ရှိပါတယ်။ စီးပွားရေးကဏ္ဍ-အစိုးရကဏ္ဍ နှစ်ရပ်စလုံးကို မီဒီယာကဏ္ဍနဲ့ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဝေဖန်ထောက်ပြနိုင်ပါတယ်။

အစိုးရ၊ ဘာသာရေးနဲ့ စီးပွားရေးကဏ္ဍတွေက ပညာရေးကဏ္ဍကို မလျော်မကန် လွှမ်းမိုးတတ်တာကို တားဆီးနိုင်ဖို့ အာဏာ ကန့်သတ်ထားရပါတယ်။ စစ်တပ်နဲ့ ရဲ အစရှိတဲ့ ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနတွေမှာတောင် အာဏာကန့်သတ်ထားရပါတယ်။

နိုင်ငံတခုအတွင်းမှာ အာဏာကန့်သတ်ထားရတဲ့အပြင် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာကိစ္စတွေမှာလည်း အလားတူကန့်သတ်နိုင်အောင် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်နေကြပါပြီ။ ဒါပေမယ့်လည်း အချို့တိုင်းပြည်တွေက အာဏာကန့်သတ်မခံရအောင် အလားတူနိုင်ငံအချင်းချင်း ပုံစံသစ် တွေနဲ့ ကြိတ်ပုန်းခတ်နေတာလည်း ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံတကာအတိုင်းအတာနဲ့ ခြိမ်းခြောက်တာတွေကို တားဆီးနိုင်ဖို့ နိုင်ငံတကာအဆင့် အာဏာကန့်သတ်တာတွေ ရှိနေမှ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ လောလောဆယ်မှာတော့ နိုင်ငံတကာအဆင့်ရောက်ဖို့ အလှမ်းဝေးနေတုန်းပါဘဲ။

လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ ခေါင်းဆောင်အပေါ်၊ အစိုးရအပေါ် အမြင့်မားဆုံး အာဏာကန့်သတ်နိုင်တာကတော့ လူထုနည်းဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ လူထုနည်းတွေက အများကြီးရှိပါတယ်။ ဆန္ဒပေးပွဲ၊ ရွေးကောက်ပွဲတွေဟာ အာဏာကန့်သတ်နိုင်တဲ့ လူထုနည်းတခုပါ။ အင်တာနက် အပါအဝင် လူထုဆက်သွယ်ရေး နည်းလမ်းတွေကတော့ လူထုမကျေနပ်တာတွေကို ထုတ်ဖော်ပြသပြီး အာဏာကန့်သတ်နိုင် ပါတယ်။ ပြီးတော့လည်း တက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေက လူထုကိုဦးဆောင်တဲ့ ဆန္ဒပြပွဲတွေ၊ သပိတ်မှောက်ပွဲတွေနဲ့ အာဏာကန့်သတ် နိုင်ပါတယ်။ နောက်ဆုံး ဒီလိုကြိုးပမ်းတာတွေအားလုံး မအောင်မြင်ဘူးဆိုရင်တောင် လူထုအနေနဲ့ တော်လှန်ရေးတရပ် ဆင်နွှဲပြီး အာဏာပိုင်တွေရဲ့ မလျော်မကန် အာဏာလွှမ်းမိုးတာတွေကို ကန့်သတ်ထိန်းချုပ်နိုင်ပါတယ်။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

အပိုင်း (၁၂) တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး

တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို အင်အားစုလိုအပ်ရာ Rule of law ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးဖို့ လိုအပ်သလဲဆိုရင် တရားမမှုတတာတွေကို တကယ်တမ်း တရားဝင် ကျင့်သုံးနိုင်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအတွက် ဥပဒေပြဌာန်းပြီး ဘောင်ခတ်ထားရပါတယ်။ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှတ် ကြီးနိုင်ငယ်ညှင်း တောရိုင်းဥပဒေကို ဖယ်ရှားအစားထိုးနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

တောရိုင်းဥပဒေဟာ အင်အားသာရင် အနိုင်ရတဲ့အပေါ် အခြေခံထားပါတယ်။ အာဏာရှိသူက အနိုင်ရတဲ့သဘောလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကတော့ လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် အခြေခံပြီး တည်ဆောက်ထားပါတယ်။ ဆင်ခြင်တုံတရားနဲ့ ကျင့်ဝတ်တွေ ရှိနေရပါတယ်။

တောရိုင်းဥပဒေမှာ စောင့်ထိန်းအပ်တဲ့တရား မရှိပါဘူး။ အကြွင်းမဲ့အာဏာနဲ့ ထင်သလို ပြုမူပါတယ်။ ရုတ်တရက် ငလျင်လှုပ်သလို မထင်မှတ်ပဲလည်း လုပ်တတ်ပါတယ်။ ပရမ်းပတာ လေရှူးလို အဆင်ခြင်မဲ့ စိတ်ကူးပေါက်တဲ့အတိုင်း အလျင်အမြန် ပြောင်းလဲပြီး အာဏာစွမ်းပြတတ်ပါတယ်။ သဲသဲမဲမဲ ရွာတဲ့မိုးလို အာဏာကုန်ပြတတ်ပါတယ်။ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးမှာ အဲဒီလိုမျိုး လုံးဝမရှိပါဘူး။ ဘယ်လိုဖြစ်နေတယ်၊ ဘယ်လိုဖြစ်လာမယ်ဆိုတာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှိနေပါတယ်။ ကြိုတင်တွက်ဆလို့ ရပါတယ်။

တောရိုင်းဥပဒေဟာ ကွက်ပြီးရွာတဲ့ ပေါက်ကွဲသော မိုးလိုဘဲ အနည်းစုအတွက် အခွင့်ထူးခံ ဖြစ်ပါတယ်။ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးမှာ တရားမမှုတမှု ရှိပါတယ်။ ဘက်မလိုက်ပါဘူး။ လူတိုင်းအတွက် အရာရာတိုင်းအတွက် တန်းတူညီတူ ဖြစ်ပါတယ်။

အကျဉ်းချုပ်လိုက်ရင် တောရိုင်းဥပဒေဟာ မတရားပါဘူး။ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးက တရားပါတယ်။ တရားမမှုတတဲ့စနစ်ကို အမှန်အကန် ထိန်းသိမ်း ကျင့်သုံးစေပါတယ်။

တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး ရှိလာအောင်ဖန်တီးလိုက်တာဟာ လူသားတွေအဖို့ အမြင့်ဆုံးအောင်ပွဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကို ချက်ချင်း တိုက်ယူလို့ မရခဲ့ပါဘူး။ တဆင့်ပြီးတဆင့် တိုးတက်ရယူလာနိုင်ခဲ့တာ အမှန်ပါဘဲ။ တရားဥပဒေစိုးမိုးချိန်မှာ တရားမမှုတမှု မရှိတာကိုတွေ့ရင် လူတွေဟာ လစ်လျူရှု မနေတတ်တော့ပဲ တရားမမှုတတဲ့ဘက်ကနေ ရပ်တည်လာကြပါတယ်။ တိရစ္ဆာန်တွေအတွက်တောင် အလားတူ ရပ်တည်ပေးလာနိုင်ကြပါတယ်။

လွတ်လပ်ခွင့်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ပေးနိုင်ဖို့ဆိုရင် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး မရှိလို့မဖြစ်ပါဘူး။ ဒီလောက်ထိ အရေးပါလှပါတယ်။ လူနေမှုအသိုင်းအဝိုင်းမှာ လူတိုင်းချင်းဟာ ဘယ်လောက်ထိဘဲ လွတ်လပ်ခွင့်ရှိနေရမယ်လို့ ကန့်သတ်ထားရပါတယ်။ ဒါဟာ ဒီမိုကရေစီ လူ့ဘောင်အတွင်း ပြည်သူတွေရဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်ကို ပရမ်းပတာ အသုံးမချနိုင်အောင် ဥပဒေနဲ့ တားမြစ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

အဆိုးဝါးဆုံး လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့ အာဏာရှင်စနစ်အောက်က လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေမှာလည်း ဥပဒေနဲ့ တားမြစ်ထားတာ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ရည်ရွယ်ချက် မတူပါဘူး။ အဲဒီအဖွဲ့အစည်းတွေမှာ အဓိကအားဖြင့် လူထုမှာ လွတ်လပ်မှု မရှိအောင် ဥပဒေထုတ်ပြီး တားမြစ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီလောက် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်တာမျိုး မရှိတဲ့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းတွေမှာလည်း ပြည်သူတွေရဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်ကို ဥပဒေနဲ့ တားမြစ်တာ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တခါတလေ အဓိပ္ပာယ် မကွဲပြား မရှင်းလင်းလှပါဘူး။ ဥပဒေနဲ့ ဆန့်ကျင်တဲ့ကိစ္စ၊ ဥပဒေဘောင်အတွင်း တားမြစ် ထားတဲ့ကိစ္စ စတာတွေကို လူထုက ကောင်းကောင်း သဘောမပေါက်နိုင်ကြပါဘူး။ ဒီလိုဖြစ်နေရတာလည်း လူထုရဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်ကို သွယ်ဝိုက်ပြီး တားမြစ်ကန့်သတ်ထားသလို ဖြစ်နေပြန်ပါတယ်။

တရားဥပဒေစိုးမိုးဖို့ အစိုးရမှာ တိုက်ရိုက်တာဝန် ရှိပါတယ်။ တနိုင်ငံလုံး နေရာတိုင်းမှာ တရားဥပဒေစိုးမိုးဖို့ လိုအပ်တာကြောင့် အစိုးရကဘဲ တနိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာနဲ့ တရားဝင် ဆောင်ရွက်နိုင်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။

တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဟာ ဒီမိုကရေစီရဲ့ ထောက်တိုင်တခုလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီကို ကာကွယ်နိုင်ဖို့၊ ဒီမိုကရေစီ တန်ဖိုး တွေကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ဖို့ အထောက်အကူပေးပါတယ်။

တကယ်လို့ လူမှုအသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေက ပျက်စီးဖောက်ပြန်တာတွေ အပါအဝင် တရားရေးစနစ်ကိုယ်တိုင်က ခြစားနေရင် လူမှု အသိုင်းအဝိုင်းဟာ ပျက်စီးသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကို တိုက်ဖျက်နိုင်ဖို့ အစိုးရကိုယ်တိုင်က ဖောက်ပြန်မှု ကင်းရှင်းရပါမယ်။ တရား ဥပဒေစိုးမိုးတာကို ခြိမ်းခြောက်လာရင် တားဆီးဖယ်ရှားနိုင်ဖို့ အစိုးရက လိုက်လျောညီထွေ စီမံခန့်ခွဲ အုပ်ချုပ်နိုင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီကို တည်ဆောက်ရာမှာ များသောအားဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဘက်မှာ နှစ်မျိုး ခွဲထားပါတယ်။ သုံးမျိုးခွဲတာလည်း ရှိပါတယ်။

နှစ်မျိုးခွဲထားတဲ့စနစ်ဟာ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးဆောင်တဲ့ ဒီမိုကရေစီစနစ် ဖြစ်ပါတယ်။ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ် (Parliament democracy) လို့လည်း ခေါ်ပါတယ်။ ခွဲထားတဲ့နှစ်မျိုးကတော့ ဥပဒေပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်-Legislature) နဲ့ အစိုးရအဖွဲ့ (ကက်ဘီနက် - Cabinet) ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်မှာ တာဝန်ထမ်းဆောင်မယ့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အမတ်တွေကို လူထုက ရွေးချယ် တင်မြှောက်ရပါတယ်။ ပြီးတော့ ဝန်ကြီးချုပ်နဲ့ အစိုးရအဖွဲ့ကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံရသူတွေထဲကနေ ပါလီမန်မှာ ရွေးချယ်ပေး ပါတယ်။ တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ကိုလည်း ပါလီမန်ကဘဲ ရွေးချယ်ပေးပါတယ်။ ဝန်ကြီးချုပ်နဲ့ အစိုးရအဖွဲ့ဝန်ကြီးတွေဟာ သာမန်ဆိုရင် ပါလီမန်ကနေ ကင်းလွတ်စွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ပါလီမန်က အစိုးရကက်ဘီနက်အဖွဲ့အပေါ် အယုံအကြည်မရှိ အဆို တင်သွင်းပြီး အဆိုဘက်ကနိုင်ရင် အဲဒီအစိုးရကို ဖြုတ်ချနိုင်ပါတယ်။

အုပ်ချုပ်ရေးဘက်မှာ သုံးမျိုးခွဲထားတဲ့စနစ်ကတော့ သမတဦးဆောင်တဲ့ ဒီမိုကရေစီစနစ် (Presidential democracy) ဖြစ်ပါတယ်။ ခွဲထားတဲ့ (၃)မျိုးကတော့ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်၊ သမတနဲ့ တရားစီရင်ရေးတို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစနစ်အရ လူထုက ရွေးချယ်တင်မြှောက် ထားတဲ့ ဥပဒေပြုလွှတ်တော် ရှိရပါတယ်။ သမတကိုလည်း လူထုကဘဲ ရွေးချယ် တင်မြှောက်ပါတယ်။ အစိုးရကက်ဘီနက်အဖွဲ့ကို သမတက စိတ်ကြိုက် ရွေးချယ်ခန့်ထားပါတယ်။ တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ကိုလည်း သမတကဘဲ ရွေးချယ်ခန့်ပိုင်ခွင့် ရပါတယ်။ သမတ သက်တမ်းအတွင်း သမတကို တရားစွဲဆိုပြီး ရာထူးကနေ ဖယ်ရှားနိုင်ပါတယ်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဟာ အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံ သုံးမျိုးခွဲထားတဲ့ နမူနာနိုင်ငံပါဘဲ။ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်မှာ အထက်လွှတ်တော်နဲ့ အောက်လွှတ်တော်ဆိုပြီး နှစ်ရပ်ခွဲထားပါတယ်။ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်စလုံးက ဥပဒေကြမ်းကိစ္စတွေကို ဆောင်ရွက်ပေးရပါတယ်။ ဥပဒေကြမ်းတွေကို သမတက လက်မှတ်ထိုး အတည်ပြုမှ ဥပဒေအဖြစ် စပြီး အကျိုးသက်ရောက်ပါတယ်။ အစိုးရဝန်ကြီးဌာနတွေနဲ့ လက်အောက်ခံ ဌာနအသီးသီးက ဥပဒေတွေကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ဖို့ သမတက စီမံညွှန်ကြားပေးရပါတယ်။ တကယ်လို့ ဥပဒေတွေအပေါ် မရှင်းမလင်းဖြစ်နေရင်၊ ဘယ်လိုအကောင်အထည်ဖော်ရမလဲဆိုတာ မဝေခွဲနိုင်လို့ အငြင်းပွားရင် ဥပဒေရဲ့တိကျတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို တရားရေးဌာနက ဆုံးဖြတ်ဖြေရှင်းပေးရပါတယ်။

ဥပဒေအမျိုးမျိုး ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံအများအပြားမှာ အခြေခံအားဖြင့် တရားဝင်ကျင့်သုံးမယ့် စနစ်တခုလုံးကို ရေးသားပြဌာန်းထားရ ပါတယ်။ ဒါကို နိုင်ငံ့ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ (Constitution) လို့ခေါ်ပါတယ်။ ပြည်သူနှင့် အုပ်ချုပ်သူ အားလုံးက သဘောတူ လိုက်နာရတဲ့ ပဋိပညာဉာဏ်ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံ့ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးတွေကို ကာကွယ်ပေးတဲ့ ဥပဒေရှိသလို အစိုးရဌာနနဲ့ ဌာနခွဲအသီးသီးက လိုက်နာရမယ့် ဥပဒေတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် အခြေခံဥပဒေဟာ အစိုးရ အာဏာကို အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ရုံမကပဲ အာဏာကိုပါ ကန့်သတ်ထားနိုင်ပါတယ်။

နိုင်ငံ့ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ကဏ္ဍအလိုက်ခွဲခြားထားပါတယ်။ နိုင်ငံရေး၊ တရားရေး၊ ကာကွယ်ရေး၊ ပညာရေး၊ ဘာသာရေး၊ ကျန်းမာရေး အစရှိတဲ့ကဏ္ဍတွေမှာ ဖွဲ့စည်းပုံနဲ့ဆိုင်တဲ့ဥပဒေတွေ ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံတခုနဲ့တခု တူမှာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ သိသိသာသာ ခြားနားနေတတ်တာလည်း ရှိပါတယ်။ မိမိနိုင်ငံရဲ့ ရေမြေအနေအထား၊ အရင်းအမြစ်စွမ်းအား၊ လုံခြုံမှု၊ ဓလေ့စရိုက် အစရှိတာတွေ အပေါ်မှာ မူတည်ပြီး ကိုယ်ပိုင်တည်ဆောက်ရလို့ ခြားနားရတာ ဖြစ်ပါတယ်။

လူတွေ အသိများ၊ အပြောများတဲ့ ဥပဒေ (Law) မှာ အများပြည်သူနဲ့ဆိုင်တဲ့ဥပဒေ (Public law)နဲ့ သီးသန့်ဥပဒေ (Private law) ဆိုပြီး နှစ်ပိုင်းရှိပါတယ်။

အများပြည်သူနဲ့ဆိုင်တဲ့ ဥပဒေဟာ တရားရေးစနစ်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတခု ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတော်နဲ့ လူထု ဘယ်လိုဆက်စပ်သလဲ၊ နိုင်ငံတော်နဲ့ အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေ ဘယ်လိုဆက်စပ်သလဲ ဆိုတာတွေ ပါဝင်ပါတယ်။ အများပြည်သူနဲ့ဆိုင်တဲ့ ဥပဒေကို (၃)မျိုး ခွဲထားပါတယ်။

1. နိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံဆိုင်ရာ ဥပဒေ (Constitutional law)
2. စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ (Administrative law)
3. ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ (Criminal law)။

နိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံဆိုင်ရာဥပဒေကို နမူနာပြုရရင် အခြေခံဥပဒေနဲ့ မညီညွတ်တဲ့ နိုင်ငံအကြီးအကဲကို ဘယ်လိုတရားစွဲဆိုနိုင်ပြီး ဘယ်လိုနည်းနဲ့ ရာထူးကနေ ဖယ်ရှားတာမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာဥပဒေမှာ အစိုးရဌာနတွေအတွက်သာမက အရပ်ဘက်ပြည်သူတွေအတွက်ပါ နည်းနာစည်းမျဉ်းတွေ ပါဝင်ပါတယ်။ နမူနာပြောရရင် အစိုးရရဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုကြောင့် လူတစ်ဦးချင်းဖြစ်ဖြစ်၊ အသင်းအဖွဲ့ဖြစ်ဖြစ် နှစ်နာဆုံးရှုံးတာရှိရင် လျော်ကြေးရဖို့ တရားစွဲဆိုပိုင်ခွင့် (lawsuits) ရှိတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေကို နမူနာပြောရရင် ပြင်းပြင်းထန်ထန် အပြစ်ပေးမယ်လို့ ခြိမ်းခြောက်တာကို တားမြစ်တဲ့ဥပဒေမျိုး ပါဘဲ။ နောက်ထပ်နမူနာတစ်ခုကတော့ စွပ်စွဲခံရတာရှိရင် စွပ်စွဲခံရသူအတွက် ရပိုင်ခွင့်ကို ကာကွယ်ပေးထားတဲ့ ဥပဒေ ဖြစ်ပါတယ်။

သီးသန့်ဥပဒေဟာလည်း တရားရေးစနစ်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး စာချုပ်စာတမ်းအရ ဆက်စပ်ထိန်းချုပ်ထားတာတွေ ပါဝင်ပါတယ်။ ဥပမာ- Contract လို့ခေါ်တဲ့ နှစ်ဦးသဘောတူ စာချုပ်အရ မလိုက်နာရင် လျော်ကြေးရဖို့ တရားစွဲဆိုပိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။ အများပြည်သူနဲ့ဆိုင်တဲ့ဥပဒေမှာ အစိုးရနဲ့ နှစ်နာဆုံးရှုံးသူတွေအကြား လျော်ကြေးရပေးမယ့် သဘောတူစာချုပ် မရှိပါဘူး။ အဲဒါ ကွာခြားချက်ပါ။ သီးသန့်ဥပဒေမှာ ပိုင်ဆိုင်မှုဥပဒေ၊ မိသားစုဥပဒေ၊ အလုပ်သမားဥပဒေ၊ ကုန်စည်ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှု ဥပဒေ၊ လူအများက စာရေးသား လက်မှတ်ရေးထိုး တောင်းဆိုနိုင်တဲ့ ဥပဒေ၊ အမွေဆက်ခံပိုင်ခွင့် ဥပဒေ၊ စီးပွားရေးကုမ္ပဏီများ ဥပဒေ အစရှိတာတွေ ပါဝင်သည်။

အများပြည်သူနဲ့ဆိုင်တဲ့ဥပဒေ၊ သီးသန့်ဥပဒေတွေကို ပြည်တွင်းမှာ ကျင့်သုံးရပါတယ်။ ဒီလိုဥပဒေတွေသာမက နိုင်ငံတကာတိုင်းပြည် အချင်းချင်းဖြစ်ဖြစ်၊ နိုင်ငံတကာအသင်းအဖွဲ့အနေနဲ့ဖြစ်ဖြစ် လိုက်နာကျင့်သုံးရတဲ့ နိုင်ငံတကာဥပဒေတွေလည်း ရှိပါတယ်။

ရာဇဝတ်မှုဥပဒေအတွက် တရားရေးစနစ်မှာ ဥပဒေအရ ဘယ်လိုအရေးယူရသလဲ၊ ဘယ်လိုတရားစီရင်ဆုံးဖြတ်ရသလဲ ဆိုပြီး အမျိုးအစား စုံစုံလင်လင် ရှိပါတယ်။ ဥပမာ- နှစ်နာဆုံးရှုံးရလို့ ပြည်သူတွေက နှစ်နာကြေးအတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရကို တရားပြန်စွဲတဲ့အခါ ရဲနဲ့ အစိုးရတာဝန်ရှိသူတွေက ဥပဒေချိုးဖောက်သူတွေကို ဖမ်းဆီးရပါတယ်။ တရားရုံးက စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ပြီး ပြစ်မှုကျူးလွန်တာ ထင်ရှားရင် ပြစ်ဒဏ်ပေးပါတယ်။ ပြစ်ဒဏ်အနေနဲ့ ငွေဒဏ်(ဒါမှမဟုတ်) ထောင်ဒဏ်(ဒါမှမဟုတ်) နှစ်မျိုးစလုံး ကျခံရတာ ဖြစ်ပါတယ်။

“ဥပဒေတွေကို ပြဌာန်းထားရတာဟာ ကျင့်ဝတ်မညီတဲ့အပြုအမူကြောင့် ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ထိခိုက်မပျက်စီးမီ တားမြစ်ရမယ်” ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ဖြစ်တယ်လို့ စာရေးဆရာ ရောဘတ် ဟင်ကလီ (Robert Hinkley) ကပြောပါတယ်။ ဒီအချက်ဟာ လူ့သမိုင်းမှာတော့ မှန်နေခဲ့တာတွေ ရှိနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမယ့် ရေရှည် ဆက်ထိန်းထားနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ အကြီးစားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းတချို့ဟာ ကျင့်ဝတ်မညီကြပေမယ့် အစိုးရနဲ့ နားလည်မှုယူထားကြတာကြောင့် အစိုးရက အရေးယူအပြစ်ပေးဖို့ အားတက်သရော မရှိလှတာကို တွေ့နေရပါတယ်။ ဒါကြောင့် Robert Hinkley ပြောသလို ဖြစ်လာနိုင်ပဲ ရှိနေပါတော့တယ်။ ဒီလိုကိစ္စမျိုးဟာ ဒီနေ့ခေတ် တရားရေးစနစ်ကို စိန်ခေါ်နေပါပြီ။

ဥပဒေတွေ ရှိနေရတာဟာ မလိုအပ်တဲ့ ထိခိုက်နှစ်နာဆုံးရှုံးတာတွေ မဖြစ်အောင် ကြိုတင်ကာကွယ်တာ၊ တားဆီးပေးထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တရားရေးစနစ်ရဲ့အခြေခံမူတရားကတော့ ဥပဒေအရေအတွက်ကို ဖြစ်နိုင်သမျှ အနည်းဆုံးဖြစ်အောင် ပြဌာန်းထားဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဥပဒေတွေက လိုအပ်တာထက် ပိုများပြားနေလွန်းရင် ဥပဒေဘောင်အတွင်းကနေ အာဏာနဲ့ အမွေအနှစ်ကျင့်တာတွေ ဖြစ်လာနိုင်လို့ပါဘဲ။ ပြီးတော့လည်း လူထုအနေနဲ့ လွတ်လွတ်လပ်လပ် လှုပ်ရှားသွားလာရမယ့် ကိစ္စတွေတောင် ကန့်သတ်ခံနေရဖို့ ဖြစ်သွားနိုင်ပါတယ်။

လိုအပ်တာထက် ဥပဒေတွေပိုများနေတာကို ဥပမာပြပါမယ်။ အချို့နိုင်ငံတွေရဲ့ရှုပ်ထွေးလှတဲ့ တရားရေးစနစ်မှာ အမှုကိစ္စ တခုတည်းမှာတောင် ဥပဒေ နှစ်မျိုး၊ သုံးမျိုး ဖြစ်နေတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဥပဒေတခုအရ အပြစ်မရှိပေမယ့် အခြားဥပဒေတခုအရ အပြစ်ရှိတတ်

ပြန်ပါတယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်နေရင် ဥပဒေထိန်းသိမ်းရေးမှာ တာဝန်ယူထားတဲ့ ရဲတွေ၊ တရားရုံးတွေက သူတို့သဘောအတိုင်း ကြိုက်သလို ဆုံးဖြတ်နေတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ဟာ တကယ်တမ်းအပြစ်ရှိသူကိုတောင် ဥပဒေကနေ လက်တလုံးခြားလွတ်အောင် လုပ်ပေးနိုင်သလို အပြစ်မကျူးလွန်သူလည်း ဥပဒေနဲ့ မပြုပြင်အောင် အရေးယူ အပြစ်ပေးနိုင်တဲ့သဘော ရှိနေတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ တရားစီရင်ရေးစနစ်မှာ အခုလိုအားနည်းနေတာကို အခွင့်ကောင်းယူပြီး ငွေကြေးတတ်နိုင်တဲ့ ရာဇဝတ်သားတွေဟာ လာဘ်ထိုးကြပါတော့တယ်။ ဒီအခါမှာ တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင် ခြစားဖို့ ဖြစ်လာရပါတော့တယ်။ ဒါကိုကြည့်ရင် တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင် ခြစားလာရတဲ့ အဓိက အကြောင်းရင်းတွေမှာ ဥပဒေတွေကို လိုအပ်တာထက် ပိုများစေတာလည်း တခုအပါအဝင် ဖြစ်နေတာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။

ဥပဒေဘက်တော်သားတွေကိုယ်တိုင်က ဥပဒေကို အလွဲသုံးစားလုပ်တဲ့ ဒီလိုအဖြစ်တွေဟာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေမှာသာမက ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံတွေမှာတောင် ရှိတတ်ပါတယ်။ ပိုက်ဆံတတ်နိုင်သူတွေအတွက် ထောင်အနောက်ဘက်ကနေ ပြန်ထွက်သွားဖို့ တံခါးရှိတယ် လို့တောင် သရော်ခံရပါတယ်။

ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံတွေမှာ ဥပဒေအလွဲသုံးစားပုံ နမူနာတခုကို ပြောပြပါမယ်။ မြို့တွေကို ချဲ့ထွင်ဖို့ဆိုပြီး မြို့စွန့် လူနေရပ်ကွက်သစ်တွေကို စနစ်တကျ အကွက်မရှိကပ် လောဘတကြီး တည်ဆောက်ကြတဲ့အခါ မြေယာရောင်းဝယ်ငှားရမ်းတဲ့ ကုမ္ပဏီတွေက မြို့နယ် အရာရှိတွေကို လာဘ်ထိုးပြီး ဆောက်လုပ်ရေး စီမံကိန်းကြီးများအတွက် အကွက်ကောင်းတွေကို ရယူကြပါတယ်။ ဒေသခံ လူအများစုက ဒါကို ကန့်ကွက်ကြပေမယ့် မရပါဘူး။ ကုမ္ပဏီတွေက အခွန်ဆောင်ပါမယ်လို့ ကတိပေးကြပါတယ်။ အမှန်မှာတော့ အခွန်အချို့ဟာ လျော်ကြေးပုံစံမျိုးနဲ့ မြို့နယ်အရာရှိတွေကို လာဘ်ထိုးသွားတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပဒေဘောင်အတွင်းမှ လက်တလုံးခြားလုပ်ပြီး ကုမ္ပဏီတွေက အမြတ်ထုတ်သွားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ခေတ်သစ် လူနေမှုအသိုင်းအဝိုင်းကို ပျက်စီးစေဖို့ အပြင်းထန်ဆုံး ခြိမ်းခြောက်နေတာကတော့ အာဏာအလွဲသုံးစားပြီး ကိုယ်ကျိုးရှာတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုဖြစ်ရတာဟာ အာဏာအလွဲသုံးစားလုပ်နေတဲ့အစိုးရကို ပြန်လည် အရေးမယူနိုင်တာကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု မရှိတာကို သက်သေပြနေပါတယ်။ တရားဥပဒေ မစိုးမိုးရင် လူအားလုံးကို တန်းတူညီတူ အကာအကွယ် ပေးနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ တရားဥပဒေ စိုးမိုးမှု မရှိလို့ လူအများစုရဲ့ ဆန္ဒဟာလည်း အာဏာပိုင်တွေရဲ့ လစ်လျူတာကို ခံနေရပါလိမ့်မယ်။

တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးမှာ နောက်ထပ် အရေးကြီးတဲ့ကိစ္စကတော့ တဦးချင်း-တဖွဲ့ချင်းရဲ့ ရပိုင်ခွင့်တွေကို ကာကွယ်ပေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီမှာ ရာဇဝတ်မှုနဲ့ အစွပ်စွဲခံရသူတွေရဲ့ ရပိုင်ခွင့်တွေလည်း ပါဝင်ပါတယ်။ အခြေခံရပိုင်ခွင့်မှာ ဆိုထားတာကတော့ စွပ်စွဲခံရတာတောင် အပြစ်မရှိဘူးလို့ ယူဆပိုင်ခွင့် ဖြစ်ပါတယ်။

စွပ်စွဲခံရသူဟာ အပြစ်ရှိကြောင်း ဆုံးဖြတ်နိုင်ဖို့အတွက် တရားရုံးမှာ သက်သေအထောက်အထားတွေ ရှိရပါမယ်။ အထောက်အထားအခိုင်အလုံနဲ့ သက်သေပြရပါတယ်။ ဒီလိုမျိုး မဟုတ်ရင် အာဏာရှင်နိုင်ငံက တရားရုံးတွေလို အကိုးအကားမရှိ စိတ်ထင်တိုင်း ဆုံးဖြတ်စီရင်တာမျိုး ဖြစ်နေပါမယ်။ ပြီးတော့လည်း ရုတ်တရက် စိတ်ကူးပေါက်တဲ့အတိုင်း အလျင်အမြန် ပြောင်းလဲ ဆုံးဖြတ်စီရင်တာမျိုး ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်အောက်မှာ တရားခံဖြစ်သွားတာတောင် ဥပဒေနဲ့မညီညွတ်တဲ့ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်း အကျဉ်းချထားရာကနေ ပြန်လွတ်ဖို့ အခွင့်အလမ်း ရှိနေပါသေးတယ်။ အဲဒါကတော့ ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်လွှာ (Habeas Corpus) တင်သွင်းပိုင်ခွင့် ဖြစ်ပါတယ်။ တရားခံကို တရားသူကြီး ရှေ့မှောက်ကို ပြန်လည်ဆင့်ခေါ်ပြီး နောက်တကြိမ် ပြန်စစ်ဆေးရပါတယ်။ ဥပဒေနဲ့ မညီညွတ်တဲ့ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်း အကျဉ်းချထားရင် လွတ်မြောက်ခွင့်ရဖို့ ခံရသူကိုယ်တိုင် ဒါမှမဟုတ် အခြားသူတဦးက ရှေ့တော်သွင်း စာချွန်လွှာကို တရားရုံးတခုခု ဒါမှမဟုတ် တရားသူကြီး တဦးဦးထံ တင်သွင်း တောင်းဆိုပိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။

မတရား ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းအကျဉ်းချခံရတယ်လို့ ယူဆထားရင် တရားဥပဒေကို စိန်ခေါ်ပိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။ အစိုးရရှေ့နေက တင်ပြထားတဲ့ သက်သေအထောက်အထား (Evidence) တွေကို တရားသူကြီးက စစ်ဆေးကြည့်ရှုဖို့နဲ့ အတင်းအကြပ် ရယူတင်ပြထားတဲ့ သက်သေ (Coerced evidence)တွေကို တားမြစ်နိုင်ဖို့ ခံရသူဘက်က တောင်းဆိုပိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။ အတင်းအကြပ်ရယူတယ်ဆိုတာက ရဲနဲ့ ထောက်လှမ်းရေးတွေက ညှင်းပမ်းနှိပ်စက် ခြိမ်းခြောက် သွေးဆောင်ပြီး ရယူထားတဲ့ထွက်ချက် ဖြစ်ပါတယ်။

ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ စွဲချက်ကို ခုခံကာကွယ်ရာမှာ အခြားရပိုင်ခွင့်တွေလည်း ရှိနေပါသေးတယ်။

1. ခိုင်လုံတဲ့ အကြောင်းပြချက် မရှိပဲ ရှာဖွေဖမ်းဆီးခြင်းမှ ကင်းလွတ်ရပါမယ်။
2. ဆန္ဒပြနေသူကို ဖမ်းဆီးတဲ့အခါ လုံလောက်တဲ့ အကြောင်းတရားရှိမှတ် ဖမ်းဝရမ်းထုတ်ပြီး ဖမ်းခွင့် ရှိပါတယ်။
3. ဆန္ဒပြသူကိုယ်တိုင်က အတင်းအကြပ် အဖမ်းခံလို့ မဖြစ်နိုင်ပါ။ အပြစ်ရှိတယ်လို့လည်း အလိုအလျောက် ဝန်ခံစရာ မလိုပါဘူး။
4. အဖမ်းခံရတဲ့အခါမှာ ဥပဒေကြောင်းဆိုင်ရာ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခွင့် ရှိရပါမယ်။
5. စွဲချက်တင်ထားတဲ့ သက်သေအထောက်အထားတွေကို ရင်ဆိုင် ငြင်းပိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။
6. အမှုအခင်းကို အများပြည်သူ ရှေ့မှောက်မှာ အချိန်မဆိုင်ပဲ စီရင်ပိုင်ခွင့်၊ အမှုအခင်းဖြစ်ရာဒေသမှာဘဲ စီရင်ပိုင်ခွင့် ပေးရ ပါတယ်။
7. အာမခံကြေးကို အလွန်အကျွံ မသတ်မှတ်ရပါဘူး။ (ဘယ်သူမှ မတတ်နိုင်လောက်တဲ့ အာမခံကြေးကို တရားရုံးတွေက အလွန်အကျွံ မြှင့်တင် မထားရပါဘူး။)

ဒီလို ရပိုင်ခွင့်တွေကို စုစည်းထားတာကို Due process လို့ခေါ်ပါတယ်။ အပြည့်အစုံကတော့ Due process of law ဖြစ်ပါတယ်။

ပြည်သူတွေမှာ ဥပဒေဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး ရပိုင်ခွင့်တွေ ရှိနေရပါတယ်။ အစိုးရကလည်း ပြည်သူတွေရဲ့ ရပိုင်ခွင့်တွေကို လေးစား လိုက်နာပေးရပါတယ်။

ဘယ်သူမဆို အပြစ်ရှိတယ်လို့ ဆုံးဖြတ်စီရင်ခံထားရတာတောင် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြန်လည်စဉ်းစားသုံးသပ်ပေးဖို့ အယူခံဝင်ခွင့်ရှိ ပါတယ်။ ဒါ့ပြင် ဘယ်သူ့ကိုမဆို မတန်တဆ ငွေဒဏ်ချမှတ်တာ၊ အစဉ်အလာမဟုတ်ပဲ ရက်စက်စွာ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်တာတွေ မလုပ်ရ ပါဘူး။ ပစ္စည်းဥစ္စာ သိမ်းဆည်းခံရတဲ့အမှုတွေမှာ ထိုက်သင့်တဲ့ လျော်ကြေးရပိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။

အမှန်တကယ် ရာဇဝတ်မှု မကျူးလွန်ရသေးခင် ကျူးလွန်နိုင်တယ် ဆိုတဲ့စွဲချက်ကို မတင်နိုင်ပါဘူး။ ဥပဒေသစ် ထုတ်ပြန်ပြီး နောက်ကြောင်းပြန် အရေးယူလို့လည်း မရပါဘူး။ နောက်ကြောင်းပြန် အရေးယူတဲ့ဥပဒေကို Ex post facto law လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဥပဒေသစ် ထုတ်ပြန်လိုက်တဲ့အခါ ပါရှိလာတဲ့ ကန့်သတ်ချက် အသစ်တွေအပေါ် အတိတ်ကာလက ငြိစွန်းနေခဲ့ဖူးသူတွေကို အဲဒီ ဥပဒေသစ်နဲ့ အရေးယူ အပြစ်ပေးလို့ မရပါဘူး။ သူတို့ကို လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် (Amnesty) လိုမျိုး အာမခံချက်ရှိတဲ့ ပုံစံမျိုးနဲ့ လက်ခံရပါတယ်။

နောက်တမျိုးကတော့ အပြစ်မရှိဘူးဆိုပြီး တရားသေလွတ်ပြီးသူ ဘယ်သူ့ကိုမဆို သူ့အမှုရဲ့ အကြောင်းအရာ တခုတည်းအပေါ်မှာ နှစ်ခါပြန် စီရင်ဆုံးဖြတ်တာ မလုပ်ဖို့ တားမြစ်ထားတဲ့ ဥပဒေ ရှိပါတယ်။ ဒါကို Double jeopardy လို့ခေါ်ပါတယ်။

အစိုးရကိုယ်တိုင်က တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးကို တမျိုးတမည် အသုံးချနိုင်ဖို့ ချွင်းချက် လိုက်ရှာတတ်ကြပါတယ်။ ဒါဟာ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးကို ပျက်ပြားစေဖို့ အစိုးရကိုယ်တိုင် ဒါမှမဟုတ် ဥပဒေရေးဆွဲသူတွေက မရှိမသား လုပ်တာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးကို စိန်ခေါ်တာပါဘဲ။ “ချွင်းချက်” ဆိုတာ အခိုင်အမာတည်ရှိနေတဲ့ ဥပဒေတရပ်ကို အခြားနည်းလမ်းတခုနဲ့ ပြန်ပြင်တာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ “ဥပဒေက မည်သို့ပင် ဆိုထားစေကာမူ” အစ ရှိတဲ့စကားနဲ့ ချွင်းချက် လုပ်တတ်ကြပါတယ်။

ဥပမာပြောရရင် တကယ်လို့ စစ်ရေးအရ ကျူးကျော်ခံရတဲ့အခါ ဒါမှမဟုတ် ပြည်တွင်းပုန်ကန်မှု ဖြစ်တဲ့အခါ ဒီအမှုမှာ ပါဝင်ပတ်သက် ကျူးလွန်တယ်လို့ သံသယဖြစ်ခံရသူတွေအတွက် ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်လွှာကို ဆိုင်းငံ့ထားနိုင်တဲ့ ချွင်းချက်ကို အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုမှာ ကျင့်သုံးပါတယ်။

အမှန်တကယ်မှာတော့ ချွင်းချက် မှန်သမျှဟာ အပြင်းအထန် စောဒကတက်စရာတွေချည်းပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အစကတည်းက ချွင်းချက်ကို မထားသင့်ပါဘူး။ မဖြစ်မနေ ထားလာရင်လည်း မဖြစ်မနေ စောဒကတက်ခွင့် ရှိရပါမယ်။ ပြင်ဆင်နိုင်ခွင့်လည်း ရှိရ ပါမယ်။ ချွင်းချက်တွေကို အလေးအနက်ထားလာရင် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုကို မျှတမှန်ကန်အောင် ဖန်တီးနိုင်ဖို့ ခက်ခဲနိုင်ပါတယ်။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး (၁-၁-၂၀၀၉)

အပိုင်း (၁၃) နိုင်ငံ့ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ

နိုင်ငံတစ်ခုကို တည်ဆောက်တာဟာ အလွန်အရေးကြီးလှပါတယ်။ အုပ်ချုပ်ရေးမလှိုင်၊ ဥပဒေပြုရေးမလှိုင်၊ တရားစီရင်ရေးမလှိုင်ဆိုပြီး အရေးကြီးရင်ကြီးသလို ခွဲခြားဆောင်ရွက်ရာမှာ နိုင်ငံတစ်ခုတစ်ခု ဆောင်ရွက်ပုံချင်း မတူကြပါဘူး။ အခြေခံကျကျ ခြားနားတာကတော့ နိုင်ငံတစ်ခုဟာ နိုင်ငံ့ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ကျင့်သုံးလား၊ မကျင့်သုံးဘူးလား ဆိုတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံ့ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို Constitution လို့ခေါ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတစ်ခုလုံးကို တရားဝင်နည်းလမ်းတွေနဲ့ ဘယ်လို အုပ်ချုပ်နိုင်သလဲ ဆိုတာတွေကို စာနဲ့ ရေးသားမှတ်တမ်းတင်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

(နိုင်ငံ့ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို အခုကစပြီး “အခြေခံဥပဒေ” လို့ အတိုကောက် သုံးနှုန်းပါမယ်။)

နိုင်ငံအတော်များများက အခြေခံဥပဒေကို ကျင့်သုံးကြပါတယ်။ မသုံးတဲ့နိုင်ငံ မရှိသလောက် နည်းပါတယ်။ ထူးထူးခြားခြား ဥပမာ နိုင်ငံကတော့ ဗြိတိန် (United Kingdom) ပါဘဲ။ စကော့တလန် မပါတဲ့ ဗြိတိန်မှာ အခြေခံဥပဒေအစား Common law ကို ကျင့်သုံးပါတယ်။ သူတို့မှာ အဲဒီလိုကျင့်သုံးနေတာ ဆယ်စုနှစ် ခပ်များများတောင် ကြာမြင့်နေပါပြီ။ Common law နဲ့ဘဲ အစိုးရအဖွဲ့ကို တည်ဆောက်ပါတယ်။ ဥပဒေဆိုင်ရာ ဖြစ်နိုင်သမျှ ကိစ္စအားလုံးကို ဆောင်ရွက်ပါတယ်။

အခြေခံဥပဒေကို ကျင့်သုံးရာမှာ သင်ခန်းစာယူစရာတွေကို အလေးပေးပြောပြပါမယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ ကျင့်သုံးတဲ့ စနစ်ကိုလည်းပြောပါမယ်။ အမေရိကန်စနစ်မှာ ချို့ယွင်းအားနည်းချက်တွေကို အသိအမှတ်ပြုထားပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီနေ့ခေတ် ရှိရှိသမျှ အခြေခံဥပဒေတွေထဲမှာတော့ ကန့်သတ်ထိန်းညှိစနစ်နဲ့ ပတ်သက်ရင် အကောင်းဆုံးနမူနာကတော့ အမေရိကန်စနစ်ဘဲ ဖြစ်တယ်လို့ ယူဆနိုင်ပါတယ်။

အခြေခံဥပဒေဟာ နိုင်ငံအတွင်း ကိုယ်ပိုင်ကျင့်သုံးတဲ့ ဥပဒေတွေထဲမှာ အမြင့်ဆုံးဥပဒေ ဖြစ်ပါတယ်။ အခြေခံဥပဒေဟာ နိုင်ငံရဲ့ အချုပ်အခြာအာဏာကို တရားဝင်အတည်ပြုပေးပါတယ်။ ပြည်သူတွေကိုအုပ်ချုပ်နိုင်မယ့် အစိုးရတရပ်ကိုတည်ဆောက်ပေးပါတယ်။ အခြေခံဥပဒေကို အလေးအနက် စဉ်းစားပြီး ရေးဆွဲရပါတယ်။ တာဝန်လည်း ယူရပါတယ်။ သက်ဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာအလိုက် အခန်းကဏ္ဍတွေကို စနစ်တကျ ခွဲထားရပါတယ်။ ဒီလိုလုပ်မထားဘူးဆိုရင် နိုင်ငံမှာ ကျင့်သုံးမယ့်စနစ်ကို ဖျက်စီးဖို့ ကြိုးပမ်းလာတာတွေကို ထိရောက်အောင် ကာကွယ်ပေးနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးမယ့်နိုင်ငံမှာလည်း ဒီလိုဘဲ အလေးနက် ဂရုစိုက်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံအတော်များများက သူတို့ရဲ့အခြေခံဥပဒေတွေကို ထပ်ခါတလဲလဲ ပြန်ရေးဆွဲနေကြတာကိုကြည့်ရင် အခြေခံဥပဒေကို လူထု စိတ်တိုင်းကျဖြစ်အောင် ရေးဆွဲနိုင်ဖို့ ဘယ်လောက်ခက်ခဲတာကို တွေ့ရပါမယ်။ အခြေခံဥပဒေနဲ့ နိုင်ငံရေးတိုးတက်မှုတွေအကြား အပြန်အလှန် ချိတ်ဆက်မိနေဖို့ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ အချိတ်အဆက် ကောင်းရင်ကောင်းသလို နိုင်ငံရော လူထုပါ တိုးတက်နိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ထပ်တလဲလဲ ရေးဆွဲနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

တကယ်လို့ နိုင်ငံတစ်ခုဟာ အာဏာရှင်စနစ်ကို နှစ်တော်တော်ကြာ လက်ခံကျင့်သုံးနေခဲ့ပြီးမှ ဒီမိုကရေစီကို စတင် ကျင့်သုံးတော့မယ် ဆိုရင် ခိုင်မာတဲ့ အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲထားတာတောင် မအောင်မြင်နိုင်ပါဘူး။ နမူနာပြုရမယ်ဆိုရင် အခြေခံဥပဒေက ခိုင်မာလွန်းနေတာကို မလိုက်နာနိုင်လို့ စစ်တပ်ကနေ ဒီမိုကရေစီအစိုးရကို ဖြတ်ချပြီး အာဏာသိမ်းလာနိုင်စရာ ရှိပါတယ်။ တကယ်လို့ အခြေခံဥပဒေက အားနည်းနေပြန်ရင်လည်း အာဏာရနိုင်ငံရေးပါတီရဲ့ အစိုးရက သူတို့အာဏာမြဲရေးကိုဘဲ ရည်ရွယ်ပြီး သူတို့စိတ်ကြိုက် ပြင်ဆင်သွားပါလိမ့်မယ်။

အခြေခံဥပဒေက အစိုးရတရပ်အနေနဲ့ ဘယ်လိုဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ရမလဲ ဆိုတာ သတ်မှတ်ပေးပါတယ်။ ပြီးရင် အာဏာကန့်သတ် ထိန်းညှိစနစ်ကို တခါတည်း ပူးတွဲထည့်ပေးလိုက်ပါတယ်။ အမေရိကန် အခြေခံဥပဒေမှာ ပထမ-ဒုတိယ-တတိယ အခန်း(၃)ခန်းမှာ အမေရိကန်အစိုးရရဲ့ မလှိုင်ကြီးသုံးခုကို ထည့်သွင်းရေးဆွဲထားပါတယ်။ ပထမအခန်းဟာ အထက်နှင့်အောက် ပါလီမန်တွေရဲ့ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်နဲ့ ပတ်သက်ပါတယ်။ ဒုတိယအခန်းကတော့ သမ္မတနဲ့ သက်ဆိုင်ပါတယ်။ တတိယအခန်းဟာ တရားရုံးချုပ် ကဏ္ဍ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီဟာ လူထုကို ကိုယ်စားပြုဆုံး ဖြစ်နိုင်လိမ့်မယ်လို့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲသူတွေက ယုံကြည်ကြပါတယ်။ သူတို့ယုံကြည်တဲ့အတိုင်း မဏ္ဍိုင်တွေက အရေးပါနေတာဖြစ်လို့ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ကလည်း အလားတူ အလေးအနက်ထား လုပ်ဆောင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။

အခြေခံဥပဒေက စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို မဏ္ဍိုင်အသီးသီးမှာ ခွဲခြားပေးထားပါတယ်။ မဏ္ဍိုင်တစ်ခုမှာ သီးခြားစီ အာဏာ ရှိပါတယ်။ အာဏာအသီးသီးကို အပြည့်အဝ အသုံးချနိုင်ကြပါတယ်။ အခြားမဏ္ဍိုင်တွေက အာဏာတွေနဲ့ ထိပ်တိုက်မတိုးရအောင် စီမံထားပါတယ်။ အခြားမဏ္ဍိုင်တွေအပေါ်လည်း ဩဇာသက်ရောက်ပါတယ်။ တချို့ကိစ္စတွေမှာ မဏ္ဍိုင်တွေက တာဝန်တွေကို အညီအမျှ ခွဲယူကြပါတယ်။

ဥပမာ- ဥပဒေပြုရေးဟာ လွှတ်တော်နဲ့ဆိုင်ပြီး သမတနဲ့ မဆိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် သမတဟာ ဥပဒေကို အတည်ပြုပေးဖို့ ဆုံးဖြတ် နိုင်ပြီး လွှတ်တော်က မဆုံးဖြတ်နိုင်ပါဘူး။ အတည်ပြုပြီးတဲ့ ဥပဒေကို အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ သမတရဲ့ ဝန်ကြီးအဖွဲ့က လုပ်ရပြီး လွှတ်တော်က အစိုးရအဖွဲ့ရဲ့ စီမံခန့်ခွဲရေးကို ဝင်ရောက် မစွက်ဖက်နိုင်ပါဘူး။ အလွန်ကောင်းတဲ့ အာဏာချိန်ခွင်လျှာ ညှိထားတဲ့စနစ် ဖြစ်ပါတယ်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ လွှတ်တော်က ဥပဒေကြမ်းတွေကို ရေးဆွဲပါတယ်။ သမတက လက်ခံပြီး လက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်ရင် အတည်ဖြစ်သွားပါတယ်။ သမတက လက်မခံနိုင်ရင် သူ့မှာ ပယ်ချနိုင်တဲ့ ဗီတိုအာဏာရှိပါတယ်။ လွှတ်တော်ကလည်း ဗီတို အာဏာကို ကျော်လွှားပြီး အတည်ပြုနိုင်ပြန်ပါတယ်။

အမေရိကန်မှာ လွှတ်တော်ကဘဲ စစ်ကြေညာပေးနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် စစ်ပွဲနဲ့ပတ်သက်ရင် သမတဟာ တပ်ပေါင်းစုအားလုံးရဲ့ ဦးစီးချုပ်ဖြစ်ပြီး တာဝန်ခံလုပ်ဆောင်ရပါတယ်။ ဒါဟာ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေမှာ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိတဲ့ အာဏာကန့်သတ်မှု ဖြစ်ပါတယ်။ အဆင့်မြင့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတွေက စစ်မိန့်ကိုမပေးနိုင်ပဲ နိုင်ငံရေးအရ လူထုက ရွေးချယ်တင်မြှောက်ထားတဲ့ အမြင့်ဆုံးရာထူးရှိသူ သမတဆီက တိုက်ရိုက် အမိန့်ပေးနိုင်တဲ့စနစ် ဖြစ်ပါတယ်။

လွှတ်တော်မှာ သမတကို တရားစွဲနိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။ အောက်လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်တွေက တရားစွဲတဲ့အခါ အထက်လွှတ်တော် အမတ်တွေက စီရင်ဆုံးဖြတ်ပါတယ်။

လွှတ်တော်မှာ အမြင့်ဆုံးတရားရုံး (Supreme Court) ရှိပါတယ်။ အမြင့်ဆုံးတရားရုံးရဲ့ အောက်မှာ အထူးတရားရုံး (Tribunal) ရှိပြီး ကြားနာစစ်ဆေး ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိပါတယ်။ တရားစီရင်ရေးဘက်မှာ အဆင့်မြင့်ဆုံး ရာထူးတွေကို သမတက စိတ်ကြိုက်ခန့်ခွဲ နိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အထက်လွှတ်တော်ကို တင်ပြရပြီး သမတ အဆိုပြုထားတာကိုတောင် အထက်လွှတ်တော်က ပယ်ချနိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။

အမြင့်ဆုံးတရားရုံးမှာ တားမြစ်ဖျက်သိမ်းနိုင်တဲ့အာဏာ(Judicial review) ရှိပါတယ်။ ဥပဒေသစ်တွေ၊ အစိုးရလုပ်ရပ်တွေက အခြေခံ ဥပဒေပါ ပြဌာန်းချက်နဲ့ မညီညွတ်ရင် ပယ်ချနိုင်တဲ့အာဏာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်နဲ့ စီမံခန့်ခွဲမှုမဏ္ဍိုင်တွေရဲ့ အာဏာပိုင်ခွင့် တွေကို အမြင့်ဆုံးတရားရုံးရဲ့ တားမြစ်ဖျက်သိမ်းနိုင်တဲ့အာဏာနဲ့ ကန့်သတ်ထားတာပါ။

ဒါပေမယ့် အမြင့်ဆုံးတရားရုံးက ဒီလိုပြုမှုတွေကို သူတို့ရာထူးကနေ ဖယ်ရှားနိုင်ခွင့် မရှိသလောက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ သူတို့ကို သက်ဆိုင်ရာမဏ္ဍိုင်တွေကဘဲ အရည်အချင်းအလိုက် ခန့်ထားခွင့်၊ ဖယ်ရှားပိုင်ခွင့်ရှိလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပဒေပြု လွှတ်တော်မှာ အခြေခံဥပဒေကို ပြန်လည်-ပြင်ဆင်-ဖြည့်စွက်-နှုတ်ပယ်ခွင့် ရှိပါတယ်။ ဒီလုပ်ပိုင်ခွင့်ဟာလည်း အာဏာကို ကန့်သတ် နိုင်တဲ့ နောက်ထပ် နည်းလမ်းတခု ဖြစ်လာပါတယ်။

နောက်ထပ်အာဏာကန့်သတ်နိုင်တဲ့ နောက်ထပ်နည်းတခုကတော့ စီမံခန့်ခွဲရေးမဏ္ဍိုင်နဲ့ ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်တို့မှာ ပါဝင်ထမ်းဆောင်နေ သူတွေကို ရာထူးနှစ်ခုစလုံးမှာ တပြိုင်တည်း တာဝန်ထမ်းဆောင်နိုင်အောင် စီမံထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာ ဥပဒေပြုလွှတ်တော် အမတ်တစ်ဦးက သမတရဲ့အကြံပေးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်နိုင်ခွင့်မရှိပါဘူး။ ထမ်းဆောင်ချင်တယ်ဆိုရင် အမတ်အဖြစ်ကနေ နှုတ်ထွက်ပေးရပါတယ်။ ဒါဟာ မဏ္ဍိုင်တွေမှာ သီးခြားအာဏာရှိတာကို အာမခံထားတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာတော့ အမေရိကန်ရဲ့ အခြေခံဥပဒေက ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီရဲ့ အခြေခံဥပဒေနှင့် ကွာခြားပါတယ်။ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်အမတ်တွေဟာ အစိုးရအဖွဲ့မှာ ပါဝင်ထမ်းဆောင်နိုင်ကြပါတယ်။ ဝန်ကြီးချုပ်နဲ့ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးတွေ အားလုံးဟာ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်မှာ ပါဝင်သူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ကို Member of Parliament လို့ခေါ်ပါတယ်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ လွှတ်တော် (Congress) မှာ အထက်နဲ့အောက် လွှတ်တော်တရပ်စီ ရှိပါတယ်။ အထက်လွှတ်တော်ကို Senate လို့ခေါ်ပြီး ပြည်နယ်တစ်ခုမှာ အမတ်(၂)ဦးစီနဲ့နဲ့ ပြည်နယ်ပေါင်း (၅၀)အတွက် အထက်လွှတ်တော်အမတ် ဦးရေ (၁၀၀) ရှိပါတယ်။ အောက်လွှတ်တော်ကို House of Representatives လို့ခေါ်ပါတယ်။ အမတ်ပေါင်း (၄၃၅)ဦး ရှိပါတယ်။ အထက်နဲ့ အောက် လွှတ်တော်တွေရှိလို့ လွှတ်တော်(၂)ရပ်ရှိတဲ့ ဥပဒေပြုလွှတ်တော် (Bicameral) အမျိုးအစား ဖြစ်ပါတယ်။ လွှတ်တော် တရပ်ဘဲ ရှိရင် Unicameral လို့ ခေါ်ပါတယ်။

အောက်လွှတ်တော်အတွက် ပြည်နယ်တစ်ခုချင်းကို ခန့်မှန်းခြေ လူဦးရေတူညီမှုအလိုက် ခရိုင် (District)တွေဆိုပြီး ထပ်ပိုင်းလိုက် ပါတယ်။ ခရိုင်တစ်ခုစီက ကိုယ်စားပြုသူ တဦးစီကို လူထုက ရွေးချယ်တင်မြှောက်ပါတယ်။ ခရိုင်အတွင်းနေထိုင်တဲ့ လူဦးရေ စာရင်းသစ်အရ တိုးရင်တိုးသလို လျော့ရင်လျော့သလို ခရိုင်နယ်နိမိတ်တွေကို ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းရပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲဝင်မယ့် သူတွေအတွက် အခွင့်အလမ်းသာအောင် ခရိုင်နယ်နိမိတ်ကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ဖို့ ကြိုးပမ်းတတ်ကြပါတယ်။ ဒါဟာ နိုင်ငံရေးအရ အရေးကြီးလို့ ဂရုစိုက်ရပါတယ်။

အမေရိကန် ပြည်နယ်တိုင်းဟာ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်စလုံးမှာ အခွင့်အရေး အတူတူ ရရှိကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပြည်နယ်အားလုံးမှာ လူထုကို ကိုယ်စားပြုတဲ့အခါ တန်းတူညီမျှသွားပါတယ်။

မကွိုင်ကြီး(၃)ခုက ဘယ်လိုအာဏာတွေကို ဘယ်လောက်အထိ ကျင့်သုံးနိုင်ခွင့်ရှိရမယ် ဆိုတာကို အခြေခံဥပဒေက သတ်မှတ်ပေး ပါတယ်။ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ဟာ ဥပဒေကြမ်းတွေကို ပြုစုရေးဆွဲရပါတယ်။ အခြားအလုပ်တွေထဲက တချို့ကတော့ ငွေကြေးဆိုင်ရာ ကိစ္စ၊ အခွန်ကောက်ခံတဲ့ကိစ္စ၊ အသုံးစရိတ် ခွဲဝေတဲ့ကိစ္စ၊ စာရင်းအင်းကိစ္စ၊ ကုန်စည်ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေးအတွက် စည်းမျဉ်း သတ်မှတ်တဲ့ကိစ္စ၊ စာပို့စနစ်နဲ့ စစ်ဘက်ရေးရာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

သမတဟာ စစ်တပ်အားလုံးရဲ့ ဦးစီးချုပ် ဖြစ်တဲ့အပြင် အစိုးရကတ်ဘီနက် ဌာနတွေအားလုံးရဲ့ အကြီးအကဲလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ သမတကို တနိုင်လုံးရဲ့ ခေါင်းဆောင်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရပါတယ်။ သမတဟာ နိုင်ငံခြားရေးရာ ပေါ်လစီတွေအတွက်လည်း တာဝန်ရှိပါတယ်။ အခြားနိုင်ငံတွေမှာ တာဝန်ထမ်းဆောင်မယ့် သံအမတ်ကြီးတွေကို အထက်လွှတ်တော်ရဲ့ သဘောတူညီချက်နဲ့ သမတက ခန့်ထားပါတယ်။ လူထုထံတင်ပြတဲ့ ထုတ်ပြန်ချက်တွေနဲ့ ဥပဒေပြုရေးမှာ သွယ်ဝိုက်ပြီး ဩဇာလွှမ်းမိုးပါတယ်။ သမတဟာ သူနဲ့ မဟာမိတ်ဖွဲ့ထားတဲ့ အထက်နဲ့အောက် လွှတ်တော်အမတ်တွေရဲ့ ကြိုးပမ်းချက်နဲ့ ဥပဒေပြုရေးအပေါ် တိုက်ရိုက် ဩဇာလွှမ်းမိုး ပါတယ်။

သမတဦးဆောင်တဲ့ ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ ပြဿနာတစ်ခုရှိပါတယ်။ အထက်နဲ့အောက် လွှတ်တော်တွေက ဥပဒေရေးဆွဲတယ် ဆိုပေမယ့် ရေးဆွဲသူမျှကို သမတက လက်မှတ်ရေးထိုး သဘောတူလိမ့်မယ်လို့ အာမခံချက် မရှိပါဘူး။ နမူနာပြရရင် အမေရိကန် သမတ အတော်များများဟာ စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေရဲ့ အကျိုးမျှော်ကိုးတဲ့ရုပ်ငွေနဲ့ ရွေးကောက်ပွဲတွေမှာ အနိုင်ရရှိခဲ့ကြလို့ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းဥပဒေတွေကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် စည်းကြပ်ဖို့ သမတက ငြင်းဆန်တတ်ကြပါတယ်။

ပိုဆိုးတာက သမတက အဲဒီရုပ်ငွေအလှူရှင်တွေကို ကာကွယ်ပေးနေလို့ ဥပဒေကြမ်းရေးဆွဲရာမှာ ဟာကွက်မရှိအောင်၊ အဓိပ္ပာယ် ရှင်းအောင် မရေးဆွဲနိုင်ပဲ ဖြစ်ရပါတယ်။ ဥပဒေကြမ်းတွေကို သမတ အတည်ပြုနိုင်လောက်အောင် လျော့လျော့ပေါ့ပေါ့ ရေးဆွဲ ပေးနေရပါတော့တယ်။

ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ရဲ့ တာဝန်နဲ့လုပ်ပိုင်ခွင့် နောက်တမျိုးက အစိုးရ လုပ်ငန်းဆောင်တာတွေအပေါ် ကြီးကြပ်ပေးရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အစိုးရစီမံခန့်ခွဲရေးဘက်က တာဝန်ရှိသူတွေက ဥပဒေရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း အကောင်အထည်မဖော်နိုင်ဘူးလို့ ယူဆရင် သူတို့ကို လွှတ်တော်ကနေ စစ်ဆေးဖို့ ဆင့်ခေါ်ပိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံအနေနဲ့လည်း အခြေခံဥပဒေနဲ့ ဆန့်ကျင်ပြီး လမ်းကြောင်းမှားနေရင် တာဝန်ရှိသူတွေကို လွှတ်တော်ရှေ့ မှောက် လာရောက်အစစ်ဆေးခံဖို့ ဆင့်ခေါ်ပိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။

တတိယမဏ္ဍိုင်ဖြစ်တဲ့ တရားစီရင်ရေးဟာ ပထမ မဏ္ဍိုင်နှစ်ခုထက် တဆင့်နိမ့်ပါတယ်။ တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်မှာ အာဏာ ရှိတယ်လို့ အခြေခံဥပဒေက သတ်မှတ်ပေးပေးမယ့် အာဏာကို ဘယ်လိုအသုံးပြုနိုင်တယ် ဆိုတာကိုတော့ အတိအကျ ရှင်းလင်းပေးတာ မရှိပါဘူး။ အမြင့်ဆုံးတရားရုံးမှာ စီမံခန့်ခွဲရေးမဏ္ဍိုင်နဲ့ ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်တွေက အခြေခံဥပဒေကို ချိုးဖောက်တဲ့ အပြုအမူတွေကို တားမြစ်ဖျက်သိမ်းဖို့ အမှန်တကယ်ဘဲ Judicial review အာဏာရှိပါတယ်။ အခြေခံဥပဒေပါ အချက်တွေအပေါ် အငြင်းပွားစရာ ရှိရင်လည်း အမြင့်ဆုံးတရားရုံးရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ကသာ နောက်ဆုံးအတည်ဖြစ်ပါတယ်။ အခြေခံဥပဒေမရှိတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာတော့ Judicial review အာဏာမျိုး မရှိပါဘူး။

တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်က စီမံခန့်ခွဲရေးမဏ္ဍိုင်နှင့် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်တွေထက် တဆင့်နိမ့်ရတာကတော့ အမြင့်ဆုံးတရားရုံးက တရားသူကြီးတွေကို လူထုက ရွေးချယ်တင်မြှောက် မထားလို့ပါ။ ဒါကြောင့်မို့လို့ တရားသူကြီးတွေဟာ လူထုအပေါ် တာဝန်ခံတာ မရှိပါဘူး။ သူတို့မှာ လက်တွေ့အားဖြင့်လည်း အာဏာမရှိပါဘူး။ အစိုးရရဲ့ အာဏာကျင့်သုံးပုံကို ထိန်းသိမ်းပေးနိုင်ဖို့ တရားရုံးတွေ ရှိနေတာဘာလို့သာ ယူဆကြပါတယ်။

တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်မှာ နိုင်ငံခြားရေးရာကိစ္စတွေကို တားမြစ်နိုင်တဲ့ အာဏာရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အကန့်အသတ်နဲ့ ဖြစ်ပါတယ်။ အများအားဖြင့် ပြည်တွင်းရေးရာကိစ္စတွေကိုဘဲ လုပ်ဆောင်ပါတယ်။

အမေရိကန်မှာ မျှတတဲ့တရားစီရင်ရေးစနစ်က အမှန်တကယ် တည်ရှိနေပါတယ်။ တရားရုံးတွေရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အယူခံ ဝင်ပိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အမြင့်ဆုံးတရားရုံးအဆင့်ကို တက်လာပြီဆိုရင် အဲဒီအဆင့်ဆုံးဖြတ်ချက်တွေအပေါ် နောက်ထပ် အယူခံပိုင်ခွင့် မရှိတော့ပဲ နောက်ဆုံး အတည်ဖြစ်ပါတယ်။

အမြင့်ဆုံးတရားရုံးဟာ အောက်ရုံးတွေရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လေးစားလိုက်နာပေးမယ့် လိုအပ်တဲ့အခါ မူလဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြင်ဆင် ဆုံးဖြတ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါဟာ ကိုယ်တိုင် စည်းကမ်းသတ်မှတ် လုပ်ဆောင်တဲ့ ပုံစံမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ပြင် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်က အခြေခံဥပဒေပါ အကြောင်းအချက်တွေကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်-ဖြည့်စွက်-နှုတ်ပယ်တဲ့အခါ အမြင့်ဆုံးတရားရုံးမှ ဆုံးဖြတ်ပေးပါတယ်။

တရားရုံးတွေကို လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်စီရင်နိုင်ဖို့ ရည်ရွယ်ပြီး တည်ဆောက်ထားပါတယ်။ ဘယ်သူ့မျက်နှာကိုမှ မကြည့်ပါဘူး။ နိုင်ငံရေးကိုလည်း မကြည့်ပါဘူး။ တရားရုံးဟာ မျက်စိကန်းတယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။ မှန်ကန်တဲ့ဥပဒေကလွဲလို့ အခြားဘာကိုမှ မမြင်တာကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ ဥပဒေပြုကိစ္စ၊ တရားရေးကိစ္စ အငြင်းပွားတာတွေမှာ တရားရုံးတွေက ဘက်မလိုက်ပဲ သုံးသပ် ပေးတဲ့အပြင် အစိုးရမူဝါဒတွေအတိုင်းလိုက်ပြီး အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပေးမှာ မဟုတ်ဘူးလို့လည်း ဆိုလိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် တရားသူကြီး တွေဟာ နိုင်ငံရေးအရ အာရုံစိုက်ဖို့ လိုမယ့်ကိစ္စတွေကိုလည်း မလုပ်ဆောင်သလို ဘက်လိုက် ဆုံးဖြတ်စီရင်တာလည်း မရှိပါဘူး။

တရားရုံးအတွက် အခြေခံမူတရပ်ဟာ တရားစီရင်နိုင်လောက်တဲ့ အခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းထားဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမူအရ တရားသူကြီးတွေဟာ သူတို့အနေနဲ့ ဆုံးဖြတ်စီရင်နိုင်တဲ့ အခြေအနေရှိမှ ဆုံးဖြတ်စီရင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်လို့ အခြေခံဥပဒေနဲ့ မကိုက်ညီတာ ရှင်းလင်းသိသာနေရင် တရားသူကြီးတွေက ဆန့်ကျင်တဲ့အနေနဲ့ တရားစီရင်တာကို ရပ်ဆိုင်းထားနိုင်ပါတယ်။ တရားရုံးတွေက အခြေခံဥပဒေမှာ အမှန်တကယ်ရှိနေတဲ့ စာသားတွေအတိုင်း အတိအကျလိုက်နာကြရပါတယ်။ ဒါမှသာ ဥပဒေပြု လွှတ်တော်ရဲ့ အာဏာပိုင်ဆိုင်မှုကို မထိခိုက်စေပဲ ရှိနေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အမေရိကန် တရားစီရင်ရေးစနစ်မှာ လက်ရှိတရားစီရင်ရေးစနစ်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲဖို့ ကြိုးပမ်းအားထုတ်တာတွေ ရှိပါတယ်။ တရား စီရင်နိုင်လောက်တဲ့ အခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းထားတာရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ပါတယ်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသမားတွေဟာ အခြေခံ ဥပဒေအတိုင်းမဟုတ်ပဲ ဥပဒေတွေကို ပြင်ဆင်တာ၊ အရင် တရားရုံးဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို ပြင်ဆင်တာ၊ အခြေခံဥပဒေကို သူတို့ သဘောအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူနေတာတွေ ရှိတယ်လို့ ထိန်းသိမ်းထားလိုသူတွေဘက်က ယူဆကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ပြုပြင်ရေးသမားတွေဘက်ကတော့ အဲဒီလို မယူဆပါဘူး။

ထိန်းသိမ်းလိုသူနဲ့ ပြုပြင်လိုသူ နှစ်ဘက်တို့က ပြိုင်ဆိုင်လာတာကိုကြည့်ရင် ဒီကိစ္စဟာ အရေးကြီးနေပြီ ဆိုတာကို ပြသနေပါတယ်။ အခြေခံဥပဒေ ဆိုတာ အသက်ဝင်နေရပါတယ်။ စာရွက်စာတမ်းဖြစ်ပါတယ်။ ကျောက်စာ မဟုတ်ပါဘူး။ ထာဝတည်ရှိ-ကျင့်သုံး နေရမယ်လို့ မဆိုလိုပါဘူး။ လိုအပ်သလို ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲနိုင်တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အခြေခံဥပဒေမှာ ရေးသားထားတဲ့အတိုင်း

အတိအကျ အဓိပ္ပာယ်ဖော်ရမယ်လို့ (၁၈)ရာစုတစ်ဝိုက်က စောဒကတက်သူတွေ ရှိခဲ့ဖူးပါတယ်။ သူတို့ဟာ ခရစ်ယန်သမ္မာကျမ်းစာနဲ့ မူဆလင် ကိုရမ်ကျမ်းစာတွေကို အတိအကျ အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပေးဖို့ တောင်းဆိုသူတွေနဲ့ တူနေပါတော့တယ်။ အမှန်မှာတော့ သူတို့ဟာ အခြေခံဥပဒေကို အတိအကျ ကျင့်သုံးလိုသူတွေဘဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။

အမေရိကန် အခြေခံဥပဒေကို မူကြမ်းရေးသူတွေက သူတို့အနေနဲ့ အနာဂတ်မှာ အသုံးပြုလာဖို့ရှိတဲ့ အရာရာတိုင်းကို အပြည့်အစုံ ပါဝင်စေနိုင်မယ့် မူကြမ်းကို ပြင်ဆင်ပေးနိုင်မှာ မဟုတ်ဘူးလို့ သဘောပေါက်ထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ဟာ အဲဒီလိုပြောင်းလဲလာနိုင်တာတွေအပေါ် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေနိုင်မယ့် ပဋိပက္ခစာချုပ်ကိုသာ မွေးဖွားပေးလိုက်ဖို့ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တက်လာမယ့် မျိုးဆက်သစ် တရားရေးပညာရှင်တွေကလည်း ဒီလိုစိတ်ဓါတ်ကို ဆက်လက်မွေးမြူဖို့ သူတို့က မျှော်လင့်ထား ခဲ့ကြပါတယ်။

အနှစ်ချုပ်လိုက်ရင်တော့ အခြေခံဥပဒေ တည်ဆောက်တာတွေ၊ အာဏာကန့်သတ်တာတွေ၊ ရွေးချယ်တင်မြှောက်တဲ့ အစီအစဉ်တွေ၊ အကောင်းဆုံး ရွေးချယ်ခံပုဂ္ဂိုလ်တွေနဲ့ ပတ်သက်နေတာကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးက ပြည်သူတွေ အသေအချာ ဂရုတစိုက် ဆုံးဖြတ် ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြည်သူတွေရဲ့ ရည်မှန်းချက်ဟာ တဦးချင်း၊ တဖွဲ့ချင်းရဲ့ ရပိုင်ခွင့်တွေကို တန်ဖိုးထား လေးစားပြီး ထိန်းသိမ်းပေး လိုတဲ့ အစိုးရကောင်းတရပ် ပေါ် ထွန်းရေးဘဲ ဖြစ်ရပါလိမ့်မယ်။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

အပိုင်း (၁၄) ဖယ်ဒရယ်စနစ်

အရှင်းဆုံး ဒီမိုကရေစီ တည်ဆောက်ပုံဟာ ဥပဒေပြုလွှတ်တော် တစ်ရပ်သာရှိတဲ့ Unitary state လို့ခေါ်တဲ့ တပြည်ထောင်နိုင်ငံစနစ် ဖြစ်ပါတယ်။ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ အဲဒီနိုင်ငံမှာ ဗဟိုအစိုးရတစ်ရပ် ရှိတာဖြစ်ပါတယ်။ ပြည်နယ် (ဒါမှမဟုတ်) ဒေသကြီးတွေကို အခြေခံပြီး တည်ဆောက်ထားတဲ့စနစ် မရှိပါဘူး။ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်လည်း တစ်ရပ်သာ ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံတွင်းမှာ ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် လူဦးရေတူညီတဲ့ ခရိုင်တွေ ခွဲထားပါတယ်။ လူထုကို ကိုယ်စားပြုမယ့်အမတ်တွေကို ခရိုင်အတွင်း နေထိုင်သူတွေက ရွေးချယ် တင်မြှောက်ကြပါတယ်။ ဒီလိုတည်ဆောက်ပုံမျိုးဟာ ဘယ်လို လူနေမှုအဖွဲ့အစည်းကိုမဆို အုပ်ချုပ်ဖို့ သင့်တော်ပါတယ်။

ဒါပေမယ့် နိုင်ငံအများစုမှာတော့ အကြောင်းပြချက်မျိုးစုံနဲ့ ဗဟိုအစိုးရအပြင် ပြည်နယ် (ဒါမှမဟုတ်) ဒေသကြီးတွေ ထားရှိကြပါတယ်။ အထက်နဲ့အောက် လွှတ်တော်နှစ်ရပ် ပုံစံဟာလည်း အများလက်ခံတဲ့ စံနှုန်းတခု ဖြစ်လာပါတယ်။ အများအားဖြင့် ခရိုင်၊ မြို့ကြီး၊ မြို့နယ်အလိုက် အစိုးရအာဏာပိုင် အဆင့်ဆင့်ကို ထပ်မံဖွဲ့စည်းပြီး စီမံခန့်ခွဲ အုပ်ချုပ်တတ်ကြပါတယ်။

ဒီလိုရှုပ်ထွေးလှတဲ့စနစ်တွေဟာ နိုင်ငံတွေရဲ့ နောက်ခံသမိုင်းတွေကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဆိုပြီး သမိုင်းဦးစတင်တုန်းက အဲဒီနေရာကို စရောက်လာသူတွေဟာ သူတို့အခေါ်အတိုင်းဆိုရင် နယ်မြေသစ်တွေမှာ နိုင်ငံရေးအရ ချက်ချင်း ထိန်းချုပ်လိုက်ကြပါတယ်။ ကိုလိုနီ လုပ်တာပါပဲ။ ဒါကို “နယ်ချဲ့တယ်”လို့ မြန်မာစကားနဲ့ ခေါ်ပါတယ်။ အမေရိကကို ရောက်လာသူတွေဟာ ပြည်နယ် တခုပြီးတခုကို တစတစ ချဲ့ထွင်သိမ်းသွင်းခဲ့ကြပါတယ်။ နောက်ဆုံးမှာ နယ်မြေတခုလုံးကို လူဦးရေအလိုက် အုပ်စုငယ်တွေ ခွဲထုတ်လိုက်ပါတယ်။ ပထဝီမြေအနေအထားအလိုက် နယ်နိမိတ်တွေ သတ်မှတ်ပြီး ထိန်းချုပ်နိုင် ခဲ့ကြပါတယ်။

နိုင်ငံတခုမှာ ဗဟိုအစိုးရက မတူကွဲပြား ခြားနားတဲ့ ပြည်နယ်တွေကို တစတစတည်းတည်း ဖွဲ့စည်းထားရင် အဲဒီနိုင်ငံမှာ ဖယ်ဒရယ်စနစ် ရှိတယ်လို့ ပြောကြပါတယ်။ အဲဒီအစိုးရကို ဗဟိုအစိုးရ (Central government) (ဒါမှမဟုတ်) ဖယ်ဒရယ်အစိုးရ (Federal government) လို့ခေါ်ပါတယ်။ ဖယ်ဒရယ်စနစ်အပေါ် အဓိကမေးဖို့ ရှိတာကတော့ ဗဟိုအစိုးရနဲ့ ပြည်နယ်အစိုးရတွေအကြား ပိုင်းခြားခွဲဝေထားတဲ့ လုပ်ပိုင်ခွင့်တွေ၊ လိုက်နာရမယ့်ကိစ္စတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

အာဏာကို ပိုင်းခြားခွဲဝေထားတာဟာ အလွန်ကောင်းတဲ့ အင်အားချိန်ခွင်လျှာညီမျှမှု ဖြစ်ပါတယ်။ ဗဟိုမှာ အာဏာအများစု ရှိနေရင် အာဏာရှင်စနစ် ဖြစ်လာတတ်ပါတယ်။ ဗဟိုမှာ အာဏာနည်းလွန်းနေရင်လည်း တိုင်းပြည်ပြိုကွဲပြီး ဖယ်ဒရယ်စနစ် ကျဆုံးတတ် ပါတယ်။ ဗဟိုအစိုးရအပေါ်ဆန့်ကျင်တဲ့ ပြည်နယ်တွေက ခွဲထွက်ကြလို့ တိုင်းပြည်တခုလုံး အစိတ်စိတ်အမွှာအမွှာ ကွဲထွက်သွားရ တတ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတကာဖြစ်ရပ်တွေမှာ နိုင်ငံကို အပြည့်အဝကိုယ်စားပြုပြီး ပါဝင်နိုင်ရုံလောက်သာ ဗဟိုအစိုးရမှာ အင်အားရှိဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

ဖယ်ဒရယ်စနစ် တည်ဆောက်ပုံနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ကမ္ဘာမှာ ပုံစံမျိုးစုံ ရှိပါတယ်။ တခုနဲ့တခု သိသိသာသာ ခြားနားပါတယ်။ အင်အား ချိန်ခွင်လျှာ ညီမျှတဲ့အပေါ်မူတည်ပြီး ကွဲပြားနေကြတာပါပဲ။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ ခိုင်မာတဲ့ ဗဟိုအစိုးရ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အခြားဖယ်ဒရယ်နိုင်ငံတွေမှာ ကွန်ဖက်ဒရေးရှင်း (Confederation) ပုံစံနဲ့ ရှိတတ်ပါတယ်။ ကွန်ဖက်ဒရေးရှင်းပုံစံမှာ အခိုင်အမာ ရပ်တည်နေတဲ့ ပြည်နယ်တွေရှိပေမယ့် ပြည်နယ်တွေကို စုစည်းထားပုံကတော့ ဖယ်ဒရယ်လောက် မခိုင်မာပါဘူး။ တချို့ပြည်နယ် တွေဟာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးတောင် ရရှိထားပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ဖယ်ဒရယ်စနစ်က ပြည်နယ်တွေအားလုံးအပေါ် စုစည်းအား ကောင်းပြီး၊ ကွန်ဖက်ဒရေးရှင်းက ပြည်နယ်တခုချင်းအလိုက် အားကောင်းတာကို တွေ့နိုင်ပါတယ်။

ဗဟိုနဲ့ ပြည်နယ်တွေအကြား တူညီမှု ရှိမရှိ ဆိုတဲ့ အယူအဆဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ဘယ်လိုတည်ဆောက်သလဲ ဆိုတဲ့အပေါ် မူတည်ပါတယ်။ တကယ်လို့ ပြည်နယ်တွေက အင်အားခိုင်မာတောင့်တင်းပြီး သူတို့ကိုယ်တိုင် အမှီအခိုကင်းကင်း ရပ်တည်နိုင်စွမ်း ရှိတယ်ဆိုတဲ့ လက္ခဏာတွေ ပြနိုင်ရင် ဖယ်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုမှာ အထိုက်အလျောက် အားနည်းတတ်ပါတယ်။ ဥပမာဆိုရင် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်နေတဲ့ပြည်နယ်ဟာ ဗဟိုအစိုးရကို အံတုလာနိုင်ပါတယ်။ ဒါ့ပြင် သိပ်မဖွံ့ဖြိုးသေးတဲ့ ပြည်နယ်တွေအပေါ် နိုင်ငံထက်စီးနင်း လုပ်လာနိုင်ပါတယ်။ ဖယ်ဒရယ်စနစ် အောင်မြင်ဖို့အတွက် ဗဟိုအစိုးရမှာ အာဏာအလုံအလောက် ရှိနေရပါလိမ့်မယ်။ ဒါမှသာ

မတူတဲ့ ပြည်နယ် အချင်းချင်း ကြီးနိုင်ငယ်ညှင်း မဖြစ်အောင် ကာကွယ်ပေးထားနိုင်ပါမယ်။

ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးရင် အကျိုးဖြစ်ထွန်းတာတွေရှိပါတယ်။ ဥပမာတစ်ခုကတော့ ဖယ်ဒရယ်စနစ်နဲ့ စုစည်းရလို့ ညီညွတ်ပြီး အင်အားပိုကောင်းလာပါတယ်။ ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်ကို စုပေါင်းပြီး မျှဝေကျခံရလို့ အခြားကိစ္စတွေမှာ သုံးစွဲဖို့ ဘဏ္ဍာငွေ ပိုရလာပါတယ်။ ဖယ်ဒရယ်စနစ် အားနည်းရင် ပြည်နယ်တွေမှာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ လျော့နည်းတတ်ပါတယ်။ ပြည်နယ်အနေနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်တဲ့လက္ခဏာကို ပြသနိုင်စွမ်း လျော့နည်းသွားတတ်ပါတယ်။ ဒီအခါမှာ ပြည်နယ်တွေက ဗဟိုအစိုးရကို ပိုမိုမှီခိုလာရပါတယ်။ ဗဟိုအစိုးရကို ပိုပြီးမှီခိုရင် အမျိုးသားရေးလက္ခဏာ ပိုထင်ရှားလာပြီး ပြည်နယ်တွေရဲ့ ဝိသေသလက္ခဏာတွေမှာ အားလျော့သွားရတတ်ပါတယ်။

ဖယ်ဒရယ်စနစ်မှာ ပေးဆပ်ရတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ဖယ်ဒရယ်လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရရှိတဲ့ မတူကွဲပြားနေတဲ့ အုပ်စုတွေ များလေလေ၊ အုပ်စုအချင်းချင်း ပဋိပက္ခ ပိုဖြစ်လေပါဘဲ။ ဒါ့ပြင် အစိုးရအဆင့်မျိုးစုံကို စီမံကွပ်ကဲထိန်းချုပ်နိုင်ဖို့နဲ့ အဆင့်မျိုးစုံမှာ အာဏာအလွဲသုံးစားတာတွေကို တားဆီးနိုင်ဖို့အတွက် ပိုပြီး ကန့်သတ်ထိန်းညှိ ပေးထားရပြန်ပါတယ်။ အဆင့်မျိုးစုံအတွက် ဆောင်ရွက်ရလို့ စုစုပေါင်းကုန်ကျစရိတ်လည်း မြင့်တက်လာရပါတယ်။

ဖယ်ဒရယ်စနစ်ရဲ့ အခြားဝိသေသလက္ခဏာတွေထဲက တစ်ခုကတော့ ပြည်နယ်တွေက ဗဟိုအစိုးရကို ပုံစံသစ်ပြောင်းဖို့အတွက် ချဉ်းကပ်ရာမှာ ပြောင်းလဲအစားထိုးနိုင်တဲ့ အခြားနည်းလမ်းတွေနဲ့ စမ်းသပ်တတ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်လို့ ပြည်နယ်အရေအတွက် များပြားလွန်းနေရင် နည်းလမ်းတွေလည်း များလာမှာဖြစ်လို့ ဖယ်ဒရယ်စနစ် ရှုပ်ထွေးလာနိုင်ပါတယ်။ ပြဿနာလည်း တက်နိုင်ပါတယ်။ နိုင်ငံတစ်ခုမှာ ပြည်နယ်အများအပြား ရှိနေရင် လူမှုအဖွဲ့အစည်းတွေမှာ ရည်မှန်းချက်တူ၊ ခံယူချက်တူ စုစည်း ညီညွတ်မှုတွေ မဖြစ်လာနိုင်ပါဘူး။ အထူးသဖြင့် ပြည်နယ်တစ်ခုချင်းရဲ့ ရပိုင်ခွင့်တွေအပေါ် မေးခွန်းထုတ်စရာ ဖြစ်လာပါတယ်။ ပြည်နယ်အချို့ဟာ သူတို့ရပိုင်ခွင့်တွေကို ကောင်းကောင်းကာကွယ်နိုင်ကြပေမယ့် ပြည်နယ်အချို့ကတော့ အဓမ္မ အနိုင်ကျင့်ခံရနိုင်ပါတယ်။ ဒီကိစ္စမှာ ပြည်နယ် တစ်ခုချင်းရဲ့ ရပိုင်ခွင့်တွေကို နိုင်ငံအတိုင်းအတာနဲ့ ကာကွယ်ပေးဖို့ ဗဟိုအစိုးရက အဓိက တာဝန်ယူပေးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဗဟိုအစိုးရဟာ အများအားဖြင့် စစ်တပ်၊ နိုင်ငံခြားရေးရာ၊ ပြည်တွင်းသုံး ငွေစက္ကူတွေ ရိုက်ထုတ်တာတွေမှာ အထူး တာဝန်ယူလေ့ ရှိပါတယ်။ ပြီးတော့ စီးပွားရေးကဏ္ဍမှာ အလွန်အရေးကြီးတဲ့ စီးပွားရေးရလဒ်တွေ ဖြစ်ပေါ်အောင် စည်းမျဉ်းဥပဒေသတွေ ချမှတ်ပေးပါတယ်။

ဖယ်ဒရယ်စနစ် စံနမူနာပုံစံကို ပြောရရင် အခြေခံကျတဲ့ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းတွေနဲ့ အစိုးရပုံစံ အလုပ်တွေကို ဗဟိုအစိုးရနဲ့ ပြည်နယ်အစိုးရတွေက တာဝန်ခွဲဝေယူရပါတယ်။ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာတွေကို ခွဲဝေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုကိစ္စတွေမှာ ဥပဒေမူကြမ်း ပြုစုရေးဆွဲတာတွေ၊ ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပတာတွေ၊ အခွန်နှုန်း တိုးမြှင့်တာတွေ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့အင်အား တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းတာတွေ၊ ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး စည်းကြပ်တာတွေ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းတာကို ကာကွယ်တာမျိုးလို သဘာဝအရင်းအမြစ် ပြုစုဖွံ့ဖြိုးထောင်ထိန်းသိမ်းတာတွေ ပါဝင်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီရဲ့ ယေဘုယျ အခြေခံမူတစ်ခုကတော့ အစိုးရရဲ့ အထူးဆုံးဖြတ်ချက်ကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာဆုံးရှုံးတာ အများဆုံးခံစားရတဲ့ လူထုက အဲဒီကိစ္စအပေါ် တင်ပြချက်ဟာ နောက်ဆုံးအတည် (Final say) ဖြစ်ရမယ် ဆိုတာပါဘဲ။ ဒါ့ကြောင့် ဒီကိစ္စမျိုးမှာ ဗဟိုအစိုးရက ဆုံးဖြတ်ချက်ချဖို့ မလိုပါဘူး။ ဒါဟာ ဗဟိုအစိုးရကို တရားမျှတစွာ အာဏာကန့်သတ်လိုက်တာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒေသခံ လူထုကိုယ်စားလှယ်အရာရှိတွေဟာ ဒေသအကြောင်း အကျွမ်းဝင်ပြီးဖြစ်နေလို့ ဒေသစီမံကိန်းတွေကို သူနေရာနဲ့သူ အဝင်ဝင်ကျ ဖြစ်အောင် စီမံဆောင်ရွက်စေတဲ့သဘော ဖြစ်ပါတယ်။ ဗဟိုအစိုးရတာဝန်ဟာ ပြည်နယ်တွေရဲ့ မတူညီတတ်တဲ့ အခြေအနေတွေကို ထိန်းညှိပေးပြီး ပုံမှန်လည်ပတ်နိုင်အောင် ပါဝင်ကူညီဖို့ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအတွက် နိုင်ငံပိုင်အရင်းအမြစ်တွေကို သင့်လျော်အောင် ခွဲဝေပေးရမှာဖြစ်သလို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်ရေးမှာလည်း ဗဟိုအစိုးရက တက်တက်ကြွကြွ ပါဝင်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အများအားဖြင့် ကြုံတွေ့ရတတ်တဲ့ ပြဿနာတစ်ခုကတော့ နိုင်ငံပိုင် အရင်းအမြစ်တွေကို သင့်တင့်မျှတအောင် မခွဲဝေပေးနိုင်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အရင်းအမြစ် သဘာဝသယံဇာတတွေကို လူသူမနီး ဝေးလံတဲ့ဒေသတွေမှာ ရတတ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အကျိုးအမြတ်

ခံစားခွင့်မှာတော့ ဒေသခံတွေဟာ ရသင့်တဲ့ဝေစုထက် လျော့နည်းပြီး ရကြပါတယ်။ ဒါဟာ ဗဟိုအစိုးရရဲ့ အကျင့်ပျက် ခြစား ဖောက်ပြန်တာတွေကြောင့်ပါ။ ဒီလို နိုင်ငံထက်စားနင်း ခေါင်းပုံဖြတ်တာတွေကြောင့် ဒေသခံတွေက တော်လှန်ပုန်ကန်ရတဲ့ ဖြစ်ရပ် အများအပြား ရှိပါတယ်။ ဥပမာ- အိန္ဒိယ အရှေ့မြောက်ဒေသနဲ့ နိုင်ဂျီးရီးယား မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံအချို့က ဖယ်ဒရယ်စနစ်အပေါ် ပြင်းပြင်းထန်ထန် စိန်ခေါ်လာနေကြပါတယ်။ တကယ်လို့ ခြားနားတဲ့ လူမျိုးစု၊ ဘာသာရေး၊ ဒေသခံအစုအဖွဲ့တွေ အချင်းချင်း အကြီးအကျယ် ကွဲပြားကြရင် အကျိုးအမြတ် ဘယ်လိုဘဲရှိရှိ ဖယ်ဒရယ်အစိုးရအတွက် ကောင်းတဲ့ ကိစ္စ မဟုတ်ပါဘူး။ အမှန်တကယ်မှာတော့ မတူကွဲပြားတာတွေအားလုံးကို စုစည်းပြီး ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို သင့်တင့်လိုက်ဖက်အောင် တည်ဆောက်နိုင်ပါတယ်။ ယေဘုယျ အရေးကြီးတာကတော့ အပြန်အလှန် လုံးဝသဘောတူညီနေရပါမယ်။

ဖယ်ဒရယ်ရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ဟာ ပြည်နယ်နဲ့ဆိုင်တဲ့ ဒေသတွင်းကိစ္စတွေအတွက် ပြည်နယ်တွေကို ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ပေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ တနိုင်ငံလုံးနဲ့ဆိုင်တဲ့ ကိစ္စတွေအတွက် နိုင်ငံအတွင်းရှိ ပြည်နယ်တွေအားလုံးက အညီအမျှ တာဝန်ယူပေးဖို့လည်း ရှိပါတယ်။ ပြည်နယ်တွေက တာဝန်ယူနိုင်လောက်အောင် ဖယ်ဒရယ်အစိုးရဘက်က အထူးထောက်ပံ့ပေးဖို့လည်း လိုအပ်ပါတယ်။ ဥပမာ- ပြည်နယ်တခုမှာ မိုးခေါင်နေရင် မိုးမခေါင်တဲ့ ကျန်ပြည်နယ်တွေက ပိုင်းဝန်းကူညီကြသလို ဖယ်ဒရယ်အစိုးရကလည်း အထူး တာဝန် ရှိစွာနဲ့ ကူညီထောက်ပံ့ပေးရပါတယ်။

တကယ်လို့ အုပ်စုတစုက လူအများစုနဲ့ လွှမ်းမိုးနေရင် အခြားအုပ်စုတွေရဲ့ ရပိုင်ခွင့်တွေကို ခေါင်းပုံဖြတ်လာဖို့ ရှိနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတချို့မှာ လူနည်းစုတွေအတွက် လူဦးရေ အချိုးအစားမဟုတ်တဲ့ ကိုယ်စားပြုမှုစနစ်ကို ထားရှိဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒီစနစ်ဟာ လူတိုင်းက တစ်ထက် ပိုပေးနိုင်ခွင့်ရှိတဲ့ စနစ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ်လည်း လူနည်းစုတွေအတွက် Minority veto လို့ခေါ်တဲ့ အထူးကျင့်သုံးနိုင်တဲ့ ဗီတိုအာဏာ စနစ်မျိုး ထားရှိဖို့ လိုအပ်ကောင်းလိုအပ်ပါလိမ့်မယ်။

နိုင်ငံအပေါ်သစ္စာရှိရင်၊ မတူကွဲပြားတဲ့ အုပ်စုတွေက လူဦးရေအလိုက်၊ နယ်မြေဒေသအလိုက် ညီမျှနေကြရင် လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေဟာ အကြီးအကျယ် ကွဲပြားတာတောင် ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို ပိုပြီး အလွယ်တကူ တည်ဆောက်နိုင်ပါတယ်လို့ ကမ္ဘာကျော် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရှင် ဒေါက်တာ အာရမ်လစ်ဖတ် (Arend Lijphart)က ပြောဖူးပါတယ်။ ဖယ်ဒရယ်စနစ်မှာ အရေးပါတဲ့အချက်တခုလို့ ဆိုရမှာပါ။

ဖယ်ဒရယ်စနစ် တည်ဆောက်တာကို နောက်ဆုံးသုံးသပ်ရရင် လူ့အဖွဲ့အစည်းအချို့အတွက် ဖယ်ဒရယ်စနစ်က သင့်တော်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဖယ်ဒရယ်စနစ်က ဘယ်လိုဘဲကောင်းကောင်း ဗဟိုအစိုးရက တရားဝင်နည်းလမ်းနဲ့ အာဏာအလွှဲသုံးစားနေရင်၊ ခွဲခြားနှိမ်ချဆက်ဆံနေရင် ပြည်နယ်တွေမှာ နစ်နာဆုံးရှုံးရပါမယ်။ ခံရသူတွေအဖို့ မတရားတာတွေကို ပြုပြင်နိုင်ဖို့ ဘယ်လိုမှ မစွမ်းနိုင်တော့ဘူးဆိုရင် ခွဲထွက်လိုစိတ် ရှိလာပါလိမ့်မယ်။

ဗဟိုအစိုးရ လုပ်သမျှဒဏ်ကို ပြည်နယ်အားလုံးတို့က ဆိုင်ဆိုင်မဆိုင်ဆိုင် တစုတစည်းတည်း ခါးစည်းခံရတတ်ပါတယ်။ နမူနာကတော့ ယူဂိုစလားဗီးယားနဲ့ ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုတို့ပါ။ ခံရတဲ့ ပြည်နယ်တွေအတွက် ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကို အဆုံးသတ်လိုက်တာက ပိုကောင်းဖို့ ဖြစ်လာပါမယ်။ ဖယ်ဒရယ်စနစ်ကနေ ခွဲထွက်လိုတဲ့ ပြည်နယ်တွေကို ခွဲထွက်ခွင့်ပြုပြီး လွတ်လပ်တဲ့နိုင်ငံများ ဖြစ်လာစေဖို့ ခွင့်ပြုသင့်ပါတယ်။

နိုင်ငံတခုရဲ့အခြေခံဥပဒေက ဗဟိုအစိုးရနဲ့ ပြည်နယ်တွေရဲ့ လုပ်ပိုင်ခွင့်တွေကို အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ပေးပါတယ်။ အစိုးရတာဝန် ထမ်းဆောင်သူတွေကို ရာထူးကနေ ဘယ်လို ဖယ်ရှားနိုင်သလဲ ဆိုတာလည်း ဖော်ပြထားရပါတယ်။ ဒီလိုဘဲ ပြည်နယ်သစ်တွေ ဖွဲ့စည်းဖို့ကိစ္စ၊ ပြည်ထောင်စုစနစ်ကို ဖျက်သိမ်းဖို့ကိစ္စ - ဒီနှစ်မျိုးစလုံး ဖြစ်နိုင်ခြေ ရှိ-မရှိ စဉ်းစားသင့်ပါတယ်။

ပြည်နယ်အစိုးရတွေရဲ့လုပ်ပိုင်ခွင့်တွေ၊ တဦး-တဖွဲ့ရဲ့လုပ်ပိုင်ခွင့်တွေကို ဗဟိုအစိုးရရဲ့လုပ်ပိုင်ခွင့်တွေနဲ့ ဘယ်လိုဆက်စပ်ထားရမယ် ဆိုတာ အခြေခံဥပဒေကဘဲ ပြဌာန်းပေးရပါတယ်။ အမေရိကန် အခြေခံဥပဒေသမိုင်းမှာ (၁၄)ကြိမ်မြောက် ပြန်လည် ပြင်ဆင်ချက် အရ တဦး-တဖွဲ့ရဲ့ လုပ်ပိုင်ခွင့်တွေနဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး ပြည်နယ်ဥပဒေတွေက လိုက်လျောနိုင်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါဟာ အရင်ပြောခဲ့တဲ့ တန်းတူညီတူ ဖြစ်တာကို အခြေခံကျကျ ကာကွယ်ပေးထားတာပါ။

အပိုင်း (၁၅) ရွေးကောက်ပွဲများ

ကိုယ်စားပြု ဒီမိုကရေစီစနစ် (Representative Democracy) ဟာ ရွေးကောက်ပွဲတွေအပေါ် အခြေခံရပါတယ်။ ဒါကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲတွေဟာ လွတ်လပ်ရပါမယ်၊ သမာသမတ် ရှိရပါမယ်။ လွတ်လပ်ပြီး သမာသမတ်ရှိတဲ့ ရွေးကောက်ပွဲမျိုး ဖြစ်အောင် လုပ်နိုင်မယ့် အခြေခံအချက်တွေလည်း ရှိနေရပါမယ်။ ဒါတွေအပြင် လက်ရှိအစိုးရကိုယ်တိုင်က အစိုးရအရာရှိတွေအတွက် ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပပေးတတ်တယ် ဆိုတဲ့အချက်ကိုလည်း ပိုပြီး အလေးအနက် ဂရုစိုက်ဖို့လိုပါတယ်။ ဆိုလိုတာက လက်ရှိအစိုးရ အရာရှိကြီးတွေက သူတို့ရာထူးဆက်မြဲဖို့၊ တနည်းအားဖြင့်ဆိုရင် သူတို့ရဲ့နိုင်ငံရေးပါတီက အာဏာဆက်ရနေဖို့ ရွေးကောက်ပွဲ တွေကို ထိန်းချုပ်လွှမ်းမိုးနိုင်ဖို့ ကြိုးပမ်းလေ့ရှိကြပါတယ်။

အဲဒီလိုလုပ်လာနိုင်ဖို့ ရှိနေတာတွေအားလုံးကို တားဆီးပိတ်ပင်ရပါမယ်။ အစိုးရဝန်ထမ်းတွေကို နောက်ထပ် အာဏာကန့်သတ် ထိန်းချုပ်တဲ့ နည်းလမ်းနဲ့ တားဆီးပိတ်ပင်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ ဗဟိုအစိုးရဝန်ထမ်းတွေက ရွေးကောက်ပွဲ လှုပ်ရှားမှုမှာ မပါဝင်ရအောင် တားမြစ်ထားရတာကို နမူနာယူကြည့်နိုင်ပါတယ်။

ရွေးကောက်ပွဲတွေက နိုင်ငံသားတွေရဲ့ ဖြစ်ချင်တဲ့ဆန္ဒကို ရှင်းလင်းသိကွဲအောင် ဖော်ပြပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲနဲ့ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှု တွေက အမှန်တကယ် လွတ်လပ်ပြီး သမာသမတ်ရှိတယ်ဆိုရင် နိုင်ငံသားတွေရဲ့ဆန္ဒကို ရွေးကောက်ပွဲနဲ့ စည်းစနစ်ကျနအောင် အကောင်အထည် ဖော်ပေးနိုင်ပါတယ်။

နိုင်ငံသားတွေမှာ နိုင်ငံရေးလုပ်ပိုင်ခွင့်တွေ ရှိပါတယ်။ မဲပေးနိုင်ခွင့် (ဒါမှမဟုတ်) ကိုယ်တိုင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင် အရွေးခံနိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်မပြိုင်ဘူးဆိုရင် ရွေးကောက်ပွဲတာဝန်တွေကို ယူနိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။ မဲပေးသူနဲ့ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ပြိုင်သူ တွေဟာ နိုင်ငံတော်က အကာအကွယ် ပေးတာကို ရယူပိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံတော်ကပေးတဲ့ ဝန်ဆောင်မှုတွေကို လက်ခံရယူခွင့် ရှိပါတယ်။ နှစ်နာဆုံးရှုံးတာတွေအတွက် နိုင်ငံတော်ကို တရားဝင်တိုင်တန်းခွင့် ရှိပါတယ်။

နိုင်ငံသားဖြစ်တယ် ဆိုတဲ့အချက်က တန်းတူညီမျှတဲ့သဘောကို ဆောင်ပါတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ နိုင်ငံရေးစနစ်တစ်ခုမှာ တန်းတူ ညီတူ ပါဝင်နိုင်ခွင့်ရှိတာကို ဖော်ပြပါတယ်။ ဥပမာ- နိုင်ငံရေးပါတီကို ထူထောင်နိုင်ပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲမှာ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင် အရွေးခံနိုင်ပါတယ်။

ရွေးကောက်ပွဲ ဆိုတာက နိုင်ငံရေးမှာ တရားဝင် ပါဝင်နိုင်ခွင့်ရှိတဲ့သဘောကို ဆောင်ပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲတွေကို သမားရိုးကျ အတိုင်း ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း လုပ်ဆောင်ရပါမယ်။ လျှို့ဝှက်လုပ်ဆောင်လို့ မရပါဘူး။ စည်းစနစ်ကျနရပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲဟာ သဘောမတူ ဆန့်ကျင်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ ပုန်ကန်ထကြွတာလည်း မဟုတ်ပါဘူး။

အစိုးရအတော်များများက နိုင်ငံသားတချို့ကို မဲပေးနိုင်အောင်၊ ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်မပြိုင်နိုင်အောင် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးနဲ့ ကန့်သတ် တားမြစ်လေ့ရှိပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲမှာ သူတို့မလိုလားတဲ့ အချို့အဖွဲ့တွေက အနိုင်ရရှိသွားမှာကို မလိုလားလို့ နိုင်ငံရေးအရ စိန်ခေါ် ယှဉ်ပြိုင်လာတာတွေကို အစိုးရတွေက တားဆီးလေ့ရှိတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာသာရေးနဲ့ လူမျိုးစုရေးရာကို အကြောင်းပြုပြီး နိုင်ငံရေးမလုပ်ဖို့လည်း ကမ္ဘာတလွှား အစိုးရတွေက ကန့်သတ်ထားတတ်ပါတယ်။

လူအချို့ကို ပုံမှန်လည်ပတ်နေတဲ့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းကနေ ခဏဖြစ်ဖြစ် ဖယ်ရှားထားရတဲ့ မူတရ ရှိပါတယ်။ ဥပမာ- ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ထားသူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုမျိုး ဖယ်ရှားခံနေရသူတွေဟာ မဲပေးခွင့် မရပါဘူး။ အစိုးရက ကန့်သတ်ထားရပါ တယ်။ မဲပေးနိုင်တဲ့ အနိမ့်ဆုံးအသက်ကို သတ်မှတ်ပြီး ကန့်သတ်ရပါတယ်။ အသက် (၁၈)နှစ်ပြည့်သူကို အနိမ့်ဆုံးအသက် ဖြစ်တယ်လို့ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအများစုက အများအားဖြင့် သတ်မှတ်တတ်ကြပါတယ်။ အမှန်တကယ် မဲပေးခွင့် ရှိရုံနဲ့ မဲပေးနိုင်တယ်လို့ အပြတ်မပြောနိုင်ပါဘူး။ ဥပမာ- မဲပေးခွင့်ရှိတဲ့ နိုင်ငံသားတိုင်း ဖြစ်ပေမယ့်လည်း မဲပေးဖို့ မှတ်ပုံတင်ချိန်မှာ စိတ်ဖောက်ပြန် ရှားသွပ်နေ တယ်လို့ ဆေးစစ်ခံရရင် မဲပေးနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။

ဒီမိုကရေစီကို ကျင့်သုံးတယ်ဆိုရင် ဒီမိုကရေစီအရေး တက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေ၊ မဲပေးသူတွေ ဖြစ်နိုင်သမျှ အများဆုံး ရှိနေစေရ

ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ ထိထိရောက်ရောက်နဲ့ အကောင်းဆုံးဖြစ်စေဖို့ မဲပေးသူတွေမှာ လိုအပ်တာတွေကို ပြောပါမယ်။

1. ပညာရေးအခြေခံနဲ့ အထွေထွေဗဟုသုတရှိရပါမယ်။ တဆက်တည်းမှာဘဲ လူ့ဘဝမှာ ကြုံတွေ့ရတတ်တဲ့ အရှုပ်အထွေးတွေကို နားလည်နိုင်စွမ်းရှိနေပြီး လူမှုအသင်းအဖွဲ့တွေမှာ သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ၊ တရားမျှတစွာ၊ ကျင့်ဝတ်ညီစွာ ပါဝင်နိုင်စွမ်း ရှိနေရပါမယ်။
2. လူမှုရေးမှာ မလိုလားအပ်တာတွေက ဩဇာလွှမ်းမိုးတတ်လို့ အဲဒါတွေကို ဖယ်ရှားနိုင်ရပါမယ်။ လူမှုရေးထိခိုက်မှုကို ငဲ့ကွက်ပြီး အားနာနေလို့ မရပါဘူး။
3. အစိုးရက ဘာတွေ ရည်ရွယ်ထားသလဲ ဆိုတာ သိရမယ့်အပြင် အဖွဲ့အစည်းဌာနတွေ၊ ဘယ်လိုစီမံလုပ်ဆောင်နေကြသလဲ ဆိုတာတွေကိုလည်း သိထားရပါမယ်။
4. အစိုးရ ထုတ်ပြန်ချက်တွေထဲမှာ လောလောဆယ် အရေးကြီးနေတာတွေကို သိထားရပါမယ်။
5. မဲပေးသူရဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာ၊ အင်္ဂါရပ်တွေနဲ့တကွ ဘယ်လိုတာဝန်ရှိနေတယ် ဆိုတာကို သိထားရင်း စည်းစနစ်ကျန လွတ်လပ်စွာ မဲပေးနိုင်ရပါမယ်။

အမှန်တကယ်မှာတော့ ဘယ်လိုလူ့အဖွဲ့အစည်းမဆို ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်ကို ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်လောက်တဲ့ မဲပေးသူတိုင်းမှာ အခု ပြောတဲ့ လိုအပ်ချက်အားလုံးကို အဆင့်မီမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါဆိုရင် ဘာလုပ်ပေးသင့်သလဲလို့ မေးစရာဖြစ်လာပါတယ်။ အဆင့် မမီရုံနဲ့ မဲမပေးနိုင်တော့ဘူးလို့ မဆိုလိုပါဘူး။ မဲပေးနိုင်ခွင့်ကို အဆုံးရှုံးခံလို့တော့ မရပါဘူး။ ဒါ့ပြင် အဆင့်မီ-မမီဆိုတာကို ယုတ္တိရှိရှိ၊ မျှမျှတတ ဘယ်လိုတိုင်းတာမလဲ။ ဒါမျိုးတွေကို တခါမှလည်း မစဉ်းစားမိခဲ့ပါဘူး။

လုပ်ပေးနိုင်တာ တခုဘဲ ရှိပါတယ်။ အဲဒါကတော့ “လူထုပညာပေးရေး” ပါဘဲ။ လူထုပညာပေးရေးပုံစံနဲ့ မဲပေးရမယ့်သူတွေကို ရွေးကောက်ပွဲမှာ လိုအပ်တဲ့ ဗဟုသုတတွေကို ဝေမျှပေးတာဖြစ်ပါတယ်။ မဲပေးတဲ့ကိစ္စအပြင် ဆက်နွယ်နေတဲ့ အခြားကိစ္စတွေအပေါ် လူထုက စိတ်ဝင်စားတဲ့အဆင့်၊ နားလည်သဘောပေါက်တဲ့အဆင့်၊ ပါဝင်လုပ်ဆောင်လာတဲ့အဆင့်ဆိုပြီး ရှိတာဖြစ်လို့ အချိန်ယူပြီး အသိပညာပေးရပါလိမ့်မယ်။

နိုင်ငံရေးကို တရားဝင် ဦးဆောင်နိုင်ဖို့အတွက် ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်ပြိုင်ရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲနိုင်တဲ့အခါ နိုင်ငံကထောက်ပံ့ ထားတဲ့ ရုံးခန်း၊ လွှတ်တော် အစရှိတာတွေ သုံးပြီး အစိုးရရဲ့ စီမံခန့်ခွဲရေး၊ ဥပဒေပြုရေးတွေကို လူသိရှင်ကြား လုပ်ရပါတယ်။

နိုင်ငံအဆင့်အနေနဲ့ အထူးအရေးကြီးတဲ့ မလုပ်မဖြစ် ဂရုစိုက်စရာကိစ္စတွေအပေါ် လူထုက လက်ခံကျင့်သုံးလိုသလား ဆိုတာကို အစိုးရတွေက သိဖို့လိုပါတယ်။ ဒီအခါ လူထုဆန္ဒ ခံယူပွဲကို ကျင်းပပေးရပါတယ်။ နိုင်ငံသားတွေက မဲပေးပြီး သူတို့ဆန္ဒကို ထုတ်ဖော် ကြပါတယ်။ လူထုဆန္ဒခံယူပွဲဟာ ပုံမှန်ရွေးကောက်ပွဲတွေနဲ့ တပြိုင်တည်းကျင်းပတာလည်း ရှိတတ်ပါတယ်။ သီးခြားစီ ကျင်းပတာ လည်း ရှိပါတယ်။

ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရသူတွေက ရာထူးသက်တမ်းတခုအတွင်းမှာ နိုင်ငံရေးကို ဦးဆောင်လုပ်ကိုင်ပေးရပါတယ်။ ပုံမှန်ရာထူး သက်တမ်းဟာ ၄ နှစ် (ဒါမှမဟုတ်) ၅ နှစ် ကြာပါတယ်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ရာထူးသက်တမ်း ပိုပြီးတိုရင် အကောင်းဆုံးပါဘဲ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ရာထူးလက်ကိုင်ရှိသူကို ရာထူးသက်တမ်းအတွင်းမှာ ဖယ်ရှားဖို့ ခက်တာကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံရေးဦးဆောင်သူတယောက်က ဦးဆောင်နိုင်စွမ်း ညံ့ဖျင်းနေတတ်တာဟာ မဆန်းပါဘူး။ ဒီခေတ်မှာ ပိုပြီးတောင် တွေ့မြင်နေကြ ရပါတယ်။ အရည်အချင်းညံ့ဖျင်းတဲ့ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်ကို နောက်ထပ်သက်တမ်းတခုအတွက် ဆက်လက်မရွေးချယ်မိဖို့ လိုပါတယ်။ အရည်အချင်းညံ့ဖျင်းတဲ့သူက နိုင်ငံရေးဦးဆောင်ကဏ္ဍမှာ ပါဝင်လာမှာကို တားဆီးနိုင်ဖို့ အာဏာကန့်သတ်ထားရ ပါတယ်။ မဲပေးမယ့် လူထုကလည်း ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အဆင့်မီမီ မဲပေးရွေးချယ်နိုင်ဖို့ လိုပါတယ်။

သမတဦးဆောင်တဲ့ ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ သမတနဲ့တကွ အခြား ဥပဒေပြုအမတ်တွေအတွက် သူတို့ ရာထူးသက်တမ်း ကုန်ချိန် လောက်မှာ ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပပါတယ်။ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာလည်း ဒီအတိုင်းဘဲရှိပေမယ့် ကွာခြားသွားတာတော့ နိုင်ငံရေးအခြေအနေတချို့မှာ ဝန်ကြီးချုပ် ဖြစ်သူဟာ ရွေးကောက်ပွဲကို ပုံမှန်သက်တမ်းထက်စောပြီး ခေါ်ယူကျင်းပနိုင်ခွင့် ရှိတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲကို သက်တမ်းစောပြီး ကျင်းပတာကြောင့် ဒီမိုကရေစီ နည်းလမ်းမကျဘဲ ဖြစ်လာနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့်

ဒီလိုလုပ်တာဟာ ဝန်ကြီးချုပ်နဲ့တကွ သူ့ရဲ့ အာဏာရနိုင်ငံရေးပါတီအနေနဲ့ အခွင့်သာအောင် ဖန်တီးပေးတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရတဲ့ နိုင်ငံရေးပါတီက အစိုးရဖြစ်လာပေးမယ့်လည်း အစိုးရရဲ့ အရည်အချင်း ညံ့ဖျင်းရင် အစိုးရအပေါ် အယုံအကြည် မရှိကြောင်း အဆိုတင်သွင်းပြီး မဲခွဲဆုံးဖြတ်ရတဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်တခု (No confidence vote) ရှိပါတယ်။ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံထားရသူတွေကို ရာထူးသက်တမ်း မကုန်မီမှာတောင် ဖယ်ရှားနိုင်ဖို့ စီမံထားတာပါ။ တကယ်လို့ အယုံအကြည်မရှိ မဲခွဲရာမှာ အစိုးရဘက်ကနိုင်သွားရင် ရွေးကောက်ပွဲကို စောပြီး ကျင်းပပါတော့တယ်။ အတိုက်အခံဘက်မှာ နိုင်ခြေမရှိတော့လို့ အာဏာရပါတီဟာ နောက်ထပ်သက်တမ်းတခုကို စိတ်ချလက်ချ စတင်နိုင်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်ပြိုင်နိုင်တဲ့ အရည်အချင်းတွေဟာ အများအားဖြင့် အသက်၊ နိုင်ငံတွင်း နေထိုင်မှုအဆင့်၊ နိုင်ငံသားဖြစ်တဲ့ အချိန်ကာလတို့နဲ့ ပတ်သက်ပါတယ်။ ဒီထက်ပိုပြီး အရည်အချင်းပြည့်မီဖို့ မလိုအပ်တော့ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် နိုင်ငံအချို့မှာတော့ နောက်ထပ်ကန့်သတ်ထားတာတွေ ရှိတတ်ပါတယ်။ ဥပမာ-တက္ကသိုလ်ပညာရေး ရှိရမယ် စတဲ့ ကန့်သတ်ချက်တွေမျိုးပါ။ ဒီလို ကန့်သတ်ချက်မျိုး ရှိတယ်ဆိုရင် အဲဒီနိုင်ငံတွေမှာ ရွေးကောက်ပွဲဝင်မယ့်သူတွေဟာ ပိုက်ဆံရှိ ပညာတတ် ဖြစ်နေရပါတော့မယ်။ ဒါဆိုရင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးလို့ အထက်တန်းပညာ မသင်နိုင်ခဲ့ရသူတွေအတွက် နိုင်ငံရေးမှာ နေရာမရှိတော့သလို ဖြစ်နေပါတော့တယ်။ ဒါဟာ ငွေကြေး နေကို အမွေဆက်ခံပြီး နိုင်ငံရေးအမြတ်ထုတ်တာပါဘဲ။ လူအားလုံး တန်းတူညီတူဖြစ်ရမယ့် ဒီမိုကရေစီကျင့်စဉ်နဲ့ လုံးဝဆန့်ကျင်နေပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီကို အစစ်အမှန်ကျင့်သုံးရင် ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်မယ့်သူဟာ နိုင်ငံရေး အရည်အသွေး ရှိနေတဲ့အပေါ်မှာဘဲ မူတည်သင့်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီမိုကရေစီကို အစစ်အမှန် ဖြစ်ထွန်းစေလိုရင် ဘယ်သူမဆို ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်နိုင်ခွင့် ရှိနေရပါမယ်။

ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံမှာ မဲပေးသူတို့တွေဟာ စိတ်ကြိုက်မဲပေး ရွေးချယ်နိုင်ခွင့် ရပါတယ်။ ဒီလိုဖြစ်နေအောင်လည်း မဲရုံတွေမှာ မဲပုံးပုံစံ၊ အထားအသိုက်အစ အစစအရာရာ စီစဉ်ကာကွယ်ပေးထားရပါတယ်။ မဲပေးသူတွေကို ခြိမ်းခြောက်သွေးဆောင်ပြီး ရွေးချယ် မဲထည့်ခိုင်းတာမျိုး မရှိစေရပါဘူး။ လိုအပ်တဲ့အခါ မဲရုံတွေမှာ လက်နက်ကိုင်အစောင့်တွေကို ချထားပေးရပါတယ်။ International Monitor လို့ခေါ်တဲ့ နိုင်ငံတကာ မဲရုံစောင့်ကြည့်သူတွေကိုလည်း နေရာချထားပေးရပါတယ်။

မဲအနိုင်အရှုံးစာရင်း အတိအကျရရှိဖို့ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ မဲရုံတွေမှာ မမှန်မကန် စာရင်းသွင်းပြီး လူစားထိုး မဲပေးခိုင်းတတ်ကြပါတယ်။ ပြီးတော့ မဲခိုး၊ မဲလိမ်၊ မဲဖျောက် စတဲ့ မသမာမှုတွေ မရှိရအောင် ကာကွယ်ပေးဖို့ ကြိုတင်စီစဉ်ရပါတယ်။ မဲပေးမယ့်သူ စာရင်းကို အမှန်ဆုံးဖြစ်အောင် အတည်ပြုထားရပါတယ်။ မဲပေးမယ့်သူတွေအတွက် သက်သေခံ အထောက်အထားတွေကိုလည်း စနစ်တကျ ဖြစ်စေရပါတယ်။ အသက်ကြီးသူ၊ စာသိပ်မတတ်သူတွေလိုမျိုး မဲပေးသူတွေဟာ ရှုပ်ထွေးတဲ့ မဲပေးစနစ်ကို သိပ်နားမလည်ကြလို့ သူတို့ကို မသမာသူတွေက ခြိမ်းခြောက်သွေးဆောင်ပြီး မဲထည့်ခိုင်းတတ်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် မဲပေးတဲ့ပုံစံဟာ အတတ်နိုင်ဆုံး လွယ်ကူရှင်းလင်းနေရပါမယ်။

ကိုယ်စားပြုဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ မဲပေးသူတွေဟာ သူတို့သိပြီးသားသူတွေကို ရွေးချယ်နိုင်ကြပါတယ်။ ရွေးချယ်မှာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် မဲပေးဖို့ အကြီးဝင်သူမှန်သမျှ မဲပေးခွင့်ရပါတယ်။ မဲရုံကြီးကြပ်သူတွေဟာ ဆန္ဒမဲတွေကို မှန်မှန်ကန်ကန် စာရင်းသွင်းပြီး အမှားအယွင်းမရှိ ရေတွက်ရပါတယ်။ မဲရေတွက်ရာမှာ လူကိုယ်တိုင် ရေတွက်ရပါတယ်။ တိုးတက်ခေတ်မီလာတဲ့အခါမှာတော့ ခေတ်ပေါ် ကိရိယာအသစ်တွေ၊ နည်းပညာသစ်တွေကိုသုံးပြီး မဲပေးလာကြပါတယ်။ ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ် မသမာမှု မရှိစေဖို့၊ စက်အမှား-လူအမှား မရှိစေဖို့ အတတ်နိုင်ဆုံးစစ်ဆေးပြီး တိကျအောင် လုပ်ရပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်အပေါ် အပြင်းအထန် အငြင်းပွားတာမျိုးလည်း ရှိတတ်ပါတယ်။ ဒီအခါမှာ မဲတွေကို ပြန်ရေတွက်တာရှိသလို နောက်တကြိမ် မဲပြန်ပေးရတာလည်း ရှိပါတယ်။ နောက်တကြိမ် မဲပြန်ပေးတဲ့ပုံစံတွေက အမျိုးမျိုးရှိနိုင်ပါတယ်။

လစ်လပ်နေတဲ့ မဲဆန္ဒနယ်မြေအတွက် ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပတဲ့ အမျိုးအစားဟာ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံထားရသူက သေဆုံးသွားရင် (ဒါမှမဟုတ်) အလုပ်ထွက်သွားရင် (ဒါမှမဟုတ်) ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေနဲ့ ငြိစွန်းလို့ နှုတ်ထွက်ပေးရင် အဲဒီလူရဲ့ရာထူးက လစ်လပ်နေမှာ ဖြစ်လို့ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲကို မဖြစ်မနေကျင်းပရတာပါဘဲ။ စီစဉ်နေကျ ပုံစံမျိုး မဟုတ်တဲ့အပြင် ပုံမှန်ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပချိန်မဟုတ်ပဲ လုပ်ရတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ရွေးကောက်ပွဲမှာ မဲမပေးပဲ နေလို့ရ-မရ ဆိုတဲ့ကိစ္စဟာ နိုင်ငံရေးပါတီတွေနဲ့ ဆက်စပ်နေလို့ အပိုင်း(၁၆) နိုင်ငံရေးပါတီတွေရဲ့ အခန်း

ကဏ္ဍရောက်မှ ပြောပါတော့မယ်။ နိုင်ငံတချို့မှာ နိုင်ငံသားတွေဟာ မဲပေးဖို့ ပျက်ကွက်ရင် နောက်တကြိမ် မဲပေးခွင့် ဆုံးရှုံးတတ်တာမျိုး ရှိပါတယ်။

လိုလားချက်တစ်ခုခုကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ဖို့ကိစ္စမှာ စောဒကတက်စရာ နမူနာတစ်ခုကို ပြောပါမယ်။ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံရသူတွေကို ပိုပြီးတရားဝင်ဖြစ်အောင် နိုင်ငံတွေက အတတ်နိုင်ဆုံး ကြိုးပမ်းကြပါတယ်။ အကြောင်းကတော့ လူထုဆန္ဒကို ဖြည့်ဆည်းပေးတယ်ဆိုတဲ့ သမိုင်းမှတ်တမ်းကောင်းကို လိုချင်လို့ပါ။ ဒါပေမယ့် လူထုက မဖြစ်မနေ မဲပေးရမယ် ဆိုတာကတော့ အာဏာရှင်ဆန်ပါတယ်။ မဲပေးတာဟာ နိုင်ငံသားတိုင်းအနေနဲ့ နိုင်ငံတာဝန် ထမ်းဆောင်ခွင့်ရတယ် ဆိုတဲ့ ဂုဏ်ပုဒ်တခု ပါ။ ဒါပေမယ့် မဲပေးတယ်၊ မဲပေးဘူးလို့ ဆုံးဖြတ်တာဟာ အဲဒီနိုင်ငံသားရဲ့ လွတ်လပ်တဲ့ ဆန္ဒအတိုင်းဘဲ ဖြစ်သင့်ပါတယ်။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

အပိုင်း (၁၆) နိုင်ငံရေးပါတီများ

လူတွေမှာ နိုင်ငံရေးကိစ္စကို အတူတူဝေမျှပြီး အချင်းချင်းပူးပေါင်း ပြောဆိုလုပ်ကိုင်နိုင်ကြမယ့် နည်းလမ်းတစ်ခုရှိပါတယ်။ အဲဒါကတော့ နိုင်ငံရေးပါတီ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်တာပါ။ နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုရဲ့ အဓိကတာဝန်ဟာ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ပြိုင်ဖို့နဲ့ ရွေးကောက်ပွဲနိုင်ရင် အစိုးရဖွဲ့ပြီး တာဝန်ထမ်းဆောင်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံရေးပါတီကို အကျဉ်းသဘောနဲ့ရော အကျယ်သဘောနဲ့ပါ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်နိုင်ပါတယ်။ အကျဉ်းသဘောဆိုရင် အကြောင်းအရာ တစ်ခုတည်းကို အလေးအနက် အာရုံစိုက်ပြီး အသေးစိတ်ရပါမယ်။

နိုင်ငံရေးပါတီတွေမှာ ပါတီဥက္ကဋ္ဌနဲ့ အခြားအရေးပါတဲ့ရာထူးတွေကို အချိန်အတိုင်းအတာတခု ကြာသွားရင် ပြောင်းလဲကြပါတယ်။ ဒီကိစ္စဟာ စိတ်ဝင်စားဖို့ ကောင်းပါတယ်။ နိုင်ငံရေးပါတီက လူထုအကျိုးကို ပိုမို သယ်ပိုးပေးနိုင်ဖို့အတွက် ပြောင်းလဲပေးရတာပါ။ အရေးကြီးဆုံးကိစ္စတွေမှာ လူထုအလိုကျအတိုင်း၊ လူထုကျေနပ်တဲ့အထိ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ဖို့လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကိစ္စတချို့ကို နိုင်ငံရေးပါတီတွေဟာ မဆုံးဖြတ်နိုင်လောက်အောင် ဖြစ်နေလေ့ရှိပေမယ့် အများအားဖြင့် တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်နဲ့ ဆက်လက် ရပ်တည်နေကြပါတယ်။ နိုင်ငံအဆင့် အရေးပါတဲ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်လို့ အရင်းအမြစ် အများကြီးနဲ့ ပါတီကို တည်ဆောက်ထားကြရပါတယ်။ ပါတီတည်တံ့ခိုင်မြဲဖို့ အပြင်းအထန် အားထုတ်ကြရပါတယ်။

နိုင်ငံရေးပါတီတွေက ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်အရွေးခံမယ့် ပါတီအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးချင်းကို နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာညီလာခံနဲ့ ရွေးချယ်ပေးရပါတယ်။ ပြီးရင် သူတို့ရဲ့ရွေးကောက်ပွဲလှုပ်ရှားမှုတွေမှာ လူထုထောက်ခံမှုရအောင် ကူညီထောက်ပံ့ပေးရပါတယ်။ ဘယ်သူမဆို ရွေးကောက်ပွဲဝင်ပြိုင်ချင်ရင် အရင်ဦးဆုံး တရားဝင်တည်ရှိပြီးသား နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုမှာ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ် ဝင်ရောက်ရပါတယ်။ နိုင်ငံအနည်းငယ်မှာတော့ ရွေးကောက်ပွဲ စတော့မယ်ဆိုမှ နိုင်ငံရေးပါတီသစ်ထောင်ပြီး ဝင်ပြိုင်နိုင်ကြပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးတဲ့ နိုင်ငံအားလုံးမှာ နိုင်ငံရေးပါတီတွေ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ပုံစံတွေ ခြားနားပါတယ်။ အထင်ရှားဆုံး ခြားနားတာက နိုင်ငံရေးပါတီ အရေအတွက် နှစ်မျိုးကွဲနေတာပါ။ ဥပမာ အမေရိကန်၊ ဗြိတိန်တို့မှာ နိုင်ငံရေးပါတီတွေက နှစ်ခု၊ သုံးခုတဲ့ ရှိနေပြီး ကျန်နိုင်ငံတွေမှာတော့ အများကြီး ရှိနေတတ်ပါတယ်။ အချို့မှာ ရာဂဏန်းတောင် ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံရေးပါတီတွေရဲ့ အရေအတွက် နည်းတာက ကောင်းသလား၊ များတာက ကောင်းသလား ဆိုတာကတော့ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်တဲ့ မဲဆန္ဒနယ်မြေတွေရဲ့ သဘာဝအပေါ် မူတည်ပါတယ်။

မဲဆန္ဒနယ်မြေမှာ လူထုက ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံရသူဟာ လူထုကိုယ်စားလှယ် ဖြစ်ပါတယ်။ အမေရိကန်မှာ Representative လို့ ခေါ်ပြီး ဗြိတိန်မှာ MP- Member of Parliament လို့ခေါ်ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ လွှတ်တော်အမတ် (ဒါမှမဟုတ်) လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လို့ သုံးနှုန်းပါတယ်။

မဲဆန္ဒနယ်မြေသေးရင် တဦးဘဲ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံရပါတယ်။ ပါတီဝင်တွေအနေနဲ့ ပါတီကြီးတွေကို အစစအရာရာ မယှဉ်ပြိုင်နိုင်လို့ အချင်းချင်းပူးပေါင်းလိုက်ကြရာကနေ နောက်ဆုံးမှာ နှစ်ပါတီ-သုံးပါတီဘဲ ရှိတဲ့စနစ်ကို မလွဲမရှောင်သာ တဖြည်းဖြည်း ရောက်ရှိသွားပါတော့တယ်။

နိုင်ငံရေးပါတီက ကြီးမားကျယ်ပြန့်လာရင် လူထုထောက်ခံမှု ပိုရနိုင်ဖို့ ရှိပါတယ်။ ဒါဆိုရင် ရွေးကောက်ပွဲမှာ ထောက်ခံမဲ ပိုရနိုင်လို့ အောင်ပွဲရနိုင်သလောက် ဖြစ်နေပါတယ်။ တကယ်လို့ နိုင်ငံတခုမှာ ပါတီအရေအတွက် နည်းပါးတဲ့စနစ်မျိုးရှိရင် ပါတီသစ်တွေ အနေနဲ့ နှိပ်စားပြီးသား ပါတီကြီးတွေကို ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ဖို့ အတော်ကြီးစားရပါတယ်။

မဲဆန္ဒနယ်မြေကြီးပြီး ကိုယ်စားလှယ်နေရာ အများအပြားရှိတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ ပါတီစုံစနစ် ရှိပါတယ်။ အချိုးကျ ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ကျင့်သုံးတယ်လို့ လူတွေကသိထားကြပါတယ်။ ဥပမာ ဗြိတိန်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစနစ်မှာ ပါတီတွေက ရွေးကောက်ပွဲမှာရရှိတဲ့ မဲရာခိုင်နှုန်း အလိုက် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်မှာ နေရာရကြပါတယ်။ အစိုးရအဖွဲ့မှာလည်း ဝန်ကြီးရာထူးတွေကို ခွဲဝေရရှိပါတယ်။ ဥပမာ- နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုက မဲဆန္ဒနယ်မြေတစ်ခုမှာ မဲအားလုံးရဲ့ (၃၀)ရာခိုင်နှုန်း ရရှိရင် အမတ်နေရာ (၃၀) ရာခိုင်နှုန်း ရရှိတဲ့သဘောပါ။

ဒီစနစ်ဟာ ပါတီတစ်ခုတည်းကနေ မဲဆန္ဒနယ်မြေတစ်ခုရှိ ကိုယ်စားလှယ်နေရာအားလုံးကို မရနိုင်အောင် တားမြစ်ထားပါတယ်။ ပါဝင် ယှဉ်ပြိုင်ကြတဲ့ပါတီတွေထဲမှာ ပါတီတစ်ခုက မဲအများဆုံးရပေမယ့် ရာခိုင်နှုန်းမှာတော့ နည်းနည်းဘဲ ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ အခြားပါတီတွေကလည်း မဲတွေ ရနေလို့ ဖြစ်ပါတယ်။

အချိုးကျရွေးကောက်စနစ်ရှိတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ ပါတီအများအပြား ရှိကြပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ပါတီငယ်ပေမယ့်လည်း အမတ် တာနေရာအတွက် မဲအလုံအလောက်ရဖို့ အခွင့်အလမ်းရှိလို့ပါ။ ဘယ်သူမဆို နိုင်ငံရေးပါတီထောင်ပြီး ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင် အရွေးချယ်ခံနိုင်အောင် လမ်းဖွင့်ထားတာဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံတစ်ချို့မှာ နိုင်ငံရေးပါတီတွေက အနိမ့်ဆုံးရရှိရမယ့် မဲအရေအတွက်ကို ပြည့်မီမှသာ အချိုးကျရွေးကောက်စနစ်မှာ ပါဝင်နိုင် မယ်လို့ သတ်မှတ်ထားတာ ရှိပါတယ်။ ပါတီအရေအတွက်ကိုလည်း ဒီဇင်ပေါင်းများစွာ ဖြစ်လာစေဖို့ ကန့်သတ်ထားရပါတယ်။ ဒီလိုမှမလုပ်ရင် အစိုးရအဖွဲ့ထဲမှာ ပါတီအများအပြား ပါဝင်လာပြီး အစိုးရအဖွဲ့ ပြိုကွဲသွားနိုင်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ပါတီတွေမှာ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းစာရင်း ရှိရပါတယ်။ မဲဆန္ဒနယ်မြေတွေမှာ အနိုင်ရရှိတဲ့အခါ စာရင်းမှာ ပါရှိသူတွေဟာ ပါလီမန် နေရာရကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီပုံစံဟာ နိုင်ငံတစ်ခုခုတခု မတူကြပါဘူး။ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ပြီးသူ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းစာရင်းကို လူသိရှင်ကြား မထုတ်ပြန်ပဲထားတဲ့စနစ်နဲ့ လူသိရှင်ကြား ထုတ်ပြန်ထားတဲ့စနစ် ဆိုပြီး နှစ်မျိုးရှိပါတယ်။

လူသိရှင်ကြား မထုတ်ပြန်ပဲထားတဲ့စနစ်မှာ ပါတီတစ်ခုက လူထုမဲ (၃၀)ရာခိုင်နှုန်းရရင် ထိပ်ဆုံးနေရာကနေ အစီအစဉ်အတိုင်း ရှိနေတဲ့ ကိုယ်စားလှယ် (၃၀) ရာခိုင်နှုန်းဟာ ပါလီမန်အမတ်တွေ ဖြစ်လာပါတယ်။ လူသိရှင်ကြား ထုတ်ပြန်ထားတဲ့စနစ်မှာ စာရင်းထဲက ဘယ်သူမဆို အခြားပါတီတွေနဲ့ပြိုင်ပြီး လူထုမဲ အများဆုံးရသူတွေက ပါလီမန်အမတ် ဖြစ်လာပါတယ်။

ပါလီမန်ကိုယ်စားလှယ်နေရာ အများဆုံးရရှိတဲ့ပါတီက ဝန်ကြီးချုပ်ကို ရွေးချယ်နိုင်ပါတယ်။ တကယ်လို့ မဲအများစု မရရှိပဲ ဖြစ်နေတာ တောင် အခြားပါတီတွေကို စည်းရုံး ပူးပေါင်းပြီး ညွှန်ပေါင်းအစိုးရ ဖွဲ့နိုင်ပါတယ်။ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးတဲ့နိုင်ငံအားလုံးမှာ အစိုးရအဖွဲ့ကို ဝန်ကြီးချုပ်က ဦးဆောင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အစိုးရအကြီးအကဲဟာ ဝန်ကြီးချုပ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစနစ်မှာ သမတ (ဒါမှ မဟုတ်) နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲဆိုပြီး ထားရှိပေမယ့် အများအားဖြင့် နိုင်ငံတော်အခမ်းအနားတွေကို တက်ရောက်ရတဲ့ အဆောင် အယောင် ရာထူးဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲတွေကို အခြေခံဥပဒေ ပြဌာန်းချက်အတိုင်း အာဏာအကန့်အသတ် ပေးထားပြီး အစိုးရက တင်မြှောက်ရပါတယ်။ လူထုမဲဆန္ဒနဲ့ တင်မြှောက်ခံရတာလည်း ရှိပါတယ်။

ရွေးကောက်ပွဲတာဝန်ဟာ အလွန်ကြီးမားပါတယ်။ ကြီးမားသလောက် လက်တွေ့လည်းလုပ်ရပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲက တကြိမ် တည်းနဲ့ မပြတ်ဘူးဆိုရင် ဒုတိယအကြိမ်ကျင်းပပြီး အနိုင်ရသူကို ရွေးရပါတယ်။ Runoff election လို့ခေါ်ပါတယ်။ ပထမ အကြိမ်မှာ မဲအများဆုံးရသူ နှစ်ဦးထဲကသာ ထပ်ပြိုင်ရတာ ဖြစ်ပါတယ်။

အိုင်ယာလန် အတွေးအခေါ်ပညာရှင်နဲ့ ပါလီမန်အမတ်ဖြစ်သူ အက်ဒ်မန် ဘာ့က (Edmund Burke) က အစိုးရဖွဲ့နိုင်တဲ့ အနိုင်ရ ပါတီ တွေရဲ့တာဝန်ဟာ စုစည်းညီညွတ်ပြီး ခိုင်မာတဲ့ စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ရေးကို ဆောင်ရွက်ဖို့ဖြစ်ပြီး အတိုက်အခံနိုင်ငံရေးပါတီတွေရဲ့တာဝန် ကတော့ မူဘောင်အတွင်းကနေ ဝေဖန်ဖို့ ဖြစ်တယ်လို့ ပြောပြပါတယ်။

ဒါပေမယ့် ပါတီကြီး နှစ်ပါတီဘဲရှိတဲ့စနစ်မှာ အတိုက်အခံပါတီဟာ နိုင်ငံအကျိုးစီးပွားကို ဆောင်ရွက်ဖို့အတွက် အာဏာရပါတီနဲ့ လက်တွဲလုပ်ဆောင်ဖို့ ဆန္ဒသိပ်မရှိတာကို အများအားဖြင့် တွေ့ရတတ်ပါတယ်။ အတိုက်အခံပါတီက အာဏာရပါတီရဲ့အစိုးရကို အားနည်းအောင်လုပ်ပြီး ဖြုတ်ချနိုင်ဖို့လောက်၊ အာဏာရဖို့လောက်ဘဲ ဦးတည် ကြိုးပမ်းတတ်ပါတယ်။

ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ ကျင့်သုံးတဲ့နိုင်ငံတွေရဲ့ ပါတီစုံစနစ်မှာလည်း တပါတီတည်းက မဲအလုံအလောက်နဲ့ နိုင်ခံလှပါတယ်။ ဦးဆောင် ပါတီက ညွှန်ပေါင်းအစိုးရဖွဲ့ဖို့ ကြိုးပမ်းရာမှာ ဝန်ကြီးရာထူးပေးတဲ့ မက်လုံးနဲ့ ပါတီငယ်တွေကို သိမ်းသွင်းတတ်ပါတယ်။ ဒီအခါမှာ တချို့ပါတီတွေ နှစ်ခြမ်းကွဲပြီး ဘက်ပြောင်းကုန်ကြပါတယ်။ အခြားပါတီငယ်တွေ၊ ဘက်ပြောင်းသူတွေကို ပေးတဲ့ ဝန်ကြီးနေရာက မဆိုလောက်နည်းပါးလှပေမယ့်လည်း ဦးဆောင်ပါတီအဖို့ အင်အားချိန်ခွင်လျှာ အသာရရှိသွားလို့ အတိုက်အခံပါတီအပေါ် လွှမ်းမိုး နိုင်ပါတော့တယ်။

နိုင်ငံရေးပါတီတွေက ဥပဒေပြုလုပ်ငန်းအပြင် အစိုးရဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်တွေကိုလည်း စီမံလုပ်ဆောင်ရပါတယ်။ အမှန်တကယ်မှာ ဒါမျိုးတွေကိုဘဲ လုပ်ဆောင်သင့်ပေမယ့် နိုင်ငံရေးပါတီတွေဟာ နိုင်ငံရေးရည်ရွယ်ချက်အရ သူတို့နဲ့ ပြိုင်ဆိုင်နေတဲ့ အခြားပါတီတွေ အပေါ် ဝိတ်ဆို့တာတွေ၊ အားနည်းအောင်လုပ်တာတွေ ရှိပါတယ်။ သူတို့ဟာ နိုင်ငံကို စီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ရေးထက် အခြားပါတီအပေါ် အသာစီးရရေးကိုသာ အာရုံစိုက်လေ့ ရှိတတ်ပါတယ်။

နိုင်ငံရေးပါတီတွေရဲ့ အလုပ်ဟာ အရေးပါတဲ့အတိုင်း ပါတီတွေက တာဝန်ထမ်းဆောင်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီလို လုပ်နေရင်း မှာဘဲ ရည်မှန်းချက်နဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်လုပ်နေမိတတ်ပါတယ်။ အရေးကြီးဆုံးအဖြစ်တခုကို နမူနာပြောရရင် နိုင်ငံရေးပါတီတွေရဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်တချို့ကြောင့် လူထုအတွင်းမှာ သဘောထားအမြင်တွေ အကြီးအကျယ် ကွဲပြားပြီး နှစ်ခြမ်းကွဲသွားတတ်ပါတယ်။ အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာလည်း ကွဲသွားနိုင်ပါတယ်။

နိုင်ငံရေးပါတီရဲ့ သဘောကိုက သူတို့ပါတီရဲ့ မူဝါဒတွေကို လူအမျိုးမျိုး၊ အဖွဲ့အမျိုးမျိုးက လက်ခံလာအောင်၊ ထောက်ခံလာအောင် မေတ္တာရပ်ခံ ဆွဲဆောင်ထားရပါတယ်။ ဒီလိုလုပ်ရာမှာ အချို့က အလွန်အကျွံလုပ်တတ်ပါတယ်။ အာဏာရပါတီဖြစ်ဖြစ်၊ အတိုက်အခံ ပါတီဖြစ်ဖြစ် လူထုအကျိုးလို့ ခေါင်းစဉ်တပ်ပြီး ဒါမျိုးတွေ လုပ်တတ်ကြပါတယ်။ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းဆိုတာက မတူကွဲပြားတွေကို စုစည်းထားတာဖြစ်လို့ ပြည်သူတွေမှာ သဘောသဘာဝ ခြားနားတာတွေကို နိုင်ငံရေးပါတီတွေက မီးလောင်ရာလေပင့် လုပ်တတ် ကြပါတယ်။ မကွဲ ကွဲအောင် တိုက်ပေး၊ တွန်းပေးတတ်ပါတယ်။ နောက်ဆုံးမှာတော့ လူထုဟာ နှစ်ခြမ်းကွဲသွားတတ်ပါတော့တယ်။ လူထုမှာ တစုတစည်းနဲ့ အချင်းချင်း ယိုင်းပင်းကူညီလိုတဲ့ဆန္ဒတွေ လျော့နည်းသွားရပါတယ်။ ဒါဟာ နိုင်ငံရေးပါတီတွေကိုယ်တိုင်က ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်ထွန်းရေးကို ဖျက်ဆီးနေသလို ဖြစ်နေပါတယ်။

နိုင်ငံရေးပါတီတွေက မဲဆန္ဒရှင်တွေကို ပုံစံသွင်းတတ်ပါတယ်။ ဝါဒမှိုင်း ရိုက်သွင်းတတ်ပါတယ်။ လူမှုရေးကိစ္စတွေက များရတဲ့အထဲ နိုင်ငံရေးအတွေးအခေါ်တွေ ဝင်လာတဲ့အခါ လူထုဟာ စိတ်ရှုပ်ထွေးကုန်ကြပါတော့တယ်။ နိုင်ငံရေးပါတီတွေရဲ့ အတွေးအခေါ် တွေကလည်း အမျိုးမျိုးရှိနေပြန်ပါတယ်။ လူထုအနေနဲ့ ပါတီအတွက် ဘာမှလုပ်ပေးစရာ မလိုတဲ့အဆင့်မှာ ရှိသင့်ပေမယ့် ပါတီ အတွေးအခေါ်တွေက ဖမ်းစားထားတဲ့အခါမှာ သူတို့ဘဝတွေကို ပါတီအတွက် ပုံအောပေးရတဲ့အထိ ဖြစ်လာတတ်ပါတယ်။ ပါတီ အကျိုးအတွက်ဆိုရင် အသက်စွန့်ပြီး လုပ်ပေးရတဲ့အထိ ဖြစ်လာတတ်ပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ပြိုင်မယ့် ပါတီရဲ့ ရပ်တည်ချက် သဘောထားက လူထုကို ပါတီဝင်ဖြစ်လာအောင် နိုင်ငံရေး အရောင်ဆိုးပေးလိုက်တာပါဘဲ။ အမှန်တကယ်ဆိုရင် လူထုကိစ္စကို နိုင်ငံရေးပါတီတွေက လုပ်ပေးဖို့ဘဲ လူထုက အလိုရှိတာပါ။ နိုင်ငံရေးပါတီတွေက လူထုကို ကြိုက်သလို ပုံသွင်းနေတာကို လူထုက မလိုချင်ကြပါဘူး။

နိုင်ငံရေးပါတီတွေက လူထုအပေါ် ကောင်းတာတွေ ရှိပါတယ်။ လူထုက မလုပ်နိုင်တဲ့ကိစ္စတွေကို နိုင်ငံရေးပါတီတွေက လုပ်နိုင်ကြ ပါတယ်။ ပြည်သူတွေထက်စာရင် နိုင်ငံရေးပါတီတွေက အစိုးရကို ပိုပြီးသတ္တိရှိရှိ ပြောဆိုဝေဖန်နိုင်ကြပါတယ်။ အစိုးရအပေါ် သီးခံ နိုင်စွမ်းလည်း ပိုနည်းပါတယ်။ ဒါကြောင့် နိုင်ငံရေးပါတီတွေက ပြည်သူကို ကိုယ်စားပြုပေးနိုင်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံရေးပါတီဖြစ်ပေမယ့် ဒီမိုကရေစီ နည်းလမ်းမကျတတ်တာလည်း ရှိပါသည်။ ပါတီတချို့ရဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေဟာ ပါတီကို ဦးဆောင်ရမယ့်အစား အများအားဖြင့် ထိန်းချုပ်လေ့ရှိပါတယ်။ သူတို့ဟာ ဦးဆောင်တဲ့တာဝန်နဲ့ ထိန်းချုပ်တဲ့တာဝန်ကို ကွဲပြားစွာ နားမလည်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို မဟုတ်ရင်တော့ သူတို့ဟာ အာဏာရှင် လုပ်ချင်လို့ဘဲ ဖြစ်ရပါလိမ့်မယ်။ နောက်တချက်ကတော့ ခေါင်းဆောင်တွေဟာ တပည့်မွေးပြီး ပါတီအတွင်းမှာဘဲ ဝိုင်းခွဲထောင်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအခါမှာ ခေါင်းဆောင်တွေက ပါတီကို စုစည်းညီညာတဲ့ တပ်ဦးဖြစ်အောင် မလုပ်ပေးနိုင်တော့ပါဘူး။ ရလဒ်ကတော့ ပါတီတွင်းမှာ ဝိုင်းခွဲတွေနဲ့ ရှုပ်ထွေးနေပြီး မညီမညွတ် ဖြစ်နေပါတော့တယ်။

ရွေးကောက်ပွဲ လှုပ်ရှားတာတွေကို အစိုးရက ထောက်ပံ့ပေးရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အများအားဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းအားလုံးကို လုပ်နိုင်ဖို့ မလုံလောက်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် နိုင်ငံရေးပါတီတွေက ရံပုံငွေရှာရပါတယ်။ တရားဝင် လက်ခံရရှိတဲ့ လှူဒါန်းတွေကို အားပြုရ ပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်ပြိုင်သူတွေက နိုင်သွားတဲ့အခါ အထူးသဖြင့် မဲဆွယ်ချိန်တုန်းက ပါတီအနိုင်ရဖို့ ကူညီပေးသူတွေ၊ အကြီးအကျယ် ငွေကြေးထောက်ပံ့လှူဒါန်းသူတွေကို ကျေးဇူးပြန်ဆပ်တဲ့အနေနဲ့ "အကြီးအကဲ၊ နာယက"စတဲ့ ပါတီတွင်းရာထူးကို

ဖန်တီးပြီး ချီးမြှင့်ပေးအပ်လေ့ ရှိပါတယ်။ အဲဒီနိုင်ငံရေးပါတီက အာဏာရရှိထားချိန်မှာ ပါတီဖွဲ့စည်းပုံစည်းမျဉ်းကို စိတ်ကြိုက် ချုပ်ကိုင် နိုင်တာဖြစ်လို့ "အကြီးအကဲ၊ နာယက" စတဲ့ရာထူးတွေဟာ တရားဝင်လို့ ဖြစ်လာပါတော့တယ်။ ဒီအစဉ်အလာမျိုးကို "နိုင်ငံရေး လုပ်စားတာ"လို့ လူတွေက သိထားကြပါတယ်။

နိုင်ငံရေးပါတီတွေအနေနဲ့ သိက္ခာရှိရှိ နိုင်ငံရေးအာဏာကို ရယူနိုင်ဖို့ကတော့ ပါတီအပေါ် သစ္စာရှိဖို့ လိုပါတယ်။ အခုလို "အကြီးအကဲ၊ နာယက"တွေခန့်ထားပြီး ဂုဏ်ပြုချီးမြှောက်တာဟာ တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ထားရတဲ့ ပါတီဖွဲ့စည်းပုံစည်းမျဉ်းတွေကို အာဏာ အလွဲ သုံးစားလုပ်ပြီး ထပ်ဖြည့်လိုက်တာပါ။ ပြီးတော့လည်း ပါတီဝင်တွေဆီက ကောက်ခံငွေကို အကြီးအကဲ ဆိုသူတွေအတွက် ဥပမာ- လစာသဘောမျိုးတွေ ထောက်ပံ့ပေးရသလို ဖြစ်နေပြန်ပါတယ်။

ပါတီဝင်တွေက ပါတီရုံပုံငွေနဲ့ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် အရင်းအမြစ်တွေကို ထိန်းချုပ်ပေးရပါတယ်။ အခြားပါတီကိစ္စတွေလည်း လုပ်ရပါတယ်။ ဒါကိုကြည့်ရုံနဲ့ ပါတီအပေါ်သစ္စာရှိတယ်လို့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ တကယ်တော့ ဒါဟာ ပါတီစည်းကမ်း သတ်မှတ်ထားလို့ တာဝန်အရ မဖြစ်မနေ လုပ်နေရတာတွေပါ။

နိုင်ငံရေးပါတီတွေကြောင့် ဆိုးဆိုးဝါးဝါး အနတ်လက္ခဏာတွေ ဖြစ်ပေါ်တတ်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့်မှာတော့ ငွေကြေးမျှော်ကိုးမှုနဲ့ နိုင်ငံရေးလုပ်စားတာတွေ အားကောင်းလာတဲ့အခါမှာ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ ဒီလိုမျိုးလုပ်တတ်တဲ့ နိုင်ငံရေးသမားတွေကို အမှန်တကယ် ဖယ်ရှားပစ်ရပါမယ်။ ဒါပေမယ့် ဘယ်လိုဖယ်ရှားပစ်နိုင်ပါသလဲ။ လွတ်လပ်စွာ အသင်းအဖွဲ့ တည်ထောင်ခွင့်က အခြေခံရပိုင်ခွင့် ဖြစ်နေတာကြောင့် သူတို့ကို ဖယ်ရှားဖို့ ခက်နေပါတော့တယ်။

လုပ်နိုင်မယ့် နည်းလမ်းတခုတော့ ရှိပါတယ်။ အဲဒါကတော့ ပါတီရဲ့ လှုပ်ရှားမှုတချို့ကို ကန့်သတ်တာ၊ မဲဆွယ် လှုပ်ရှားမှုစရိတ်တွေကို ကန့်သတ်တာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ နမူနာပေးရရင် ဂျပန်နိုင်ငံမှာ ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်ပြိုင်မယ့်သူတွေကို တအိမ်တက်ဆင်း တံခါးခေါက်ပြီး မဲဆွယ်တာကို တားမြစ်ထားတဲ့ပုံစံမျိုးပါ။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

ဒီမိုကရေစီအပေါ် စိန်ခေါ်မှုများ

အပိုင်း (၁၇) ဒီမိုကရေစီ ဒွိဟများ

ဒီမိုကရေစီနဲ့ ပတ်သက်လာရင် ပြင်သစ်လူမျိုး တွေးခေါ်ပညာရှင်နဲ့ သမိုင်းသုတေသီ Alexis de Tocqueville (၁၈၀၅-၁၈၅၉) ရေးတဲ့ Democracy in America (၁၈၃၅ ခုနှစ်ထုတ်) စာအုပ်ကို ကနေ့ထက်တိုင် မှီငြမ်းနေရဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။ "ဒီမိုကရေစီကို အရဲစွန့်ပြီး ကျင့်သုံးနေရပါတယ် (ဒါမှမဟုတ်) ဒီမိုကရေစီဟာ ထပ်ခါတလဲလဲ စိန်ခေါ်ခံနေရပါတယ်"လို့ သူ့စာအုပ်မှာ ရေးထားပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီကို စိတ်ချလက်ချ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် မကျင့်သုံးနိုင်သေးဘူးလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

မဖြစ်ဖြစ်အောင် စွန့်လွှတ်စွန့်စား လုပ်ဆောင်ရတယ် ဆိုကတည်းက သေချာပေါက်အောင်မြင်မယ်လို့ မပြောနိုင်ပါဘူး။ သံသယ ဖြစ်စရာ ရှိနေရပါတယ်။ အခြားနည်းလမ်းတွေနဲ့ လုပ်ရတာမလိုလိုလည်း ဖြစ်ရပြန်ပါတယ်။ ဒီအခါမှာ ဝေခွဲမရ ဒွိဟတွေ ဖြစ်လာ တယ်လို့ ပြောရပါလိမ့်မယ်။ တချိန်တည်းမှာဘဲ ဆန့်ကျင်ဘက် ဆိုးကျိုးတွေလည်း မမျှော်လင့်ဘဲ ဖြစ်နိုင်တာကို သတိပေးနေ ပါတယ်။ ဘယ်လိုဆိုးကျိုးတွေ ဖြစ်နိုင်သလဲဆိုရင်

1. လူအများစုရဲ့ သဘောအတိုင်း ဖြစ်အောင်လုပ်ယူရတဲ့အခါ လူနည်းစုရဲ့သဘောကို ငဲ့ကွက်ရာ မရောက်လို့ ဒီမိုကရေစီကို ကျင့်သုံးပေးမယ့်လည်း အာဏာရှင်ဆန်နေတတ်ပါတယ်။
2. အာဏာရဲ့ ဗဟိုချက်မကနေ အာဏာရှင်ဆန်ဆန် လုပ်တာတွေကြောင့် ပြဿနာတွေ ထွက်ပေါ်လာနိုင်ပါတယ်။
3. ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးနေတာတောင် လူတိုင်းချင်းရဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်တွေ ရဖို့ မသေချာဘဲ ဖြစ်နေပါတယ်။
4. စစ်တပ်ရဲ့အခန်းကဏ္ဍက ဒီမိုကရေစီစနစ်နဲ့ သဟဇာတ ဖြစ်ဖို့ သိပ်မသေချာလှပါဘူး။
5. လူအသိုင်းအဝိုင်းမှာ နိုင်ငံရေး ညီမျှအောင် လုပ်ပေးနိုင်ပေးမယ့် စီးပွားရေးနဲ့ လူမှုရေးမှာ မညီမျှတာတွေ ဖြစ်နေရင် ယုတ္တိမတန်တဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်အခြေအနေတွေ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီဆိုတာ နိုင်ငံကို ပြည်သူက အုပ်ချုပ်တာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှာရှိကြတဲ့ လူတိုင်းက သူတို့ ဆန္ဒတွေ ပြည့်ဝဖို့ သူတို့အချင်းချင်း လက်တွဲယိုင်းပင်းပြီး ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်တာကို ဆိုလိုပါတယ်။ ဒါဟာ စံထားရတဲ့အချက် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လက်ရှိမှာတော့ လူတိုင်းနဲ့တိုင်း ယိုင်းပင်းကူညီလက်တွဲကြတဲ့ စိတ်ဓါတ်ကို မတွေ့ရပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီမိုကရေစီဟာ အများစုသဘောက အနိုင်ယူအုပ်စိုးတာနဲ့ ရောထွေးနေတယ်လို့ ပြောစရာဖြစ်လာပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲမှာ မဲအများစုနဲ့ အနိုင်ရတဲ့ ဘယ်နိုင်ငံရေးပါတီဖြစ်ဖြစ်၊ ရွေးကောက်ပွဲနိုင်မှ ပူးပေါင်းလိုက်ကြတဲ့ ညွန့်ပေါင်းအစိုးရဖြစ်ဖြစ် သူတို့စိတ်ကြိုက်အတိုင်း စီမံခန့်ခွဲ အုပ်ချုပ်နေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒါဟာ လူထုတရပ်လုံးရဲ့ လိုလားချက်အတိုင်း အချင်းချင်း ပူးပေါင်းလက်တွဲ ယိုင်းပင်း လုပ်ဆောင် မှုမျိုး မရှိတာကို အထင်အရှား ဖော်ပြနေပါတယ်။ ပြီးတော့လည်း ဒီမိုကရေစီ ဟုတ်မှဟုတ်ရဲ့လားလို့ ပထမဦးဆုံး ခံစားရတာပါဘဲ။

အများစုက လွတ်လွတ်လပ်လပ် အနိုင်ယူအုပ်စိုးနိုင်တာကို ကန့်သတ်ရပါလိမ့်မယ်။ မကန့်သတ်လို့လည်း မဖြစ်ပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ အများစု အနိုင်ရတဲ့သဘောက ခွဲခြားနိမ့်ချ ဆက်ဆံတာကို ဖြစ်စေတတ်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ တကြိမ်တခါသာ မဟုတ်ပဲ အများစု အနိုင်ရနေသရွေ့ကြိမ်ဖန်များစွာ ခွဲခြားနိမ့်ချ ဆက်ဆံခံနေရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ လူနည်းစုကို လူအများစုက နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးနဲ့ ခွဲခြား နိမ့်ချ ဆက်ဆံတတ်မြဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အများစု ဖြစ်တယ်လို့ ဘယ်လိုဘဲပြောပြော စုစုပေါင်း အရေးအတွက်ထက် လျော့နည်းနေ တာကိုတော့ မငြင်းနိုင်ပါဘူး။ တကယ်လို့ အများစုထဲက တဦးတယောက်ဟာ လူနည်းစုတွေရဲ့အခွင့်အရေးတွေကို ဖယ်ရှားမယ်၊ လူနည်းစုကို ထိခိုက်နာကျင်အောင် လုပ်မယ်ဆိုရင် အများစုဟာ အာဏာရှင်ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အများစုရဲ့သဘောက အာဏာရှင်ဆန်လာနိုင်လို့ အာဏာကိုကန့်သတ်ရာမှာ အစိုးရလုပ်ရပ်တချို့ကို တားမြစ်ရပါတယ်။ ဒါ့အပြင် တချို့လူမှုရေးကိစ္စတွေကိုပါ တားမြစ်ဖို့ လိုပါတယ်။ ဥပမာ - အစိုးရကိုယ်တိုင်က ခွဲခြားနိမ့်ချဆက်ဆံတာ မရှိစေရအောင် ကိုယ်တိုင် လည်း ထိန်းချုပ်၊ လူထုကိုလည်း မလုပ်ဖြစ်အောင် တားမြစ်ရပါတယ်။ လူမှုရေးကဏ္ဍမှာလည်း ခွဲခြားနိမ့်ချဆက်ဆံတာ မရှိစေဖို့ ကျင့်ဝတ်တွေနဲ့ တားမြစ်ရပါတယ်။

ဒီလောက်နဲ့ မပြီးသေးပါဘူး။ အာဏာသက်ရောက်ခွင့်ပြုဖို့ ဥပဒေပြဌာန်းဖို့ ဆိုတဲ့ အရေးကြီးကိစ္စတွေကို မဲခွဲဆုံးဖြတ်ရာမှာ ထောက်ခံမဲက အများစုမဲထက် ပိုနေဖို့ လိုပါတယ်။ ဒီအချက်နဲ့ဆက်စပ်ပြီး "အများစု"လို့ ပြောဆိုကျင့်သုံးကြရာမှာ "အများစု"ရဲ့ အဓိပ္ပာယ်အစစ်အမှန်ကို မေးဖို့ ရှိလာပါတယ်။

ကိစ္စတစ်ခုအပေါ် လူတိုင်းက အကျေအလည် သဘောပေါက်လက်ခံတာ မရှိတတ်ကြပါဘူး။ ခွင့်ပြုချက်သာ ရှိနေရင် အငြင်းပွားမဆုံး၊ စောဒကတက်လို့မဆုံး ဖြစ်လေ့ရှိပါတယ်။ ပဋိပက္ခဖြစ်တဲ့အထိ ကြီးမားတတ်ပါတယ်။ ပဋိပက္ခဖြစ်လာရင် လူ့အသိုင်းအဝိုင်းအထဲမှာ ရှိနေတဲ့ လူတန်းစားအသီးသီးကို ရိုက်ခတ်သွားမြဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ရပ်ကွက်အဆင့်ကနေ တစ်နိုင်ငံလုံးထိ ကူးစက်ပြန့်ပွားသွားလေ့ရှိပါတယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်ပျက်လာရင် ဘယ်သူက ဆုံးဖြတ်မှာလဲ။ အများစုက ဆုံးဖြတ်မှာလား။ အများစုဆိုတာ ဘယ်လောက်များသလဲ။ လူထုတစ်ရပ်လုံးကရော ကျေနပ်နိုင်ကြပါ့မလား။

ဥပမာ- အစိုးရက ရေကာတာတစ်ခုကို တည်ဆောက်လိုတဲ့အခါမျိုးမှာ ဒေသခံတွေအနေဖြင့် အနည်းနဲ့အများ ဆုံးရှုံးနစ်နာတာတွေ ရှိလာနိုင်လို့ ကန့်ကွက်ကြပါတယ်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းလိုသူတွေကလည်း သေချာပေါက် ကန့်ကွက်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒေသခံတွေက ရေအလုံအလောက် လိုချင်ရင်တော့ ရေကာတာဆောက်တာကို သဘောတူကြပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီဒေသအတွက်ဖြစ်ဖြစ်၊ နိုင်ငံအတွက်ဘဲဖြစ်ဖြစ် လျှပ်စစ်ဓါတ်အားကို အားလုံးက တညီတညွတ်တည်း လိုအပ်တယ်ဆိုရင်လည်း ကန့်ကွက်ကြမှာ မဟုတ်ပါဘူး။

ဒါဆိုရင် အများစုသဘောအတိုင်းဖြစ်ဖို့ ဘယ်လိုလမ်းကြောင်းကို ရွေးချယ်ဖို့ လိုပါသလဲ။ အပိုင်း-၁၄ မှာ ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဒီမိုကရေစီရဲ့ အခြေခံမူတစ်ရပ်ဟာ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာဆုံးရှုံးတာကို ဖြစ်စေတယ်ဆိုရင် အခံရဆုံးသူတွေရဲ့ တောင်းဆိုချက်တွေကသာ နောက်ဆုံးအတည် ဖြစ်သင့်ပါတယ်။ ဖြစ်ရပ်အတော်များများမှာတော့ အခံရဆုံးသူတွေဟာ အနည်းဆုံးအစုတွေ ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒီလိုမှ မလုပ်ပေးနိုင်ဘူးဆိုရင် "ဒီမိုကရေစီ"လို့ ဘယ်လိုဘဲပြောပြော၊ အမှန်တကယ်မှာတော့ အာဏာရှင်ပုံစံဘဲ ဖြစ်နေတယ်လို့ ဆိုရပါမယ်။

ရေကာတာ တည်ဆောက်တဲ့ဥပမာမှာ ဒေသခံတွေက အပြည့်အဝ မကျေနပ်ရင်၊ သူတို့စိုးရိမ်ပူပန်နေရတဲ့အတွက် အပြည့်အဝ ထုတ်မပြောနိုင်ရင် သူတို့အနေနဲ့ ရေကာတာ တည်ဆောက်တဲ့ကိစ္စကို ပယ်ချနိုင်ခွင့် ရှိသင့်ပါတယ်။ စောဒကတက်တာကို အရေးတယူ မလုပ်ပေးလို့ ခံရသူတွေဘက်က ခွဲထွက်ရေးလှုပ်ရှားမှုတွေ လုပ်ရတာကို ဒီဥပမာကဘဲ ဖော်ပြနေပါတယ်။ ဒေသတစ်ခုဟာ နိုင်ငံတစ်ခုကနေ ခွဲထွက်လိုတာဟာ ခွဲထွက်ရလောက်အောင် ခိုင်လုံတဲ့အကြောင်းတရား ရှိနေလို့ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်လို့ နိုင်ငံတွင်းမှာ နှိမ့်ချခွဲခြားဆက်ဆံတာကို အစိုးရကိုယ်တိုင်က စနစ်တကျ ပြင်ဆင်ကျူးလွန်နေတယ်ဆိုရင် အဲဒီအပြုအမူဟာ ခွဲထွက်ရတဲ့ အကြောင်းရင်း ပါဘဲ။

ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးကြရာမှာ အများစုမှာ အာဏာရှင်အပြုအမူတွေ ရှိသလို အနည်းစုမှာလည်း တန်းတူညီတူ မရှိပဲ အာဏာရှင် ဆန်တတ်ပါတယ်။ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေမှာ ပါတီငယ်တွေက သိပ်တော့ အစွမ်းမထက်လှပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ညွန့်ပေါင်းအစိုးရ ဖွဲ့စည်းဖို့ ကြိုးပမ်းပြင်ဆင်နေတဲ့အချိန်တွေမှာတော့ ပါတီငယ်တွေ၊ တသီးပုဂ္ဂလအမတ်တွေဟာ အာဏာရှင်ဆန်တတ်ကြပါတယ်။ သူတို့လိုချင်တာတွေရမှ ပူးပေါင်းပေးနိုင်မယ်လို့ ပါတီကြီးတွေအပေါ် အကြပ်ကိုင်တတ်ကြပါတယ်။ ပါတီကြီးတွေကလည်း အစိုးရဖွဲ့နိုင်ရေးအတွက်ဘဲကြည့်ပြီး သူတို့အလိုကို လိုက်လျောပေးကြရပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့်ဆိုရင် လူထု တစ်ရပ်လုံးရဲ့ဆန္ဒတွေကို နိုင်ငံရေးပါတီတွေ အချင်းချင်း လက်တွဲယိုင်းပင်းပြီး ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှု မရှိတာကို သက်သေပြနေပါတယ်။ အကြပ်ကိုင်တာ၊ အများဆန္ဒအတွက် အများနဲ့ ပူးပေါင်းမဆောင်ရွက်လိုတာတွေကတော့ အာဏာရှင် လက္ခဏာတွေပါဘဲ။

လူနည်းစုကလွှာက အာဏာရှင်ဆန်ပြုမှုကြရာမှာ ပါတီငယ်တွေ၊ တသီးပုဂ္ဂလအမတ်တွေထက် ပိုဆိုးသူတွေလည်း ရှိပါတယ်။ သူတို့ကတော့ နိုင်ငံတိုင်းမှာ ရှိနေကြတဲ့ အထက်တန်းစား လူမလိုင်လွှာ ကြေးရေတတ် လူကြီးလူကောင်း ဆိုသူတွေပါဘဲ။ သူတို့ဟာ အမြဲတမ်း လူနည်းစုသာဖြစ်ပါတယ်။ လူနည်းစုဖြစ်ပေမယ့်လည်း သူတို့မှာရှိတဲ့ ဂုဏ်ဖြစ်တွေ၊ ဓနဥစ္စာတွေကို အရင်းပြုပြီး အာဏာရှင်ဆန်ဆန် ပြုမှုတတ်ကြပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံအားလုံးမှာ ဒီလို လူနည်းစု အာဏာရှင်တွေ ရှိကြပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီကို ပုံစံချပြီး အသွင်စပြောင်းတဲ့နိုင်ငံဖြစ်ဖြစ်၊ ဒီမိုကရေစီ ဘိုးအနိုင်ဖြစ်ဖြစ် အာဏာရှင်ဆန်တဲ့အဖြစ်မျိုးဟာ ဘာမှမဆန်းသလို ဖြစ်နေပါတယ်။

လူနည်းစုတွေကဘဲ အမြဲတမ်း အာဏာပိုင်ရနေအောင် အခွင့်အလမ်းတွေကို ဖန်တီးနေကြတုန်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီကျင့်သုံးမှုမှာ ခွဲဟုတ်နေရတဲ့ ဒုတိယကိစ္စကတော့ အာဏာရဲ့ ဗဟိုချက်မှာ ရှိနေသူတွေဟာ အာဏာ အလွဲသုံးစား လုပ်-မလုပ် ဖြစ်ပါတယ်။ ချမ်းသာသူတွေက အစိုးရလုပ်လာကြတဲ့အခါ သူတို့ကိုယ်ကျိုးအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်တွေ ယူကြပါတယ်။ အခွင့်သာ နိုင်အောင် ဖန်တီးကြပါတယ်။ ဒီလိုမျိုးမလုပ်တဲ့ အစိုးရဆိုရင်တောင် ချမ်းသာသူတွေဘက်က ရပ်တည်ပေးတတ်ကြပါတယ်။ အကာ အကွယ် ပေးထားတတ်ပါတယ်။ ဒါတွေဟာ အာဏာရဲ့ ဗဟိုချက်ကနေ ဖန်တီးလိုက်တဲ့ ပြဿနာတွေပါ။

နိုင်ငံရဲ့ ပြဿနာ အတော်များများဟာ ခေါင်းဆောင်တွေကြောင့် ဖြစ်နေတာပါ။ နိုင်ငံ့ခေါင်းဆောင်ပိုင်းက ခြစားရင် လူမှုရေး အသင်းအဖွဲ့တွေဆီကို ကူးစက်ပြန့်နှံ့သွားပါတယ်။ အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးတွေမှာ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းခြစားတဲ့ ပြဿနာတွေ ရှိလာရင် လူ့အဖွဲ့အစည်းနဲ့ ဒီမိုကရေစီ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးအတွက် ရတက်မအေးစရာ ဖြစ်လာရပါတယ်။

အာဏာရဲ့ ဗဟိုချက်နဲ့ပတ်သက်လို့ သံသယဖြစ်စရာ ခွဲဟုတ်မှု ရှိနေရလို့ အာဏာကန့်သတ်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ယေဘုယျ နည်းလမ်း ကတော့ အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေကို အတတ်နိုင်ဆုံး သေးငယ်အောင် ဖွဲ့စည်းထားစေဖို့နဲ့ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကို လျော့ပြီး ဒေသခံတွေ၊ အသင်းဝင်တွေ၊ ဌာနခွဲတွေဆီကို အာဏာခွဲဝေပေးထားဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချလိုက်ရင် ပြဿနာတက် လာနိုင်စရာ ရှိနေပြန်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဗဟိုအစိုးရက ဒီမိုကရေစီဖြစ်ပေမယ့် သူ့အောက်က အာဏာပိုင် အဖွဲ့ အစည်း အဆင့်ဆင့်တွေက ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်နေလိမ့်မယ်လို့ တထစ်ချ မသတ်မှတ်နိုင်တာကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။

အမှန်တကယ်တမ်းမှာတော့ အောက်ခြေရှိ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းတွေက ပိုလိုတောင် အာဏာရှင်ဆန်တတ်ကြပါတယ်။ ကြက်တူရွေးကတော်တော်၊ မယ်တော်ကကဲ ဆိုတာမျိုးလို ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ ဒေသတခုလုံးကို အပိုင်စားရသူတွေ၊ ဒေသအလိုက် ကြီးစိုးနေတဲ့ စစ်ဘုရင်တွေ၊ မာစီးယား လူမိုက်ဂိုဏ်းခေါင်းဆောင်တွေကို နမူနာယူကြည့်နိုင်ပါတယ်။ သူတို့ဟာ လူထုအပေါ် အနိုင်ကျင့် ဝိုင်းကျနေတဲ့ အောက်ခြေအဆင့် အာဏာရှင်တွေပါ။ တကယ်လို့ အောက်ခြေမှာ ဒါမျိုးတွေ ဖြစ်ပျက်နေတယ်ဆိုရင် ပြည်သူတွေကို ဘယ်လို လုံခြုံအောင် ကာကွယ်ပေးနိုင်သလဲလို့ မေးစရာ ရှိပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီကို နောက်ထပ်စိန်ခေါ်နေတာကတော့ လူတစ်ဦးချင်းအတွက် လွတ်လပ်ခွင့်တွေ ရနိုင်ပါ့မလား ဆိုတာပါ။ ဒီမိုကရေစီကို စတင်ကျင့်သုံးတဲ့နိုင်ငံတွေမှာ ပြည်သူတွေဟာ လွတ်လပ်ခွင့်တွေ မကြာခင်က ပိတ်ပင်ခံရတတ်ပါတယ်။ အဲဒီနိုင်ငံတွေရဲ့ ခေါင်းဆောင် တွေဟာ အရင်အစဉ်အလာတွေကို အသားကျနေလို့ အရင်အတိုင်းဘဲ အာဏာဆန်ဆန် ပြုမူတတ်ကြပါတယ်။ အများအားဖြင့် မှာတော့ ဒီမိုကရေစီရဲ့ လိုအပ်ချက်တွေကို ဖြည့်ဆည်း မပေးနိုင်လောက်အောင် သူတို့မှာ ပညာ၊ ဗဟုသုတနဲ့ အမြော်အမြင်တွေ နည်းပါးကြတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း သူတို့ဟာ ထစ်ကနဲရှိ အာဏာနဲ့ ထိန်းချုပ်ဖို့ဘဲ လုပ်တတ်ပါတယ်။ သူတို့ဟာ အာဏာရှင်စနစ်အောက်မှာ နေခဲ့ရတုန်းက ခံယူခဲ့ရတဲ့ အတွေးအခေါ်ဟောင်းတွေကို လုံးဝအမြစ်ပြတ် မစွန့်လွှတ်နိုင်ကြသေးပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီလိုခေါင်းဆောင်တွေရှိနေတဲ့ ဒီမိုကရေစီ ကျင့်သုံးခါစနိုင်ငံတွေမှာ လူထုဟာ အပြည့်အဝ လွတ်လပ်ခွင့်ကို အမြဲတမ်း ရနေဖို့ မသေချာပဲ ရှိနေရပါတယ်။

အသွင်ပြောင်းခါစ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေရဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေကိုကြည့်ရင် အများအားဖြင့် အရင်ခေတ် အာဏာရှင်အသိုင်းအဝိုင်းက လာသူတွေ ဖြစ်နေတာ တွေ့ရပါတယ်။ တချို့ဆိုရင် အာဏာရှင်ကို ရာထူးဆက်ခံသူတွေတောင် ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ ဒီလိုဖြစ်နေမှ တော့ အရင်လူတွေလိုဘဲ အာဏာကို ကိုးကွယ်သူ၊ ကိုယ်ကျိုးကြည့်သူတွေဘဲ ဆက်ဖြစ်နေပါတော့တယ်။

အသွင်ပြောင်းခါစ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ ခေါင်းဆောင်ရဲ့ အခြားပုံစံတခုကတော့ စစ်တပ်ကနေ အာဏာရှင်ကို တော်လှန်ရေးနဲ့ ဖယ်ရှားပြီး ခေါင်းဆောင်တက်လုပ်လာတဲ့ ပုံစံဖြစ်ပါတယ်။ အများအားဖြင့် အာဏာသိမ်းတဲ့ ဗိုလ်ချုပ်တွေကဘဲ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ပြီး ပြန်အရွေးခံ တတ်ကြပါတယ်။ ဒီဗိုလ်ချုပ်တွေဟာ စစ်တပ်နဲ့ အာဏာသိမ်းတုန်းက အောင်မြင်ခဲ့ကြပေမယ့် သူတို့အများစုဟာ ဒီမိုကရေစီနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်သူတွေ မဟုတ်ကြပါဘူး။ သူတို့ဟာ အသွင်ပြောင်းခါစ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံရဲ့ ခေါင်းဆောင်ရာထူးနဲ့ မသင့်တော်နိုင်သေးသူတွေဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီ အသားကျပြီးသားနိုင်ငံတွေမှာ အများအားဖြင့် ပြည်သူတွေဟာ အသင်းအဖွဲ့ဌာန အစည်းအရုံးတွေရဲ့ ဖိနှိပ်မှုဒဏ်ကို မခံရပါဘူး။ ဘယ်ဟာကိုမဆို သူတို့ကိုယ်တိုင် စိတ်ပါလက်ပါရှိမှ လက်ခံကျင့်သုံးနိုင်အောင် လွတ်လပ်ခွင့် ရှိပါတယ်။ အင်မတန်

ကြီးမားတဲ့ တန်ဖိုးပါ။ ဒါပေမယ့် ဒီလိုတန်ဖိုးကောင်းကို ရလာဖို့ အများကြီး ပေးဆပ်ခဲ့ရပါတယ်။ နှောင်းလူတွေအတွက်ကတော့ မွေးရာပါအခွင့်အရေး ဖြစ်သွားပြီး အလကားရနေသလို ဖြစ်နေတာကတော့ တမျိုးကြီးပါ။

ခေါင်းဆောင်လုပ်သူတွေက သူတို့ဟာ "လူထုကို ထောက်ခံပါတယ်၊ လွတ်လပ်ခွင့်အပါအဝင် လူထုလိုလားချက်တွေကို လေးစားပါတယ်" လို့ပြောဆိုပြီး ရွေးကောက်ပွဲမှာ အကြီးအကျယ် မဲဆွယ်တတ်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ရွေးကောက်ပွဲနိုင်သွားတဲ့အခါ မဲဆွယ်တုန်းက ပေးခဲ့တဲ့ ကတိစကားတွေကို မေ့လျော့သွားတတ်ကြပါတယ်။ အခြေအနေပေးရင်ပေးသလို အာဏာကို အလွဲသုံးစားလုပ်တတ်ကြပါတယ်။

စတုတ္ထမြောက် ပြဿနာကတော့ စစ်တပ်ရဲ့ အခန်းကဏ္ဍက ဒီမိုကရေစီစနစ်နဲ့ သဟဇာတဖြစ်ဖို့ သိပ်မသေချာလှတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအကြောင်းကို အပိုင်း (၁၈) မှာ အကျယ်တဝင့် ပြောပါမယ်။

ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေမှာ တချို့လူတွေဟာ အာဏာရှင်ဆန်နေတုန်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအကြောင်းကို ဒီနေရာမှာ ဆက်စပ်တာနဲ့ ပြောပြချင်ပါတယ်။ စစ်တပ်ကနေ အငြိမ်းစားယူတော့မယ့် အကြီးအကဲတစ်ဦးဟာ သူ့ရာထူးကို ဆက်ခံမယ့်လူကို တာဝန်လွှဲပြောင်းတဲ့အခါ အရေးပါတဲ့ စစ်ရေးဗျူဟာနဲ့ လျှို့ဝှက်ချက်တွေ အပါအဝင် တာဝန်ရှိသမျှ အကုန်လုံး လွှဲပြောင်းပေးရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒါထက် ပိုပြီး လုပ်သွားတဲ့ကိစ္စကတော့ သူ့ရဲ့ထောက်ခံချက် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပုံစံဟာ သူ့သဘောကျနှစ်သက်တဲ့သူ၊ ဒါမှမဟုတ် သူ့ကိုယ်ကျိုးစီးပွား ကာကွယ်ပေးနိုင်မယ့်သူကို စိတ်ကြိုက်ရွေးနိုင်အောင် အားပေးသလို ဖြစ်နေပါတယ်။ တကယ်လို့ ဒီအကြီးအကဲက အာဏာရှင်ဖြစ်နေရင် သူ့ကိုယ်တိုင် ထောက်ခံ ရွေးချယ်ထားသူကလည်း အနည်းအများ အာဏာရှင် ဆန်နေတတ်ပါတယ်။

နောက်ဆုံးပြဿနာမှာကတော့ တန်းတူညီမျှ ပြဿနာပါ။ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းမှာ နိုင်ငံရေးညီမျှအောင် လုပ်ပေးနိုင်ပေမယ့် စီးပွားရေးနဲ့ လူမှုရေးမှာ မညီမျှတာတွေ ဖြစ်နေရင် ယုတ္တိမတန် ဆန့်ကျင်ဘက်အခြေအနေတွေ ပေါ်ပေါက်တတ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီဘက်ကနေ ရပ်တည်ပြီး အကြိမ်ကြိမ် စောဒကတက်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ အမှန်တကယ်ကိုဘဲ ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ တန်းတူညီမျှတာကို ချွင်းချက်မရှိ အပြည့်အဝပေးရပါမယ်။ "ချွင်းချက်ထားပြီး တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဘဲ ပေးရမယ်" လို့ အဓိပ္ပာယ်မထွက်ပါဘူး။ အဲဒီလိုသာ ဖြစ်နေမယ်ဆိုရင် အသားအရောင် ခွဲခြားရေးစနစ်ကို တိုက်ဖျက်တုန်းက အာဖရိကနွယ်ဖွား အမေရိကန်လူမဲ့တွေကို "လူဖြူတွေနဲ့ တန်းတူအခွင့်အရေးတွေ ပေးမယ်၊ ဒါပေမယ့် အသားရောင်ကိုတော့ ခွဲခြားရဦးမယ်" လို့ ဈေးဆစ်နေသလို ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။

ဒီမိုကရေစီဖြစ်ထွန်းလာမှာကို အကြီးမားဆုံး စိန်ခေါ်နေတာကတော့ နေဂုဂ်နဲ့ အခွင့်ထူးခံစားနေတာတွေကို အဆုံးသတ်နိုင်ပါ့မလား ဆိုတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ စကင်ဒီနေးဗီးယန်း ကျွန်းဆွယ်နိုင်ငံတွေဖြစ်တဲ့ နော်ဝေ၊ ဆွီဒင်၊ ဒိန်းမတ်နိုင်ငံတို့ကလွဲလို့ ဘယ်နိုင်ငံကမှ ဒီလို စိန်ခေါ်တာကို ထိထိရောက်ရောက် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်တာ မရှိသေးပါဘူး။ ထိန်းချုပ်ထားဖြစ်သင့်တဲ့ကိစ္စကို မလုပ်နိုင်ရင် ဆိုးကျိုးတွေ ထွက်လာမှာကို မေးစရာတောင် မလိုပါဘူး။ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံး ခြစားပျက်စီးသွားပါလိမ့်မယ်။

အခွင့်ထူးခံစားနေတာကို မဖြေရှင်းနိုင်ရင် လူထုထဲကနေ သဘောမကျဆန့်ကျင်သူတွေ ထွက်ပေါ်လာပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီအခါမှာ မငြိမ်မသက် ဖြစ်လာပါမယ်။ ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရ ဖြစ်လာပါမယ်။ နောက်ဆုံး တော်လှန်ရေးတစ်ခုကို ဆင်နွှဲလာပါလိမ့်မယ်။

ပြောခဲ့ပြီးသမျှ ဒီမိုကရေစီ ဒွိဟတွေအားလုံးကို ဖြစ်ပေါ်စေတာကတော့ အခြေခံအားဖြင့်ဆိုရင် "ဒီမိုကရေစီမဟုတ်တဲ့ တန်ဖိုးတွေက ဒီမိုကရေစီတန်ဖိုးတွေကို လိုက်ပြိုင်နေကြလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုလိုက်ပြိုင်နေတာကိုက ဒီမိုကရေစီဖြစ်ထွန်းနိုင်ပါ့မလားလို့ စိန်ခေါ်နေတာပါ။ အတိတ်ကာလတွေတုန်းကဆိုရင် လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေကို ဒီမိုကရေစီမဟုတ်တဲ့ နည်းလမ်းတွေ၊ တန်ဖိုးတွေနဲ့ တည်ဆောက်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဥပမာ- အာဏာရှင်စနစ်၊ ပဒေသရာဇ်စနစ် ဆိုတဲ့စနစ်တွေဟာ ဒီမိုကရေစီမဟုတ်တဲ့ တန်ဖိုးတွေပါ။ ဒါတွေက လူ့အသိုင်းအဝိုင်းထဲ လူထုကြားထဲ ပြန့်နှံ့သွားပါတယ်။ ဘယ်လိုပြန့်နှံ့သွားသလဲလို့ စူးစမ်းကြည့်လိုက်ရင် အာဏာရှင်တွေ၊ ပဒေသရာဇ်တွေက ပညာရေးစနစ်ကို ချုပ်ကိုင်ပြီး ဥပမာ-ကျောင်းသင်ရိုးကတဆင့် ကျောင်းသားတွေကို ပုံသွင်းတာမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ လူထုဆက်သွယ်ရေးစနစ်ကို ချုပ်ကိုင်ပြီး ဥပမာ- သတင်းစာ၊ ရေဒီယိုတွေကတဆင့် ဝါဒမှိုင်းတိုက်တာမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ လူထုဟာ ဒီမိုကရေစီမဟုတ်တဲ့တန်ဖိုးတွေကို စိတ်မပါပဲ လက်ခံကျင့်သုံးနေရပါတော့တယ်။

လူ့အသိုင်းအဝိုင်းကို ဒီမိုကရေစီမဟုတ်တဲ့ နည်းလမ်းနဲ့ တည်ဆောက်ထားတဲ့ စနစ်တစ်ခုကတော့ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်တွေက

နိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်တဲ့စနစ် ဖြစ်ပါတယ်။ သီအိုကရေစီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီနဲ့ သီအိုကရေစီ ဆိုတာ ပြဒါးတလမ်း၊ သံတလမ်း ပါဘဲ။ ဘယ်အခါမှ ပူးတွဲလို့ မရနိုင်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီမိုကရေစီ လိုအပ်နေတဲ့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းမှာ ဒီမိုကရေစီမဟုတ်တဲ့ စနစ်တခုကို အဓမ္မသွတ်သွင်း ကျင့်သုံးမယ်ဆိုရင် ဒါဟာ ဒီမိုကရေစီကို စိန်ခေါ်တာပါဘဲ။

ဒီမိုကရေစီမဟုတ်တဲ့ ဒုတိယတန်းဖိုးကတော့ အသင်းအဖွဲ့ဌာန အစည်းအရုံးတွေမှာ တကျောင်းတဂါထာ၊ တရွာတပုဒ်ဆန်း ဆိုသလို ပုံစံအမျိုးမျိုးနဲ့ ခွဲခြားနှိမ်ချဆက်ဆံနေတာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ နမူနာတခုကတော့ အသင်းအဖွဲ့တချို့ဟာ မိန်းမတွေရဲ့ အခွင့်အရေး တွေကို လစ်လျူရှုတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အကြီးအကဲအဆင့်တွေမှာ မိန်းမတွေကို နေရာမပေးချင်တာမျိုးတွေ ရှိတတ်ပါတယ်။

စီးပွားရေးမှာလည်း ဒီလိုမျိုး ခွဲခြားနှိမ်ချ ဆက်ဆံတွေ ရှိပါတယ်။ သက်သေပြရမယ် ဆိုရင် -

1. စနစ်ကြောင့် စီးပွားရေး ကျဆင်းနေတာတောင် လိုက်လျောညီထွေ မပြောင်းလဲပဲ ပုံသေစီးပွားရေးကိုဘဲ ဆက်လက် ကျင့်သုံးစေလို့ လူထုဟာ ဆင်းရဲတွင်း နက်သထက်နက်လာကြရပါတယ်။
2. ဟင်ဒူဘာသာရေးမှာ ဇာတ်နိမ့်-ဇာတ်မြင့် ခွဲခြားထားလို့ ဇာတ်နိမ့်သူတွေ အလုပ်အကိုင်ရရှိ ခက်ခဲရပါတယ်။
3. ၁၇ ရာစု ဥရောပအလယ်ခေတ် လူမှုရေးနဲ့ စီးပွားရေးပုံစံမှာ မြေပိုင်ရှင်တွေက သူတို့ပိုင်ဆိုင်တဲ့မြေတွေကို စစ်ရေးအတွက် အသုံးပြုခွင့်ပေးပြီးမှ လယ်မြေအငှားချပိုင်ခွင့် ရှိသလို ဒီဘက်ခေတ်တွေမှာလည်း အာဏာပိုင်တွေကို လာဘ်ထိုး၊ မြှောက်ပင့်ပြီးမှ လူထုအပေါ် ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ကြီးစား စီးပွားရေး လုပ်ခွင့်တွေ ရနေကြပါတယ်။
4. ကျွန်ုပ်တို့နက် နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ ပြန်လည် အသက်သွင်းနေကြပါတယ်။
5. လိင်ခွဲခြားမှု၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အနိုင်ကျင့်လိုမှု၊ နိုင်ငံရေးအယူအဆ ကွဲပြားမှု၊ လူမျိုးစုတို့ရဲ့ ဓလေ့ စတာတွေကြောင့် လူထုဟာ စီးပွားရေးမှာ မလှန်နိုင်အောင် နှိပ်ကွပ်ခံနေရပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီမဟုတ်တဲ့ တတိယတန်းဖိုးကတော့ သွေးခွဲတာ ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံအများစုဟာ ကိုလိုနီဖြစ်ခံခဲ့ရဖူးပြီး လွတ်လပ်ရေး ရလာ ကြတဲ့အခါ သွေးကွဲနေကြတဲ့ လူမျိုးစုတွေကို စုစည်းပြီး နိုင်ငံကို ပြန်လည်ထူထောင်ကြရပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီ ဆိုတာ နိုင်ငံအတွင်းမှာ လူမျိုးစုစနစ်ကို ဖယ်ရှားပြီး လူမျိုးအားလုံး မခွဲမခြား တစုတစည်းတည်းဖြစ်နိုင်အောင် စီမံထားတဲ့စနစ် ဖြစ်ပါတယ်။ သွေးကွဲနေကြရင် ဒီမိုကရေစီကို ကောင်းကောင်း ထူထောင်နိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။

အခုပြောခဲ့ပြီးတဲ့ ဒီမိုကရေစီမဟုတ်တဲ့ တန်ဖိုးတွေနဲ့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းကို တည်ဆောက်နေသရွေ့ ဒီမိုကရေစီကို ထူထောင်ဖို့ အဆင်သင့် မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို စတင်ကျင့်သုံးတဲ့အခါက ကောင်းကောင်း စီမံနိုင်မှာလည်း မဟုတ်ပါဘူး။

ဒါပေမယ့် ဒီကနေ့ ကမ္ဘာတလွှားမှာ ဒီမိုကရေစီကို ဘယ်လိုကျင့်သုံးနေကြသလဲ ဆိုတာကို ပြန်လည်သုံးသပ်ကြည့်ရင် အခြေအနေ ကောင်းရင်ကောင်းသလို ဖြစ်ထွန်းအောင်မြင်နိုင်တယ်လို့ ကောက်ချက်ချရပါမယ်။ ဒီမိုကရေစီကို စိန်ခေါ်နေတာတွေအပြင် လူ့အသိုင်းအဝိုင်းကို ဒီမိုကရေစီမဟုတ်တဲ့ တန်ဖိုးတွေနဲ့ တည်ဆောက်ဖို့ အားထုတ်နေသူတွေ ရှိနေသေးတယ် ဆိုရင်တောင်မှ ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်ထွန်းလာအောင် ကြိုးစားဖန်တီးလို့ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒီအချက်ကို အောင်မြင်နေတဲ့ ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံသစ်တွေက သက်သေပြနေပါတယ်။

လူသားတွေဟာ သူတို့အတိတ်သမိုင်းတွေကို ယတိပြတ် နောက်ချန်မထားခဲ့သေးပါဘူး။ အတိတ်သမိုင်းတွေဆီက ယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာတွေကို ခေတ်သစ် ဒီမိုကရေစီသမိုင်းမှာ ဆီလျော်သလို ထည့်သွင်းပေါင်းစပ်ဖို့ ကြံဆအားထုတ်နေကြပါတယ်။ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းဆိုတာ လူဦးရေ အတိုးအလျော့ ရှိပါတယ်။ ယဉ်ကျေးမှုတွေ ပေါင်းစပ်ရောနှောနေတဲ့ လူမှုရေးလည်း ရှိပါတယ်။ သယံဇာတတွေ တွေ့ရှိရတဲ့အပေါ် အကြောင်းပြုပြီး ပြောင်းလဲသွားတာလည်း ရှိပါတယ်။ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှု အနည်းအများလည်း ရှိပါတယ်။ ဒီလိုအခြေအနေတွေအပြင် အခြားအကြောင်းရင်းခံတွေ ရှိနေတတ်တဲ့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းမှာ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အံဝင် ဝင်ကျဖြစ်အောင် ကျင့်သုံးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်ဟာ ပြင်သာပြောင်းသာပါတယ်။ ခြားနားကွဲလွဲတာတွေ ဘယ်လောက်တောင် ကြီးမားကျယ်ပြန့်ပြီး တဖောင်းဖောင်းနဲ့ မျက်ချေး ဖြစ်နေစေဦးတော့၊ ဒါတွေအားလုံးကို ဒီမိုကရေစီ အရိပ်အောက် ထည့်ထားနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီမိုကရေစီက အရာရာ တိုင်းအပေါ် စွမ်းနိုင်မှာ မဟုတ်တာကြောင့် တကယ်တမ်း အစွမ်းထက်လာအောင် လူတွေက လုပ်ပေးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီနဲ့

မကိုက်ညီတဲ့ လူမှုရေးတည်ဆောက်ပုံတွေကို ဖယ်ရှားရပါမယ်။ ဒီမိုကရေစီ ကျင့်စဉ်မဟုတ်တဲ့ ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာတွေကို ပြုပြင် နိုင်ရပါမယ်။ ဒီမိုကရေစီမဟုတ်တဲ့ တန်ဖိုးအားလုံးကို ဖျောက်ဖျက်ပစ်ရပါမယ်။ ဒီမိုကရေစီနဲ့ ဆန့်ကျင်နေတဲ့ ယုံကြည်ချက်တွေ၊ စနစ် တွေကို အဆုံးသတ်ပေးနိုင်ရပါမယ်။ ဒါတွေအားလုံးကိုကျော်လွှားနိုင်ရင် ဒီမိုကရေစီကို ကောင်းကောင်းဖန်တီး တည်ဆောက်နိုင် ရုံမက ရေရှည်ခိုင်မြဲအောင်လည်း ထိန်းသိမ်းထားနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

“ထုံးတမ်းစဉ်လာတွေကို အဆုံးသတ်လိုက်ရုံနဲ့ ဒီမိုကရေစီကို စတင်ကျင့်သုံးနိုင်ပါလား” ဆိုတဲ့မေးခွန်းက စိတ်ဝင်စားဖို့ ကောင်း ပါတယ်။ အမှန်တကယ်မှာတော့ ဖြစ်နိုင်ဦးမှာ မဟုတ်သေးပါဘူး။ လေ့ခါးကို တထစ်ချင်း တက်သွားတာမျိုးက ပိုစိတ်ချရပါတယ်။ တခုပြီးမှ နောက်တခုလုပ်ရတဲ့သဘောမှာ ပထမကိစ္စပြီးမှသာ ဒုတိယကိစ္စကို လုပ်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ အဆင့်ကျော်တက်လို့မဖြစ်ပါဘူး။ အာဏာရှင်ဆန်တဲ့ ထုံးတမ်းစဉ်လာအားလုံးကို အရင်ဖယ်ရှားပြီး လွတ်မြောက်လာနိုင်မှသာ ဒီမိုကရေစီပန်းတိုင်ကို ချီတက်ဖို့ အမှန် တကယ် အဆင်သင့် ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

အပိုင်း (၁၈) စစ်ဘက်ကဏ္ဍ

ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေမှာ စစ်ဘက်ရေးရာ တာဝန်အများအပြား ရှိပါတယ်။ အဓိကအကျဆုံးတာဝန်ကတော့ ပြည်ပခြိမ်းခြောက် ကျူးကျော်လာတာတွေကို ကာကွယ်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေ့ခေတ်မှာတော့ နိုင်ငံအတတ်များများမှာ ဒီတာဝန်ကြီးဟာ အင်မတန် ထင်ရှားလာနေပါတယ်။

အဓိကတာဝန်အပြင် အခြားတာဝန်တွေကို ယူထားတာလည်း ရှိပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲမှာ အပြိုင်အဆိုင် ဖြစ်နေကြတဲ့ နိုင်ငံရေးပါတီ တွေက အာဏာကို ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်း လွှဲပြောင်းနိုင်စေဖို့ စစ်ဘက်ကဏ္ဍက အာမခံပြီး တာဝန်ယူပေးနေကြပါတယ်။ မဲရုံတွေကို မသမာသူတွေ မနှောင့်ယှက် မဖျက်ဆီးနိုင်အောင်၊ မဲလာပေးသူတွေ လုံခြုံအောင် စစ်တပ်တွေနဲ့ ကာကွယ်စောင့်ကြပ်ပေးပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲနိုင်သူတွေက နိုင်ငံရေးအာဏာ လွှဲပြောင်းလက်ခံရယူနိုင်ဖို့လည်း အသေအချာ ကူညီပေးပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီလို လုပ်ပေးတယ် ဆိုတာမျိုးဟာ ဒီမိုကရေစီကို ပိုပြီးအောင်မြင်အောင် လုပ်ချင်နေတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာဘဲ ရှိပါတယ်။

စစ်ဘက်ကဏ္ဍဟာ လက်နက်ကိုင်ဆောင်ထားနိုင်တဲ့ အဖွဲ့အစည်းဖြစ်လို့ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းမှာ အကြီးမားဆုံးအင်အားကို ရရှိထား ပါတယ်။ လူသတ်လက်နက် ကိုင်ဆောင်ထားသူတိုင်းဟာ အခြားသူတွေအတွက် အန္တရာယ်ဖြစ်စေပါတယ်။ ဒါကြောင့် စစ်ဘက် ကဏ္ဍကို အသေအချာထိန်းချုပ်ထားနိုင်ဖို့ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ စစ်ဘက်ကဏ္ဍက အင်အားရှိနေလို့ မိမိနိုင်ငံကိုတောင် ပြန်လည် ခြိမ်းခြောက်တတ်တာကိုလည်း သိထားဖို့ လိုပါတယ်။ စစ်တပ်က အာဏာသိမ်းတတ်ပါတယ်။ ပြီးလို့ရှိရင် ထိပ်တန်းပုဂ္ဂိုလ် တဦးဦးကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်လိုက်ပြီး သူ့ရဲ့အမိန့်အောက်မှာဘဲ ရှိနေသယောင်ယောင် ပုံဖမ်းထားတတ်ပါတယ်။ စစ်တပ်က နောက်ကွယ်ကနေ ကြိုးကိုင်ထားတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

လက်နက်ကိုင် စစ်သည်တွေကို စစ်ဘက်ရေးရာတာဝန်အပြင် အခြားလုပ်ပေးနိုင်တဲ့ကိစ္စတွေ အတိအကျ သတ်မှတ်ပြီး ကျန်တာတွေ လုံးဝ မလုပ်ရအောင် တားမြစ်ထားရပါတယ်။ ယေဘုယျပြောရရင် စစ်တပ်ဟာ ပြောခဲ့ပြီးတဲ့အတိုင်း မဲပေးပွဲတွေမှာ လုံခြုံရေးတာဝန် ယူရတဲ့အပြင် ပြည်တွင်းမှာ သူပုန်ထရင်လည်း တိုက်ခိုက်ရှင်းလင်းရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီခေတ်မှာတော့ ပြည်တွင်းစစ်ပွဲတွေက အတော်ရှားပါးသွားပါပြီ။ တခါတလေမှာ ပြည်ထောင်စုဥပဒေ (ဖယ်ဒရယ်ဥပဒေ)ကို ဖောက်ဖျက်ပြီး သူပုန်ထနေတဲ့ ပြည်နယ်တွေကို တိုက်ရလေ့ရှိပါတယ်။ ဒါမျိုးတွေမဟုတ်ရင်တော့ မိမိနိုင်ငံသာမက အခြားနိုင်ငံများတွေအပါအဝင် သဘာဝဘေးဒုက္ခ ကျရောက်လို့ ပြည်သူတွေကို ကယ်ဆယ်စောင့်ရှောက်ရတဲ့ လုပ်ငန်းတွေကို စစ်တပ်က ပါဝင်လုပ်ဆောင်ပေးရပါတယ်။ အခုပြောတဲ့ ကိစ္စတွေက လွဲလို့ စစ်တပ်ကို တိုင်းပြည်တွင်းမှာ အသုံးချ တာဝန်ပေးတာ မရှိပါဘူး။

ကုန်ကုန်ပြောရရင် ဒီမိုကရေစီမှာ စစ်ဘက်ရေးရာတာဝန်များကို တိတိကျကျ ကန့်သတ် ထိန်းချုပ်ထားတာတော့ မရှိသေးပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အောင်မြင်စေဖို့ ရေရှည်ထိန်းသိမ်းနိုင်ဖို့အတွက် စစ်ဘက်ကဏ္ဍက ဒီမိုကရေစီနဲ့ သဟဇာတဖြစ်အောင် နေ့ကိုနေရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

စစ်သားတွေမှာ သေနတ် ရှိပါတယ်။ ဘယ်သူ့ကိုမဆို ဘယ်အချိန်မဆို ပစ်ခတ် သတ်ဖြတ်ဖို့ လေ့ကျင့်ပြီးသားလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်လို့ စစ်သားတွေက ပြည်သူတွေကြားထဲ ရောက်နေမယ်ဆိုရင် ဒါဟာ အရပ်သား သာမန်ပြည်သူတွေအတွက် စိုးရိမ်စရာ အခြေအနေပါဘဲ။ ဒီလိုဖြစ်တာကို ထိန်းချုပ်နိုင်ဖို့ အခြေခံကျတဲ့နည်းလမ်းကတော့ နိုင်ငံတွင်းမှာ စစ်တပ်ကို တရုတ်တည်းဘဲ ဖွဲ့စည်း ထားရှိပြီး စစ်ဘက်ကဏ္ဍကို အတိကျဆုံး စည်းကမ်းနဲ့ ကန့်သတ်လိုက်ဖို့ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ လက်နက်ကိုင်ဆောင်ပြီး စိတ်တိုင်းကျ မင်းမူ နေတဲ့ အခြားဒေသခံစစ်တပ်မျိုးစုံ ထားရှိဖို့ လုံးဝ ခွင့်မပြုရပါဘူး။ ဥပမာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုလို သာမန်ပြည်သူတွေ လက်နက် ကိုင်ဆောင်ခွင့်ကို အခြေခံဥပဒေကနေ အတိအကျ အာမခံပြဌာန်း ပေးတယ်ဆိုရင်လည်း စစ်ဘက်ကဏ္ဍက လက်နက်အားကိုး အနိုင်ကျင့်လာရင် တမျိုးတဖုံ ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ပါတယ်။ လက်နက်ကိုင် အကြမ်းဖက် တိုက်ခိုက်လာတွေကို တနည်းတလမ်းအားဖြင့် ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ပါတယ်။

စစ်ဘက်ကဏ္ဍက အင်အားကောင်းလွန်းရင် လူထုအတွက် မလိုလားအပ်တဲ့ ပြဿနာတွေ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါတယ်။ စစ်တပ်က တာဝန် ယူတဲ့နေရာ ပိုများရင် ပြဿနာ ပိုများ၊ ပိုရှုပ်တတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ စစ်ဘက်ကဏ္ဍကို မှန်ကန်သင့်တော်အောင်

ထားရှိနိုင်ဖို့ စစ်တပ်အင်အားက ဘယ်လောက်ဘဲ ရှိရမယ်၊ ဘယ်လိုကိစ္စတွေမှာဘဲ တာဝန်ယူရမယ် ဆိုပြီး အသေအချာ အတိအကျ စီမံရပါတယ်။

ဘယ်သူမဆို၊ ဘယ်အသင်းအဖွဲ့မဆို တာဝန်ပေးခံရတဲ့အခါ သူတို့အများစုဟာ တာဝန်ယူနိုင်စွမ်းရှိတာကို ပြသလိုကြပါတယ်။ သူတို့ဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံး ကောင်းကျိုးချမ်းသာဖြစ်အောင် အလွန်အရေးပါသူတွေ ဖြစ်တယ်လို့ ဆုံးဖြတ်ခံရတဲ့ အဆင့်မှာ ရှိချင်မှရှိပါမယ်။ စစ်ဘက်ကဏ္ဍမှာ ပါဝင်ထမ်းဆောင်နေကြတဲ့ စစ်သည်တွေမှာလည်း အောက်ဆုံးအဆင့် စစ်သားကအစ အမြင့်ဆုံး အဆင့် ဝိုင်းချုပ်ကြီးတွေအထိ ဘယ်သူမဆို သူတို့ကိုယ်သူတို့ အရေးပါသူတွေလို့ ယူဆတတ်မြဲဖြစ်ပါတယ်။ တူကိုင်တဲ့ အလုပ် သမားကို ဆောက်လုပ်ရေးတာဝန်ပေးရင် သူ့တာဝန်ကို ကျေပွန်အောင် ထမ်းဆောင်သလို သေနတ်ကိုင်တဲ့ စစ်သားကို ပစ်မိန့် ပေးရင် သူ့တာဝန်ကျေပွန်အောင် ပစ်ခတ်တော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

စစ်တပ်အတွက် စစ်ပွဲတွေ လိုအပ်တယ်လို့ ပြောတတ်ကြပါတယ်။ အမှန်တကယ်မှာတော့ အမြင်ကျဉ်းမြောင်းစွာနဲ့ အပေါ်ယံတွေးပြီး ပြောလိုက်တာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်တမ်း စစ်တိုက်ရင် စစ်သားတွေသာမက အရပ်ဘက်ပြည်သူတွေပါ အသက်ဆုံးရှုံးရတာ ကတော့ ပြောစရာတောင် မလိုပါဘူး။ တကယ်တမ်း စစ်ပြင်ရတာကလည်း မလွယ်ပါဘူး။ စစ်သားတွေကို စုဆောင်းရပါတယ်။ လေ့ကျင့်ပေးရပါတယ်။ စစ်စခန်းတွေ တည်ဆောက်ပေးရပါတယ်။ လက်နက်တွေကို ဝယ်ယူတပ်ဆင်ပေးရပါတယ်။ ဒီလိုကိစ္စတွေ မှာဘဲ ငွေကြေးအကုန်အကျ အတော့ကိုများနေပါပြီ။ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး အစရှိတဲ့ ပြည်သူတွေအတွက် လိုအပ်နေတာတွေကို နိုင်ငံပိုင်အရင်းအမြစ်တွေကနေ ပိုမိုအကုန်အကျခံ သုံးစွဲရမယ့်အစား စစ်စရိတ်အတွက် အကြီးအကျယ်ဖွဲ့ပေးနေရပါပြီ။ စစ်ဦးစီးချုပ် တချို့ဟာ သူတို့ရာထူးဆက်မြဲဖို့၊ သူတို့ဆက်ကောင်းစားဖို့ဘဲ ကြည့်ပြီး နိုင်ငံ့လုံခြုံရေးကို ခြိမ်းခြောက်နေတာတွေ ရှိတယ်လို့ မလိုအပ်ဘဲ အပိုပြောတတ်ကြပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ စစ်တပ်ကို ဘယ်အချိန် အသုံးပြုရမယ်၊ ဘယ်အချိန် စစ်ကြေညာ တိုက်ခိုက်နိုင်တယ် စတဲ့ စစ်ရေးလမ်းညွှန်ချက် တွေကို အခြေခံဥပဒေကနေ တိကျရှင်းလင်းအောင် သတ်မှတ်ရပါတယ်။ ပြည်ပကျူးကျော်သူတွေက နိုင်ငံကို အမှန်တကယ် တိုက်ခိုက်လာရင် စစ်တပ်က ကာကွယ်ပေးရမှာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်လို့ မကြာခင် တိုက်ခိုက်ခံရတော့မှာဖြစ်လို့ အန္တရာယ် ကျရောက်ဖို့ သိသိသာသာဖြစ်လာရင်လည်း စစ်တပ်က ကာကွယ်ပေးရပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမယ့် ကျူးကျော်စစ် ဆိုတာမျိုးက အမြဲတမ်း ဖြစ်နေတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် စစ်ရေးကဏ္ဍအပေါ် ကန့်သတ်ထားရတာဟာ အစဉ်အလာ ဖြစ်ပါတယ်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက ခြိမ်းခြောက်ခံနေရပြီဆိုရင် (ဒါမှမဟုတ်) ခြိမ်းခြောက်ခံရတာ ဟုတ်-မဟုတ် အတည်မပြုနိုင်ဘူးဆိုရင် လက်ဦးအောင် ကြိုတင်တိုက်ခိုက် အပြတ်ရှင်းရတာ လုံလောက်တဲ့ အကြောင်းရင်းဖြစ်တယ်လို့ အမေရိကန်သမ္မတဘွတ်ရှင်က ပြော ပါတယ်။ ဒါဟာ စစ်တပ်အပေါ်ကန့်သတ်တဲ့ အစဉ်အလာကို အဓိပ္ပာယ် ပြန်ပြောင်းသတ်မှတ်တာဖြစ်လို့ အကြီးအကျယ် အငြင်းပွားခဲ့ ရပါတယ်။ စစ်ဘက်ကဏ္ဍအတွက် နမူနာယူစရာပါဘဲ။

စစ်ဘက်ကဏ္ဍကနေ ရံပုံငွေရှာပုံကို ပြောပါမယ်။ လူ့သမိုင်းတလျှောက်လုံးမှာ အစိုးရဝင်ငွေကို စီးပွားရေးပုံစံနဲ့ မဟုတ်ပဲ စစ်ရေးပုံစံနဲ့ အဓိကဖြည့်ဆည်းတတ်ကြပါတယ်။ စစ်အာဏာရှင်တွေရဲ့ တပ်တွေဟာ အခြားနိုင်ငံတွေကို ရန်စကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ကြပါတယ်။ အနိုင်ရတဲ့အခါမှာ သူတို့သိမ်းပိုက်ထားတဲ့ နယ်မြေတွေက အရပ်သားပြည်သူတွေဆီက အဓမ္မ အခွန်ကောက်ခံကြပါတယ်။ ပစ္စည်း ဥစ္စာတွေကို လုယူသိမ်းပိုက်ကြပါတယ်။ ဒါးပြတိုက်သလိုပါဘဲ။ တချို့စစ်အာဏာရှင်တွေကတော့ အခြားနိုင်ငံကို ကျူးကျော် တိုက်ခိုက်တာ မရှိပေမယ့် သူတို့နိုင်ငံတွင်းမှာဘဲ ပြည်သူတွေကို ခြိမ်းခြောက်သတ်ဖြတ်ပြီး အခွန်တွေကောက်၊ ပစ္စည်းတွေ လုယူ တတ်ကြပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီ အစစ်အမှန်နိုင်ငံတွေမှာဆိုရင် လူထုကျေနပ်နိုင်မယ့် နည်းလမ်းတွေကို အရင်ရှာကြပြီးမှ အခွန် ကောက်ခံတာနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရင် တခြားစီ ဖြစ်နေတာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။

စစ်ရေးစရိတ်က အလွန်ကြီးမားတာကြောင့် သုံးစွဲသမျှအားလုံးကို စာရင်းဇယားတွေနဲ့ အတိအကျထားရှိ ထိန်းသိမ်းရပါတယ်။ စစ်ရေးစရိတ် ဆိုတာကလည်း နိုင်ငံ့ဘဏ္ဍာ ဖြစ်တဲ့အတွက် ပြည်သူတွေရဲ့ အခွန်ငွေတွေနဲ့ နိုင်ငံပိုင် အရင်းအမြစ်တွေဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ရေးစရိတ်ကို လူထုက ကျေကျေနပ်နပ် သဘောတူလက်ခံပြီး ဖြစ်နေရပါတယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ စစ်သုံးစရိတ်အပေါ် လူထုက မကျေနပ်လို့ လွှတ်တော်မှာ အကြိမ်ကြိမ် စစ်ဆေးခံနေရတာကို နမူနာကြည့်နိုင်ပါတယ်။

စစ်ဘက်ကဏ္ဍမှာ ရံပုံငွေရှာတဲ့အခါ၊ တာဝန်ခံတဲ့အခါတွေမှာ ပြဿနာတက်လေ့ရှိပါတယ်။ ပြဿနာတက်နေရတဲ့အထဲ စစ်ဘက် တာဝန်ရှိသူတွေက လျှို့ဝှက်ဂုဏ်လုပ်ဖို့ အားသန်နေကြပြန်လို့ ပြဿနာတွေ ပိုဆိုးလာရပါတယ်။ စစ်ဘက်တာဝန်ရှိသူတွေက သူတို့လုပ်နေတာဟာ နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးဖြစ်လို့ ထိပ်တန်းလျှို့ဝှက်တွေကို ထုတ်မပြောနိုင်ဘူးလို့ စောဒကတက်ကြပါတယ်။ စစ်ဘက်ကဏ္ဍဟာ နေရာတိုင်း လျှို့ဝှက်နေတတ်တာကြောင့် ဘာတွေဘယ်လိုဖြစ်ပျက်နေမှန်း အရပ်ဘက်က မသိနိုင်ပဲ ဖြစ်နေရ ပါတယ်။ နိုင်ငံဟာ ဘယ်လောက်ထိ ခြိမ်းခြောက်ခံနေရပြီး ဒါကိုတုန့်ပြန်ဖို့ စစ်ရေးဗျူဟာက ဘယ်လိုရှိနေတယ်၊ စစ်သုံးစရိတ်ကို ဘယ်လို ကျခံပေးရမယ်၊ ဘယ်လောက်ထောက်ပံ့ရမယ် စတာတွေကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း စိစစ်သုံးသပ် ဆုံးဖြတ်ဖို့ အလွန်အလွန် ခက်ခဲနေပါတော့တယ်။

ဒီမိုကရေစီ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းဖြစ်ရင် ပွင့်လင်းရပါတယ်။ စစ်ဘက်ကဏ္ဍဟာ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးနေတဲ့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းမှာ အသင်းအဖွဲ့ငှာနဲ့ အစည်းအရုံး ပုံစံတခုအနေနဲ့ ပါဝင်နေတာကြောင့် အထိုက်အလျောက် ပွင့်လင်းရပါတယ်။ လူ့အသက်တွေကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်တယ်လို့ အထင်အရှားဖြစ်နေတဲ့အခါ ကာကွယ်ပေးဖို့အတွက်ဘဲ ချွင်းချက် အခြေအနေအဖြစ်နဲ့ “လျှို့ဝှက်ချက်” ဆိုတာကို လက်ခံကျင့်သုံးရတာ ဖြစ်ပါတယ်။

စစ်သည်တချို့ဟာ လက်နက်မဲ့ အရပ်ဘက်ပြည်သူတွေကို သတ်ဖြတ်တာ၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်တာမျိုးတွေ လုပ်တတ်လေ့ရှိပါတယ်။ ဒီလိုမျိုး စစ်တပ်ရဲ့ရက်စက် ကြမ်းကြုတ်တာတွေကို ဖုံးဖိဖို့ “လျှို့ဝှက်ချက်” ခေါင်းစဉ်တပ်ကြပါတယ်။ လျှို့ဝှက်ချက်တွေ မလုပ်ဖို့ စစ်ဘက်ကဏ္ဍကို တင်းတင်းကြပ်ကြပ် ကန့်သတ်ရပါလိမ့်မယ်။ သက်သေထင်ရှားရှိနေတဲ့ ကျင့်ဝတ်မညီတာတွေကို နိုင်ငံရဲ့ ကဏ္ဍပေါင်းစုံမှာ တားမြစ်ပိတ်ပင်သလို စစ်ဘက်ကဏ္ဍမှာလည်း တားမြစ်ရပါတယ်။ ဒါမှလည်း အသင်းအဖွဲ့ဆိုင်ရာမှာ တန်းတူညီတူ ဖြစ်လို့ ဒီမိုကရေစီရဲ့တန်ဖိုး ဖြစ်လာပါမယ်။

လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းမှာ စစ်သားတွေနဲ့ အရပ်ဘက်ပြည်သူတွေကို ခွဲခြားထားရတာ မဆန်းတဲ့ကိစ္စပါဘဲ။ အကြောင်းရင်းကတော့ စစ်သားတွေ စစ်ရေးလေ့ကျင့်ခန်း ပြုလုပ်တဲ့အခါ၊ စစ်ပြင်တဲ့အခါ အဆင်ပြေစေဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တချက်က စစ်သားတွေကို အရပ်ဘက်နဲ့မတူပဲ ပြင်းထန်ကြမ်းတမ်းစွာ သင်တန်းပေးရလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်သင်တန်းတွေက အချိန်ယူပြီး ပုံသွင်းရိုက်ယူရတာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ အရပ်ဘက်လူထုကြားထဲ ရောက်နေရင် ပုံသွင်းဖို့ ခက်တာကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။

စစ်သားတဦးဖြစ်လာဖို့ သူ ဘယ်သူဘယ်ဝါဖြစ်တယ် ဆိုတဲ့ဂုဏ်ပုဒ်ကို အရင်ချွတ်ပစ်ရပါတယ်။ အရပ်သားဘဝ ပုံမှန်အားဖြင့် လိုက်နာနေကျ ကျင့်ဝတ်တွေကို ဖျောက်ဖျက်ပစ်ရပါတယ်။ လူသတ်ချင်စိတ် ဖြစ်လာအောင် စိတ်ရိုင်းသွင်းပေးရပါတယ်။ အမိန့်ရရင် လူသတ်ဖို့ လက်မရွံ့အောင် လေ့ကျင့်ရပါတယ်။ ဘာကြောင့်ဘဲဖြစ်ဖြစ် အမိန့်ကို ပြန်လှန်ခံမပြောတတ်အောင်၊ ဖြစ်လာမယ့် အကျိုး ဆက်ကို မစဉ်းစားပဲ ပြုမူတတ်အောင် ပုံသွင်းရပါတယ်။ စစ်သည်တဦးအဖို့ သေရဲအောင်လည်း သင်ပေးခံရပါတယ်။ လူသတ်ဖို့ လည်း သင်ပေးခံရပါတယ်။ ဒါတွေဟာ စစ်ဘက်ကဏ္ဍမှာတော့ အဆန်းတကြယ် မဟုတ်လှပါဘူး။ ဒီလိုကိစ္စမျိုး ထူးထူးချွန်ချွန် လုပ်နိုင်သူဆိုရင် ဆုတံဆိပ် အဆောင်အယောင်တွေတောင် ခံစားရဖို့ မျှော်လင့်ချက် ရှိတတ်ကြပါတယ်။

နိုင်ငံပြင်ပကနေ အမှန်တကယ် ခြိမ်းခြောက် ကျူးကျော်လာတာတွေကို ခုခံကာကွယ်နိုင်ဖို့အတွက် ဒီလိုကြမ်းတမ်းတဲ့ စစ်သင်တန်း မျိုးတွေ ပေးတာကို လက်ခံနိုင်စရာ ရှိပါတယ်။ စစ်သည်တွေဟာ ပြည်ပအန္တရာယ်တွေကို ရင်ဆိုင်ဖို့ လေ့ကျင့်ထားသူတွေဖြစ်ပေမယ့် အာဏာရှင်လက်အောက်ကို ရောက်သွားပြီဆိုရင် ပြည်သူတွေဘက်သို့ များဦးလှည့်ပေးတာ ခံရတတ်ပါတယ်။ လမ်းကြောင်းလွှဲခံရ တာပါဘဲ။ ဒါဟာ ဒီမိုကရေစီဖြစ်ထွန်းဖို့ကို ဟန့်တားနေတဲ့ကိစ္စပါ။ ဒီမိုကရေစီမှာ စစ်ဘက်ကဏ္ဍကို အဆင်ပြေအောင် ထားရှိဖို့ အတွက် စစ်သားတွေကို လေ့ကျင့်ပေးတဲ့အခါ သူတို့ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းတတ်အောင်၊ ပြည်သူတွေအပေါ် သစ္စာစောင့်သိ အောင် တပြိုင်တည်း လေ့ကျင့်ပေးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ဘက်ကဏ္ဍမှာ အသေးစိတ်ကအစ အရေးကြီးပြီး ဒီမိုကရေစီ လူ့ အသိုင်းအဝိုင်းနဲ့ အံဝင်ဝင်ကျ ဖြစ်စေဖို့ ဂရုတစိုက် ချိန်ခွင်လျှာ ညှိပေးရပါတယ်။

စစ်ဘက်ကဏ္ဍမှာ ဘာသာတရားရဲ့ ဝိသေသလက္ခဏာတချို့ ရှိနေပါတယ်။ အဲဒါကတော့ အသေခံပြီး စစ်မှုထမ်းဆောင်လိုတဲ့ စိတ်ဓါတ်လည်း တခုအပါအဝင် ဖြစ်ပါတယ်။ တချို့စစ်သည်တွေဟာ “စစ်တပ်ကလွဲရင် ဖွဲ့နဲ့ဆန်ကွဲ” ဆိုပြီး စစ်တပ် အသိုင်းအဝိုင်း မဟုတ်သူတွေကို စက်ဆုပ်မုန်းတီး ခွဲခြားလိုတဲ့ သဘောထားလည်း ရှိနေတတ်ပါတယ်။ ဒီလိုမျိုး အစွန်းရောက် ဘာသာရေးဆန်ဆန်

စိတ်ဝင်တန်း အပြုအမူတွေကို စစ်အစိုးရအုပ်စိုးတဲ့ စစ်ဘက်ကဏ္ဍမှာ မလုပ်မနေရ ပုံစံသွင်းထားတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း စစ်အစိုးရဆိုရင် ပြည်သူလူထုက လက်မခံချင်ကြပါဘူး။ ဒါမျိုးဟာ ဘာသာရေးကို ခုတုံးလုပ်ပြီး အစိုးရတက်လုပ်နေတဲ့ သီအိုကရေစီ စနစ်ရဲ့ မူပွားတမျိုးပါဘဲ။

တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးချစ်စိတ် ဆိုတာ တိုင်းပြည်အပေါ် အထောက်အကူပြုပါတယ်။ နိုင်ငံသားတိုင်းမှာ မျိုးချစ်စိတ်ဆိုတာ ရှိလို့ အထူးမြှောက်ပင့်ပေးဖို့ မလိုပါဘူး။ အမှန်တကယ် ထိရောက်တဲ့ အားပေးတာမျိုးဘဲ ဖြစ်သင့်ပါတယ်။ ဘယ်နိုင်ငံမဆို ခေါင်းဆောင်တွေက အစ ပြည်သူတွေအဆုံး အားလုံးဟာ မျိုးချစ်စိတ် ရှိကြတယ်လို့ သေချာပေါက် မပြောနိုင်ပေမယ့် မျိုးချစ်စိတ် မရှိဘူးလို့ ဝေဖန်တာကိုတော့ ဘယ်သူမှ မခံချင်ကြပါဘူး။ စစ်ဘက်ကဏ္ဍမှာလည်း မျိုးချစ်စိတ်ကို အလွန်အကျွံ ရှေ့တန်းမတင်ဖို့ လိုပါတယ်။

ကမ္ဘာ့သမိုင်း စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှုတွေမှာ အောင်ပွဲဆင်ခဲ့တဲ့နိုင်ငံတွေ ရှိနေပါလိမ့်မယ်။ ဒါမှမဟုတ်လည်း ပြည်ပကျူးကျော်သူတွေကို ခုခံကာကွယ်နိုင်ခဲ့တဲ့ သမိုင်းဖြစ်ရပ်တွေ ရှိနေမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်လိုဘဲရှိရှိ စစ်တပ်အချင်းချင်း လူသတ်လက်နက်တွေ ကိုင်ဆောင်ပြီး တိုက်ခိုက်ကြတာတွေဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်မှန်တဲ့ စစ်ဘက်ကဏ္ဍရဲ့ သဘောကိုဆောင်ပါတယ်။ စစ်သားဟာ စစ်သားပီသတဲ့အလုပ်ကို လုပ်တာဘဲလို့ ဆိုရမှာပါ။ ရန်စကျူးကျော် တိုက်ခိုက်မှုတွေဟာ တိုင်းတပါးက လာတာချည်းဘဲ မဟုတ်ပါဘူး။ မိမိနိုင်ငံ ပြည်တွင်းမှာ လည်းဘဲ ဖြစ်လာတတ်ပါတယ်။ သူပုန်ထလို့ ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်တာမျိုးမဟုတ်ပဲ။ စစ်တပ်ကိုသုံးပြီး လက်နက်မဲ့ နိုင်ငံသားပြည်သူတွေ အပေါ် အစိုးရကိုယ်တိုင် ရန်စကျူးကျော်တိုက်ခိုက်တာတွေ ရှိတတ်ပါတယ်။

ဘယ်သူမဆို လက်နက်နဲ့ တိုက်ခိုက်ခံရရင် အတတ်နိုင်ဆုံး ခုခံကာကွယ်ကြတဲ့အတိုင်း လူသတ်လက်နက် ကိုင်ဆောင်ထားတဲ့ စစ်တပ်ရဲ့ တိုက်ခိုက်တာကို ခံရတဲ့ ပြည်သူတွေဟာ လက်နက်ဆွဲကိုင်ပြီး အုပ်စိုးမင်းမူသူကို တန်ပြန် ခုခံကာကွယ်ခွင့် ရှိပါတယ်။ တကယ်လို့ မင်းနဲ့ပြည်သူ အတူတကွ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆက်လက်ယှဉ်တွဲ နေထိုင်ချင်တယ်ဆိုရင် အစိုးရက နိုင်ငံပိုင်စစ်တပ်နဲ့ လူထုကို ရန်စတိုက်ခိုက်တာတွေ စွန့်လွှတ်ဖို့လိုပါတယ်။ ဒီအခါ လူထုဘက်ကနေ ခုခံကာကွယ်တာတွေလည်း လျော့နည်းပပျောက်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အစိုးရတရပ်က သူပြည်သူတွေကို လက်နက်အားကိုးနဲ့အနိုင်ကျင့်နေရင် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းကလည်း လက်ပိုက်ကြည့်မနေပဲ စစ်ဘက်ရေးရာ နည်းလမ်းတခုခုနဲ့ မဖြစ်မနေ ကြားဝင် ဖြေရှင်းပေးသင့်ပါတယ်။

အခုဆိုရင် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ ခပ်များများဟာ သူတို့နိုင်ငံရဲ့ စစ်ဘက်ကဏ္ဍကို သင့်တော်အောင် ပြောင်းလဲဖို့ လိုအပ်လာနေတာကို ကောင်းကောင်း သဘောပေါက်လာကြပါပြီ။ ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ အခြားနိုင်ငံတွေရဲ့ အငြင်းပွားမှုတွေကို ပါဝင်ကူညီ ဖြေရှင်းပေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီနိုင်ငံတွေဟာ ကုလသမဂ္ဂရဲ့ ကြားဝင်ကူညီပံ့ပိုးမှု အစီအစဉ်အောက်မှာရှိတဲ့ နိုင်ငံတကာအင်အားစုတွေမှာ ပါဝင်ကြပါတယ်။ သူတို့ကိုယ်ကျိုးစီးပွားနဲ့ တိုက်ရိုက်မပတ်သက်တဲ့ အငြင်းပွားမှုတွေမှာ ပါဝင်ဖြေရှင်းပေးဖို့ စိတ်အားထက်သန်နေကြပါတယ်။ ဒါတွေဟာ အတိတ်ကာလတွေနဲ့ မတူတော့ပါဘူး။ ထူးထူးခြားခြား ပြောင်းလဲလာတာတွေပါဘဲ။ စစ်ဘက်ကဏ္ဍကြောင့် အနိုင်ကျင့်ခံနေရတဲ့ ကမ္ဘာ့ပြည်သူတွေအတွက် အလွန်အရေးပါတဲ့ နိုင်ငံတကာ အကူအညီ ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ဒေသအားလုံးမှာ ဒီအတိုင်းသာ ရှေ့ဆက်ကူညီနိုင်ရင် တည်ဆောက်ခဲ့ပြီးသမျှ လူ့သမိုင်းမှာ တကမ္ဘာလုံးနဲ့ဆိုင်တဲ့ အရေးပါဆုံး ကျင့်ထုံးတခု ဖြစ်လာဖို့ ရှိပါတယ်။ စစ်ဘက်ကဏ္ဍက အနိုင်ကျင့်ဖို့ အခွင့်အလမ်းတွေ ရှိမှာမဟုတ်တော့ပါဘူး။ ရန်စကျူးကျော်တာတွေ၊ အလုံးအရင်းနဲ့ ဖိနှိပ်ဖြိုခွဲ နှိပ်ကွပ်တာတွေ၊ လုံးဝ အမြစ်ပြတ် ချေမှုန်းတိုက်ခိုက်တာတွေ ပျောက်ကွယ်သွားပါလိမ့်မယ်။

ခေတ်သစ် စစ်ဘက်ကဏ္ဍတွေမှာ အရင့်အရင်က မရှိခဲ့ဖူးတဲ့ လက်နက်အသစ်တွေ၊ စစ်ရေးစွမ်းပကားအသစ်တွေကို ပိုင်ဆိုင်ထားကြပါတယ်။ စစ်ဘက်ကဏ္ဍဟာ အင်အား အလွန်ကြီးမားတာကြောင့် အနိုင်ကျင့်လာရင် လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေဟာ ကြောက်ကြောက်နဲ့ ငဲ့ခံနေရပါတယ်။ ဒီလိုဖြစ်နေတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေဟာ တကမ္ဘာလုံးမှာ မရေမတွက်နိုင်အောင် များလွန်းနေပါတယ်။ အဲဒီလို ခံနေရတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေထဲမှာ အကြီးမားဆုံးကတော့ ကမ္ဘာပေါ်မှာ လူဦးရေအများဆုံး တရုတ်ပြည်ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

နိဂုံးချုပ်အားဖြင့် ပြောရရင် ကနေ့လူသားတွေရဲ့ ရည်မှန်းချက်ဟာ ကမ္ဘာ့အနှံ့ ကျယ်ပြန့်တဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးဖို့ကို ဖန်တီးဖို့ပါဘဲ။ ဒါပေမယ့် မိမိတို့ပြည်သူတွေအပေါ် နှိပ်စက်စီးနှင်း အုပ်စိုးတတ်တဲ့ နိုင်ငံတွေက စစ်ဘက်ကဏ္ဍ အင်အားတွေကို စွန့်လွှတ်ပြီး ဒီမိုကရေစီကို အသွင်မပြောင်းသရွေ့ ငြိမ်းချမ်းရေးဖို့ ဖြစ်လာဦးမှာ မဟုတ်ပါဘူး။

အပိုင်း (၁၉) လူထု လုံခြုံရေးအတွက် ကူညီစောင့်ရှောက်ပေးရန် တာဝန်ရှိသော ရဲ

လူသမိုင်းမှာ "ရဲ" (Police) ဆိုပြီး အဖွဲ့အစည်းအနေနဲ့ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်လာတာ မကြာသေးပါဘူး။ သူတို့ဟာ စစ်တပ်လို မဟုတ်ပဲ နိုင်ငံတွင်းမှာ ပြည်သူတွေရဲ့ လုံခြုံရေးအတွက် လက်နက်ကိုင်ပြီး တာဝန်ထမ်းဆောင်ပိုင်ခွင့်ရှိတဲ့ အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ပါတယ်။

"ရဲ"တွေ မပေါ်ပေါက်သေးတုန်းက ပြည်သူလူထုဟာ စော်ကားခံရတဲ့အခါ တရားမျှတမှု ရှိရှိ-မရှိရှိ ကိုယ်တိုင် ဖြေရှင်းယူရပါတယ်။ အင်အားကြီးသူက အနိုင်ရသွားတာကို ဆိုလိုပါတယ်။ စော်ကားသူက အင်အားသာရင် သူလုပ်သမျှ မှန်တာမျိုး ဖြစ်နေခဲ့ပါတယ်။ တကယ်လို့ ခံရသူဘက်က အားသာရင် ခုခံကာကွယ်ပြန်လုပ်သမျှ တရားတယ်လို့ ယူဆခဲ့ကြပါတယ်။ စော်ကားသူကို ဒဏ်ရာ အနာတရဖြစ်စေတာတောင် အပြစ်ပေးခံခဲ့ရတာ မရှိခဲ့ပါဘူး။

"ရဲ"တွေ ပေါ်ပေါက်လာပြန်တော့လည်း တချို့နေရာတွေမှာ သူတို့ကို အားကိုးလို့မရပဲ ရှိနေပြန်ပါတယ်။ ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာကို အားပြုတဲ့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်း ခပ်များများမှာဆိုရင် ပြဿနာဖြစ်လာတဲ့အခါ ရဲတွေဆီမှာမတိုင်တော့ပဲ ကိုယ့်နည်းကိုယ့်ဟန်နဲ့ ပြေလည်အောင်ဖြေရှင်းဖို့ ကြိုးစားတတ်ကြပါတယ်။ ဥပမာ- လူမျိုးစုအသိုင်းအဝိုင်းတွေမှာ အခြားသူကို ထိခိုက်နာကျင်အောင် လုပ်သူကို ပြစ်ဒဏ်ပေးတဲ့ကျင့်ထုံးတွေ ရှိပါတယ်။ ကောင်စီသဘောမျိုး သက်ကြီးဝါကြီးတွေ စုစည်းထားတဲ့အဖွဲ့က ဆုံးဖြတ်ဖြေရှင်း ပေးတာမျိုး တွေ့ရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့အပြစ်ပေးပုံတွေဟာ ရှုပ်ထွေးတတ်လို့ အခြားသူတွေက နားမလည်နိုင်လောက်အောင် ဖြစ်ရပါတယ်။ ပြစ်ဒဏ်တွေက တခါတလေ ကြမ်းတမ်းရက်စက်တတ်ပါတယ်။ ခံရသူဘက်ကအဖြစ်မျိုးနဲ့ ထပ်တူညီတဲ့ အပြစ်ဒဏ်ကို ခံရပါတယ်။ ဥပမာ အခြားသူတစ်ဦးရဲ့ မျက်လုံးကိုဖောက်မိရင် ကျူးလွန်သူဟာ လျော်ကြေးပေးတဲ့အနေနဲ့ သူ့မျက်လုံး ပြန်အဖောက် ခံရတဲ့ အပြစ်ဒဏ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

အမှုကိစ္စခပ်များများမှာ ကောင်စီအဖွဲ့ရဲ့ အပြစ်ပေးပုံတွေက တရားမျှတမှု မရှိပါဘူး။ အင်အားသာသူတွေက အမှုကို လျော့ပေါ့အောင် ဖိအားပေးလာရင် ဆုံးဖြတ်သူတွေက ဘက်လိုက်ပေးလေ့ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဓလေ့အတိုင်း လူမျိုးစုတရားစီရင်ပုံဟာ သူတို့အတွက် အကောင်းဆုံးလို့ ပြောနိုင်ပေမယ့် တရားမျှတမှု ရှုထောင့်ကကြည့်ရင် တရားမမျှတတာတွေ ရှိနေပါတယ်။ ဒါတွေကြောင့် မဖြစ်သင့် တာတွေ ဖြစ်လာရတဲ့အထဲမှာ အဆိုးဆုံးကတော့ သူတို့ကာယကံရှင် နှစ်ဘက်စလုံးရဲ့ အဆုံးမသတ်နိုင်တဲ့ သွေးမြေကျ လက်စားချေ တိုက်ပွဲတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီစနစ် ဆိုတာ နည်းလမ်းအသစ်နဲ့ တရားမျှတမှုကို ဖန်တီးနိုင်ဖို့ စီမံထားတဲ့ စနစ်ဖြစ်ပါတယ်။ အကြောင်းပြချက် ခိုင်ခိုင် လုံလုံနဲ့ ရေးဆွဲပြဌာန်းထားတဲ့ ဥပဒေတွေ ပေါ်ပေါက်လာတာ၊ တိုးတက်လာတာတွေအပေါ်မှာ ဒီမိုကရေစီကို အခြေခံထားပါတယ်။ ရဲနဲ့ တရားရုံးက ဘက်မလိုက်ပဲ ဥပဒေသက်ရောက်စေရပါတယ်။ ဒါဟာ ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ တရားမျှတမှု ရှိစေဖို့ ဥပဒေတွေနဲ့ ဘယ်လိုလုပ်ရတယ် ဆိုတာကို ဖော်ပြပါတယ်။

လူမျိုးစုတွေက သူတို့ဓလေ့အတိုင်း တရားစီရင်တဲ့အခါ မကြာခင်က ပြဿနာတက်သလို ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေမှာလည်း ပြဿနာ တက်နေကြတာပါ။ ရဲတွေက မမှန်မကန် လုပ်တတ်တာကြောင့် အမှုဟာ တကယ်တမ်းဖြစ်ခဲ့တာထက် ပိုမိုကြီးမား ဆိုးဝါးသွားနိုင် ပါတယ်။ ဥပမာပေးပါမယ်။

ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံသစ်တွေမှာ ရာဇဝတ်မှုတခု ဖြစ်ပွားတဲ့အခါ ရဲစခန်းကို သွားမတိုင်ကြားနိုင်ပဲ ရှိနေတတ်ပါတယ်။ ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်တာကို ကိုယ်တိုင်သိရှိနေတာတောင် တိုင်လို့ မဖြစ်တာတွေ ရှိပါတယ်။ ရာဇဝတ်မှုတခု ဖြစ်ပွားရင် ရဲတွေက ကျူးလွန်သူကို တွေ့အောင်ရှာပြီး ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ရဲတွေက ကျူးလွန်သူကိုမိရင် မဖမ်းဘဲ သူဆီက ငွေညှစ်ယူပါတော့တယ်။ ငွေညှစ်ပြီးတော့ သူ့ကို ရဲတွေက ကျူးလွန်ခံရသူအကြောင်း သတင်းပေးလိုက်ပါတယ်။ အဖမ်းမခံရသေးပဲ လွတ်မြောက်နေတဲ့ ကျူးလွန်သူဟာ ရဲတွေက သူ့အမှုကိုသိနေတဲ့အခြေအနေမှာ အများအားဖြင့် ကျူးလွန်ခံရသူကို နှုတ်ပိတ် သတ်ဖြတ်ဖို့ နည်းလမ်းက လွဲလို့ အခြားရွေးချယ်စရာမရှိအောင် အကြပ်ဆိုက်နေတတ်ပါတယ်။ ဒါဟာ ကျူးလွန်ခံရသူအတွက် အသက်အန္တရာယ် ပိုမို စိုးရိမ် စရာ ဖြစ်လာရပါတော့တယ်။ ကျူးလွန်ခံရသူကို တရားဥပဒေကြောင်းအရ လုံခြုံရေးအတွက် အကာအကွယ် မပေးနိုင်တဲ့အပြင် ကျူးလွန်သူကို တရားဥပဒေနဲ့ တားမြစ်ထားတာလည်း မရှိပဲ ဖြစ်နေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီကို ထူထောင်ခါစမှာ တရားရေး

စနစ် မခိုင်မာသေးတာကို အခွင့်ကောင်းယူပြီး ရဲတွေက လုပ်စားနေသလို ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်သူတွေကလည်း လွတ်မြောက်နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီဥပမာအရ ရဲတွေက တာဝန်မဲ့ရတဲ့ အဓိကအကြောင်းရင်းကတော့ သူတို့ဟာ ဘယ်သူ့အတွက် တာဝန်ထမ်းဆောင်ပေးနေသလဲ ဆိုတဲ့ မေးခွန်းနဲ့ ဆက်စပ်ပါတယ်။ ရဲဆိုတာ ပြည်သူလူထု တဦးချင်းတိုင်းအတွက် လုံခြုံရေးတာဝန် ထမ်းဆောင်ရတယ်လို့ ဆိုနိုင် ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ရဲတွေက အဲဒီလိုမျိုး အမြဲပုံမှန် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။

ခေတ်သစ်မှာ ဒီမိုကရေစီကို စတင်ကျင့်သုံးလာကြတဲ့အခါ မဲပေးပိုင်ခွင့် ရှိသူနဲ့ မရှိသူဆိုပြီး သတ်မှတ်ခွဲခြားခဲ့ကြပါတယ်။ မဲပေးခွင့် ရသူတွေကတော့ ပစ္စည်းဥစ္စာ ပိုင်ဆိုင်သူတွေဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအခါမှာ သူတို့အကျိုးစီးပွားအတွက် အဓိကရည်ရွယ်ပြီး ဥပဒေတွေကို သူတို့ကဘဲ ရေးဆွဲပြဌာန်းခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ သူတို့လုံခြုံရေးကို တာဝန်ယူပေးဖို့ “ရဲ” ဆိုတဲ့အဖွဲ့အစည်းကို သူတို့ရေးတဲ့ ဥပဒေနဲ့ဘဲ ပြဌာန်းဖွဲ့စည်းခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ရဲ ဆိုတာ လူ့အသိုင်းအဝိုင်း ခပ်များများမှာ ချမ်းသာကြွယ်ဝသူတွေအတွက် လုံခြုံရေးအစောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ကို စောင့်ရှောက် ပေးရတဲ့အပြင် သူတို့ကိုယ်ကျိုးစီးပွားနဲ့ ဆက်နွယ်နေတဲ့ အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေကိုလည်း စောင့်ကြပ်ကာကွယ် ပေးရပါတယ်။

လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတစ်ခုက ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ခံနေရတယ် ဆိုတာဟာ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနဲ့ နိုင်ငံရေးတွေမှာ လူထုကို လွတ်လွတ် လပ်လပ် လုပ်ခွင့်မပေးပဲ လက်နက်ကိုင် ရဲတွေနဲ့ တင်းတင်းကြပ်ကြပ် ဟန့်တား ချုပ်ချယ်နှိပ်ကွပ်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြီးတော့ အစိုးရအပြင် အစိုးရနဲ့ ဆက်နွယ်နေတဲ့ အသင်းအဖွဲ့ဌာနတွေကို ပြစ်တင်ဝေဖန် စစ်ဆေးဖမ်းမြန်းတာတွေ မရှိအောင် ရဲတွေက ကာကွယ်ပေးထားပါတယ်။ ရဲကို အင်္ဂလိပ်လို Police လို့ခေါ်သလို အဲဒီလို နိုင်ငံမျိုးကိုလည်း Police state လို့ခေါ်ကြပါတယ်။

ပြည်သူလူထုက ဘယ်လို နေထိုင်သွားလာရမယ်ဆိုတဲ့ ဥပဒေတွေကို ရဲက ပြဌာန်းပေးရတာ မဟုတ်ပါဘူး။ လွှတ်တော်အမတ် အစရှိသူတွေက ဥပဒေကိုပြဌာန်းပေးရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရဲအလုပ်က ဥပဒေ သက်ရောက်မှုရှိနေအောင် ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ပေးဖို့ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ လူထုအတွက် လုံခြုံရေးတာဝန်ယူဖို့ ဥပဒေအရ ရဲအဖွဲ့ကို ထားရှိတာဖြစ်ပြီး ဥပဒေဘောင်အတွင်းကနေ ရဲတွေက လူထုကို လမ်းညွှန်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ပေးရတာ ဖြစ်ပါတယ်။

အစိုးရ မူဝါဒတွေကို လူထုက ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်တာမျိုး ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ လူထု မကြိုက်တာကို အစိုးရက လုပ်နေရင် ဝေဖန်ခံ ရတာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက် ဝေဖန်သူ ဘယ်သူ့ကိုမဆို ရဲတွေက ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ပါတယ်။ တခါတလေ သတ်ဖြတ် ကွပ်မျက်ပိုင်ခွင့်တောင် ရရှိတတ်ပါတယ်။

ရဲတွေကို လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတွေပေးထားရာမှာ အမြင့်ဆုံးကတော့ ဘယ်သူ့ကိုမဆို သတ်ဖြတ်ပိုင်ခွင့်ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အမှန်တကယ် မှာတော့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း လူထုနှင့်ရဲတွေဟာ အမြဲတမ်း အတူတူ ရှိနေကြတာဖြစ်လို့ တဘက်နဲ့တဘက်ဟာ ချွင်းချက်မရှိ အပြန်အလှန် ယုံကြည်နေကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရဲတွေဟာ လူထု အားကိုးနိုင်လောက်အောင်တဲ့ တရားဝင်အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်နေဖို့ အကောင်းဆုံး တာဝန်ကျေပွန်နေရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုမျိုးဖြစ်နေအောင်ဖန်တီးပြီး ရပ်ရွာလုံခြုံရေးဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကောင်းကို ထားရှိရပါတယ်။ လူထုကြားမှာ ရဲတွေကို ယုံယုံကြည်ကြည်နဲ့ လက်နက်ကိုင်တာဝန် ထမ်းဆောင်ခွင့် ပေးထားရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ရဲတွေက လူထုယုံကြည်အားကိုးနိုင်လောက်အောင် ဘာတာဝန်တွေကို ဘယ်လို ထမ်းဆောင်ပေးနေပါသလဲ၊ လူထုလုံခြုံရေးကို ရဲတွေက အမှန်တကယ် လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်ပါ့လားလို့ စောဒကတက်စရာ ဖြစ်လာရပါတယ်။

ရာဇဝတ်မှုဥပဒေတွေ ကျူးလွန်ဖောက်ဖျက်သူကို ရဲက ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းရပါတယ်။ လူ့ကျင့်ဝတ်တွေ ဖောက်ဖျက်နေသူကို ရဲက လမ်းညွှန်ထိန်းသိမ်း ကြပ်မတ်ပေးရပါတယ်။ ဖောက်ဖျက်တာခြင်း တူပေမယ့် ရာဇဝတ်မှုလား၊ လူ့ကျင့်ဝတ် စည်းကမ်းလား၊ ဘာကို ဖောက်ဖျက်သလဲဆိုတာကို ရဲက အရင်ဆုံးဖြတ်ရပါတယ်။ ပြီးမှ လိုအပ်သလို ဆက်လုပ်ရပါတယ်။ ဖောက်ဖျက်တိုင်း ရဲက ဖမ်းဆီး နေလို့ မရပါဘူး။ ဒါတွေဟာ ရဲတွေအနေနဲ့ ဘယ်လောက်ထိ ဉာဏ်ရည်ထက်မြက်တယ်၊ ဘယ်လောက်ထိ သတ္တိရှိရှိ တာဝန် ထမ်းဆောင်နိုင်သလဲ ဆိုတာကို စမ်းသပ်လိုက်တာပါဘဲ။

ရဲမှာလည်း ရဲကျင့်ဝတ်ဆိုတာတွေ ရှိရှိရှိနေရပါတယ်။ ရဲတွေ လိုက်နာစောင့်ထိန်း ကျင့်ကြံရတဲ့ စည်းကမ်းတွေပါ။ အရေးကြီးဆုံး

ကျင့်ဝတ်တွေထဲက တခုကို ပြောပြရရင် လူထုကို ကျောသားရင်သား မခွဲပဲ ကူညီနိုင်သမျှ ကူညီပေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ရဲဝန်ထမ်းကောင်း တွေဟာ အမှန်တကယ်ဘဲ လူထုကို အကောင်းဆုံး ကူညီနေကြတာ ငြင်းလို့ မရနိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ရဲထဲမှာလည်း အကျင့်ပျက်တွေ အတော်များများ ရှိနေတတ်တာကိုလည်း အထူးသတိပြုရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အကျင့်ကောင်း ရဲတွေ ဘယ်လောက်ဘဲရှိရှိ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းတွေမှာတော့ လူထုဟာ ရဲတွေကို များသောအားဖြင့် သိပ်မယုံတတ် ကြပါဘူး။ ဖြစ်နိုင်သမျှ အားမကိုးပဲ နေကြပါတယ်။ ဒါကို ရဲတွေဘက်က ကောင်းကောင်းဆင်ခြင်ပြီး လိုအပ်သလို ပြန်ပြင်ယူသင့် ပါတယ်။ အကျင့်ပျက်တဲ့နေရာမှာ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေက ရဲတွေဟာ ဒီမိုကရေစီမဟုတ်တဲ့ တရုတ်နဲ့ မြန်မာနိုင်ငံက ရဲတွေနဲ့ သိပ် မကွာလှပါဘူး။ စစ်တပ်ကို ထိန်းချုပ်ဖို့ လိုအပ်သလို ရဲတွေကိုလည်း ဂရုတစိုက် ထိန်းချုပ်ရပါလိမ့်မယ်။ ရဲအကျင့်အတိုင်း လုပ်ပုံ ကိုင်ပုံတွေဟာ သာမန်အရပ်သားတွေနဲ့ မတူပဲ ထူးထူးခြားခြား ပြဿနာတွေ ဖြစ်တတ်တာကို ဂရုစိုက်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

စစ်တပ်အတွက် စစ်ပွဲတွေ လိုအပ်တယ်လို့ အမြင်ကျဉ်းကျဉ်းနဲ့ အပေါ်ယံတွေ့တတ်ကြသလို ရဲအဖွဲ့မှာလည်း ဒီသဘောက ရှိနေ တတ်ပါတယ်။ ရဲတွေဟာ အမှန်တကယ် တာဝန်ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်နေကြောင်း အလုပ်နဲ့ သက်သေပြရာမှာ သမာသမတ် ကြိုးပမ်းရမယ့်အစား မသမာတဲ့နည်းလမ်းတွေကို သုံးတတ်ကြပါတယ်။ ရာဇဝတ်မှု ဖြစ်လာရင် ကျူးလွန်သူတွေကို လိုက်လံရှာဖွေပြီး ဖမ်းဆီးတာက ရဲအလုပ် ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါပေမယ့် ရာဇဝတ်မှု မဖြစ်အောင် ကြိုတင်တားဆီးတယ်လို့ အကြောင်းပြပြီး လိုအပ်တာထက် ပိုပြီး လုပ်နေကြတာကို ခဏခဏ တွေ့နေရပါတယ်။ ဒီအကြောင်းပြချက်ဟာ အဓိပ္ပာယ် အလွန်ကျယ်ပြန့်တာဖြစ်လို့ ရဲတွေကို စည်းလွတ်ဝါးလွတ် လုပ်ခွင့်ပြုထားသလို ဖြစ်နေပါတယ်။ တခါတလေမှာ ရဲတွေက အပြစ်မရှိသူတွေကိုတောင် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ဖို့ ကြံစည်သူတွေလို့ စွပ်စွဲပြီး ဖမ်းဆီးတတ် ပါတယ်။ သက်သေအထောက်အထား မခိုင်လုံပဲ ဖမ်းခွင့်ရသလို ဖြစ်နေပါတယ်။ တာဝန်ထက်ပိုပြီး လုပ်နေတာကို တာဝန်အရ လုပ်တာလို့ မပြောနိုင်ပါဘူး။ ရဲတွေဟာ ဘာတာဝန်တွေကို ဘယ်လိုအတိအကျ လုပ်ရသလဲ ဆိုတာ ပြည်သူတွေအနေနဲ့ ဗဟုသုတ ရှိထားသင့်ပါတယ်။

ရဲတွေဟာ လူထုကြားထဲမှာ လက်နက်ကိုင်ဆောင်ပြီး ဥပဒေကို ထိန်းသိမ်းဖို့ တာဝန် ရှိနေပေမယ့် ဒါကို အလွဲသုံးစားလုပ်ပြီး လူထုကို ခြိမ်းခြောက်တတ်ကြပါတယ်။ လူတိုင်းကို အပြစ်ရှိနေသူတွေလို့ ရဲတွေက ယူဆနေတတ်ပါတယ်။ ဖမ်းတဲ့အခါမှာလည်း သူတို့ဟာ တာဝန်အရ မဖြစ်မနေ ဖမ်းဆီးရသလိုလို့ လုပ်တတ်ပါတယ်။ ဒီလိုဖမ်းဆီးပုံမျိုးက မရိုးသားပါဘူး။ တရားဥပဒေရဲ့ အခြေခံစည်းမျဉ်း အရ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ခဲ့တယ် ဆိုမှသာ (ဒါမှမဟုတ်) ကျူးလွန်ဖို့ အထောက်အထားတွေ ခိုင်လုံနေမှသာ ဖမ်းဆီးနိုင်တာ ဖြစ်ပေ မယ့် ရဲတွေက လက်တလုံးခြား လုပ်တတ်ကြပါတယ်။

ရဲများက သူတို့ပစ်မှတ်ထားသူကို ခြိမ်းခြောက်ပြောဆိုပြီး မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်လာအောင် ဆွပေးတတ်ပါတယ်။ ပြည်သူတွေက ဒါကို တုန့်ပြန်မိတဲ့အခါ ဝတ္တရားနှောင့်ယှက်မှု အစရှိတဲ့ အမှုတွေနဲ့ ပြန်အရေးယူရပါတယ်။ ရဲတွေဟာ လူနည်းစု အုပ်စုအဖွဲ့တွေကို ခြိမ်းခြောက်တတ်တာဖြစ်လို့ လူမှုရေးအရ ခွဲခြားနှိမ်ချ ဆက်ဆံတဲ့ အစိုးရယန္တရားတခု ဖြစ်နေပါတော့တယ်။

ဒီလိုဖြစ်နေတာတွေကိုကြည့်ရင် အာဏာကို အလွဲသုံးစား အလုပ်တတ်ကြဆုံး စာရင်းမှာ ရဲတွေ ပါဝင်နေတာ တွေ့ရပါတယ်။ ရဲအတော်များများက အာဏာပြရတာကို သဘောရွှေ့ကြပါတယ်။ "တာဝန် ထမ်းဆောင်နေတယ်" ဆိုတာကို သက်သေပြနိုင်ဖို့ အာဏာပြတဲ့ နည်းလမ်းတခုဘဲရှိတယ်လို့ ရဲတချို့က အယူမှားနေကြပါတယ်။ အမှန်တကယ်မှာတော့ တာဝန်အတိအကျကို မသိလို့ ဒါမှမဟုတ် ညွှန်ကြားချက် မရလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ လေ့ကျင့်သင်ကြားမှု ကောင်းကောင်းမရှိခဲ့တာလည်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

ဒါတွေကြောင့်လည်း ရဲတွေဟာ လူထုကို ခြိမ်းခြောက်တတ်ကြပါတယ်။ ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်တယ်လို့ စွပ်စွဲခံရသူအပေါ် ကိုယ်ထိ လက်ရောက် အဓမ္မပြုတတ်ကြပါတယ်။ ဥပဒေတခုမဟုတ် အခြားတခုနဲ့ စွဲချက်တင်တတ်ပါတယ်။ မှားပြီး ဖမ်းဆီးတတ်ပါတယ်။ ကျူးလွန်တယ်လို့စွပ်စွဲခံရသူကို ဖမ်းဆီးတဲ့အခါနဲ့ အမှုမှန်ဖြစ်အောင် စစ်ဆေးမေးမြန်းတဲ့အခါမှာ လိုအပ်တဲ့တာဝန်ပိုင်းထက်ကျော်ပြီး အင်အားသုံး အနိုင်ကျင့်တာကို ကိုယ်ထိလက်ရောက် အဓမ္မပြုတယ်လို့ ယေဘုယျ ပြောနိုင်ပါတယ်။

အပြစ်ရှိတယ်လို့ စွပ်စွဲခံရသူကို Defendant လို့ ခေါ်ပါတယ်။ အဓိပ္ပာယ်မှာကိုက ခုခံကာကွယ်နိုင်တဲ့သဘောက ရှိပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ အပြစ်ရှိလို့ စွပ်စွဲခံရတဲ့ လူတစ်ဦးတယောက်ကို ဥပဒေကြောင်းအရ ခုခံကာကွယ်ပိုင်ခွင့်တွေ ပေးထားရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် နိုင်ငံတွေမှာ

ဒီရပိုင်ခွင့်ကို ရှင်းလင်းတိကျအောင် အဓိပ္ပာယ်ဖော်တဲ့အခါနဲ့ အသုံးချတဲ့အခါမှာ ပြဿနာအမျိုးမျိုး ရှိနေပါတယ်။ မရိုးမသားလည်း လုပ်တတ်ကြပါတယ်။ စွပ်စွဲခံရသူတွေကို အမှန်တရားဘက်က ရပ်တည်ပြီး ကာကွယ်ပေးဖို့ကလည်း ပြဿနာရှိပါတယ်။ မရှင်းနိုင်သေးတဲ့ ဒီလိုပြဿနာတွေကို အခွင့်ကောင်းယူပြီး ရဲနဲ့ အခြားအာဏာပိုင်တွေက လူထုကို အနိုင်ကျင့်ဖို့ ဖြစ်လာရပါတယ်။ ရဲတွေ အနိုင်ကျင့်တာကို လူနည်းစုတွေဘဲ ခံရတာ မဟုတ်သေးပါဘူး။ ဘယ်သူမဆို စည်းကမ်းမလိုက်နာရင်၊ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းနဲ့ အစိုးရကို ဆန့်ကျင်ပြောဆိုရင် ရဲတွေက သူတို့ပစ်မှတ်ဖြစ်တယ်လို့ သဘောထားပါတယ်။ ပြည်သူတွေ လုံခြုံရေးအတွက် ရဲတွေက ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ဖို့ တာဝန်ယူပေးရတာဟာ အဲဒီပစ်မှတ်တွေကြောင့်ဘဲ ဖြစ်သလိုလို ပုံမှားရိုက်တတ်ကြပါတယ်။

အစိုးရနဲ့ သဘောထား မတိုက်ဆိုင်တဲ့အတွက် လူထုက အကြမ်းမဖက်ပဲ လှုပ်ရှားနေသရွေ့ ရဲတွေက ဝင်ရောက် တားမြစ်ပိုင်ခွင့် မရှိပါဘူး။ ဒါပေမယ့် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့တွေ၊ လူမှုရေးနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး လှုပ်ရှားမှုတွေကို ရဲက အမှန်ဘဲ စုံစမ်းထောက်လှမ်းကြပါတယ်။ အပြစ်ပေး အရေးယူလို့ ရမရ စောင့်ကြည့်နေတဲ့ သဘောပါဘဲ။ တကယ်တမ်း လှုပ်ရှားလာတဲ့အခါမှာ ရဲတွေက ဖြိုခွဲနှိမ်နှင်းပါတယ်။ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပြောရရင် လူထုက အစိုးရအာဏာ ကန့်သတ်ဖို့ ကြိုးပမ်းတာကို "အစိုးရလက်ပါးစေ"လို့ ခေါ်နိုင်တဲ့ ရဲတွေက အစိုးရကိုယ်စား ဆန့်ကျင်ဖြိုခွဲနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ရဲတွေဟာ ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်သူတွေနဲ့ လုပ်ငန်းသဘောအရ အလွန်ဘဲ အနေနီးစပ်ကြပါတယ်။ တချို့ဟာ ရာဇဝတ်မှုလုပ်ငန်းတွေကတောင် ဝင်ငွေ ရရှိကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် သူတို့ဟာ တာဝန်ပျက်ကွက်ဖို့၊ အကျင့်ပျက်ဖို့ ဖြစ်နိုင်ခြေ သိပ်များပါတယ်။ တံငါနားနီး တံငါ ဆိုသလိုဘဲ ရဲအတော်များများဟာ ရာဇဝတ်မှုလုပ်ငန်းတွေဘက် လိုင်းပြောင်းသွားကြတာ ခဏခဏ တွေ့နေရပါတယ်။

နောက်ထပ်ပြဿနာတစ်ခုကတော့ ရဲတွေ တာဝန်ပျက်ကွက်နေတာကို အကြောင်းကြားဖို့ စည်းမျဉ်းက ဘယ်နေရာဖြစ်ဖြစ် မသိမကွဲဖြစ်နေတာပါဘဲ။ ရဲခပ်များများက မြွေမြွေချင်း ခြေမြင်တဲ့အတိုင်း ရဲအချင်းချင်း ဘယ်သူဘယ်ဝါ တာဝန်ပျက်ကွက်နေတာကို သိကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့အချင်းချင်း စွဲချက်တင်ပြီး တရားရုံးကို မပို့နိုင်ပဲ ဖြစ်နေရပါတယ်။ ရဲလောကမှာ သူတို့အချင်းချင်း ဘာမှ မပြောမဆို မမြင်ချင်ယောင်ဆောင်ပေးလိုက်တာက ဥပဒေကို ထိန်းသိမ်းပေးပါမယ်လို့ ကျွမ်းကျင်မှုထားတာထက် ပိုပြီး အားကောင်းနေပါတော့တယ်။

တရားရေးစနစ်မှာ မူတရ ရှိပါတယ်။ အဲဒါကတော့ မိသားစုဝင်တွေ အချင်းချင်း အပြစ်ရှိတယ်လို့ ဥပဒေကြောင်းအရ မစွပ်စွဲနိုင်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာ- တရားရုံးမှာ မိခင်ဖြစ်သူဟာ သားဖြစ်သူက ခုခံချေပတာနဲ့ဆန့်ကျင်ပြီး သက်သေထွက်ဆိုခွင့် မရှိပါဘူး။ ဒါဟာ မိသားစုအချင်းချင်း ကာကွယ်ပေးတဲ့ကျင့်ထုံး (Family defense) ဖြစ်ပါတယ်။

ရဲတွေကလည်း အဲဒီလို လိုက်လုပ်ကြပါတယ်။ ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ထားတဲ့ရဲကို အခြားရဲတွေက ဘာမှမပြောမဆို နေပေးကြပါတော့ တွေ့ရပါတယ်။ အပြစ်ကို ဝိုင်းဝန်းဖုံးဖိတဲ့သဘောဖြစ်လို့ လက်ခံနိုင်တဲ့ကိစ္စ မဟုတ်ပါဘူး။ အမှန်မှာတော့ အချင်းချင်းကာကွယ်ပေးတဲ့ တရားရေးကျင့်ထုံးဟာ အမှန်တကယ်ရှိနေတဲ့ မိသားစုအတွက်ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ရဲတွေမှာ ဒီကျင့်ထုံးကို သုံးခွင့် မရှိပါဘူး။

"ရဲတွေ အဓမ္မ အနိုင်ကျင့်တာကို လုံးဝ လက်ခံမှာ မဟုတ်ဘူး" လို့ လူထုက အမြဲတမ်း စိတ်တင်းထားနိုင်ဖို့ အလွန် အရေးကြီးပါတယ်။ လူထုက ရဲတွေကို ယုံကြည်အားကိုးချင်လို့ အာဏာအပ်နှင်းထားတာကြောင့် ရဲက လူထုကို အဓမ္မအနိုင်ကျင့်ရင် လူထု ယုံကြည်အားကိုးတာကို ချေဖျက်ရာရောက်ပါတယ်။ အာဏာကို အလွဲသုံးစားလုပ်နေရင်၊ အာဏာနဲ့ လူထုကို ဖိနှိပ်ဖြိုခွဲ နှိပ်ကွပ်လာရင် လူထု အနေနဲ့ ဇဝေဇဝါ ဖြစ်မနေသင့်ပါဘူး။ တုန်လှုပ်ခြောက်ခြား ကြောက်လန့် မနေသင့်ပါဘူး။

ဒီပြဿနာကို ဖြေရှင်းရာမှာ လူထုဘက်က စုစုစည်းစည်းနဲ့ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဝေဖန်ကန့်ကွက်ရပါလိမ့်မယ်။ မီဒီယာက အစွမ်းကုန် ကူညီပေးရပါမယ်။ အစိုးရတာဝန်ရှိသူတွေနဲ့ နိုင်ငံရေးဘက်ခြမ်းကတော့ အဆင့်(၂)ဆင့်နဲ့ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရပါမယ်။ ပထမအဆင့်က မြိမ်းခြောက်အနိုင်ကျင့်တတ်တဲ့ ရဲတွေဆီက အာဏာ ပြန်ရုပ်သိမ်းထားဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒုတိယအဆင့်ကတော့ သူတို့ ကျင့်ဝတ် မညီတာတွေကို ပြစ်တင်ရှုံ့ချ ဖယ်ရှားပြီး ကျင့်ဝတ်ကောင်းလာတဲ့အထိ ပြုပြင်ပေးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

အပိုင်း (၂၀) ပုဂ္ဂလိကပိုင် စီးပွားရေးစနစ်နှင့် စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများ

ပုဂ္ဂလိကပိုင်စီးပွားရေးစနစ်ကို Capitalism လို့ခေါ်ပါတယ်။ ဒီစနစ်နဲ့ဒီမိုကရေစီဟာ မိတ်ဘက်တွေပါလို့ သဘောထားခဲ့ကြတာ အချိန်အတော်ကြာကတည်းကပါ။ ခေတ်ကာလအလျောက် လွတ်လပ်တဲ့ဈေးကွက်တွေကို ဖန်တီးလာနိုင်ကြတဲ့အခါ ဈေးကွက်တွေများလာပါတယ်။ တိုးတက်လာပါတယ်။ သာမန်လူတွေတောင် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားလာနိုင်ကြပါတယ်။ ဗဟိုကနေ နိုင်ငံအာဏာသုံးပြီး စီးပွားရေးကို ထိန်းချုပ်ပေးမယ်လည်း လွတ်လပ်တဲ့ဈေးကွက်ကို အခြေခံထားတဲ့ လူထုက အံတုရင်ဆိုင်နိုင်ကြပါတယ်။ ဒီပုံစံဟာ နိုင်ငံရေးအာဏာကို ဒီမိုကရေစီနဲ့ စတိုက်ယူတာမျိုး ဖြစ်နေပါတယ်။ စီးပွားရေးမှာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကို အံတုကျော်လွှားနိုင်ဖို့ ဈေးကွက်စီးပွားရေးကို အခြေခံရသလို၊ နိုင်ငံရေးမှာ အာဏာရှင်စနစ်ကို ဖယ်ရှားဖို့ ဒီမိုကရေစီကို အခြေခံရတာပါ။

လူအများ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားတဲ့ ဈေးကွက်တွေဟာ ရှေးခေတ်ကတည်းကတဲ တည်ရှိနေခဲ့ကြပြီးဖြစ်ပါတယ်။ လူတွေက သူတို့ရဲ့ အခြေခံလိုအပ်ချက်တွေအပေါ် ကျေနပ်အောင် အမြဲကြိုးပမ်းကြပါတယ်။ ငွေဒင်္ဂါး၊ ငွေစက္ကူတွေ မပေါ်သေးတုန်းကဆိုရင် လူတွေဟာ စားစရာ၊ အဝတ်၊ ပစ္စည်းနဲ့ဝန်ဆောင်မှု အစရှိတာတွေကို သူတို့ကိုယ်တိုင် တတ်နိုင်သလောက် ဖန်တီး ထုတ်လုပ်ကြရတဲ့အပြင် သူတို့ပစ္စည်းကို အခြားသူတွေရဲ့ပစ္စည်းနဲ့ လဲလှယ်ယူကြရပါတယ်။ ငွေဒင်္ဂါးတွေကို တီထွင်သုံးစွဲနိုင်ခဲ့ကြတဲ့အခါ ငွေဒင်္ဂါးဟာ ပစ္စည်းချင်းဖလှယ်တဲ့စနစ်ကို တကယ်တမ်း အစားထိုး အသုံးချနိုင်တဲ့ အလှည့်အပြောင်း ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။

ငွေကြေးစနစ်ကိုအသုံးပြုလာတဲ့အခါ လူတို့ဟာ စားစရာကို အရင်ကလို ကိုယ်တိုင်ထုတ်စရာ မလိုတော့ပါဘူး။ ငွေရှိရင် ကြိုက်တာကို ဝယ်ယူနိုင်တဲ့ခေတ်ကို ပြောင်းလဲသွားပါတယ်။ တချိန်တည်းမှာဘဲ ကုန်စည်ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားတာကို ခေတ်ကာလနဲ့ လိုက်ဖက်ညီတဲ့ပုံစံဖြစ်အောင် စတင်ကျင့်သုံးလာနိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။

ဒီနောက်မှာတော့ ပိုင်ဆိုင်ငွေတွေကို စုဆောင်းတတ်လာပါတယ်။ တခါ စုဆောင်းငွေတွေကို ပြန်ရင်းနှီးပြီး စီးပွားရေးလုပ်လာကြပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ငွေရင်းမြှုပ်နှံပြီး လုပ်ကိုင်တဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးတွေ ပထမဦးဆုံး ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပါတယ်။ ကုန်ပစ္စည်းအမြောက်အမြား ထုတ်လုပ်ရာမှာ ကုန်ကြမ်း၊ အဆောက်အဦ စတဲ့ လိုအပ်တာတွေ၊ ထုတ်လုပ်မှု နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ စက်ကိရိယာတွေအတွက် ငွေရင်းမြှုပ်နှံတာကို အသုံးပြုကြပါတယ်။

အချိန်ကြာလာတဲ့အခါ ဈေးကွက်တွေကလည်း တစတစကြီးထွားလာခဲ့ပါတယ်။ တဆက်တည်းမှာဘဲ စီးပွားရေးအင်အားကြီးတွေပေါ်ထွက်လာခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက ရှိနေခဲ့တဲ့ ပုဂ္ဂလိကပိုင် စီးပွားရေးစနစ်မှာ အမှန်တကယ်ဘဲ ပြဿနာတွေ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သူနည်းသူဟန်နဲ့ ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့တယ်လို့ ယူဆရပါတယ်။ စီးပွားရေးအင်အားကြီးတွေကြောင့်လည်း ခေတ်သစ်သမိုင်းမှာ စီးပွားရေးပြိုင်ဆိုင်တဲ့ပုံစံတွေ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။ အပြိုင်အဆိုင် များလာတဲ့အခါ မတူညီတဲ့ ထုတ်ကုန်တွေအပေါ် ဦးတည်လာကြတဲ့ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံ ပုံစံမျိုးစုံ တဟုန်ထိုးပေါက်ကွဲ ထွက်ပေါ်လာခဲ့ပါတယ်။ ပြီးတော့လည်း မတူညီတဲ့ ငွေကြေးတွေကို လဲလှယ်ပေးရာက အစပြုပြီး ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံတွေကိုလည်း ဖန်တီး တည်ဆောက်လာနိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။

ဈေးကွက်တွေရဲ့ ဘယ်လိုစနစ်ကိုမဆို ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ်လို့ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ပိုပြီး လေးနက်အောင် ပြောရမယ်ဆိုရင် ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးဆိုတာ လုပ်တတ်ရင် သူဌေးဖြစ်တာပါ။ အကန့်အသတ်မရှိ ချမ်းသာကြွယ်ဝသွားနိုင်ပါတယ်။ ဒီစနစ်မှာ ကောင်းတာကတော့ ချမ်းသာတဲ့ နေအင်အားနဲ့ သူဌေးဖြစ်နည်းတွေကို နိုင်ငံပိုင်၊ ပြည်သူပိုင်ဆိုပြီး ထိန်းချုပ်လို့ မရနိုင်ပါဘူး။ ပုဂ္ဂလိကတွေကတဲ တရားဝင် ပိုင်ဆိုင်ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ပါတယ်။

ငွေရင်း ဆိုတာ ရှင်းရှင်းပြောရရင် နောက်ထပ် စီးပွားတိုးတက်အောင် လုပ်ဖို့ စုဆောင်းထားတဲ့ အရင်းအနှီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်သူမဆို ငွေရင်းကို လိုအပ်သလို အသုံးပြုတယ်ဆိုရင် အနည်းဆုံး တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းလောက် လုပ်တာဘဲဖြစ်ဖြစ် ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးလုပ်တယ်လို့ သတ်မှတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အမြတ်အစွန်းသာ ရမယ်ဆိုရင် ဘယ်လို ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးကိုမဆို စွန့်စားကြမယ့်သဘော ရှိပါတယ်။

မကြာသေးတဲ့ ဆယ်စုနှစ်တွေအတွင်းမှာ စီးပွားရေးတွေ မြင့်တက်လာတာဟာ ထူးခြားတဲ့ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုပါ။ ဒါဟာ ဘာလဲဆိုတော့ ကွန်မြူနစ်၊ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်တွေ ကျဆုံးသွားပြီး ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်က ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးလာလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ် ဆိုတာ မတိုးတက်နိုင်သေးရင် နည်းလမ်းရှာဖွေ ကြိုးပမ်းပါတယ်။ တိုးတက်လာရင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်နိုင်တဲ့အထိ ကြိုးပမ်း

တတ်ပါတယ်။ နောက်ဆက်တွဲ ဖြစ်လာတာကတော့ စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေ ပေါ်ထွန်းလာတာပါ။

ကော်ပိုရေးရှင်း ဆိုတာ တရားဝင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ အစုရှယ်ယာပိုင်ရှင် ငွေရှင်းမြှုပ်နှံထားသူတွေက သူတို့ ကိုယ်တိုင် မပါဝင်ဘဲ ကျွမ်းကျင်သူတွေကို ခန့်ထားပြီး စီမံလုပ်ဆောင်စေတဲ့ စီးပွားရေးအမျိုးအစား ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် စီးပွားရေး ကဏ္ဍမှာ မပါဝင်ဘဲ ကော်ပိုရေးရှင်းတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ဥပမာ- ဗြိတိန်က ဘီဘီစီ ဖြစ်ပါတယ်။ အမြတ်အစွန်း မရှာဘဲ လုပ်နေတဲ့ ကော်ပိုရေးရှင်းတွေလည်း ရှိကြပါတယ်။

အခုခါမှာ အကြီးမားဆုံး စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေဟာ နိုင်ငံအများစုထက်တောင် ပိုပြီး စီးပွားရေးအင်အား ကောင်းမွန်နေကြ ပါတယ်။ ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေနဲ့ နိုင်ငံတွေက အပြိုင်အဆိုင် စီးပွားရေးလုပ်ကြပါတယ်။ မကြေညာဘဲ စီးပွားရေးစစ်ပွဲတွေ ဖြစ်နေပါ တော့တယ်။ အများအားဖြင့် ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေက အနိုင်ရတတ်ကြပါတယ်။ နိုင်ငံနဲ့ပြည်သူတွေ လုပ်ကိုင်နေကြတဲ့ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတွေ၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်စည်းမျဉ်းတွေ ပျောက်ပျက်ကုန်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေက အချမ်းသာဆုံး အလွှာတွေဟာ ကမ္ဘာတလွှား လွှမ်းမိုးထားနိုင်တဲ့ စီးပွားရေး ပုံစံသစ်ကို တည်ဆောက်လာနေကြလို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလိုဖြစ်နေရတာဟာ နှစ်ဘက်ညီမျှတဲ့ အနေအထား မဟုတ်ပါဘူး။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေနဲ့ အစိုးရတွေအကြား ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ တင်းမာမှုတွေကို မျှမျှတတဖြစ်အောင် ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရမှာဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ မဖြေရှင်းနိုင်ဘဲ ဆက်လက်ပြိုင်ဆိုင်နေရင် အရှုံးအနိုင် အဖြေတခုရ ထွက်လာမှာပါ။ တကယ်လို့ ကုမ္ပဏီတွေဘက်က လွှမ်းမိုးနိုင်သွားရင် ဒီမိုကရေစီ ဆိုတာ နာမည်ခံလောက်ဘဲ ရှိနေပါ လိမ့်မယ်။ ဒီလိုဘဲ အစိုးရဘက်က ကိုယ်ကျိုးစီးပွားကာကွယ်ရေးအတွက် ကုမ္ပဏီတွေကို ချုပ်ကိုင်သွားနိုင်ပြန်ရင်လည်း ကမ္ဘာ တလွှား ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်ထွန်းအောင် မလုပ်ဆောင်နိုင်သေးဘူးလို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ဒီခေတ်မှာ ကော်ပိုရေးရှင်းတွေနဲ့ စီးပွားရေးလုပ်တဲ့စနစ်ကို လူမှုအဖွဲ့အစည်းထဲက အားလုံးအတွက် သင့်တင့်မျှတအောင် လမ်းခင်း ပေးဖို့ လိုအပ်လာပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကော်ပိုရေးရှင်းကိုအခြေခံတဲ့ စီးပွားရေးစနစ်ဟာ လူတွေရဲ့ နေ့စဉ်ဘဝကို တနည်း နည်းနဲ့ အကောင်းအဆိုး ဖြစ်စေလို့ပါ။ အစိုးရအပေါ် ကောင်းတာဆိုတာ ဖြစ်စေသလို ကော်ပိုရေးရှင်းဝန်ထမ်း၊ စားသုံးသူ၊ လူနေမှုအသိုင်းအဝိုင်းနဲ့ လူပတ်ဝန်းကျင်ကိုလည်း ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးတွေ ဖြစ်စေပါတယ်။

အပိုင်း(၁)မှာတုန်းက ဒီမိုကရေစီကို အခြေခံမှုတွေအပေါ်မှာ စုစည်း တည်ဆောက်ထားတာကို သိခဲ့ကြပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီနဲ့ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ်တို့ဟာ မိတ်ဘက်ဖြစ်တယ်လို့လည်း ပြောခဲ့ပြီးဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီမိုကရေစီဟာ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေး စနစ်နဲ့ သဘောချင်းမညီမျှဘဲ ပဋိပက္ခဖြစ်တတ်တာကို သိထားရပါမယ်။ ဒီလိုဖြစ်ရတာဟာ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ်ကို တည်ဆောက် ထားပုံကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ်မှာ ဒီမိုကရေစီလို အခြေခံမှုတွေမရှိပါဘူး။ သူ့ကိုယ်ပိုင် စီးပွားရေး အစွမ်းအစနဲ့ ရပ်တည်နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်ဟာ မတူကွဲပြားတာတွေကို စုစည်းပေးပါတယ်။ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ်ကတော့ တစုတစည်းတည်း ဖြစ်နေတာကို ကွဲပြားခြားနားအောင် ခွဲထုတ်ပါတယ်။ မတူညီတာတွေ အချင်းချင်း ပြိုင်ဆိုင်တာကို အားပေးပါတယ်။ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ်နဲ့ အပြိုင်အဆိုင်ဖြစ်တာကို ခွဲခြားလို့ မရပါဘူး။ ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးစနစ်ရှိရင် ပြိုင်ဆိုင်ကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြိုင်ဆိုင်နေကြတယ်ဆိုရင် ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးနေလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ကော်ပိုရေးရှင်းတွေအချင်းချင်း ပြိုင်ဆိုင်နေကြတာကို နမူနာတွေနိုင်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီက လူသားတိုင်းအတွက် တန်းတူညီတူ ဖြစ်စေပါတယ်။ လွတ်လပ်ခွင့်ပေးပါတယ်။ ကျင့်ဝတ်တွေအပေါ်အကျိုးပြုနိုင်ဖို့ အားပေးပါတယ်။ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ်မှာတော့ ဒါမျိုးတွေ မရှိပါဘူး။ စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းတွေကို နမူနာယူကြည့်ရင် သူတို့မှာ "လုပ်နိုင်ရင်လုပ်၊ မလုပ်နိုင်ရင် သူများ ဝင်လုပ်သွားမယ်" ဆိုတဲ့ ကိုယ်ပိုင်မှုကို တွေ့ရပါမယ်။ "လုပ်နိုင်စွမ်းရှိလို့ ဆက်လုပ်လို့ ရနေ သေးတယ်" ဆိုတဲ့သဘော ရှိပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့်ဆိုရင် တောရိုင်းဥပဒေလို ပါ။

ဒီမိုကရေစီမှာ မတူကွဲပြားတာတွေကို တန်ဖိုးထားပါတယ်။ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ်မှာတော့ နေ့စဉ်နဲ့ တန်ဖိုးဖြတ်ပါတယ်။ ငွေမျက်နှာကိုဘဲ ကြည့်ပါတယ်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အများအတွက်ကောင်းတယ်လို့ သတ်မှတ်ထားတာတွေက ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေး စနစ်မှာ သိပ်အရေးမကြီးပါဘူး။ တကိုယ်ကောင်းဆန်ပြီး ကိုယ်ကျိုးစီးပွား ရလိုတာကို ပိုပြီးအရေးပါတယ်လို့ သဘောထားပါတယ်။ ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးကို လုပ်ကိုင်ရာမှာ တန်းတူညီမျှတာကို တန်ဖိုးမထားပါဘူး။ ဒါကြောင့် "တန်းတူညီတူ မဟုတ်ဘူး"လို့ သွားမပြော

နိုင်ပါဘူး။ တန်းတူမဟုတ်တဲ့ဒဏ်ကို ရှောင်လို့မရပဲ ခံရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဘဝဆိုတာ စီးပွားရေးဆန်နေပါတယ်။ ဘဝရဲ့ ဘယ်အရာကို မဆို စီးပွားရေးရှုထောင့်ကဘဲ ကြည့်ရှုဆုံးဖြတ်ပါတယ်။ အရာရာတိုင်း၊ လူတိုင်းကို ရောင်းကုန်လိုဘဲ သဘောထားပါတယ်။

ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေရဲ့ စီးပွားရေးဈေးကွက်တွေဟာ အကျိုးအမြတ် ကြီးမားလှပါတယ်။ တချိန်တည်းမှာဘဲ ကော်ပိုရေးရှင်းတွေက ခေတ်သစ်စီးပွားရေး တခုလုံးကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ခြိမ်းခြောက်လာနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကော်ပိုရေးရှင်းတွေကို အာဏာ ကန့်သတ် ထိန်းညှိဖို့ ကောင်းကောင်း လိုအပ်နေပါပြီ။ ကုမ္ပဏီများကို အာဏာကန့်သတ်ဖို့ လိုအပ်သလို စီမံခန့်ခွဲသူတွေကိုလည်း အာဏာ ကန့်သတ်ဖို့ လိုပါတယ်။

စီမံခန့်ခွဲသူတွေက ဥပဒေချိုးဖောက်ရင် သူတို့ကို အရပ်ဘက်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်ပုဒ်မတွေနဲ့ အမှန်တကယ် အရေးယူရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ အားလုံးနီးပါးလောက်မှာ အရေးယူနေတဲ့ လက်ရှိဥပဒေကိုကြည့်ရင် ဘက်လိုက်နေတာ တွေ့ရပါတယ်။ လူရှိသေ ရှင်ရှိသေ ဂုဏ်ဒြပ်ကြီးကြီး ရာထူးရာခံ လက်ကိုင်ရှိသူတွေက ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ရင် စစ်ဆေးမခံရသလို တရားရုံးတင် ဆုံးဖြတ်စီရင်ခံရတာလည်း မရှိပါဘူး။ သူတို့လို လူမလိုင်လွှာတွေ ကျူးလွန်တဲ့ ရာဇဝတ်မှုကို White-collar crime လို့ ခေါ်ပါတယ်။

စီမံခန့်ခွဲသူတွေကို အရေးယူအပြစ်ပေးရာမှာ သူတို့ကို နောင်ကျဉ်အောင်ထိန်းဖို့ လိုပါတယ်။ ဥပမာ- လူ့အသိုင်းအဝိုင်းကနေ ခေတ္တ ခဏလောက် တစ်တံတပိုင် ဖယ်ရှားပြီး အရှက်ရစေတာမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ကုမ္ပဏီရော၊ ကုမ္ပဏီ အဆင့်မြင့်ဝန်ထမ်းတွေပါ ကျင့်ဝတ် ဖောက်ပြန်တတ်ကြပါတယ်။ ဒီလိုဖြစ်လာရင် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေ၊ မီဒီယာတွေက ထောက်ပြရပါမယ်။ ပြီးတော့ သတင်းစာ ရှင်းလင်းပွဲတွေ၊ ဆန္ဒပြပွဲတွေနဲ့ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကန့်ကွက်ရှုံ့ချရပါမယ်။

ကုမ္ပဏီတွေအပေါ် လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာတွေ ကန့်သတ်ဖို့ တာဝန်ရှိသူတွေကတော့ အစိုးရ၊ မီဒီယာနဲ့ ပြည်သူတွေဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အာဏာအလွဲသုံးစားလုပ်နိုင်တဲ့ နေရာမှန်သမျှ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတွေနဲ့ ကန့်သတ်ဖို့ အစိုးရက အရင်လုပ်ရပါမယ်။

လူထုဘက်မှာတော့ ကုမ္ပဏီကို တိုက်ရိုက်စာရေးကန့်ကွက်တာမျိုးကနေ ဆန္ဒပြပွဲတွေ ကျင်းပတဲ့အထိ အမျိုးမျိုးလုပ်နိုင်ဖို့ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ပိုအရေးပါ ထိရောက်တာကတော့ ကုမ္ပဏီကို သပိတ်မှောက်တာပါ။ ဥပမာ-ကုမ္ပဏီရဲ့ ထုတ်ကုန် (ဒါမှမဟုတ်) ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းကို လူထုက အားမပေးပဲ နေလိုက်ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သပိတ်မှောက်လိုက်တာကြောင့် အဲဒီကုမ္ပဏီအပြင် တခြားကုမ္ပဏီ အားလုံးနီးပါးလောက်ကိုတောင် လူထုလိုလားချက်အတိုင်း ပြောင်းလဲပြင်ဆင်ပေးဖို့ ဖြစ်စေနိုင်ပါတယ်။ ကျင့်ဝတ်ဖောက်ပြန်တဲ့ ကုမ္ပဏီတွေက တော်တော်လေးများလို့ လူထုအနေနဲ့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သပိတ်မှောက် လှုပ်ရှားနိုင်ကြဖို့ သိပ်လိုအပ်ပါတယ်။

ကုမ္ပဏီတွေက ဝယ်ယူစားသုံးသူတွေအပေါ် အထူးဂရုစိုက်တယ်လို့ ယူဆလာစေဖို့ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်တခု လိုအပ်ပါတယ်။ အဲဒါကတော့ ဝယ်ယူစားသုံးသူတွေ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိနိုင်အောင် အရေးပါတဲ့အချက်အလက်တွေကို ထုတ်ကုန်တံဆိပ်မှာ အပြည့်အစုံ ဖော်ပြပေးတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အရေးပါတဲ့အချက်တွေကတော့ ဘာပစ္စည်းတွေနဲ့ ထုတ်လုပ်ထားတယ်ဆိုတာ စာရင်းနဲ့ တကွ ဖော်ပြထားရပါတယ်။ ဘယ်လို သုံးစွဲရမယ်၊ ဘယ်လိုစွန့်ပစ်ရမယ် ဆိုတာလည်း ဖော်ပြထားရပါတယ်။ အထူးလိုအပ်တာက ထုတ်ကုန်ဟာ သဘာဝအတိုင်းမဟုတ်ပဲ ထပ်တူမျိုးပွားတဲ့ နည်းပညာ (Genetic engineering or cloning) နဲ့ ထုတ်လုပ်ထားရင် အဲဒီလိုဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားရပါတယ်။

ကော်ပိုရေးရှင်းတွေမှာ ပြင်ဆင်ဖို့လိုနေတာ နှစ်ခု ရှိပါတယ်။ ပထမတခုကတော့ ကော်ပိုရေးရှင်းတွေကို တရားဝင်ရပိုင်ခွင့် ရနေတဲ့ လူတွေလို သဘောထားသင့်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်လို့ စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းတွေမှာ လူတွေလို၊ အသင်းအဖွဲ့အစည်းဌာန တွေလို ရပိုင်ခွင့်တွေ ရှိနေရင် သူတို့ဟာ စည်းလွတ်ဝါးလွတ် တကယ်ကောင်းဆန်ဆန် စီးပွားရှာတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုဖြစ် သွားရင် လူ့အဖွဲ့အစည်း ဖွံ့ဖြိုးရေးကို နှောင့်နှေးသွားစေနိုင်တဲ့အပြင် ဒီမိုကရေစီကိုပါ ထိခိုက်လာနိုင်ပါတယ်။ ကော်ပိုရေးရှင်းတွေဟာ လူတွေလို ရပိုင်ခွင့် ရှိနေတာကို ပြန်ပြောင်းရမယ်လို့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဗဟိုတရားရုံးက ဆုံးဖြတ်စီရင်ထားပါတယ်။

ပြင်ဆင်ဖို့လိုနေတဲ့ နောက်တခုက အမြတ်အစွန်းကိစ္စ ဖြစ်ပါတယ်။ ကော်ပိုရေးရှင်းတွေ တည်ထောင်ပြီး လုပ်ကိုင်ကြတာ အမြတ် အစွန်း ရရှိဖို့ ဆိုတာ မငြင်းသာပါဘူး။ ကွန်မြူနစ်ဝါဒီတွေက ပုဂ္ဂလိကတွေရဲ့ ပိုင်ဆိုင်ခြင်းဟာ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းအတွက် ပြဿနာ ဖြစ်စေတယ်လို့ ယုံကြည်ခဲ့ကြဖူးပါတယ်။ သူတို့ယုံကြည်ချက်က မမှန်ပါဘူး။ သူတို့အယူအဆအရ လူတိုင်းက ဆင်းရဲနေသင့်တယ် ဆိုတာကလည်း မမှန်ပါဘူး။ အမှန်တကယ်မှာတော့ ဘယ်သူမှ အလွန်အကျွံ မချမ်းသာသင့်ဘူး ဆိုတာဘဲ ဖြစ်သင့်ပါတယ်။

အမှန်တကယ်ပြဿနာက အမြတ်အစွန်း ရချင်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အမြတ်အစွန်းရရှိဖို့ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံတွေက ညှိယူထားကြပါတယ်။ ဒါက သူတို့အနေနဲ့ အနည်းဆုံး လုပ်တတ်တာမျိုးပါ။ ဒီလိုညှိယူတာမျိုးကို ဖယ်ရှားရပါမယ်။ အမြတ်အစွန်းအတွက် လုပ်နေကြတဲ့ ကော်ပိုရေးရှင်းတွေဟာ အမြတ်အစွန်းမယူတဲ့ ပုံစံကို ပြောင်းလဲတည်ဆောက်သင့်ပါတယ်။

အဲဒါကိုတော့ ကနေ့ခေတ် ငွေရှင်ကြေးရှင်တွေက သေချာပေါက် ဆန့်ကျင်ကြပါလိမ့်မယ်။ လူတိုင်းက ကိုယ်ကျိုးအတွက်သာ ပြုမူတတ်ကြပြီး အခြားသူအကျိုးအတွက် လုပ်မပေးတတ်ကြသလို လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေမှာလည်း အတ္တဆန်တာကို တားမြစ်ပိတ်ပင်ဖို့ မသင့်ပါဘူးလို့ ငွေရှင်ကြေးရှင်တွေက စောဒကတက်ကြပါတယ်။ အတ္တဆန်တဲ့ ဒီလိုယုံကြည်ချက်ကြောင့်လည်း သူတို့ဟာ ကျင့်ဝတ်တွေ လိုက်နာရမယ့်အရေးကို ငြင်းပယ်လေ့ရှိကြပါတယ်။

ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးစနစ်ဟာ အကြွင်းမဲ့အာဏာရှင်စနစ်လိုဘဲ တည်ဆောက်လာနေပါတယ်။ တဖြည်းဖြည်းနဲ့ လူ့မလိုင်လွှာတွေရဲ့ စီးပွားရေးစနစ်နဲ့ တူလာနေပါတယ်။ ဒီလိုပြောနိုင်ရတာဟာ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးစနစ်က ခေါင်းပုံဖြတ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးလို့ပါဘဲ။ ကြီးနိုင်ငယ်ညှင်း၊ အင်အားကြီးသူ နိုင်စတမ်း ဆိုတဲ့ သဘာဝတရားဟာ မှန်တယ်ဆိုပြီး လက်ခံနေတာကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးစနစ်ရဲ့ အခြေခံမူတွေနဲ့ ကျင့်သုံးတဲ့ နည်းလမ်းတွေအရ အရက်စက်ဆုံးလုပ်နိုင်ရင် အမြဲတမ်းအောင်မြင်နေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုစီးပွားရေးပုံစံမျိုး ရှိနေတဲ့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းကို ကြည့်လိုက်ရင် လူကို ပမာနထားပြီး တည်ဆောက် မထားဘူးဆိုတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဒီပုံစံမျိုးမှာ အတ္တက လွှမ်းမိုးနေပါတယ်။ လူတွေကို လောဘရမက် ပြင်းထန်နေစေပါတယ်။ အရာရာတိုင်းကို ငွေနဲ့တိုင်းတာပြီး တန်ဖိုးဖြတ်နေပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီကို ရွေးချယ်အကောင်အထည်ဖော်ရာမှာ ဒီလိုဈေးကွက်တွေ၊ ဒီဈေးကွက်မှာ ပါဝင်ပတ်သက်နေသူတွေက ပြည်သူတွေရဲ့ နေ့စဉ်ဘဝကို မလွှမ်းမိုး၊ မဖျက်ဆီးနိုင်အောင် အသေအချာ ထိန်းချုပ်နိုင်ဖို့ လိုပါတယ်။

© Roland O. Watson 2008

မြန်မာဘာသာပြန် - လွင်အောင်စိုး

(၁၈-၁-၂၀၀၉)

၁၂ နာရီ ၁၀ မိနစ်